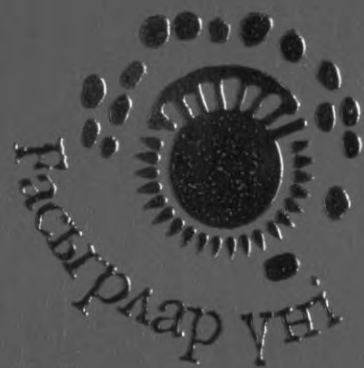

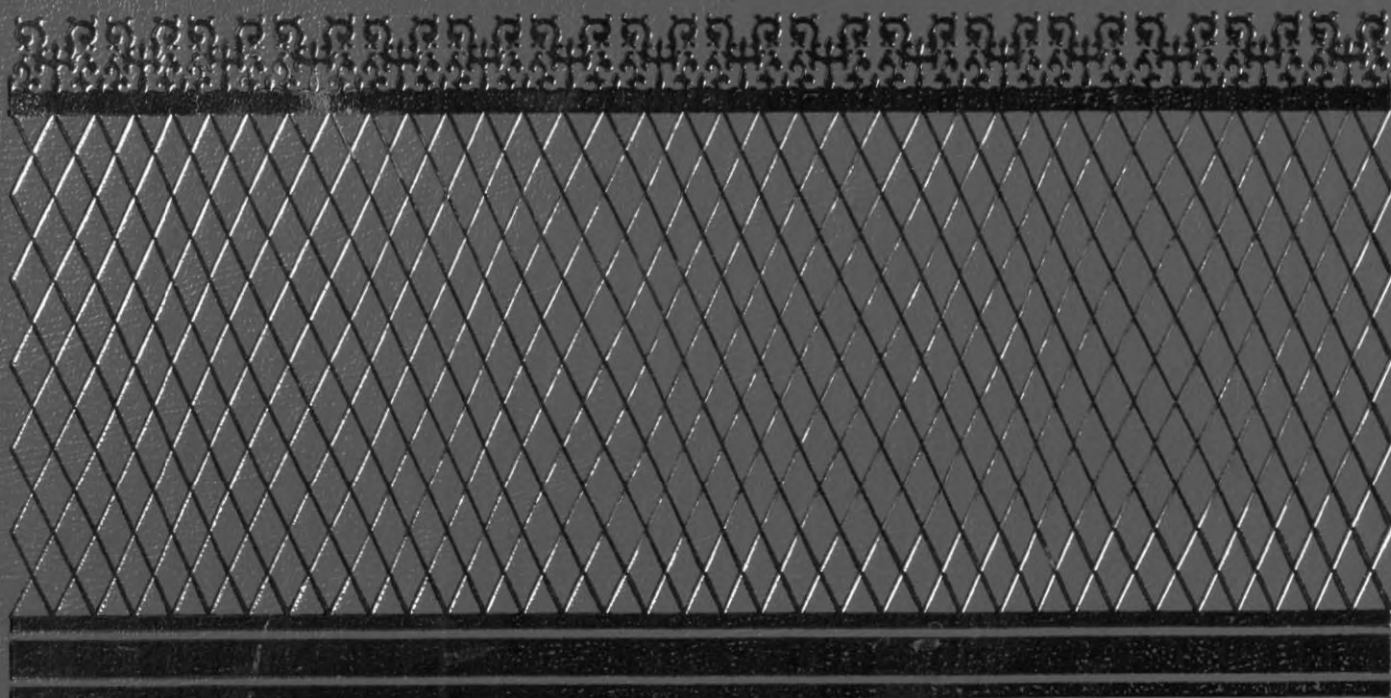
86.2
И12

Ғожа Хикмет

Улассуи

**Диуани
Хикмет**

Қожа Ахмет

Уассауи

Безвозмездно
Тегін

Диуани Хикмет

Издательство Алматы
ӨНЕР 2007
БАСПАСЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
М.Х.ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ ТАРАЗ
МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ
КІТАПХАНА

АБОНЕМЕНТ № 1

РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ТАРАЗСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМ. М.Х.ДУЛАТИ
БИБЛИОТЕКА

ББК 86.2
И 12

*Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі Ақпарат
және мұрағат комитетінің бағдарламасы бойынша шығарылып отыр*

*Қазақшаға аударғандар:
М.Жармұхамедұлы, С.Дәуітұлы, М.Шафиғи.*

ИАССАУИ Қожа Ахмет

И 12 Диуани хикмет: Ақыл кітабы. — Алматы: “Өнер” баспасы, 2007. — 312 бет.

ISBN 9965-768-90-0

Қазіргі қазақ жеріндегі көне Сайрам шаһарында XII ғасырда дүниеге келген Қожа Ахмет бала жасынан-ақ араб, парсы тілдерін жетік меңгеріп, өз заманында Иран, Араб елдері арқылы дүмпуі жетіп, бүкіл Орта Азияны дәуірлете дамытып тұрған Шығыс өркениетін, оның білімі мен ғылымын терең игерді. Поэзияға, пәлсапаға, тарихқа бой ұрды. Ержете келе Ғалам сырына құлақ түрді. Ойға батты. Ойшылдық пен даналық маржандарын жырға құйды. Оның поэтикалық ойлары Шығыс философиясы мен руханиятының жауһарына айналды. Жүрек қаламынан құйылған жырлар тұнық толқындардай болып Әлемге тарады.

Қожа Ахмет хикметтері адамды биік парасатқа, тұңғыш сезімге, хақ сенімге, мол адамгершілік пен таза сүйіспеншілікке, мөлдір мейірбандыққа бастайды. Хикметтер — адамға өзінің Жаратушы иесі — Аллаһты танытатын жырлар. Адамның рухы, жаратылысы мен иманын терең орнықтыратын Иассауи хикметтері бүгінгі — XXI ғасырдағы қазақ оқырмандарына рухани, имани бойтұмар болатыны анық.

Бүкіл түркі әлеміне ортақ данышпан Қожа Ахмет Иассауи хикметтері — әлемдік әдебиеттің алтын қорына қосылатын асыл мұра.

Бұл кітапта Қожа Ахмет Иассауи шығармаларының қазақша үлгісімен қатар, шағатай тіліндегі нұсқалары беріліп отыр.

Асқан дана, ғұлама теолог, сезімтал ойшыл, дарқан философ, терең діндар — әлемге танымал Қожа Ахмет Иассауи бабамыздың осы “Диуани хикметі” алғаш рет толық қазақшаға түсіріліп, 1993 жылы “Мұраттас” баспасынан жеке кітап болып жарыққа шыққан болатын. Оған дейін, 1990 жылы “Орталық Қазақстан” газетінде С.Битеновтың аудармасы, бұдан соң, 1991 жылы Х.Иманжановтың “Қырық хикметі” басылды. Ж.Әбдірашевтің аудармасымен бір хикметтен тұратын шағын кітапша жарық көрген. 1995 жылы “Өнер” баспасынан “Хикметтер” деген атпен белгілі ақын Ә.Жөмішевтің аудармалары кітап болып шықты. Ал, 1998 жылы “Жалын” баспасынан “Хикмет жинақ” болып 1993 жылғы “Мұраттас” баспасынан шыққан осы хикметтер кітап болып өзгеріссіз қайта басылған болатын.

Енді біз осы басылымға негіз етіп, Қожа Ахмет Иассауидің көне нұсқаларының бірі, жаңаша 1897 жылы (ескіше 1315 ж.) Ыстамбол қаласында басылып, республикамыздың Ұлттық кітапханасында (сирек кітаптар мен қолжазба қорындағы санақ N2330-38) сақталынып қалған нұсканы алып отырмыз.

Кітап жоғары және арнайы білім беретін оқу орындарына, шығыстанушыларға, зерттеушілер мен мамандарға, сондай-ақ жалпы оқырман қауымға арналады.

“Өнер” баспасы

ББК 86.2

И 0403000000
00(05)-07

ISBN 9965-768-90-0

© “Өнер”, 2007
© Көпіш Ә., (безендіру) 2007

بہون مکین کا فضول خلا و زمین و آسمان

باجازت معرفت انظار تہلیلہ خیر سلطان چھان

جلالت این مجتہد

سلطان العارفین خواجہ احمد بن

ابراہیم بن محمود بن فتح نثار

نیوی بسی دہتہب سام جہی

صدیق خواجہ عجمندی

ماہر ثب

دہ طبع می کہ امی عارف کاتعہ طبع کرڈ

دہ حکمت بخلائے سلطان یازید

1 ХИКМЕТ

1. “Бісміллә” деп баян еттім хикмет айтып,
2. Шәкірттерге дүр мен гәүһар шаштым, міне.
3. Жанды жалдап, қайғы шегіп, қандар жұтып,
4. Мен “Дәптер сәни¹” сөзін аштым, міне².
5. Сөзді айттым кімдерге де етсе талап,
6. Ашық сөйлеп жақын жанды жанға балап.
7. Ғаріп, пақыр, жетімдердің басын сипап,
8. Діні қатты халайықтан қаштым, міне.
9. Қайда жүрсең көңіл жұмсақ, сыпайы болғыл,
10. Көре қалсаң мүсәпірді сырлас болғыл.
11. Махшар күні тәңірге жақын болғыл,
12. Менменсінген халайықтан қаштым, міне.
13. Ғаріп, пақыр, жетімдерді Расул білді,
14. Сол кеште Миғраж³ шығып, дидар көрді.
15. Қайтып түсіп, ғаріп, пақыр халін білді,
16. Ғаріптердің жайын ұғып келдім, міне.
17. Үмбет болсаң, ғаріптерге жақын болғыл,
18. Аят, хадис айтқандарға құлақ салғыл.
19. Ырзық берсе, тағдырға қанағат қылғыл,
20. Қанағат етіп сауық шарабын іштім, міне.
21. Мәдениге Расул барып, болды ғаріп,
22. Ғаріптікте азап тартып, сүйді жанып.
23. Жапа тартып, жаратқанға келгені анық,
24. Ғаріп болып ауыр жолды бастым, міне.
25. Ақылға ерсең. Ғаріптерді мейіріммен сүй,
26. Мұстападай елді кезіп, жетімді жи,
27. Дүниеқоңыз, пасықтардан бойынды тый,
28. Бойым тыйып дариядай тастым, міне.
29. Ғашық есігін Мәулім ашты, маған сыйлы,
30. Топырақ қылып әзір бол деп мойнымды иді.
31. Қара нөсер қарғыс оғы келіп тиді,
32. Найза алып, жүрек, баурым сұқтым, міне.

33. Ділім қатты, тілім ащы, өзім залым,
34. Құран оқып бой ұсынбас жалған ғалым.
35. Жаным құрбан, аямаймын жоқ дүр малым,
36. Хақтан қорқып отқа түспей күйдім, міне.
37. Алпыс үшке жасым жетті, өттім ғапыл,
38. Хақ әмірін бекем тұтпай болдым жаһил.
39. Ораза, намаз қаза қылып болдым көпір,
40. Иман іздеп жақсыларға жеттім, міне.
41. Уа, дариға, махаббат шарабының дәмін татпай,
42. Қатын-бала, үй-мүліктен түгел қашпай,
43. Қылмыс, күнә айыбын мұнда шашпай,
44. Шайтанға еріп жан берерде састым, міне.
45. Иманыма қол ұрып қайғы салды,
46. Пірмұған⁴ әзір бол деп апиын алды.
47. Шайтандығым бар күнәсімен кете барды,
48. “Биһамдилла” нұрлы иман аштым, міне.
49. Пірмұған қызметінде зыр жүгірдім,
50. Жұмыс қылып көзімді ілмей әзір тұрдым.
51. Медет қылды: өзәзілді қуалап ұрдым,
52. Одан кейін қанат қағып ұштым, міне.
53. Пақыр мен жетім болсын шат-шадыман,
54. Мойнында тұзақ, ғазиз жаның болсын құрбан.
55. Туыс тапсаң, жан-тәніңмен қылғыл мейман,
56. Хақтан естіп бұл сөздерді айттым, міне.
57. Ғаріп, пақыр, жетімдерді әр кім сұрар,
58. Разы болар ол пәндеден паруардігәр.
59. Ей, бейхабар, сені ол себепсіз-ақ өзі асырар,
60. Хақ Мұстапа уағызымен айттым, міне.
61. Жеті жаста Арыстан Бабқа қылдым салам,
62. Мұстапаның аманатын бер деп маған.
63. Сол мезетте мың бір зікір еттім тәмам,
64. Нәпсім тыйып Аллаға бет бұрдым, міне.
65. Құрма беріп, басым сипап, назар салды,
66. Бір сәтте ол дүниеге сапар салды.

67. Қоштасып бұл әлеммен кете барды,
68. Мектеп көріп, қайнап толып тастым, міне.
69. “Инна фатханы”⁵ оқып мағына білдім,
70. Нұрын төкті: естен танып дидар көрдім.
71. Молдам ұрып, — тыныш — деді көз жазбадым,
72. Басым қатып, мең-зең болып тұрдым, міне.
73. Ей, надан, мағына осы деп айтты, білдім,
74. Одан кейін шөлдер кезіп қияқ жедім.
75. Қуат берді, өзәзілді ұстап міндім,
76. Салмақ салып, белін басып, жаныштым, міне.
77. Зікір салып мүсәпір-диуана болдым,
78. Хақтан өзге бір сөз де сөйлемес болдым.
79. От іздеген көбелектей шәкірт болдым,
80. Шоқ болып күйіп-жанып ұштым, міне.
81. Жалған атақтан арылып сәби болдым,
82. Алла атын айта-айта ашық болдым.
83. Аллаға бар жаныммен адал болдым,
84. “Фанафи Алла” мақамына салдым, міне.
85. Сүндет емес көпірге де берсе азар,
86. Көңілі қатты, діл азардан құдай безер.
87. Ондай құлға Алланың азабы даяр,
88. Даналардан бұл сөзді естіп айттым, міне.
89. Сүндеттерін бекем ұстап үмбет болдым,
90. Жер астына жалғыз кіріп нұрға толдым.
91. Сопылардың мақамына жақын болдым,
92. Нәпсіні көңіл найзасымен шаныштым, міне.
93. Нәпсім мені жолдан бұрып қор етеді,
94. Телміртіп халайыққа зар етеді.
95. Зікір салдырмай шайтанға “жар” етеді,
96. Дайынмын деп нәпсі басын жаныштым, міне.
97. Құл Қожа Ахмет, надандықпен өмірің өтті,
98. Қасіретпен тізе, көзден қуат кетті.
99. Қайғы менен өкініштің уақты өтті,
100. Амалым жок, керуен болып көштім, міне.

2 ХИКМЕТ

101. Иә, достар, құлағың сал осы кепке,
102. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
103. Меғражда хақ Мұстапа рухымды көрді,
104. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
105. Хақ Мұстапа Жебірейілге қылды сауал,
106. Бұл неткен рух тәнге кірмей тапқан жамал?
107. Көзі жас, халыққа бас, жаны адал,
108. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
109. Жебірейілі айтты: үмбет ісі сізге бір хақ,
110. Көкке шығып періштеден алар сабақ.
111. Жылаушыға сыйға берер жеті табак,
112. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
113. Перзентім деп хақ Мұстапа қылды көлөм,
114. Одан соңыра барша аруақ берді сәләм.
115. Рахметіне дария толып жетті хабар,
116. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
117. Рахымменен пида болды, хабар жетті,
118. Зікір айт деді, жан дүнием балқып кетті.
119. Перзентім деп хақ Мұстапа үлес берді,
120. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
121. Төрт жүз жылдан кейін шығып үмбет болғай,
122. Неше жылдар жүріп халыққа жол көргізгей.
123. Он төрт мың мұжтаһиттер қызмет қылғай,
124. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
125. Тоғыз ай, тоғыз күнде жерге түстім,
126. Тоғыз сағат тұра алмадым, көкке ұштым.
127. Ғаршы-күрсі баспалдағын барып құштым,
128. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
129. Ғарыш үстінде намаз оқып тізем бүктім,
130. Разы болып, хаққа қарап жасым төктім.
131. Жалған ғашық сопы көрдім, оны сөктім,
132. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.

133. Жаннан кешпей “yһ-yһ” деген бәрі жалған,
134. Жалтақтардан сөз сұрама жолда қалған.
135. Хақты тапқан: өзі бостан, сөзі шаттан,
136. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
137. Бір жасымда аруақ маған үлес берді,
138. Екі жаста пайғамбарлар келіп көрді.
139. Үш жасымда шілтен келіп халім білді,
140. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
141. Төрт жасымда хақ Мұстапа берді құрма,
142. Жол көрсеттім, адасқанды салдым жолға.
143. Қайда барсам Қызыр бабам бірге, жолда,
144. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
145. Бес жасымда шарифатқа белім будым,
146. Дін жолында ораза ұстап әдет қылдым.
147. Күндіз-түні зікір айтып тәубә қылдым,
148. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
149. Алты жаста тұра қаштым халайықтан,
150. Көкке шығып дәріс үйрендім мөләйіктан.
151. Киім киіп ынтық болдым шын көңілден,
152. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
153. Жеті жаста Арыстан Бабам іздеп тапты,
154. Әр сырымды көрген сайын бүркеп жапты.
155. “Билхамдиллаһи” көрдім деп ізімді өпті,
156. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
157. Әзірейіл кеп Арыстан Бабам жанын алды,
158. Хорлар келіп торғын тоннан кебін қылды.
159. Жетпіс мың періштелер жиылып келді,
160. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
161. Жаназасын оқып, жерден алып көтерді,
162. Бір мезетте ұжмақ ішіне жеткерді.
163. Рухын алып аспанға ұшып жөнелді,
164. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
165. Алла-алла жер астынан мекен қылды,
166. Мүңкір-Нәңкүр: “раббың кім?” деп сұрақ қылды.

167. Арыстан Бадам ислам дінін баян қылды,
168. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
169. Ақылың болса жарандарға қызмет қылғыл,
170. Әмір Мағруф⁶ тұтқандарға ізет қылғыл.
171. Нәһи мәңқар⁷ ұстағанға құрмет қылғыл,
172. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
173. Сегізімде сегіз жақтан жол ашылды,
174. Хикмет айт деп басыма нұр шашылды.
175. “Билхамдиллаһи” Пірмұған шарап ішкізді,
176. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
177. Пірмұған хақ Мұстапаға басыңды иің,
178. Қайда барсаң сипатын айтып тағзым қылып.
179. Жалбарынып Мұстапаға үмбет болың,
180. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
181. Тоғызымда толғанбадым тура жолға,
182. Тәбәрік деп алып жүрді қолдан қолға.
183. Қуанбадым бұл сөздерге, қаштым шөлге,
184. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.
185. Он жасыңда ұлан болдың, Құл Қожа Ахмет,
186. Қожалыққа мұнара қойып қылмай тағат.
187. Қожамын деп жолда қалсаң, міне қасірет,
188. Сол себептен алпыс үште кірдім жерге.

3 ХИКМЕТ

189. Әр танда хабар келді құлағыма,
190. Зікір айт деді, зікірді айтып жүрдім, міне.
191. Құдайсыздарды көріп едім жолда қалды,
192. Сол себептен ғашық дүкенін құрдым, міне.
193. Он бірімде рахмет дариясы толып тасты,
194. Алла дедім: шайтан менен жырақ қашты.
195. Әуестік кетіп, менмендік жылжып көшті,
196. Он екімде бұл сырларды көрдім, міне.
197. Он үшімде құштарлықты қолға алдым,
198. Басыма жүз мың пәле қармап салдым.

199. Тәкаббарды жерге ұрып басып алдым,
200. Он төртімде топырақ сипат болдым, міне.

201. Он бесімде хор қызы мен жігіттері келді,
202. Бас ұрып, қол қусырып, тағзым қылды.
203. Фардус атты жәннаттан хабар келді,
204. Дидар үшін баршасын қойдым, міне.

205. Он алтымда барлық аруақ үлес берді,
206. Айхай, Сізге мұбарак деп адам келді.
207. Перзентім деп мойным құшып көңілім тапты,
208. Он жетімде Түркістанда тұрдым, міне.

209. Он сегізде шілтенменен шарап іштім,
210. Зікір айтып, әзір боп көкейім тесті.
211. Несібе берді, жәннат кіріп хорлар құштым,
212. Хақ Мұстапа дидарын көрдім, міне.

213. Он тоғызда жетпіс мақам айқын болды,
214. Зікір айтып іш сарайым таза болды.
215. Қайда барсам Қызыр Бабам әзір болды,
216. Рахым етіп шарап берді тойдым, міне.

217. Жиырмаға жасым жетті, еттім мақам,
218. Билхамдилла қызметін қылдым тәмам.
219. Ұшқан құс, құрт-құмырсқа етті сәлем,
220. Сол себептен хаққа жақын болдым, міне.

221. Мұсылман емес хикмет айтып жыламаса,
222. Жарандардың айтқан сөзін тыңдамаса.
223. Аят, хадис мазмұнын аңдамаса,
224. Кереметті ғарыш үстінде көрдім, міне.

225. Кереметті көріп Хақпен тілдестім мен,
226. Жүз мың түрлі періштемен жүздестім мен.
227. Сол себептен хақты айтып іздедім мен,
228. Жан-тәнімді оған пида еттім, міне.

229. Құл Қожа Ахмет, жасың жетті жиырма бірге.
230. Не қылғайсың күнәларың таудан да ауыр.
231. Қиямет күн азап берсе раббым қадыр,
232. Ей, достарым, не деп жауап айтам, міне.

4 ХИКМЕТ

233. Хош, ғайыптан хабар келді құлағыма,
234. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.
235. Барша өулие жиылып келіп ырзық берді,
236. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.
237. Мен жиырма екі жаста толысып жігіт болдым,
238. Шипа болып, шын дертке дауа болдым,
239. Жалған ғашық пен шын ғашыққа куә болдым,
240. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.
241. Ей, достар, жасым жетті жиырма үшке,
242. Тағатым жоқ жалған іс пен даукестікке.
243. Қиямет күн жалаңашпын, көзім соқыр,
244. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.
245. Мен жиырма төртке кірдім хақтан жырақ,
246. Ақыретке барар болсам, қане жарақ?
247. Өлгенімде жиылып ұр жүз мың таяқ,
248. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.
249. Жаназамның артынан тас атындар,
250. Аяғымнан сүйрелеп көрге атындар.
251. Хаққа құлдық қылмадың деп тепкілендер,
252. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.
253. Жазуменен жасым жетті жиырма бес,
254. Субхан ием, зікірменен көкейім тес.
255. Көкірегімдегі түйіндерді сен өзің шеш,
256. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.
257. Жиырма алты жасымда “сауда” қылдым,
258. Мансұр сипат дидаp үшін талас қылдым.
259. Пірсіз жүріп дерт пен шерді пайда қылдым,
260. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.
261. Мен жиырма жеті жаста пірді таптым,
262. Әр сыр көрдім, перделеп бүркеп жаптым.
263. Астанасын жастанып ізін өптім,
264. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.

265. Мен жиырма сегіз жасымда ғашық болдым,
266. Жаннан кешіп, мекнат тартып садық болдым.
267. Одан кейін дидарында лайық болдым,
268. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.

269. Жиырма тоғыз жасқа кірдім, халім харап.
270. Ғашық жолында бола алмадым мысал топырақ.
271. Халім харап, бауыр кәуәп, көз бұлдырап,
272. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.

273. Отыз жаста отқа қақтап күйдірді,
274. Күллі әулие жиылып дүниеқорлықты қойдырды.
275. Ұрып-сөгіп дүние қызығынан бездірді,
276. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне,

277. Құл Қожа Ахмет, дүние қусаң ісің бітер,
278. Көкіректен шыққан даусың көкке жетер.
279. Жан кетерде хақ Мұстапа қолын берер,
280. Сол себептен хаққа сыйынып келдім, міне.

5 ХИКМЕТ

281. Төтеннен тұрарымда барша әулие,
282. Хақ сүйіспендігін көңіліме салды, достар.
283. Қызыр Бабам дайын тұрып мейірін төге,
284. Медет қылып қолымды алды, достар.

285. Отыз бірде Қызыр Бабам шарап ішірді,
286. Көңілімнен әзәзілді хақ қашырды.
287. Сауда қылдым, жазығымды құдай кешірді,
288. Содан кейін хақ жолына салды, достар.

289. Отыз екі жасымда жетті хақтан пәрман,
290. Пенделікке қабыл еттім, қылма арман.
291. Жан кетерде бергем саған нұрлы иман,
292. Көріп жаным шадман болып күлді, достар.

293. Халқымнан хабар жетті, риза болдым,
294. Әркім сөкті яки тепті, сабыр болдым.
295. Бұл әлемде көзімді ілмей өзір болдым,
296. Әуестік пен менмендік кетті, достар.

297. Отыз үште сақи болып шарап үлестім,
298. Тостаған толы шарапты тоя іштім.
299. Әскер түзеп шайтанмен мен ұрыстым,
300. Шүкір Алла, екі нәпсім өлді, достар.
301. Отыз төртте ғалым болып, дана болдым,
302. Хикмет айт деп субхан айтты, күйіп-жандым.
303. Шілтенменен шарап ішіп дос-жар болдым,
204. Жан дүнием хақ нұрына толды, достар.
205. Отыз бесте мешіт кіріп дәурен сүрдім,
306. Шәкірттерге ғашық дүкенін шексіз құрдым.
307. Теріс жолға әркім кірді, сөктім, ұрыстым,
308. Ғашықтарға хақтың нұры түсті, достар!
309. Отыз жеті жасқа кірдім оянбадым,
310. Ынсап қылып Алла мейірін толғамадым.
311. Таң сәріде зар илеп еңіремедім,
312. Тәуба қылдым қожам қабыл қылды, достар.
313. Отыз сегіз жасқа кірдім, ғұмырым өтті,
314. Жыламай-ақ өлер уақтым жуық жетті.
315. Ажал келіп шектеулі уақтын тосты,
316. Білмей қалдым, ғұмырым ақыр болды, достар.
317. Отыз тоғыз жасқа кірдім, қылдым қасірет,
318. Уә, дариға, өтті ғұмырым, қане тағат?
319. Қанағатшыл хақ қасында хош-сағадат,
320. Қызыл жүзім тағат қылмай солды, достар.
321. Шаш пен сақал ағарды, көңілім қара,
322. Махшар күні рахым еткін, халім нашар.
322. Саған аян амалсызбын, көп дүр күнәм,
324. Бар періште жазығымды білді, достар.
325. Пірмұған шарабынан тамшы таттым,
326. Жол таба алмай бас айналып түндер қаттым.
327. Бихамдилла ізгілік берді, нұрға баттым,
328. Көңіл құсы жеті қат көкке жетті, достар.
329. Қияметтің азабынан ақылым қайран,
330. Көңілім қорыққан, жаным үріккен, көкірек ойран,

331. Ділім шошып Сират атты қыл көпірден,
332. Ақылым кетіп, естен танып қалдым, достар.
333. Құл Қожа Ахмет, қырыққа кірдің нәпсінді тый,
334. Мұнда жылап, ақыретте есінді жи.
335. Иман — шарифат, мәні — тарихат,
336. Құдай деген хақтан үлес алды, достар.

6 ХИКМЕТ

337. “Иә иллаһи” сенің даңқыңа хикмет айттым,
338. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.
339. Тәуба қылып кұнамнан қорқып қайттым,
340. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.
341. Қырық бірімде ықлас қылдым жол табам деп,
342. Жарандардан әр сыр көрсем мен жабам деп.
343. Пірдің ізін тауып мен өбейін деп,
344. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.
345. Қырық екімде шәкірт болып жолға кірдім,
346. Ықлас қылып жалғыз хаққа көңіл бердім.
347. Ғарсы-күрсі лаухыдан өтіп ғалам кездім,
348. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.
349. Қырық үшімде хақты іздеп зар еңіредім,
350. Көз жасымды көл қылып егілемін.
351. Шөл далада ғашық боп тентіредім,
352. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.
353. Қырық төртімде махаббаттың базарында,
354. Жағамды ұстап жылап жүрдім гүлзарында.
355. Мансүр сипат бас тіктім ғашық дертіне,
356. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.
357. Қырық бесімде сенен кажет тілеп келдім,
358. Тәуба қылдым, әр іс қылдым, қате қылдым.
359. “Иә илаһим”, рахметінді ұлық білдім,
360. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.
361. Қырық алтымда зауқым асып толып тасты,
362. Рахметіңнің нұры тамып шайтан қашты.

363. Хақтан шабыт жолдас болып есік ашты,

364. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.

365. Қырық жетімде жеті жақтан шабыт жетті,

366. Сақи болып жам-шарапты ием тұтты.

367. Шайтан “өліп” нәпсі-құйын өзі кетті,

368. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.

369. Қырық сегізде ғазиз жаннан безер болдым,

370. Күнә дерті ауру қылды, кесел болдым.

371. Сол себептен хақтан қорқып көз ілмедім

372. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.

373. Қырық тоғызда ғашық болып күйіп-жандым,

374. Мәжнүңдей туған-туыстан қашып тындым.

375. Түрлі-түрлі жапа көрдім, мойынсұндым,

376. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.

377. Елуімде ермін дедім, дәрменсіздік,

378. Қан төкпедім кезімнен баурымды езіп.

379. Нәпсім үшін жүрер едім иттей кезіп,

380. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.

381. Күл Қожа Ахмет, ер болмасаң өлген жақсы,

382. Қызыл жүзің қара жерде солған жақсы.

383. Топырақ сипат жер астында болған жақсы,

384. Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған.

7 ХИКМЕТ

385. “Құлһу аллаһу Субхан аллаһу” құлшылық қылдым,

386. Бір және Барым⁸, дидарыңды көрермін бе?!

387. Бастан-ақ қасіретінде күйіп-жандым,

388. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

389. Елу бірде шөлдер кезіп тамыр сордым,

390. Тауға шығып, тағат қылып, көзім талды.

391. Дидарыңды көре алмадым, жаннан тойдым,

392. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

393. Елу екі жаста кештім мүлік-малдан,

394. Мал-мүлкім не тұрады бір жанымнан.

395. Бастан кештім, жаннан кештім һәм иманнан,
396. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

397. Елу үште сол шарапты несіп қылды,
398. Жолдан тайған адам едім, жолға салды.
399. “Алла” дедім, “Ләббай” деп қолымды алды,
400. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

401. Елу төртте жан дүнием зар жылады,
402. Ғылым-білім майданында бас айналды.
403. Ысмағұлдай әзіз жаным құрбан болды,
404. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

405. Елу бесте дидар үшін тіленші болдым,
406. Күйіп-жанып, күлдей ұшып ғайып болдым.
407. “Бихамдилла” дидар аңсап ада болдым,
408. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

409. Елу алты жасқа кірді мұңлық басым,
410. Тоба қылдым, ағар ма екен көзден жасым.
411. Жарандардан ләззат алмай көңілім қалды,
412. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

413. Елу жеті жаста ғұмырым желдей есті,
414. Ей, достар, амалсызбын басым қатты.
415. Билхамдилла Пірмұған қолын берді,
416. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

417. Елу сегіз жасқа кірдім бихабармын,
418. Өзің біліп нәпсімді тый, қаһарлы ием,
419. Қанағат берсең сұм нәпсімді ұрып-тебем,
420. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

421. Елу тоғыз жасқа кіріп қылып ем дат,
422. Жан берерде сүйіктімді қылмадым жат.
423. Қай бетіммен қыл деп айтам саған азат,
424. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

425. Көзім жұмып ашқанша жетті алпыс,
426. Белді буып қылмадым бір жақсы іс.
427. Ертелі-кеш бейғам жүрдім жаз және қыс,
428. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

429. Алпыс бірде шермендемін илаһымнан,
430. Иә, достар, көп қорқамын күналардан.

431. Жаннан кешіп, пана тілеп құдайымнан,
432. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

433. Алпыс екі жаста Алла мені жерге тартты,
434. Бастан-аяқ надандықтан азат етті.
435. Жан мен ділім, ақыл-есім Алла деді,
436. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

437. Алпыс үште хабар келді: құлым, жерге кір деген,
438. Жаныңменен, жананыңмен шыбын жанды бер деген.
439. Көңіл семсерін қолға алып нәпсіні қыр деген,
440. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

441. Құл Қожа Ахмет, нәпсіні тептім, нәпсіні тептім,
442. Одан кейін сүйгенімді іздеп таптым.
443. Өлмес бұрын жан бермектің дертін тарттым,
444. Бір және Барым, дидарыңды көрермін бе?!

8 ХИКМЕТ

445. Таңсәріде дүйсенбі күн жерге кірдім,
446. Мұстапаға қайғы тұтып кірдім, міне.
447. Алпыс үште сүндет деді естіп білдім,
448. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

449. Жер үстінде жарандарым қайғы тұтты,
450. Барша әлем сұлтаным деп зар жылады.
451. Хақты сүйген шын сопылар қандар жұтты,
452. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

453. Бақыл айтып жер астына қадам қойдым,
454. Жарық дүниені талақ етіп хақты сүйдім.
455. Зікір айтып, жалғыз өліп, жалғыз күйдім,
456. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

457. “Таһ” оқып көз ілмедім түні бойы,
458. Кеште намаз, ораза ұстап күні бойы.
459. Осы халмен жер астында өне бойы,
460. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

461. Алпыс түн, алпыс күнде бір-бір тағам,
462. Таң атқанша намаз оқып бердім сәлем.

463. Алпыс үште болды ғұмырым ақыры тәмам,
464. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

465. Хақ Мұстапа рухы келіп имам болды,
466. Бар періште жер астында ғұлам болды.
467. Көп жыладым хақ Мұстапа ризық берді,
468. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

469. Миғраж түні нұр дедім, перзент деді,
470. Қолымды алып үмбетімің, үмбет деді.
471. Сүндет жолын берік ұста, сүйіктім деді,
472. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

473. Қияметте жолдан тайсаң жолға салам,
474. Мұхаммед деп жолдас болсаң, қолыңды алам.
475. Перзентім деп қолыңды ұстап жаннат кірем,
476. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

477. Әй, жарандар, бұ сөзді естіп көңілім артты,
478. Үмбет деді жан дүнием нұрға батты.
479. Нұрын шашып дидарын хақ көрсетті,
480. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

481. Дидар көріп, рухым ұшып ғарышқа қонды,
482. Мұсаға ұксап көкірегім күйіп жанды.
483. Мәжнүңдей туыс-туғаннан қашып тынды,
484. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

485. Жер астында қорлық көрдім көп машақат,
486. Төсек, жастық тастан қылдым, шектім мехнат.
487. Әй, жарандар, бұл дүниеде жоқ дүр рахат,
488. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

489. Машақат тартпайынша пайғамбардың жүзі қайда,
490. Қызмет қылмай бос қиял бермес пайда.
491. Жан-тәніңді хақ жолына етсең, пида,
492. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

493. Жер астына кіргенімде естен тандым,
494. Көзімді ашып Мұстапаны бірден көрдім,
495. Ғаси, Жафи үмбеттердің халін білдім,
496. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

497. Ей, перзентім, менен сұрасад, қане үмбет,
498. Үмбет айтты: көкірегіме түсті қасірет.
499. Үмбет үшін көп тартамын хақтан азап,
500. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

501. Үмбеттерімнің күнәсін жұмада кеш,
502. Алып келіп, ей, Мұхаммед, сен мұны шеш.
503. Тәңірге жылап сәжде қыл әр күні кеш,
504. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

505. Әр жұма кеш үмбетке тән күнәны,
506. Алып келіп, ей, Мұхаммед, көргіл мұны.
507. Үмбеттерің не істер екен, Ахмет, сені,
508. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

509. Мен періштеден ұялармын, ей, үмбетім,
510. Жаратқан өзі білер арзаным мен қымбатым.
511. Түн ұйықтамай тағат қылсаң артар бағың,
512. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

513. Жер астына кірдім, достар, бейықтияр,
514. “Әумин” деңдер жамағат, сахабалар һәм шарияр¹⁰.
515. Үмбеттердің күнәсін кеш, пәруәрдігар,
516. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

517. Құл Қожа Ахмет, мен “Дәптер саниді” айттым,
518. Екі әлемнің қызығын “шарапқа” саттым.
519. Өлмей тұрып жан ашуы зәрін таттым,
520. Мұстапаға аза тұтып кірдім, міне.

9 ХИКМЕТ

521. Ол тәңірім құдыретімен назар салды,
522. Шаттықпенен жер астына кірдім, міне.
523. Ғаріп пендең бұ дүниеден сапар шекті,
524. Құлшылықпен жер астына кірдім, міне.

525. Зікір айтып, риза болып хақты таптым,
526. Дүние қызығын талақ етіп жаншып тептім.
527. Естен танып, рәсуә болып, жаннан бездім,
528. Бәрінен безіп жер астына кірдім, міне.

529. Сүмдығымнан тау менен тас сөкті мені,
530. Өткір тілмен зекіп айтты: ісің қане.
531. Ғашық болсаң әуел барып хақты таны,
532. Дәнекер боп жер астына кірдім, міне.

533. Сізді, бізді хақ жаратты тағат үшін,
534. Бұл бір ғажап: ішпек-жемек рахат үшін.
535. “Қалу бәлә¹¹” деді рухым мехнат үшін,
536. Қара бет боп жер астына кірдім, міне.

537. Нәпсі мені көп жүгіртті хаққа бақпай,
538. Күндіз-түні бейғам жүрдім жасым ақпай.
539. Нәпсім мен менмендікті отқа жақпай,
540. Қайғы жұтып жер астына кірдім, міне.

541. Құлды көрсем қызмет қылып құлы болсам,
542. Топырақ сипат жол үстінде жолы болсам.
543. Ғашықтардың күйіп өшкен күлі болсам,
544. Серік болып жер астына кірдім, міне.

545. Жаннан кешіп мехнат тарттым, пендем деді,
546. Қан жұтып Алла дедім, рахым етті.
547. Дозақ ішінде қалмасын деп қамым жеді,
548. Шаттықпенен жер астына кірдім, міне.

549. Жасым алпыс үшке жетті, ойым тұнық,
550. Уа, дариға, хақты таппай көңілім сынық.
551. Жер үстінде сұлтанмын деп болдым ұлық,
552. Ризалықпен жер астына кірдім, міне.

553. Шайыхпын деп уағыз айтып жолда қалдым,
554. Сәлдемді соқыр тиынға сатып келдім.
555. Нәпсім мені алдап кетті, жолда қалдым,
556. Алаңсыз жер астына кірдім, міне.

557. Басым топырақ, өзім топырақ, тәнім топырақ,
558. Хақ пайғамбарға жетемін деп рухым аңсап.
559. Күйдім-жандым бола алмадым әр кез шапақ,
560. Терлеп-тепшіп жер астына кірдім, міне.

561. Пірмұған ықлас етті, шарап іштім,
562. Шәбліге ұқсап зікір айтып жаннан кештім.

563. Масан болып ел-жұрттан танып қаштым,
564. Зәмзәм болып жер астына кірдім, міне.
565. Құл Қожа Ахмет, ақылшы болсаң өзіңе бол,
566. Ғашық болсаң жаннан кешіп бір жола өл.
567. Надандарға айтқан сөзің қабыл болмас,
568. Белді буып жер астына кірдім, міне.

10 ХИКМЕТ

569. Білгейсің бұ дүние барша елден өтер,
570. Малға да сенбе, бір күні қолдан кетер.
571. Ата-ана, қарындас қайда кетті ойлап көр,
572. Төрт аяқты шабан ат бір күн саған жетер,
573. Дүние үшін қам жеме, хақтан өзгені деме,
574. Сират көпірі тұрар кісі малын жеме.
575. Ел-жұрт, туыс ешқайсысы болмас жолдас,
576. Мәрт болғайсың: ғұмырың желдей өтер, ғарыб бас.
577. Құл Қожа Ахмет, тағат қыл, білмейсің өмірің неше жыл,
578. Асыл тегің су менен күл, тағы айналып боларсың күл.

11 ХИКМЕТ

579. Иә, достар, пәк махаббатты мақсат еттім,
580. Бұл дүниені дұшпан тұтып жүрдім, міне.
581. Жағамды ұстап хазіретке сыйынып келдім,
582. Ғашық жолында Мәнсүр сипат болдым, міне.
583. Ғашық жолында ғашық болып Мәнсүр өтті,
584. Белін буып, хақ сүймекті бекем тұтты.
585. Жәбір-жапа, қорлауды көп есітті,
586. Ей, мұсылман, мен де Мәнсүр болдым, міне.
587. Ғашық Мәнсүр “Әна Әлхақты¹²” зарлап айтты,
588. Жебірейіл келіп “Әна Әлхақты” бірге айтты.
589. Жебірейіл келіп басыңды бер деп айтты,
590. Дарға асылып хақ дидарын көрдім, міне.

591. Мәнсүр келгенше дар иіліп өзі алды,
592. Көңіл көзі ашықтар қайран қалды.
593. Алланың нұры шашылып назар салды,
594. Ашылды деп дидарын көрдім, міне.

595. Хабар келді: осы дарда көп қинама деп,
596. Мықты бол, қайғыланба өзіңді жеп.
597. Сыртқа айтты: әмірім сақтап тимендер деп,
598. Лауһіл махпұз¹³ тақтасында көрдім, міне.

599. Үш жүз молда жиылып айтты көп руаят,
600. Шарифат дүр мен де бітірсем бір руаят.
601. Алла жолы ақиқатта жар болсын хақ,
602. Басым беріп хақ сырын білдім, міне.

603. “Әна Әлхақтың” мағынасын білмес надан,
604. Дана керек бұл жолдарға пәк, мардан.
605. Ақылды құлдар хақ жолын жадына алған,
606. Жаннан кешіп жаратқанды сүйдім, міне.

607. Ишарат еттім: дана болса мағына алсын,
608. Сөз өнерін өрнектедім, нышан қалсын.
609. Дүрі гауһар сөздерімді есіне алсын,
610. Халімді айтып ғашықтарға бердім, міне.

611. Ессіз Мәнсүр қорлықпенен болды ада,
612. Бір сөзбенен жарандардан болды жүдә.
613. Халін, ділін ешкім білмес тәңірім куә,
614. Қан жұтып мен де куә болдым, міне.

615. Мансүр шаһтың өмірі міндет емес,
616. Жолды тапқан біз секілді алжас емес.
617. Азғындарға бұ сөздер керек емес,
618. Ә, құдай, жадыма тұтып алдым, міне.

619. Бір күн саһар ғаріп Мәнсүр көп еңірепті,
620. Нұрын шашып Алла өзі рахым етті.
621. Одан кейін шілтен көріп шарап берді,
622. Даналарға осы сөзді айттым, міне.

623. Надандарға иесіз сөзім жеңіл хикмат,
624. Адаммын деп белін байлар қане қымбат.

625. Дүние үшін бір-біріне қылмас шафхат,
626. Залымдарға тұтқын болып өлдім, міне.
627. Залымдарда ар-ұят жоқ, бізде күнә,
628. Дәруіштің жаны өлік, өшпес дұға.
629. Сол себептен патша қылар бізге жапа,
630. Аят, хадис мағынасын айттым, міне.
631. Залым егер жәбір қылса Алла дегіл,
632. Қолың жайып, дұға оқып мойынсұнғыл.
633. Құдай тілек бермесе сабыр қылғыл,
634. Хақтан естіп бұл сөздерді айттым, міне.
635. Залым егер зұлымдық етсе маған жыла,
636. Жасың төгіп, маған сыйынып белің байла.
637. Арам, шүбәні тәрк қылып досты талға,
638. Залымдарға жүз мың бөле бердім, міне.
639. Залымдардың арғы түбін мен жаратқан,
640. Жаратқанды назарға ілмей сен ұмытқан.
641. Менен кешіп залымдардың қолын тұтқан,
642. Залымдардың жолын ашып бердім, міне.
643. Саған жаза: жаратқанға жалбармадың,
644. Алланы айтып түнде тұрып еңіремедің.
645. Хақиқаттан сөз сөйледім, естімедің,
646. Залымдардың қолын ұзын қылдым, міне.
647. Ей, бейхабар, хаққа көңіл жүгіртпедің,
648. Дүние харам, одан көңіл суытпадың.
649. Нәпсіден безіп бір Алла үшін толғанбадың,
650. Бұл нәпсі үшін зарлап қайран болдым, міне.
651. Залымдарды айыптама, залым өзін,
652. Арсыз болсаң өтпейді халыққа сөзің.
653. Дүние малын түгел бердім, тоймас көзің,
654. Сарандарды қараңғыға жаптым, міне.
655. Қызыл ерні сыбырлап айтты мұны,
656. Жаным-тәнім, үмбеттерім, көзім гүлі.
657. Хаққа құл, маған үмбет болған көне,
658. Шын үмбетті көкірегіме қойдым, міне.

659. Құл Қожа Ахмет хақ сөзін сөйлеп өтті,
660. “Ғайнил-иақин” тарихатта боздап өтті.
661. “Ғилмул-иақин” шарифатты көздеп өтті,
662. “Хаққул-иақин” хақиқаттан айттым, міне.

12 ХИКМЕТ

663. Алла тағала ғашықтарды ынтықтырды,
664. Ризалықпен өртеніп күйдім, міне.
665. Екі ғалам көзімнен бұлбұл ұшты,
666. Көрінбеді жалғыз хақты сүйдім, міне.
667. Жаннан кешіп жалғыз хақты жанға қостым,
668. Одан кейін дария болып толып тастым.
669. Тәңірімен сырластым, әнге бастым,
670. Дүние қызығын жүз мың талақ еттім, міне.
671. Хақ алдында ақылы кәміл түк қыла алмас,
672. Ғашық өрті лапылдаса жанды қоймас.
673. Көбелектей отқа түсіп өзін білмес,
674. Бұл сырлармен дүниеден тойдым, міне.
675. Тарихат жолдарының азабы көп,
676. Шын ғашық болмайынша тәуекел жоқ.
677. Дидарынды көре алмадым күн-түн ұйып,
678. Көзімді ілмей дидарынды көрдім, міне.
679. Тарихат жолы қатты, телміріп көзім талды,
680. Басым қатты, Пірмұған құяр балды.
681. Пір етегін тұттым көңілде шырақ жанды,
682. Рәсуә болып жол кезіп жүрдім, міне.
683. Тарихаттың жолы болар ауыр азап,
684. Бұл жолда талай ғашық болды топырақ.
685. Ғашық жолына кім түссе халі хараб,
686. Жарандардан жол мәнісін білдім, міне.
687. Тарихаттың жолы болар азап, ұлық,
688. Несіп қылған пендесіне болар жуық.

689. Ұшқынына шыдай алмас жеті тамұқ,
690. Ей, жарандар, ғазіз жаннан тойдым, міне.

691. Хақиқаттың мәнісіне жеткен кісі,
692. Естен танып, күйіп-жанар іші-тысы.
693. Қан боп саулар көзінен аққан жасы,
694. Көз жасымды көл қылып бардым, міне.

695. Шарифат дүр ғашықтардың әпсанасы,
696. Білгір ғашық тарихаттың дүр данасы.
697. Қайда барса сүйіктісі һәм туысы,
698. Бұл сырларды ғарыш үстінде көрдім, міне.

699. Махаббаттың бағын кезбей ғашық болмас,
700. Қарлық-зарлық тартпайынша нәпсің өлмес.
701. Бір тамшыға мейірі қанбай ол дүр болмас,
702. Мейірім қанып шын гәуһарды алдым, міне.

703. Ғашық отына күйген жанның өңі қашар,
704. Ол дүниеге жеделдетіп мұнан көшер.
705. Мұнда болған түйіншекті онда шешер,
706. Расул: дүние опасыз деді, қойдым, міне.

707. Шын ғашықтың болады жүзі сынық,
708. Айнаға назар салса, одан тұнық.
709. Өзі қайран, көңілі ойран, көзі жасты,
710. Құдыретіне қайран болып қалдым, міне.

711. Алла айтты: көп жыласаң көрерсің мені,
712. Зар еңіресең пендем деп айтам сені.
713. Жаннан кешіп мені ескерер ғашық көні,
714. Шабыт келді шын құлаққа ілдім, міне.

715. Шын көңілден күйгендерге дидаp сыйлық,
716. Жалған ғашық жолға түссе бәрін қидық.
717. Шын ғашықтың көзі жасты, басын иіп,
718. Тәжім етіп жер астына кірдім, міне.

719. Хақиқат шын ғашыққа сыйлық тұрар,
720. Махшар күні қалайсың деп халін сұрар.
721. Қорғаушы мен шапағатшы өзі болар,
722. Рахымыңнан үміт етіп келдім, міне.

723. Құл Қожа Ахмет, хақтың атын есте сақта,
724. Хақтан қорқып тынбай жылап, түнде жатпа,
725. Намаз оқы, ораза ұста әр ақшамда,
726. Солай болып мұратыма жеттім, міне.

13 ХИКМЕТ

727. Рахым Мәулім рахымымен еске алып,
728. Қай бетіммен хазіретке барам, міне.
729. Тәуба қылып теріс жолдан кері қайтып,
730. Қай бетіммен хазіретке барам, міне.
731. Өсиетін хақ пендесіне қолға берсе,
732. Хақ илаһи рахымымен рахмет етсе.
733. Пірмұған басшы болып жол көрсетсе,
734. Қай бетіммен хазіретке барам, міне.
735. Бір күні жетіп ажал уақты жуық келсе,
736. Саған, маған асыл Отан үкім етсе.
737. Өлмей тұрып жан ашуы азабын тартса,
738. Қай бетіммен хазіретке барам, міне.
739. Сырлас болған серіктерің тозып кетті,
740. Дау-дамаймен о дүниеге озып кетті.
741. Жарға соққан дариядай тасып кетті,
742. Қай бетіммен хазіретке барам, міне.
743. О, құдырет, күндіз-түні қылмай тағат,
744. Хақ расул үмбет үшін жемей нығмет.
745. Ішпек-жемек нәсібі — қайғы-қасірет,
746. Қай бетіммен хазіретке барам, міне.
747. Хақ расул дүние үшін қайғырмады,
748. Үмбетім деп өзге сөзге дем ұрмады.
749. Өмірінде ол бір сәт дем алмады,
750. Қай бетіммен хазіретке барам, міне.
751. Уа, дариға, махшар күні жарық болса,
752. Тәңірім өзі қазы болып назар салса.
753. Жаман іс пен қылмыстарым әзір болса,
754. Қай бетіммен хазіретке барам, міне.

755. Күндіз-түні тынбай жыла, Құл Қожа Ахмет,
756. Құрмет етіп хақ расулға болғай үмбет.
757. Басшы болып үмбет десе хош сағадат,
758. Қай бетіммен хазіретке барам, міне.

14 ХИКМЕТ

759. Құдауанда, мені салғай өз жолыңа,
760. Дем біткенше арып-ашып жүрдім, міне.
761. Бәле-жала толып тасып шектен асты,
762. Қорқыныш, қауіп-қатерде қалдым, міне.

763. Дүние боқ соңыңнан итше жорттым,
764. Іздеп оны артынан күн-түн қудым.
765. Әмірін тұтпай хақ жолына көзім жұмдым,
766. Қайда барам, иә, достар, қайтем, міне?

767. Нәпсі шайтан тұтқын қылды адам ұлын,
768. Түйедей ғып байлап алды екі қолын.
769. Білмеудің несі қиын оң мен солын,
770. Уа, дариға, қасірет шегіп барам, міне.

771. Дүниеде жоқ мендей бір сұм мен бәле,
772. Болмады риза құдай мен халық және.
773. Енді болды ақырында жүзім қара,
774. Уа, құдырет, неге солай болдым, міне?

775. Құрметтеген ғазіз жанды білмедім мен,
776. Ашық көңіл әзірсің деп тұрмадым мен.
777. Қара жүзім құдыретіңе бұрмадым мен,
778. Иә, раббым, не қылсаң да келдім, міне.

779. Тағатым жоқ көзім салсам күнәмызға,
780. Тәуба қылып қашып келдім панаңызға.
781. Рахмет етіп назарың сал Қожа Ахметке,
782. Не қылсаң да мен сорлы келдім, міне.

15 ХИКМЕТ

783. Ей, достар, наданменен жолдас болып,
784. Бауырым күйіп, жаннан тойып, өлдім, міне.
785. Тура айтсам да теріс жолға мойнын бұрар,
786. Қан жұтып қасірет уына тойдым, міне.
787. Наданменен өткен өмірің тозақ болар,
788. Надан барса дозақ та одан қашар.
789. Наданменен дозаққа қылма сапар,
790. Наданмен қазан айындай солдым, міне.
791. Дұға қыл надандарға мойын бұрмай,
792. Хақ тағала қолдаса тіптен оңай,
793. Надандар сорласа жүре бер халін білмей,
794. Надандардан жүз мың жапа көрдім, міне.
795. Жер астына қашып кірдім надандардан,
796. Қолым жайып дұға тілейін жомарттардан.
797. Ғарып жаным жүз тасаттық даналардан,
798. Дана таппай жер астына кірдім, міне.
799. Надандарды мен білмеймін көңілім қапа,
800. Хақтан қорқып аза тұтсам күлер қа-қа.
801. Аузы ашық, нәпсі ұлық, мешкей лақа,
802. Надандардан қорқып саған келдім, міне.
803. Үміт қылма надандардан қадірің білмес,
804. Қараңғыда бірге жүрсең жолға салмас.
805. Мойныға бұршақ салсаң қолыңды алмас,
806. Надандардан күдер үзіп келдім, міне.
807. Ақырында жақсы кетті, қалдым жалғыз,
808. Надандардан естімедім бір жақсы сөз.
809. Дана кетті, надан қалды көп өкініш,
810. Жол таба алмай қайран болып қалдым, міне.
811. Өткен істер жанымды езді қаным қайнап,
812. Қасиетті жерде қасиетсіз жүр көңілі жайнап.
813. Аят, хадис қанша айтсам құлаққа алмас,
814. Көкірегім қам-қайғыға толды, міне.

815. Дертті халім азап көрді бар ма тәуіп,
816. Мұң-шерімді саған шақтым көңілім ауып.
817. Менен өзге үлес алды, мен бинәсіп,
818. Үлес іздеп сағым сынып келдім, міне.

819. Дүние-мүлік тәрік қылып үлес алғыл,
820. Ей, пақыр, дүние ісін артта қалдыр.
821. Алла сақи мейірін көріп қайран қалғыл,
822. Көрейін деп баз кешіп келдім, міне.

823. Мен “Дәптер саниді” Сізге еттім жәдігер,
824. Аруағымнан медет тілеп қорғана көр.
825. Дұға қылам қабыл қылсын пәруардігар,
826. Рахман ием, арызымды айтқалы келдім, міне.

827. Хикметімнен баһра алған көзіне сұртсін,
828. Ықласпенен көзге сүртіп дидар көрсін.
829. Шарты сол дүр: қанағатқа мойынсұнсын,
830. Жан пидә етіп жанананы көрдім, міне.

831. Дидар үшін тіленші болдым әумин дендер,
832. Шәкірттерім, халім көріп қамым жеңдер.
833. Жолда қалған Құл Ахметке жол беріндер,
834. Жолды іздеп тіленші боп келдім, міне.

835. Құл Қожа Ахмет, тіленші болсаң хаққа болғыл,
836. Басыңменен жарандарға қызмет қылғыл.
837. Назар салсаң алқа қотан сұхбат қылғыл,
838. Қауым боп іштей тілеп тұрдым, міне.

16 ХИКМЕТ

839. Көңіл көзін жаратпаймын тағат қылса,
840. Құдай да оны мақұлдас білдім, міне.
841. Хақиқатта бұл сөздерді шын үйреніп,
842. Әр кезде хақтан сабақ алдым, міне.

843. Жалғыз ием сабақ берді перде ашып,
844. Жер мен көкте тұра алмады шайтан қашып.
845. Сауық құрдым тәтті шарап тоя ішіп,
846. Әрқашан да хақтан сабақ алдым, міне.

847. Мұнда жапа шеккендерге хақ дидары болар жақұт,
848. Махшар күні Алла сыйлар оған бақыт.
849. Жаратушы уағда қылған болсаң ғашық,
850. Әрқашан да хақтан сабақ алдым, міне.

851. Көзімнен қанды жас төгіп жад етпедім,
852. Жүз мың түрлі меһнат салдың дат етпедім.
853. Сенен қорқып дертті көңілім шат етпедім,
854. Әрқашан да хақтан сабақ алдым, міне.

855. Алла дерті сатылмайды сатып алсаң,
856. Пірмұған қызметінде ақ болмасаң.
857. Хақ жолына кіріп болмас пәк болмасаң,
858. Әрқашан да хақтан сабақ алдым, міне.

859. Ғашық патша, ғашық пақыр қайта оралмас,
860. Хақтан пәрмен болмайынша сөйлей алмас.
861. Құдай сөзін естіген дүние қумас,
862. Әрқашан да хақтан сабақ алдым, міне.

863. Құл Қожа Ахмет, жеті жаста алдым сабақ,
864. Сегізімде дүние қызығын қойдым талақ.
865. Тоғызымда бір құдайды көңілім қалап,
866. Әрқашан да хақтан сабақ алдым, міне.

17 ХИКМЕТ

867. Рахметіңнен шет қалдырма мен ғарышты,
868. Демімді алмай жылап дұға қылам саған.
869. Түні бойы дөңбекшіп таң атқанша,
870. Көз ілместен жылап дұға қылам саған.

871. Алдыңа енді келдім белім байлап,
872. Іші-баурым шерге толды қаным қайнап.
873. Жағамды ұстап өткен іске егіле жылап,
874. Ықыласыммен еңіреп дұға қылам сағам.

875. Көңіл бағының балауса екенін ұқпай жүрдім,
876. Бар өмірім қазан болды енді білдім.
877. Дүниені тастап дін жолына қадам қойдым,
878. Бұлбұлдың боп жылап дұға қылам саған.

879. Бұл жолдарда жанды асырап болмас деймін,
880. Жанын баққан бұл жолдарға кірмес деймін.
881. Өзіне пайда екенін білмес деймін,
882. Бұл халменен жылап дұға қылам саған.

883. Күл Қожа Ахмет нәпсі тағын тастап қашты,
884. “Фана фи Алла”¹⁴ мақамына жуықтасты.
885. Жүрек, баурым алып ұшып қайнап тасты,
886. Бұл халменен жылап дұға қылам саған.

18 ХИКМЕТ

887. “Фа азкуру уа аллаһу касиран”¹⁵ деп аят келді,
888. Зікір айтып зар илеумен жүрдім, міне.
889. Нұр дидарын ғашықтарға уәде қылды,
890. Ғашық жолына жаным қиып жүрдім, міне.

891. Шын ғашықты Аллаһ сүйіп пендем деді,
892. Орта жолда қалмасын деп қамын жеді.
893. Жалғаншылар дидарымды көрмес деді,
894. Ғашықтықта бекем болып тұрдым, міне.

895. Ақылға ерсең көрстаннан хабар алғыл,
896. Мен де сондай болармын деп ғибрат алғыл.
897. “Маута Қабла ан тамутаға”¹⁶ амал қылғыл,
898. Бұл хадисті есіме алып тұрмын, міне.

899. Хабар берер “Файадхаку Қалилан”¹⁷ деп,
900. Және айтар: “Уалибаксу касиран”¹⁸ деп.
901. Бұл аяттың мәніне бойұсынған деп,
902. Бұл дүниеде күлместен жүрдім, міне.

903. Көнбейтіндер қақ-қақ күлер, мәз боп жүрер,
904. Әміріне мойынсұнған уайым көрер.
905. Күндіз-түні көздері жас боп жүрер,
906. Көз жасымды дария қылып жүрдім, міне.

907. Нәпсіден безіп шын ғашықтар Алла деді,
908. Таңнан тұрып шартарапқа көз жіберді.
909. Рахым етіп Алла өзі нұрын текті,
910. Содан кейін дария болып тастым, міне.

911. Зәлім нәпсім еш қоймастан отқа салды,
912. Өне бойым өз өзінен күйіп жанды.
913. Имансыздың иманын шайтан алды,
914. “Ағузы биллаһи бисмилла”¹⁹ деп жүрдім, міне.

915. Зұлымдар дозақ ішінде күйіп жанғай,
916. Иманы бар қалыс болып қайта шыққай.
917. Имансыздар мәңгі бақи күйіп жанғай,
918. Бір Алладан иман тілеп жүрдім, міне.

919. Нәпсім мені арбады, көзімді әрең аштым,
920. Пірмұғанға бет бұрып солай қаштым.
921. Құл Қожа Ахмет, қияметке жақындастым,
922. Ұшқан құстай құдыретке кеттім, міне.

19 ХИКМЕТ

923. Уа, дариға, не істеймін ғарыптікте,
924. Ғарыптікте кезбе болып қалдым, міне.
925. Хорасан, Шам уа Ғираққа ниет қылып,
926. Ғарыптіктің көп қадірін білдім, міне.

927. Не келсе де көреміз бір құдайдан,
928. Жүсіпті айырып еді ол Қынғаннан.
929. Туған жерім қасиетті Түркістаннан,
930. Баурымды тасқа ұрып келдім, міне.

931. Кезбелік мирас қалды Мұстападан,
932. Отыз үш мың сахаба жарандардан.
933. Әбубәкір, Омар, Оспан, Мұртазадан,
934. Кезбеліктің қалғанын айттым, міне.

935. Мүсәпірлік басқа түссе жетіледі піспегендер,
936. Дана қылар, мықты қылар өмір жолынан өтпегенді.
937. Тапса тағам, кір тон киер жетпегеннен,
938. Соның үшін Түркістанға келдім, міне.

939. Ғарыптікте жүз болсын тұрар мейман,
940. Тақ пен бақтың бақшасы да болар зындан.
941. Ғарыптікте құл болған Махмұт сұлтан,
942. Ей, жарандар, кезбеліктен күйдім, міне.

943. Ғарыптікте Арыстан Бабам іздеп тапты,
944. Сырымды ұғып пердемен бүркеп жапты.
945. “Билхамдилла” көрдім деді, ізімді өпті,
946. Осы сырды біліп қайран қалдым, міне.

947. Туыстық пен тілек жарасар уалаятқа,
948. Ұлы Бабам, сыйындым аруағына.
949. Бабам рухы салды осы кезбелікке,
950. Қанша тағзым еткенімді білмен, міне.

951. Құл Қожа Ахмет айтқаны хақтың жады,
952. Естімеген достарына қалсын ақылы.
953. Кезіп жүріп шаһарына қайта оралды,
954. Түркістанда мазар болып қалдым, міне.

20 ХИКМЕТ

955. Есіме түсіп жанымдай сүйген Мұхаммед,
956. Сенің жолыңа пида болам, Мұхаммед.
957. Үмбет болған “Хамду сананы” жатқа айтар,
958. Иә, Алла, жарылқай гөр, Мұхаммед.
959. Көңіліме салып ғашық пен махаббатты іләйім,
960. Ғашық қылғыл мені өзіңе, Мұхаммед.
961. Мәжнүн сипат кештім екі жаһанды,
962. Диуана қыл, жарылқа мені, Мұхаммед.
963. Өлтір, күйдір, әр мехнатқа салғыл,
964. Қиямет күні жаза қыл, сүйем сені, Мұхаммед.
965. Үнемі үмбет дедің көрмей рахат,
966. Бар кереметі өзіңсің, қайғырып қайтем, ей, Мұхаммед.
967. Үмбетім деп күндіз-түні жеді қасірет,
968. Көкіректегі шерді шығарарсың, ей, Мұхаммед.
969. Үмбеттің, күнәсын ойлаған шаһтың шаһысың,
970. Қиямет күні біздейлерге жаза болмас, Мұхаммед.
971. Бәрінен безіп Мұхамметтің ал ризасын,
972. Ей, Алла, қас қағымда ғайып болам, Мұхаммед.

973. Сенен жалғыз тілегім: халайық қана күдіретім,
974. Сала гөр менің жаныма уайым-қайғы, Мұхаммед.

975. Айналайын нұр жүзіннен, ей, Алла,
976. Бір тамшыдан дариядай тасыт мені, Мұхаммед.

977. Жол беруші рахман рахим Ғафар-Сатар,
978. Жолға тастап шерменде қылма, Мұхаммед.

979. Әуел бастан бір тамшы шарап маған нәсіп болған,
980. Ұдайы Сіздің даналығыңызды мадақтайын, Мұхаммед.

981. Қызыл шарап ұсынды Пірмұған кеп,
982. Жақсылық ниетпен жарылқайды Мұхаммед.

983. Мақсатыма жеткізе гөр, ей, халайық,
984. Мен тілеймін жұпар иіс жеткізе гөр, Мұхаммед.

985. Пердені ашып жүзімді жарық қыла гөр,
986. Мен пендең саған серік, Мұхаммед.

987. Міскін Иасауи аруақтарға тағзым етер,
988. Аруақ жар болса қайта жаралсам, Мұхаммед.

21 ХИКМЕТ

989. “Ал каззаб ла уммати”²⁰ деді білсең Мұхаммед,
990. Алдамшылар қауымын үмбетім демес Мұхаммед.

991. Тура жүрген құлды, адал жүрген жолды,
992. Дұрыс жүрген құлды үмбет дегей Мұхаммед.

993. Әркім үмбетпін десе, расул ісін қолдаса,
994. Шапағат күні туса махрұм қоймас Мұхаммед.

995. Төңірі тағала сөзін, Расул Алла сүндетін,
996. Иланбаған үмбетін үмбетім демес Мұхаммед.
997. Үмбетпін деп жүрерсің, бұйырғанын қылмассың,
998. Қалай үміт етерсің, онда ескермес Мұхаммед.

999. Күнаһардың халі мүшкіл дүр үмбетімін демесе,
1000. Махшарда расуа боларсың, үмбетім демес Мұхаммед.

1001. Үмбетім десін Мұхаммед, шын сөйлесін Құл Ахмет,
1002. Қияметқайым болғанда махрұм қоймас Мұхаммед.

22 ХИКМЕТ

1003. Хақ тағала рахымымен пәрмен қылды,
1004. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.
1005. Алпыс үште сүндеттерін бекем тұтып,
1006. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.
1007. Жер үстінде өлмес бұрын тірі өлдім,
1008. Алпыс үште сүндет деді естіп білдім.
1009. Жер астында бар жаныммен құлдық қылдым,
1010. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.
1011. Жарандардан пайда, көмек ала алмадым,
1012. Жүз жиырма беске кірдім, еш нәрсе біле алмадым.
1013. Хақ тағалаға құлшылық қыла алмадым,
1014. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.
1015. Болармын ба Мұхамметтің шын үмбеті,
1016. Үмбетім десе құнаһардың асып түсер дәулеті.
1017. Балдан тәтті оның маған бұл мехнаты,
1018. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.
1019. Біздер үшін жаннан кешті ол Мұхаммед,
1020. Үмбет болсаң қамын жеме жалған үмбет.
1021. Күндіз-түні сайран салып шашқан мүлік,
1022. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.
1023. Елу жаста хабар келді: өлмек адам,
1024. Шарты болар сенде болса нұрлы иман.
1025. Таңда махшар дидарласып қылар мейман,
1026. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.
1027. Ей, мұсылман, бұл дүниенің баяны жоқ,
1028. Шын білерсің әр кез мұның жалғаны жоқ.

1029. Кім білмесе бір Алланы иманы жоқ,
1030. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

1031. Асылым топырақ, нәсілім топырақ баршадан хар,
1032. Басқа салса өр кеудең топырақ болар.
1033. Өлген жанға шайтанның әуесі бар,
1034. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

1035. Шын такуаға құдай өзі қылар рахмет,
1036. Қиямет күн жарылқаумен тонын беред.
1037. Махшар күні дидар көріп сүргей дәулет,
1038. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

1039. Пенде болсаң мехнат тарт, қараңғы адам,
1040. Ақылға ерсең ғанибет дүр саған одан.
1041. Аманат қой ғазіз жанып, жүрме бейғам,
1042. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

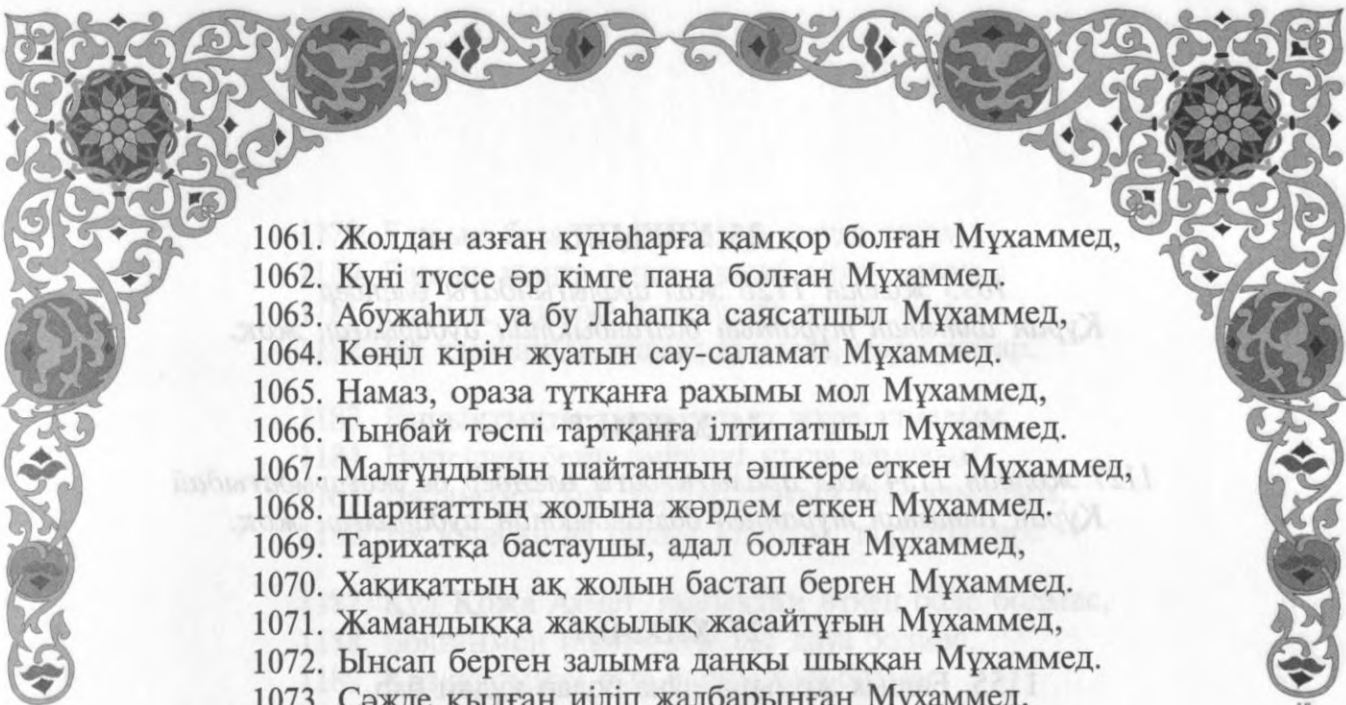
1043. Алпыс үште сүндет болды жерге кірмек,
1044. Расул үшін екі ғалам жарық бермек.
1045. Ғашық жанның сүндеті дүр тірі өлмек,
1046. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

1047. Үмбет болсаң естіп жаның бермес пе едің,
1048. Мұстапаға жанып құрбан қылмас па едің?
1049. Жан не болар, иманыңды бермес пе едің,
1050. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

1051. Құл Қожа Ахмет алпыс үште ғайып болды,
1052. Әдеп сақтап Мұстапаға серік болды.
1053. Сұлтан болды, мехнат тартып күйікті болды,
1054. Естіп оқып жерге кірді Құл Қожа Ахмет.

23 ХИКМЕТ

1055. Он сегіз мың ғаламға даңқы шыққан Мұхаммед,
1056. Отыз үш мың сахабаға басшы болған Мұхаммед.
1057. Жалаңаштар мен аштарға қанағат болған Мұхаммед,
1058. Кемтарлық көрген үмбетке шапағат болған Мұхаммед.
1059. Түнде жатып көз ілмей тілейтұғын Мұхаммед,
1060. Ғарып пенен жетімге құрмет қылған Мұхаммед.

-
1061. Жолдан азған күнәһарға қамқор болған Мұхаммед,
 1062. Күні түссе әр кімге пана болған Мұхаммед.
 1063. Абужаһил уа бу Лаһапқа саясатшыл Мұхаммед,
 1064. Көңіл кірін жуатын сау-саламат Мұхаммед.
 1065. Намаз, ораза тұтқанға рахымы мол Мұхаммед,
 1066. Тынбай тәспі тартқанға ілтипатшыл Мұхаммед.
 1067. Малғұндығын шайтанның әшкере еткен Мұхаммед,
 1068. Шариғаттың жолына жәрдем еткен Мұхаммед.
 1069. Тарихатқа бастаушы, адал болған Мұхаммед,
 1070. Хақиқаттың ақ жолын бастап берген Мұхаммед.
 1071. Жамандыққа жақсылық жасайтұғын Мұхаммед,
 1072. Ынсап берген залымға даңқы шыққан Мұхаммед.
 1073. Сәжде қылған иіліп жалбарынған Мұхаммед,
 1074. Дұғалары қабыл боп қанағат еткен Мұхаммед.
 1075. Бес уақыт намазға имамдық еткен Мұхаммед,
 1076. Миғраж асып барғанда құдыретті көрген Мұхаммед.
 1077. Ғарсы-күрсі базарына қамқор болған Мұхаммед,
 1078. Сегіз пейіш²¹ бәріне ие болған Мұхаммед.
 1079. Міскін Ахмет құлына мұра болған Мұхаммед,
 1080. Жетім, пақыр, ғарыпқа пана болған Мұхаммед.

24 ХИКМЕТ

1081. Қаһар атты қаһарыңнан қорқып жылар Қожа Ахмет,
1082. Раһман атты рахымыңнан үміт күтер Қожа Ахмет.
1083. Күнәм көп менің кешіргейсің, иә, Алла,
1084. Барша құлдың ішінде кұнаһары Қожа Ахмет.
1085. Екі жүзді арсыздар пасықпенен жүреді,
1086. Жанға сенбес арамдардан қорқып жылар Қожа Ахмет.
1087. Тарихатты білмедім, хақиқатқа кірмедім,
1088. Пір бұйрығын қылмадым, сылтауы көп Қожа Ахмет.
1089. Ақыр заман болған дүр, патша залым болған дүр,
1090. Арам, шүбә толған дүр, қайран болар Қожа Ахмет.
1091. Шерменде, күнәлі құлыңмын, ғашық жолында бұлбұлмын,
1092. Арыстан Бабаға құлмын, құлың болар Қожа Ахмет.
1093. Құл Қожа Ахмет, басыңды ий, жыламақты әдет қыл,
1094. Бәле келсе сабыр қыл, хақтан бәрі, Құл Қожа Ахмет.

25 ХИКМЕТ

*1095 жолдан 1126 жол аралығындағы өлеңдер
Құран аятынан тұратын болғандықтан аударылған жоқ.*

26 ХИКМЕТ

*1127 жолдан 1154 жол аралығындағы өлеңдер де жоғарыдағыдай
Құран аятынан тұратын болғандықтан аударылған жоқ.*

27 ХИКМЕТ

1155. Ғашық жолына пана болар құдай бар,
1156. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.
1157. Қолым жайып дұға қылам, уа, Жаббар,
1158. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.
1159. Ғашық болсаң күйдіреді жан мен тәнді,
1160. Ғашық болсаң ойран қылар дүние, малды.
1161. Ғашық болмай танып болмас, Алла, сені,
1162. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.
1163. Ғашық жыры сыймас достың көкірегіне,
1164. Барлық ғашық жиылып барғай құзырына.
1165. Жеті тозақ²² мұрсат бермес қас қағымға,
1166. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.
1167. Шын ғашығың көрсет маған риза болай,
1168. Өліп-өшіп Закариядай зікірші болай.
1169. Айыбтай келген бөлеге сабыр болай,
1170. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.
1171. Ғашық дертін көтердім, дәрменім жоқ,
1172. Ғашық жолында жан бергеннің арманы жоқ.
1173. Осы жолда жан бермеске амалым жоқ,
1174. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.
1175. Қайдан табам, ғашық еттің амалым жоқ,
1176. Алланы мақтап күні-түні қоярым жоқ.
1177. Дидарыңнан өзге жерге барарым жоқ,
1178. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.

1179. Ғашық базары ұлы базар, сауда харам,
1180. Ғашық жанға сенен өзгені ойлау харам.
1181. Ғашық жолына берілгенге дүние харам,
1182. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.

1183. Ғашықтықты дауға салып жүре алмадым.
1184. Нәпсіден безіп әміріңді қыла алмадым.
1185. Надан болдым, хақ бұйрығын біле алмадым,
1186. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.

1187. Құл Қожа Ахмет, ғашықтан өткен бөле болмас,
1188. Бояғанмен ғашық дертіне дауа болмас.
1189. Көз жасынан өзге ешкім куә болмас,
1190. Не қылсаң да ғашық қылғыл, пәруардігар.

28 ХИКМЕТ

1191. Әулиелер айтқан уәде келер болғай,
1192. Қияметтің күні жуық болды, достар.
1193. Ақылды құлдың болғанын білер болғай,
1194. Ел-жұрттан мейір, шапағат кетті, достар.

1195. Үлкен, кіші адамдардан әдеп кетті,
1196. Қыз, келіншек, нәзік жаннан ұят кетті.
1197. “Ұят барда иман бар” деп Расул айтты,
1198. Арсыз қауым бүлдіріп бітті, достар.

1199. Мұсылман мұсылманға болды қатал,
1200. Нақақ істеп хақ жұмысын бұзды батыл.
1201. Мүрит пірге жылы жүзбен болмай жақын,
1202. Ғажап сұмдық замана болды, достар.

1203. Ел, дүние, халқымызда қайырым жоқ,
1204. Патша менен уәзірлерде әділет жоқ.
1205. Дәруіштердің дұғасында қасиет жоқ,
1206. Түрлі бөле халық үстіне жауды, достар.

1207. Ақырзаман ғалымы залым болды,
1208. Ізгі тілегін үзбеген ғалым болды.
1209. Алланы айтқан дәруіштің жолы болды,
1210. Ғажап сұмдық замана болды, достар.

1211. Қиямет күн жақындады, қалғаны жоқ,
1212. Құл Ахмет сөзінде жалғаны жоқ,
1213. Өзін өзі көтеріп мақтаған жоқ,
1214. Насихатын халыққа айтып кетті, достар.

29 ХИКМЕТ

1215. Махабаттың шарабын ішкен дуаналар,
1216. Қиямет күн аузынан от шашар, достар.
1217. Құдыретпенен жаратылған жеті тамұқ,
1218. Ғашықтардың әуезінен қашар, достар.
1219. Дозақта жылап дат айтарсың құдайыңа,
1220. Тағатым жоқ ғашық үшін қас қағымға.
1221. Қашып барғайсың хақ тағала панасына,
1222. Ғашықтарың көз жасымен ұшар, достар.
1223. Ғашықтары қызық дүкенін тұрса құрып,
1224. Иншалла, дозақ қашар одан қорқып.
1225. Жасын төгіп, көкірегін ашып, жүзін салып,
1226. Жеті аспан тағат қылмай көшер, достар.
1227. Рахман ием сақи болып шарап берсе,
1228. Ел-жұрт, бала-шаға дүниеден пәк кешірсе.
1229. Жан дүниемнен өзөзілді хақ қашырса,
1230. Күнә, қылмыс бойымнан кетер, достар.
1231. Ғашық жолын хақ жүзіне дерт айласа,
1232. Екі ғалам патшасы хақты ойласа.
1233. Шын сүйгеннің көңілі жарық болса,
1234. Ғашық жандар жаратқанға ұшар, достар.
1235. Субхан ием бір тамшы шарап құйса маған,
1236. Зікір сырын айта-айта қылсам төмам.
1237. Хор қызы мен періштелер қызмет қылар саған,
1238. Жұмақ ішінде жібектен тон киер, достар.
1239. “Алла-Алла” де, көз жазсаң ғалам күйер,
1240. Шын пәндем деп жаратқан мені сүйер.
1241. Жас орнына қанын төгіп жүзін бояр,
1242. Әлхамды айтсаң шайтан сенен қашар, достар.

1243. Мен айтпадым, Алла өзі уағда қылды,
1244. Қараңғы едім ізгілік жолына салды.
1245. Ғарып болып жапа шектім, қолымды алды,
1246. Сондай ғашық зауық шарабын ішер, достар.

1247. Құл Қожа Ахмет, ғашықтардың ісі қинар,
1248. Махшар күні хақ көрсетпес оған дидар.
1249. Ғарсы-күрсі, Лаухұл-махфуз — бәрі безер,
1250. Имансыздарға дозақ есігін ашар, достар.

30 ХИКМЕТ

1251. Көзім жасты, көңіл қайғы, жаным күйік,
1252. Қандай амал істерімді білмен, достар.
1253. Бұл қасіретті бастан кештім жасым құйып,
1254. Қай тарапқа барарымды білмен, достар.

1255. Түрлі-түрлі ғаламаттар келді қайдан,
1256. Жүрегімде жаракаттар болды пайда.
1257. Бұл дүниеде бірден азат болмақ қайда,
1258. Қандай амал істерімді білмен, достар.

1259. Алла үшін перзенттерім жетім қылсам,
1260. Жаннан кешіп, малдан кешіп, ғарып болсам.
1261. Шөл далада жалғыз қаздай қаңқылдасам,
1262. Қандай амал істерімді білмен, достар.

1263. Хас құлдардай түні бойы қайыспасам,
1264. Жомарттардай ораза ұстап майыспасам.
1265. Түні бойы көзімді ілмей Алла десем,
1266. Қандай амал істерімді білмен, достар.

1267. Арамза тұқым аямадым, тағатым аз,
1268. Өтті ғұмырым өкініште қыс пенен жаз.
1269. Жаным құсша шарықтаса көңілім мәз,
1270. Қандай амал істерімді білмен, достар.

1271. Құл Қожа Ахмет хақ жолында жан бермесе,
1272. Дикан емес кетпен шауып нан бермесе.
1273. Бәйшешек ашылар ма су бермесе,
1274. Қандай амал істерімді білмен, достар.

31 ХИКМЕТ

1275. Ғашық сырын баян қылсам ғашықтарға,
1276. Тағат қылмай өз бетімен қашар, достар.
1277. Тау мен тасқа басын ұрып естен танып,
1278. Ел-жұрты, үй ішінен безер, достар.
1279. Ғашық азабын басқа түскен ғашық білер,
1280. Танымасын тас лақтырып оған күлер.
1281. Дуана деп басын жарып қанға бояр,
1282. Риза болып “Хамад сәнаны” оқыр, достар.
1283. Сүймегенде жан да жоқ әрі иманы,
1284. Расулалла сөзін айттым, мағына көне?
1285. Неше айтсам да естуші жоқ, білген көне,
1286. Бейхабарға айтсам көңілі қалар, достар.
1287. Ғашық гауһары дария тұңғиығында жатар болар,
1288. Жаннан кешіп гауһарды алған жанан болар.
1289. Көрсеқызар ғашықпын деп жолда қалар,
1290. Ар, иманын соқыр тиынға сатар, достар.
1291. Отқа күйдім, жаннан тойдым, қайран болдым,
1292. Бұл қандай от: күймей-жанбай бір жан болдым.
1293. Махаббаттың атын естіп көзім ашылды,
1294. Көзі ашылған мұратына жетер, достар.
1295. Зар жылаңыз, зар еңіреңіз рахым келсін,
1296. Адассаңыз рахымы түсіп жолға салсын.
1297. Қызмет қыл Пірмұған қолыңды алсын,
1298. Еңбек еткен мұратына жетер, достар.
1299. Заманақыр болды да пейіл кетті,
1300. Расулалла уағдалары жуық жетті.
1301. Хас құлдары жақсы сөзге құлақ тұтты,
1302. Жаман құлдар күннен-күнге бітер, достар.
1303. Әрбір күнің өтер деді хақ Мұстапа,
1304. Үмбет болсаң қауымдасып бірге жаса.
1305. Жақсыларды жарылқап, жаманға берер жаза,
1306. Қияметте жазаларын тартар, достар.

1307. Пасық, зұлым басқан жері таза болмас,
1308. Ораза, намаз қаза қылып, масуақ салмас.
1309. Расулалла сундеттерін көзіне ілмес,
1310. Күннен-күнге күнәлары артар, достар.

1311. Дүниеқорлар малын көріп мақтан қылар,
1312. Мен-мендіктен ол құдайға күпір болар.
1313. Өлер кезде иманнан жүрдай болар,
1314. Жан берерде қасірет шегіп кетер, достар.

1315. Дүниеқоңыз мал жиғанды көзбен көрдім,
1316. Өлер кезде қалайсың деп жақын келдім.
1317. Шайтан айтты: иманына қолым салдым,
1318. Жан шығарда жылай-жылай кетер, достар.

1319. Құл Қожа Ахмет, ғашық болсаң жаның күйсін,
1320. Садақаңмен Алланы айт тәңірім исін.
1321. Дұға қыл, мұсылмандар дүние қойсын,
1322. Дүние қойған ақыретке жетер, достар.

32 ХИКМЕТ

1323. Махаббат шарабынан ішірмесе,
1324. Жан мен ділім қасіретпенен кетер, достар.
1325. Алланы жадқа алмай өліп кетсем,
1326. Есіл өмірім арманменен өтер, достар.

1327. Алла деген шын ғашықтар пырақ мінді,
1328. Құштарлықтан бейнет тартып бойынсұнды.
1329. Тарихаттың базарында алжасса да,
1330. Шындықтың дариясынан етер, достар.

1331. Ақиқаттың дариясына шомған кісі,
1332. Өзі мұңлық, көңілі сынық, көзде жасы.
1333. Қорлық, зарлық, машақат қой дәйім ісі,
1334. Дидарына ынтызар боп табар, достар.

1335. Шындыққа ғашықтардың нәпсісі өлі,
1336. Үш жүз алпыс төрт, жүз қырық төрт сопы,
1337. Сөзі тәтті, мінез-құлқы жүз мың түрлі,
1338. Бұ дүниені соқыр тиынға сатар, достар.

1339. Білгір ғашық болам десең азап тартқыл,
1340. Хақ пайғамбарға жетем десең түндер қатқыл.
1341. Бұл дүниенің қызығынан басың тартқыл,
1342. Басың тартсаң менмендігің кетер, достар.
1343. Қияметтің азабын білмегендер, —
1344. Ауыр азап, тар лахаттан қорықпағандар.
1345. Хақ қаһарынан шошып жасын төкпегендер, —
1346. Дозақ ішінде жүз мың азап тартар, достар.
1347. Уа, дариға, өтті өмірім біле алмадым,
1348. Жаннан кешіп қазіретке бара алмадым.
1349. Нәпсіден безіп хақ өмірін қыла алмадым,
1350. Өле қалсам қасірет маған жетер, достар.
1351. Өтті ғұмырым, шариғатқа жете алмадым,
1352. Шариғатсыз тарихатқа өте алмадым.
1353. Ақиқатсыз мағрипатқа бата алмадым,
1354. Жолы қатты пірсіз қалай өтер, достар.
1355. Құл Қожа Ахмет, нәпсім салды осы жолға,
1356. Соның үшін қаштым, достар, шөлден шөлге.
1357. Алла дедім, қарамадым оң мен солға,
1358. Алла деген сауық шарабын ішер, достар.

33 ХИКМЕТ

1359. Жаратқан бір құдайдың жолын іздеп,
1360. Шайтан малғұн жолынан қайтқын, достар.
1361. Ықыласпен махаббат шарабын ішіп,
1362. Жан мен ділдің хақ зікірін айтқын, достар.
1363. Хақ зікірін айтып ішкен жами шарап,
1364. Жол үстінде ғазіз басың болар топырақ.
1365. Алла жолында халі — хараб, бауыры — көуөп,
1366. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.
1367. Аруақтарға басым қойып зар илесем,
1368. Сопылармен зікір айтуға жарай берсем.
1369. Зікір айтып сол сұхбатта дүрлер терсем,
1370. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1371. Бойұсынбай жалғанды жалпағынан басып жүрсем,

1372. Өлгенде тар лахатта жаны күйер.

1373. Алла расул “дінің не?” деп айбат қылар,

1374. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1375. Мәңкүр-нүңкүр “раббың кім?” деп сұраққа алғай,

1376. Қанша зорласаң да айтқаннан пайда болмас.

1377. Е, сорлылар, сонда халің нешік болғай,

1378. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1379. Алла деген қант пенен бал пайда қылды,

1380. Ақыретте Алламенен мәмле қылды.

1381. Мойынсұнған шын ғашықты дана қылды,

1382. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1383. Сөзің — шырақ, халің — пілте, майы — жасың,

1384. Неше айтсам да баһра алмас көңіл хошың.

1385. Жол үстінде топырақ болсын ғазіз басың,

1386. Жаи мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1387. Ессіз ғалым бойұсынбай жолда қалар,

1388. Оқып ұқпай дүние малын қолға алар.

1389. Менмендіктен есіл өмірін зая қылар,

1390. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1391. Сыртың жөндеп, ішің түзеп ғалым болсаң,

1392. Махшар күні қолыңды ұстар таңда барсаң.

1393. Өкінішпен қайғы жұтып жолда қалсаң,

1394. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1395. Ғалым сол дүр: намаз оқып бойұсынса,

1396. Хақтан қорқып ақыреттің қамын жесе.

1397. Құран оқып, хақтан қорқып зар еңіресе,

1398. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1399. Ондай ғалымның екі көзі төрт болар,

1400. Таң саһарда ерте тұрып зар илер.

1401. Хақ жолында күйіп-жанып шок болар,

1402. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1403. Қорлық тартқай, көпір нәпсің басы қатсын,

1404. Бұл дүниеден үнемі жылап өтсін.

1405. Топырақ болғыл ғалым Сені басып өтсін,
1406. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1407. Қорлық тартып хақ Мұстапа үмбет деді,
1408. Күнақар үмбетінің қамын жеді.
1409. Соның үшін үмбеттері қуат алды,
1410. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1411. Көңілінде алалық жоқ үмбет үшін,
1412. Үмбет десе аузынан шығар түтін.
1413. Хақ тағала қылмай ма деп бізді отын,
1414. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

1415. Құл Қожа Ахмет, олай десең аларсың, хақтан үлес,
1416. Баязиттей нәпсіңмен күн-түн күрес.
1417. Ей, бейхабар, үмбет болсаң болғыл ашық,
1418. Жан мен ділде хақ зікірін айтқын, достар.

34 ХИКМЕТ

1419. Дидар үшін жанды құрбан қылмайынша,
1420. Ысмағұлдай дидар үшін арман етпен, достар.
1421. Жаннан кешіп тарихатқа кірмейінше,
1422. Ғашықпын деп жалған уәде қылма, достар.

1423. Ғашықтық қиын жұмыс білсең мұны,
1424. Мехнатпен жаратушы сынар сені.
1425. Реніш, азаппенен бірге болсаң күні-түні,
1426. Көңілді тәңріден өзгеге бөлме, достар.

1427. Менмендіктен тарихатқа кірмеді олар,
1428. Жаннан кешпей жолға қадам баспады олар.
1429. Нәпсін тыймай хақ жолында болмады олар,
1430. Жалқаулармен сапарға шықпа, достар.

1431. Ғашықтық жолы құры тілмен бола қоймас,
1432. Мұнда жылап, ақыретте күліп болмас.
1433. Күллі реңі запырандай солмақ болмас,
1434. Мұндай болмай ғашықпын деп айтпа, достар.

1435. Ұстаздарға қызмет қыл еркінменен,
1436. Күнәлі ол өз бетіммен келдім деген.

1437. Жақсы білсең тарихаттың қатері бар,
1438. Қаламасаң осы жолға түспе, достар.
1439. Ұстаздарға қызмет қылсаң нәпсіге апат,
1440. Наданға тиме: бұл жолдарда қылмас тағат.
1441. Адал құлдар бұл жолдарды білер рахат,
1442. Өлмей тұрып хақ дидарын көрем деме, достар.
1443. “Кәзәптар үмбетім емес” деді Расул сізге,
1444. Ол Мұхаммед хақ расулы деді бізге.
1445. Жалғаншыға жаннат жоқ олда-білда,
1446. Жалған сөйлеп, имансыз боп кетпе, достар.
1447. Дүние-мүлікті тәрк етпей көрмес дидар,
1448. Дидар көрем деген ғашық жанын қинар.
1449. Ондай ғашық ақырында көрер дидар,
1450. Дидар көрмей Алла сырын шашпа, достар.
1451. Сырдан мағына түймегендер бөтен болар,
1452. Ол ғашықтың мекені ойран болар.
1453. Ғашық жолында жан қиғандар жақын болар,
1454. Жаннан кешпей жаннан хабар алма, достар.
1455. Құл Қожа Ахмет, бастан кешпей пәтуа қылма,
1456. Халық ішінде ғашықпын деп ауызға алма.
1457. Ғашықтық ұлы іс дүр ғапыл қалма,
1458. Ғапыл болып хақ дидарын көрме, достар.

35 ХИКМЕТ

1459. Махаббаттың шарабын ішіп рахатқа батқан,
1460. Дуананың мақамына кірді, достар.
1461. Аш пен тоғын, пайда-зиян еш білмеген,
1462. Сауық-сайран, қызықпен жүрді, достар.
1463. Сауық-сайран құрғандарға дүние харам,
1464. Ел-жұрт, дүние-мүліктен кешті төмам.
1465. Таң сәріден хаққа сыйынып жылар дәйім,
1466. Одан кейін сауық-сайран салды, достар.
1467. Сауық-сайран құрған ғашық өзін білмес,
1468. Ессіз жүріп дүние малын қолға алмас.

1469. Жүз мың адам тақсыр десе мақтана алмас,
1470. Дүние теуіп сауық-сайран салды, достар.

1471. Дүние таппай сауық-сайран құрған адам,
1472. Хақты айтпай хақ жолынан сыртта қалған.
1473. Дәруішпін дер дүниеқоңыз жаны жалған,
1474. Дүние үшін сауық-сайран құрды, достар.

1475. Естен танбай сауық-сайран құрып болмас,
1476. Жаратқан иеден оған иман болмас.
1477. Бойсұнса да көңілі таза болмас,
1478. Арсыздықпен ойын-сауық құрды, достар.

1479. Уа, осындай надандардан үміт қылма,
1480. Қайыр-шапағат алармын деп жүгіріп жүрме.
1481. Нәпсісі ұлық, шариғаты бұзық әкім білме,
1482. Шайтан малғұн нөкта салмай мінді, достар.

1483. Естен танбай сайран салса Алла безер,
1484. Дауысынан жер тебіреніп тартады азар.
1485. Дұға қылам: көрсетпесін оған дидар,
1486. Діннен безіп сауық-сайран құрды, достар.

1487. Дуаналық жеңіп шықпай сауық құрар,
1488. Хақ Мұстапа шәриядан безіп жүрер,
1489. Бастан-аяқ күнәлары әзір тұрар,
1490. Күнә тілеп сауық-сайран құрды, достар.

1491. Шәблі ғашық, сайран салды нұрын көріп,
1492. Мұстапаны енді көріп, сауал беріп.
1493. Дүние азабын артқа тастап, көзін жұмып,
1494. Сондай құлдар сауық-сайран құрды, достар.

1495. Шәблі ғашық жылап еді: “иә, Расул” деп,
1496. Сайран салсам да тағатсызбын, қайғым көп деп.
1497. Расул айтты: “иншалла, бол қабыл” деп,
1498. Рұқсат сұрап сауық-сайран құрды, достар.

1499. Құл Қожа Ахмет, сауық-сайран әр кімге жоқ,
1500. Мазакпенен сайран салса кірер тамұқ,
1501. Бұл сумдық сыр айтылса көңілім жабық,
1502. Хақты тауып сауық-сайран құрды, достар.

36 ХИКМЕТ

1503. Шарифаттың шарттарын білген ғашық,
1504. Тарихаттың жол-жосығын білер, достар.
1505. Тарихаттың бар жұмысын ада қылған,
1506. Хақиқаттың дариясына батар, достар.
1507. Дидарын көріп болмас күн-түн ұйып,
1508. Пәк ғашықты қолға алмай болмас жүріп.
1509. Хақиқат дариясының қатері көп,
1510. Көзімді ілмей дидарын көрдім, достар.
1511. Ей, ғашық, бұл дүниеде мехнат тартқыл,
1512. Сол тартқан жапаларды рахат білгіл.
1513. Зікір салған жеріңе басынды ұрғыл,
1514. Басын тіккен мұратына жетер, достар.
1515. Бұл жолдардың азабы: қайғы, мехнат,
1516. Мехнат тартып жапа шеккен көрер рахат.
1517. Таң сәріден зар жылаған табар бақыт,
1518. “Ah-uh” деумен бұл дүниеден өтер, достар.
1519. Шын ділімен жылағандар дидар көргей,
1520. Субхан ием дидарын сыйға бергей.
1521. Сапар шекпе жол мәнісін түсінбей,
1522. Жолға түскен мұратына жетер, достар.
1523. Уә, дариға, өтті ғұмырым, білмей қалдым,
1524. Бұл дүниенің әбзелін қолыма алдым.
1525. Дүние қуып діннің жолын артқа салдым,
1526. Біле алмадым халім қалай болар, достар.
1527. Махаббаттың шарабынан татпағандар,
1528. Баязиттей әр күн өзін сатпағандар.
1529. Бұл дүниенің қызығынан безбегендер,
1530. Хайуан ғой, бәлкім одан бетер, достар.
1531. Ғашық болсаң ғашық жолына қойғыл кадам,
1532. Дүниені талақ қылғыл мысал Адһам.
1533. Ақылға ерсең дүние үшін жемегіл қам,
1534. Қиямет күн жазаларын берер, достар.

1535. Сыр шарабын ішкен ғашық өзін білмес,
1536. Бұл дүниенің ләззатын көзіне ілмес.
1537. Жүз мың рет кеңес айтса ақыл алмас,
1538. Гүлгүл жайнап өзін білмей жүрер, достар.

1539. “Руз аласт”²³ құдай өзі хабар қылған,
1540. “Қалу бала” деп рухтар жауап берген.
1541. Хазірет Таба рухы ұшып қарсы келген,
1542. Ондай ғашық хақ жамалын көрер, достар.

1543. Құл Қожа Ахмет, ғашық болсақ дүниеден без,
1544. Ақыреттің азабынан зар еңіреңіз.
1545. Жарандардың қылғанын сіз де істеніз,
1546. Қызмет қылған мұратын табар, достар.

37 ХИКМЕТ

1547. Хақ танып, мұсылман болсаң мойынсұнғыл,
1548. Мойынсұнған хақ дидарын көрер, достар.
1549. Жүз мың бәле басқа түссе еңіремегейсің,
1550. Сонда ғана ғашық сырын білер, достар.

1551. Ғашықтары зар еңіреп жолға кірді,
1552. Әрбір шеккен жапасын хақтан білді.
1553. Разы болып жерге енгізе әзір болды,
1554. Зар илеп таң сәріде тұрар, достар.

1555. Ей, достар, еш білмедім мен жолымды,
1556. Игілікке байламадым мен белімді.
1557. Өсек сөзден еш тыймадым мен тілімді,
1558. Надандығым мені рәсуа қылды, достар.

1559. Күні бойы бейғам жүрдім зікір айтпай,
1560. Іждаһатпен күні-түні пікір айтпай.
1561. Махаббаттың базарында өзін сатпай,
1562. Нәпсім менің жүз мың тағам тілер, достар.

1563. Нәпсі еркіне жіберуге болма құмар,
1564. Ішпей-жемей тағат етіп болғыл бидар.
1565. Ақыры бір күн көрсетер саған дидар,
1566. Бидар болған онда дидар көрер, достар.

1567. Ей, ғапылдар, хақ зікірін айтпай қойма,
1568. Дүниенің бір түйірін де алма қолға.
1569. Жақсылардың соңынан әсте қалма,
1570. Жолға кірген ақыры мұратына жетер, достар.

1571. Уә, дариға, арманменен өмірім өтті,
1572. Нәпсім мені алжастырды, шектен асты.
1573. Жан құсы шарықтады, рухым қашты,
1574. Надандардың өмірі желге ұшар, достар.

1575. Дидар көрем деген құлдар бидар болар,
1576. Жатса-тұрса, жүрсе-қойса зікірін айтар.
1577. Іші-тысы ондай құлдың нұрға толар,
1578. Алла нұрын ондай құлға төгер, достар.

1579. Білген ғашық өз жанын отқа жақпас,
1580. Бидарларға ғашық шақпағын жағып шақпас.
1581. Дүние келіп қарық қылса қия баспас,
1582. Ғашық емес бейғамнан да бетер, достар.

1583. Құл Қожа Ахмет, пәнде болсаң жылап жүргіл,
1584. Махаббаттың мәжілісін де өзін көргіл.
1585. Қияметтің азабынан қайғы тұтқыл,
1586. Қайғы тұтқан сырдан хабар алар, достар.

38 ХИКМЕТ

1587. Рух құсын тұтар болса бал берейін,
1588. Самғап ұшып ғарыштан ғарышқа қонар, достар.
1589. Құлмын деген дәйім тынбай зікірін айтар,
1590. Ғашық отына бауры күйіп зарын айтар.
1591. Бейхабарлар білмей өмірін желге ұшырар,
1592. Надандықпен жаһаннамға кетер, достар.

1593. Ақырзаман шайхысы түзетер суреттерін,
1594. Тақуалыққа түспей бұзар сырт пішінін.
1595. Керемет дер қауіп-қатер көргендерін,
1596. Халыққа өзін арсыздықпен сатар, достар.

1597. Ей, ғапыл, өмірің сенің өтті кетіп,
1598. Көз жасыңды төге бер аққан сел ғып,

1599. Сені сүйер жаратқан да өз құлы ғып,
1600. Иесі сүйсе құлын азат етер, достар.

1601. Надандықпен өмірін, сенің өтер деп біл,
1602. Жаныңменен пір қызметін тік тұрып қыл.
1603. Сол ісіңмен жаратқанға лайық болғыл,
1604. Қызмет қылған мұратына жетер, достар.

1605. Құл Қожа Ахмет, хикмет айтып жыла саһар,
1606. Жақсылардың ұлпатынан алып хабар.
1607. Сөз асылы білгендерге нағыз гауһар,
1608. Сырттан баққан адам құры қалар, достар.

39 ХИКМЕТ

1609. Кел, достар, Алла атын дәйім айтқын,
1610. Алла аты көңіл кілтін ашар, достар.
1611. “Астағифиру уа астиғфарды”²⁴ тынбай айтқын,
1612. Шайтан малғұн тәннен шығып қашар, достар.

1613. Шайтан малғұн сізге дұшпан, әзір болғын,
1614. Кеште Алла, күндіз Алла айтып өлгін.
1615. Тар лахатқа кірер кезде нұрға толғын,
1616. Періштелер Алла нұрын шашар, достар.

1617. Алла нұры қабір ішін жарық қылғай,
1618. Періштелер өңірінен сәуле құйғай.
1619. Мұсылмандар оны көріп қайран қалғай,
1620. Бұл ғаламның жарығынан безер, достар.

1621. Барша аруақ жиылып келер мерекеге,
1622. Халайықтар ие болар тәбәрікке.
1623. Дұға қылып қайтқаннан соң қалар жеке,
1624. Барлық аруақ сүйініп бір-бір құшар, достар.

1625. Жеті қадам жүргеннен соң Мәңкүр-Нәңкүр,
1626. Айбатпенен кіріп келгей қылып қаһар.
1627. Екі көзі оттай жанып жайнап тұрар,
1628. Нұрын көріп, тағзым етіп, құшар, достар.

1629. Мәңкүр-Нәңкүр сұрамай тұрып зар илегей,
1630. Көз жасын етегіне төгіп көл қылғай.

1631. Хақтың атын айтып өзін ынтызар қылғай,
1632. Аспанға құша самғап ұшар, достар.

1633. Хабар келіп тәңіріден жыладың не.
1634. Хас құлдан қабір ішінде тыңдадың не?
1635. Ей, биәдеп, құлақ қойып аңдадың, не,
1636. Мәңкүр-Нәңкүр бет-бетіне қашар, достар.

1637. Ертелі-кеш еске алса менің жадым,
1638. Хабарын қолға алған құл ол азатым.
1639. Ондай құлдың олжасымын, ол саятшым,
1640. Қылымыс қылған күнәларын кешер, достар.

1641. Күнәларын хақ кешіріп, назар салғай,
1642. Оңда, солда жатқандары разы болғай.
1643. Одан кейін барша аруақ әзір болғай,
1644. Қабірстанға хақ рахметін шашар, достар.

1645. “Билхамдилла: жақсы келді, біз құтылдық,
1646. Қабір ішінде бар азаптан азат болдық.
1647. Неше жылдар мүрде едік, біз тірілдік,
1648. Дұға қылып хаққа қолын жаяр, достар.

1649. Мәңкүр-Нәңкүрге жылап не айтарыңды білерсің,
1650. Затың ұлық, әр не етсең сен қыларсың.
1651. Мейірім қылсаң жолсыздарға жол берерсің,
1652. Сәжде қылып шәкірт тілін ашар, достар.

1653. “Лә иллаһа иллаллаға” мойынсұнған,
1654. Дидар үшін бұл ғаламда рәсуа болған.
1655. Дүние қуып ақыретте сауда қылған,
1656. Хауыз-кәусар шарабынан ішер, достар.

1657. Әзелде тағдыр жазса хақ жамалын,
1658. Жүз мың шайтан қас қылса да жоқ зауалы.
1659. Күннен күнге артық болғай жағдай, халы,
1660. Дана болып хақ жолдарын ашар, достар.

1661. Махаббаттың майданында жанын қиған,
1662. Хақиқаттың дариясынан гәуһар алған.
1663. Мағрипаттың білімін ішке салған,
1664. Жүрсе-тұрса дүр гәуһарын шашар, достар.

1729. Тарикаттың сарайында тайрандадым.
1730. Хақиқаттың есігін аштым, достар.
1731. Әуел бастан шарапты Пірмұған тоя берді,
1732. Іше бердім хал-қадарымша, құя берді.

1733. Құл Қожа Ахмет, жан дүнием күйе берді,
1734. Шөкірттерге дүрі гәуһар шаштым, достар.

42 ХИКМЕТ

1735. Хош ғайыптан келіп түсті бір топ дәруіштер,
1736. Көңілінде зікірі, көзден таса дәруіштер.

1737. Тынбай жүріп жол шегіп, тына қалса төкбір айтар,
1738. Сұхбаттас кісі табылса, сұхбат құрар дәруіштер.

1739. Киімдері мың шоқпыт, көңілінде бір Алла,
1740. Қызмет қылар әр күні тыным таппас дәруіштер.

1741. Иінінде кір шапан, көкірегінде жүз мың арман,
1742. Бұл дүние опасыз, көзіне де ілмес дәруіштер.

1743. Иығында шапаны, қолға ұстаған асасы,
1744. Ізгі мұрат жанында, Алла дейді дәруіштер.

1745. Арғы тегі пақырлар, көңіл шаһарын кезгендер,
1746. Жан сарайы нұрланып, бақыт кешкен дәруіштер.

1747. Машайықтың сыры мол, қызмет қыл да жалбарын,
1748. Пайғамбардан мұра боп келе жатыр дәруіштер.

1749. Құл Қожа Ахмет, міскін бол, міскіндерден жөн сұра,
1750. Дәруіштікті біл, өмір мәні зікір дүр.

43 ХИКМЕТ

1751. Жол үстінде отырып жол сұраған дәруіштер,
1752. Ғайыптан хабар естіп жолға түскен дәруіштер.

1753. Асалары қолында, жол нәсібі белінде,
1754. Хақтың аты тілінде, Алла деген дәруіштер.

1755. Кигендері кір шапан, ділінде бар жүз мың аян,
1756. Біліңіз: екі жаһанды көзге ілмес дәруіштер.

1757. Дәруіш хақтың сүйгені, зікірі тұрар гүл бағы,
1758. Хақ атына ынтызары, бек әдепті дәруіштер.

1759. Жазығым көп жуытпас, аспан даруын таппас,
1760. Көзде жасын құрғатпас, жасы аққан дәруіштер.

1761. Жаныменен сырласып, тіліменен мұндасып,
1762. Ғашықтықпен жан кешкен, реңі сары дәруіштер.

1763. Ит нәпсіні өлтіріп, қызыл жүзін солдырар,
1764. Қожа Ахметке осы лайық, сатып жесін дәруіштер.

44 ХИКМЕТ

1765. Он сегіз мың ғаламға қайран болған ғашықтар,
1766. Ғашық сырын таба алмай, сарсаң болған ғашықтар.

1767. Дәйім басы айналып, халыққа көзі телміріп,
1768. Таңырқай күліп танданып, жолы болған дәруіштер.

1796. Күйіп-жанып күл болған, ғашығына бұлбұл болған,
1770. Кімді көрсе құл болған, жомарт болған ғашықтар,

1771. Жол үстінде шаң болған, үсті жара, кір болған,
1772. Зікірін айтып пәк болған, зар жылаған ғашықтар.

1773. Беліне азығын байлаған, жүрегін сонымен жалғаған.
1774. Зар еңіреп жылаған, жолы болған ғашықтар.

1775. Кейде жүзі сарғайып, ғашық жолында боп ғаріп,
1776. Құдайға арнап тасбиғын, басы айналған ғашықтар.

1777. Ахмет, сен де ғашық бол, садақмен адал бол,
1778. Хақ дидарына лайық сүйікті болған ғашықтар.

45 ХИКМЕТ

1779. Ғаріптікте ғарып болған ғаріптер,
1780. Ғаріптердің халін білген ғаріптер.

1781. Бір себеппен алыс жерге жол шеккен,
1782. Туыстықтың қадірін білген ғаріптер.

1783. Сусағанда суға мұқтаж болған,
1784. Тірлігіне зар болып өлген ғаріптер.

1785. Кісі білмес ғаріптердің халі қандай,
1786. Кім мәңгілік, олар да міскін ғаріптер.

1787. Кел енді, Ахмет, өзіңе бақ,
1788. Ғаріпсің сен де, ғаріп-міскін ғаріптер.

46 ХИКМЕТ

1789. Хақ құлдары — дәруіштер, ақиқатты білерлер,
1790. Хаққа ғашық болғандар — хақ жолына кірерлер.
1791. Хақ жолына кіргендер — Алла деумен жүрерлер,
1792. Жақсылардың ізімен мемлекеттен кеткендер.

1793. Ғалам пақыры — Мұстапа бұлай деді мархабат:
1794. Миғраж түні пақыр айтты: пақырлыққа түсіндер.
1795. Көңіл бөлмей дүние арамдықтан кешіндер,
1796. Хақты сүйген адал құлдар халайықпен бір болар.

1797. Дүние менікі дегендер — жаһан малын алғандар,
1798. Күзғын құстай арамға белшесінен батқандар.
1799. Молда, мүфтий болғандар — жалған жала жапқандар,
1800. Ақты қара қылғандар: ол тамұққа түседі.

1801. Қазы, имам болғандар — нақақ жала қылғандар,
1802. Есектей болып жегіліп жүк астында қалады.
1803. Пара алған әкімдер — арамдықпен жүргендер,
1804. Өз бармағын өзі шайнап өкінішпен қалады.

1805. Жылы жұмсақ жегендер, әсем киім кигендер,
1806. Алтын тақта отырса да топырақ астына түседі.
1807. Сенген құлдар — адалдар, садақамен тұрады,
1808. Дүние-мүлкін сарп етіп жұмақ хорын құшады.
1809. Құл Қожа Ахмет, білгейсің, хақ жолына кіргейсің,
1810. Хақ жолына кіргендер: хақ дидарын көреді.

47 ХИКМЕТ

1811. Хақ мәслихаты құрылды, әй, дәруіштер, келіндер,
1812. Хақ дастарқаны жайылды, одан үлес алындар.
1813. Сөз өнерін меңгеріп, өмір іліміне жетіндер,
1814. Жоқшылықпен күнелткен, бар байлықты алындар.
1815. Жыртып шапағат пердесін, тілеп дидар уағдасын,
1816. Көңіл көзін ашындар, құдіретін сезіндер.
1817. Хақ арасын алыңыз, нәпсі басын кесіңіз,
1818. Күні-түні, талапкер, жанды құрбан етіңіз.
1819. Алқа қотан “һу” деңдер, ғашық отына жаныңдар,
1820. Жан-тәніңмен, шәкірттер, тәкбірді бастап айтындар.
1821. “Алла-Алла” деп еңіреп, хақ демекте мағына бар,
1822. Дидарынан үміткер, рахметінен алындар.
1823. Құл Қожа Ахмет құл болған, жол үстінде құл болған,
1824. Шәкірттерге ырыс болған, одан ғибрат алындар.

48 ХИКМЕТ

1825. Хақ дидарын талап қылсаң, ей, сопылар,
1826. Жаннан кешіп, топ ішінде көргін дидар.
1827. Ынты-зарыңмен Алланы айтып, ақиқатқа қайтып,
1828. Түн ұйқысын төрт бөліп жанын қинар.
1829. Сопыларға хақ рахметі болар жуық,
1830. Сопылардың көңілі сынық, көзі жасты,
1831. Менмендердің жазасын бергей тамұқ,
1832. Төкаппардың дозақтағы халі мүшкіл.
1833. Сенен бұрын жарандарың қайда кетті,
1834. Бұл дүниеге көңіл бөлмей жылап өтті.
1835. Ғұмырың төмам болды, нәубат саған жетті,
1836. Күнәң үшін тәуба қылғыл, ей, патшағар.
1837. Нәпсіге сен ерік берсең не тілемес,
1838. Еңіресең де Алла саған мойын бұрмас.
1839. Қолға алсаң, жаман құстай қолға қонбас,
1840. Қолға алып, түнгі ұйқыны төрт бөліндер.

1841. Нәпсі жолына кірген кісі рәсуа болар,
1842. Жолдан азып-тозар, жұртта қалар.
1843. Жатса, тұрса шайтанменен бірге болар,
1844. Нәпсіні теп, нәпсіні теп, ей, патшағар.

1845. Нәпсін сені ақырында торға салар,
1846. Діннен қуып, жақсылықтан ада қылар,
1847. Өлер кезде иманыңнан жүрдай қылар,
1848. Ақылға ерсең ит нәпсіден безер болғай.

1849. Ферғауын Қарун шайтан сөзін берік тұтты,
1850. Сол себептен жер жарылды, оны жұтты.
1851. Мұса кәлім даналықпен үлгі айтты,
1852. Құлақ қоймай ол екеуін қарғыс атты.

1853. Күнәң үшін тәуба қылып жылап жүргіл,
1854. Кетермін деп жол басына барып тұрғыл.
1855. Кеткендерді көріп сен де ғибрат алғыл,
1856. Ғибрат алсақ жатқан жерің болар гүлзар.

1857. Момын құлдар бар өмірін пида қылды,
1858. Хақ жолында жан мен ділін құрбан қылды.
1859. Дүниені қойып, ақыретті сауда қылды,
1860. Сауда қылсаң хор мен нөкер — бәрі даяр.

1861. Қиямет күн ғарасат таңы атары бар,
1862. Айқай-ұйқай зар жылайтын күндері бар.
1863. Намаз, ораза, тәуба етіп барғандарға
1864. Жарылқайтын құлдарменен сұхбаты бар.

1865. Намаз бенен ораза өтеуін алар,
1866. Әлем халқы сүйініп, оларды хақтан тілер.
1867. Қиямет күн көріп оны, олар тыңдар,
1868. Ондай құлдың бақыт пен олжасы бар.

1869. Ол арықтар кімге дәру, білгін оны,
1870. Тәуба қылған ғашықтар ішер оны.
1871. Тәубасыздар ол арықтан ішпес суды,
1872. Оған ішкізер улы заһар сулары бар.

1873. Қияметтің бір күні мың жылдай болар,
1874. Бұл дүниемен санай біл неше болар.

1875. Қиямет күн жетпіс мың жыл артта қалар,
1876. Тәуба қылған құлдардың күймейтін мезгілі бар.

1877. Кімдер хақ құлы болса, хаққа жақсын,
1878. Хаққа жақпас, менменшіл әрі барсын.
1879. Құл Қожа Ахмет, нәпсі тыйып қыламын дат,
1880. Пірмұған болғай ма екен оған жендет.
1881. Бейхабарлар естіместен еңіреп тұрар,
1882. Қан жылағанын естісін ол пәруардігар.

49 ХИКМЕТ

1883. Тәуба қылып хақты тапқан ғашықтарға,
1884. Ұжмақ ішінде төрт арықша шәрбәті бар.
1885. Тәуба қылмай хақтан тайған ғапылдарға,
1886. Тар лахатта қатты азап, қасіреті бар.

1887. Ұжмақ жайын білген құлдар тәуба қылсын,
1888. Тәуба қылып хазіретіне жуық болсын.
1889. Хор мен сарай нөкерлері қызмет қылсын,
1890. Алуан-алуан ұжмақтың шапаны бар.

1891. Тәуба қылған ғашықтарға хор қызын қосар,
1892. Күні-түні ораза жүрсе көңілі толар.
1893. Өлгеннен соң көрге кірсе, көрі кең болар,
1894. Соған лайық пендесіне рахметі бар.

1895. Тәубасыздар бұл дүниеден кешпес болар,
1896. Өлсе дағы көр азабын көрмес болар.
1897. Құл Қожа Ахмет, қайтіп бұдан орын тапсын,
1898. Күндіз-түні қорқатұғын Алласы бар.

50 ХИКМЕТ

1899. Бейіш, тозақ таласар, таласуда мағына бар,
1900. Дозақ айтар: мен артық, менде перғауын әман бар.
1901. Бейіш айтар: не дерсін, сөзді білмей айтарсың,
1902. Перғауын әман сенде дүр, менде Жүсіп Кінған бар.
1903. Дозақ айтар: мен артық, сараң құлдар менде бар,
1904. Сараңдардың бойында отты шынжыр, кісен бар.
1905. Бейіш айтар: мен артық, пайғамбарлар менде бар,
1906. Пайғамбарлар алдында қаусар, хоры нөкер бар.

1907. Дозақ айтар: мен артық, тарса жөйіт менде бар,
1908. Жөйіт тарса алдында түрлі ғазап, сұрақ бар.
1909. Бейіш айтар: мен артық, сенетін құлдар менде бар,
1910. Момындардың алдында алуан түрлі ырыс бар.
1911. Дозақ айтар: мен артық, залым құлдар менде бар,
1912. Залымдарға беруге заһар менен у да бар.
1913. Бейіш айтар: мен артық, ғалым құлдар менде бар,
1914. Ғалымдардың көңілінде аят, хадис, құран бар.
1915. Дозақ айтар: мен артық, ала аяқтар менде бар,
1916. Ала аяқтар мойнында оттан ескен кісен бар.
1917. Бейіш айтар: мен артық, сопы құлдар менде бар,
1918. Сопылардың көңілінде зікір, пікір, субхан бар.
1919. Дозақ айтар: мен артық, бинамаздар менде бар,
1920. Бинамаздар мойнында жылан менен шаян бар,
1921. Бейіш айтар: мен артық, дидар көрмек менде бар,
1922. Дидарын көрсетуге рахым атты Рахман бар.
1923. Дозақ сонда тік тұрды, бейіш билігін айтты,
1924. Құл Қожа Ахмет не білді, білдіруші Алла бар.

51 ХИКМЕТ

1925. Мұхаммедті білгейсің: заты оның араб дүр,
1926. Тарихаттың жолдары о бастан күллі әдеп дүр.

1927. Хақиқатты білмесе адам емес дүр,
1928. Білсеңіз ол еш нәрсеге ұқсамас дүр.

1929. Әлемде теңдесі жоқ екенін біліңіз,
1930. Шәк-шүбә келтіруге болмайтынын сезіңіз.

1931. Қаһарланса қылар жермен жексен,
1932. Зілзала болар ілезде жер мен аспан.

1933. Рахым қылса біліңіз рахметі бар,
1934. Берер болса таусылмас нығметі бар.

1935. Мұхаммедті сипат қылсам тіл жетпес,
1936. Анасының аты Әминә, одан ешкім өтпес.

1937. Атасының аты оның Ғабдолла екен,
1938. Анадан тумай жатып өлген екен.

1939. Мұхаммедті бабасы сақтап келген екен,
1940. Аш-жалаңашқа қол ұшын берген екен.
1941. Бабасын білсеңіз Ғабдулмүтәліб,
1942. Көңілінде сақтағайсыз жақсы біліп.
1943. Бабасының атасы еді һашим,
1944. Естігенде ағады көзден жасым.
1945. Біліңіз: төртіншісі дүр Ғабдулманаб,
1946. Оларды білгендердің көңілі дүр ақ.
1947. Расулды білсе кім төрт-бес жасынан,
1948. Қияметте орын алар сегіз бейіш қасынан.
1949. Бабасы жеті жаста өліпті,
1950. Расулды ағасына беріпті.
1951. Әбутәліб Ғалидің атасы дүр,
1952. Араб қауымының ұлығы дүр.
1953. Әбутәліб бола дүр іс басында,
1954. Мұхаммед болар дәйім қасында.
1955. Мұхаммедтің жасы он жетіге келді,
1956. Сол уақытта Хадиша оны көрді.
1957. Мұхаммедті білсеңіз бейне сұңқар,
1958. Хадиша оны көріп болыпты зар.
1959. Хадиша көңілінде оны шын сүйе дүр,
1960. Мұхаммедке ғашықтықтан іші күйе дүр.
1961. Күндіз-түні іздеді оның тұрағын,
1962. Білсеңіз ақыр тапты мұратын.
1963. Көріңіздер құданың тапқан жүйесін,
1964. Мұхаммед баққан екен оның түйесін.
1965. Хадишаға Расул жалшы болыпты,
1966. Ақырында қосылып оны алыпты.
1967. Хадишаның құдай бағын ашыпты,
1968. Расулдың басына асыл дүрлер шашыпты.

1969. Расулдың жасы қырыққа жетіпті,
1970. Сол кезде құдайдан хабар келіпті.

1971. Одан соң Мұхаммед болды патша,
1972. Расулдың көңіліне жар болды Алла.

1973. Мұхаммедтің ісін Алла оңдады.
1974. Барша халайық иманымен қолдады.

1975. Расулдың басында болды ағасы,
1976. Кемел тапты отыз үш мың сахабасы.

1977. Расул баршасына ұнады,
1978. Әдеппенен бәрі қызмет қылады.

1979. Расулдың алдына бір жетім келіпті,
1980. Ғарып, мүсәпірмін деп сәлем беріпті.

1981. Рахым қылды мүсәпір халына,
1982. Тілегенін берді оның қолына.

1983. Расул айтты оған: мен де жетіммін,
1984. Жетімдікте, ғарыптікте өтіппін.

1985. Мұхаммед айтты: әр кім де жетім дүр,
1986. Біліңдер: ол сүйген үмбетім дүр.

1987. Жетімді көрсеңіз жәбірлеменіз,
1988. Ғарыпты көрсеңіз әмірлеменіз.

1989. Жетімдер бұл жаһанда қор екен дүр,
1990. Ғарыптердің ісі сол екен дүр.

1991. Ғарыптердің ісі дәйім ибалы дүр,
1992. Тірі жетім тірі өлік дүр.

1993. Құдайға ғарып ісі белгілі дүр,
1994. Ғарыптер ертелі-кеш күйзеліп тұр.

1995. Сипаттасам Ғалішер алып дүр,
1996. Алмас семсермен көпірлерді қыра дүр.

1997. Көпірлерді иманға қылар нәсихат,
1998. Берер әр заманда исламға қуат.

1999. Дінге кірген көпірді алып келе дүр,
2000. Қабыл қылмаған көпірді шауып келе дүр,

2001. Семсерін қолына алып мінсе дүлдүл,
2002. Көпірдің зөре-құты қашар, білгіл.

2003. Қолындағы жарағы зүлпұқары,
2004. Шабысқанда ұзарар қырық кез қары.

2005. Ғалидің бар еді он сегіз ұлы,
2006. Оның әр біреуі алып боп тұрды.

2007. Ғали ислам діні үшін қан жұта дүр,
2008. Ислам туын әр кез берік тұта дүр.

2009. Қожа Ахмет, біл, ғарыптікке түсіп дүр,
2010. Пайғамбар әулетіне тіл қатып тұр.

52 ХИКМЕТ

2011. Көрген замат иланған Әбубәкір Сыдық дүр,
2012. Ұстын болып тірелген Әбубәкір Сыдық дүр.

2013. Мұңдасқанда жылаған, құлдылыққа бел байлаған,
2014. Ішкі-бауыры езілген Әбубәкір Сыдық дүр.

2015. Бір бетінен қайтпаған, сырын жатқа шашпаған,
2016. Ғапыл болып жатпаған Әбубәкір, Сыдық дүр.

2017. Сүйгеніне дос еткен, қызын қолдан тапсырған,
2018. Қол қусырып жалбарған Әбубәкір, Сыдық дүр.

2019. Айтқан сөзіне жеткен, нәпсі-қызықтан кеткен,
2020. Хақ Расулмен бір кеткен Әбубәкір Сыдық дүр.

2021. Мұхаммедке қиын-ды, атасы жоқ-ты, расы,
2022. Бұршақ салған мойнына Әбубәкір, Сыдық дүр.

2023. Құл Қожа Ахмет, белді бу, соқпақтардан сақ болғын,
2024. Ғарыптікте адал болған Әбубәкір, Сыдық дүр.

53 ХИКМЕТ

2025. Екіншісі жар болған, әділетті Ғұмар дүр,
2026. Мұсылмандыққа жар болған, әділетті Ғұмар дүр.
2027. Балалыға азан айттырған, шариғатты білдірген,
2028. Діннің сөзін ұқтырған, әділетті Ғұмар дүр.
2029. Қағба есігін аштырған, барша жүзді бұрдырған,
2030. Расул көңілін тындырған, әділетті Ғұмар дүр.
2031. Шариғатты бек тұтқан, тарихатты рас тұтқан,
2032. Хақиқатты күп білген, әділетті Ғұмар дүр.
2033. Ұлын жырлап келтірген, дүре соғып өлтірген,
2034. Әділдікпен жол салған, әділетті Ғұмар дүр.
2035. Шырақ болып өшпеген, дін жолынан көшпеген,
2036. Қиянат істі етпеген, әділетті Ғұмар дүр.
2037. Міскін Ахмет, жадыға ал, әлсіздерге тірек бол,
2038. Рухы Сізді шат қылғай, әділетті Ғұмар дүр.

54 ХИКМЕТ

2039. Үшіншісі жар болған Оспан сыпайы дүр,
2040. Әр кезде де жар болған Оспан сыпайы дүр.
2041. Хақ Расулдың күйеуі, дініміздің тірегі,
2042. Пенделердің азаты Оспан сыпайы дүр.
2043. Оқығаны аят пенен хадис дүр,
2044. Мінберде хатиб Оспан сыпайы дүр.
2045. Жалбарынуы куә дүр, алғандары екі нұр,
2046. Айтқандары дүр гәуһар Оспан сыпайы дүр.
2047. Бәрі келіп бас ұрып, алып кетті шаһардан,
2048. Құдай жолына құрбан болған Оспан сыпайы дүр.
2049. Қожа Ахмет, өтіндің сен Оспаннан,
2050. Жоқ оның шәк-шүбәсі Оспан сыпайы дүр.

55 ХИКМЕТ

2051. Төртіншісі жар болған құдай шері Ғали дүр,
2052. Миғражда да жар болған құдай шері Ғали дүр.
2053. Айтқан сөзі рахман-ды, көрсен жүзі нұр еді,
2054. Кәпірлерді қыратын құдай шері Ғали дүр.
2055. Күш-қайраты белінде, иман-жады тілінде,
2056. Зұлпықары қолында құдай шері Ғали дүр.
2057. Мініп шықса дүлдүлге жерге түсер зілзала,
2058. Кәпір құтын қашырған құдай шері Ғали дүр.
2059. Бет қаратпай дұшпанға кәпірлерді қыратын,
2060. Батылдықыпен қайтпаған құдай шері Ғали дүр.
2061. Рахмет қылсын бір құдай, не істесе де еркі бар,
2062. Қожа Ахметке медеткер құдай шері Ғали дүр.

56 ХИКМЕТ

2063. Ғашық жаны күйзеліп қайғы тартса,
2064. Он сегіз мың бар ғалам көзді ашар,
2065. Көңіл құсы қос қанатын қомдап ұшар.
2066. Жан дүниесі сайраумен бұлбұл болар.
2067. Махаббаттың майданына өзін салса,
2068. Мағрипаттың жолына белін буса,
2069. Сыр шарабын ішіп ғашық рухы қанса,
2070. Дос көңілдің гүлзарында шаттық болар.
2071. Жарандар хақ жадынан ғапыл болмас,
2072. “Рижал ла талһиһим” дер халық алғаш.
2073. Құдай жолын ұстаған жолда қалмас,
2074. Жаратқан иеме тілегі қабыл болар.
2075. Алғашқы шарапты кім алса сол болар сақи,
2076. Наша тартып есірер мәңгі бақи.
2077. Жанын, тәнін күйдірет жалындатып,
2078. Іштен күйіп өртеніп һәм күл болар.

2079. Атын бояп, затын безегендер,
2080. Ішкі жанын есебімен түзегендер.
2081. Көңіл күйін жағдайымен кезегендер,
2082. Пейілі оның қашан аппақ болар?
2083. Тарихат дүр бұл жол атын білсе дәруіш.
2084. Мағрипат дүр білім нәрін алса дәруіш.
2085. Өзге жолдар сенімсіз, білсе дәруіш,
2086. Хақиқат майданында ол ер болар.
2087. Қатуланып, Құл Қожа Ахмет, жолға кіргіл,
2088. Құлды көрсең құлы боп өмір сүргіл.
2089. Қадір ием нәсіп берсе қанағат қылғыл,
2090. Қанағат сұрап қанағат алған шын құл болар.

57 ХИКМЕТ

2091. Субхан ием пендесіне шапағат берсе,
2092. Ішкі жанып, сырты күйген бір жан болар.
2093. Пір етегінен ұстап ғашық жолына кірсе,
2094. Хақты іздеумен екі көзі төрт болар.
2095. Жаннан кешпей ғашық сырын біліп болмас,
2096. Малдан кешпей менмендікті қойып болмас.
2097. Зерек болмай жалғыз өзін сүйіп болмас,
2098. Ондай ғашық ел көзінен аулақ болар.
2099. Жанын қинап ынты-шынтыңмен ғашық болғыл,
2100. Жасың төгіп, кезді сулап, адал болғыл.
2101. Одан кейін хақ жүзіне лайық болғыл,
2102. Жаның берсең, рахым етсе, жанан болар.
2103. Ғашық жолында күндіз-түні жылағандар,
2104. Жаннан кешіп белін бекем байлағандар.
2105. Қызмет етіп хақтың сырын аңдағандар,
2106. Түн ұйқысын төрт бөліп қайғылы болар.
2107. Уә, дариға, ғашық жолында жанын бермей,
2108. Сүңгуір болып дария ішінде гәуһар термей,
2109. Хақтан өзге, надандықтан аулақ болмай,
2110. Таңда махшар тағамдары дайын болар.

2111. Ғашық болсаң Баязиттей өзінді сатқыл,
2112. Аллаһи-биллаһи дүние арам, тастап лақтыр.
2113. Қан төгіп, ұйқы көрмей түндер қатқыл,
2114. Бір мезетте шайтан мүлкі ойран болар.

2115. Таң атқанша зікір айт жаныңменен,
2116. Тау мен шөлді бауға айналдыр қаныңменен.
2117. Тастан қатты тасқа жатқыл жамбасыңмен,
2118. Жолдан азған жүз мың ғапыл қараң болар.

2119. Тастан қатты тасты сүзген бейхабарлар,
2120. Ол ақырет ісін қойып, дүние іздер,
2121. Аят, хадис баян қылсам — кесім сөздер,
2122. Залымдардың көкірегі шайтан болар.

2123. Зікірінді айт: қан ақсын көздеріңнен,
2124. Хикмет айт: дүр тамсын сөздеріңнен.
2125. Гүл енсін әрбір басқан іздеріңнен,
2126. Гүлді күтсең гүл ашылып гүлзар болар.

2127. Саһарда ерте тұрып қандар жұтқыл,
2128. Пірмұғанның етегінен бекем тұтқыл.
2129. Хаққа ғашық болған болсаң жаннан түңіл,
2130. Жаннан кешкен шын ғашықтар махрум болар.

2131. Бұл дүниеде пақырлықты әдет қылған,
2132. Қорлық көріп, машахатты рахат білген.
2133. Құл Қожа Ахмет, жақсыларға қызмет қылғын,
2134. Қиямет күн сондай адам сұлтан болар.

58 ХИКМЕТ

2135. Бұл сырларды білмеген надан кісі,
2136. Дәруіштердің қадірін қашан білер?
2137. Тіл ұшында үмбетпін деп дау шығарар,
2138. Мұстапаның қадірін қашан білер?

2139. Тарихаттың ләззатынан татқан кісі,
2140. Дүниесін дін жолына сатқан кісі.
2141. Күндіз-түні көзден жасы аққан кісі,
2142. Бұл дүниенің қадірін қашан білер?

2143. Күндіз-түні тағат қылса осы ғашық,
2144. Бұл дүниеде күнәсынан болар қашық.
2145. Дәруіштерді ғайбат қылған ол оңбаған,
2146. Мағрипаттың қадірін қашан білер?

2147. Дүние малын жиып мұратына жеткендер,
2148. Есіл өмірін заяда өткізгендер.
2149. Ен далада қамсыз тірлік кешкендер,
2150. Махаббаттың қадірін қашан білер?

2151. Көп адамдар дау шығарар нәпсі бағып,
2152. Ішіп-жеп хайуандардай түнде жатып.
2153. Ораза тұтпас, зекет бермес, ұйқы бөлмес,
2154. Хақ тағала қадірін қашан білер?

2155. “Матқи кулли, матқи кулли” айтты расул,
2156. Әй, Құл Ахмет, бұл хадисті қылғыл қабыл,
2157. Сирия халқы қабыл қылмай қалды ғапыл,
2158. Надан халық пір қадірін қашан білер?

59 ХИКМЕТ

2159. Алланың мақамы ғажап мақам дүр,
2160. Ол мақамда ғашықтар серуен қылар.
2161. Көңілге құдіреттің нұры түссе,
2162. Естен танып өзін білмей жалғыз қалар.

2168. Ол мақамның, жолдарының сырлары бар,
2164. Өз бетінше лағып кетсе жолдан азар.
2165. Азғыруымен шайтан малғұн дінін бұзар,
2166. Өз жолына салып оны қайран қылар.

2167. Ол мақамды білдіруге басшы керек,
2168. Тарихаттың басында жақсы керек.
2169. Осы жолда серттен таймас серке керек,
2170. Ондай көсем жұмақта сайран қылар.

2171. Ол мақамға жеткен ғашық шарап ішер,
2172. Мал-мүліктен бас тартып жаннан кешер.
2173. Қос қанатын Хазірет Таба қомдап ұшар,
2174. Ғаршы-күрсі, Лауқ-қалам думан қылар.

2175. Алланы ойлап дүниеден безіп кеткін,
2176. Өлмей тұрып о дүние үшін жасың төккін.
2177. “Уанһар мин ғасамин мусаффани²⁵”,
2178. Ұжмағын сүйген құлға тарту қылар.

2179. Ол мақамның Таухит атты дарағы бар,
2180. Саясында ғашық құлдар пырақ ұстар.
2181. Бір бұтақтың мың жылдық өмірі бар,
2182. Әр қайсысы өз орнын мекен қылар.

2183. Ол дарақтың миуасынан татқан құлдар,
2184. Дүние қызығын ақыретке сатқан құлдар.
2185. Көр ішінде көз жұмып жатқан құлдар,
2186. Саһарларда көз жасын дария қылар.

2187. Ықласыңмен, Құл Қожа Ахмет, белді байла,
2188. Махаббаттың отымен жүрек жалға.
2189. Жағанды ұстап таң атқанша тынбай жыла,
2190. Мүмкін саған рахым етіп жанан қылар.

60 ХИКМЕТ

2191. Иманы жоқ халайықтан әр кім қашса,
2192. Білімділер кеңесінен безер болар.
2193. Күйіп-жанып ғашық жолына жасын төксе,
2194. Субхан ием ғарыш үстінде мейман қылар.

2195. Пендем дегей күйгендерді сүйіп Алла,
2196. Хақ көрсеткей ақ дидарын олла-біллә.
2197. Қайда барса құлшылығы Алла ісі,
2198. Әр не тапса хақ жолына сарқып берер.

2199. Зәкір болып зікірін айтса келмек хабар,
2200. Шайтандардың бәлесінен айырып алар.
2201. Дерті болса хақ дертіне бергей дауа,
2202. Ондай құлды өзі тауып мейрім қылар.

2203. Түні бойы хақ оятып қан жылатар,
2204. Көзін ілмей ғашығы үшін белін байлар.
2205. Дауасы жоқ дертті беріп зар еңіретер,
2206. Мұнда еңіреп, онда барса сұлтан қылар.

2207. Хаққа ғашық болған құлдар көзін ілмес,
2208. Мақсұтына жетпесе риза емес.
2209. Туған-туыс, мал-мүлікке көңілін бөлмес,
2210. Ысмағұлдай ғазиз жанын құрбан қылар.

2211. Дуаналық жолында ол хақты тапқан,
2212. Семсерді хақ қолға алып нәпсі тапқан.
2213. Қайда барса көз жұмып сырын тапқан,
2214. Ондай сырды тапқан кісі жомарт болар.

2215. Шайықпын деп бас көтерген хаққа қарсы,
2216. Көкірек керіп жаратқанға болмас жаршы.
2217. Жыласа да құдайсызға болмас емші,
2218. Бұл дүниені момындарға зындан қылар.

2219. Ей, мұсылмандар, тағат қылып таянбаңыз.
2220. Аманат қой, ғазиз жанға иланбаңыз.
2221. Харамдықпен жиған малға қуанбаңыз.
2222. Малдарыңды Қарыш атты жылан қылар.

2223. Бұл дүниеде мал жинаған Харун қане,
2224. Өсиет айтып жар салған Ферғаун мен Аман қане?
2225. Уамық, Ғазра, Фархад, Шырын, Мәжнүн қане,
2226. Қаһарланса жерменен жексен қылар.

2227. Білдіңіз бе өлмей адам қалғанын,
2228. Бұл дүниенің опасызын, жалғанын.
2229. Дүние талап — ризығың алғаның,
2230. Алла десең көздің жасын көл қылар.

2231. Ғашық дертіне дауа іздеген болар делбе,
2232. Іші-сырты жалған жанға өсте сенбе.
2233. Арың таза болса, әр кез жеңіс сенде,
2234. Ғашық дертіне рахым қылса Алла қылар.

2235. Кімді көрсен бұл жолдарда жалған ғашық,
2236. Іші таза болмайды көңілі ашық.
2237. Сол үшін де сүйгеніне болмас лайық,
2238. Жалғаншыны махшар күні сарсаң қылар.

2239. Тән сөйлемес, жан сөйлемес, иман сөйлер,
2240. Жаннан кешкен шын ғашықтар хақты көздер.

2241. Ғұламаға қызмет қылып жолын түзер,
2242. Сол ғашықты халайыққа сұлтан қылар.
2243. Ғашық болсаң күндіз-түні хақты іздегіл,
2244. Парызды өтеп түні бойы көз ілмегіл.
2245. Ақылды болсаң надандарға сыр айтпағыл,
2246. Дәруіштер сенімдерін жасырын қылар.
2247. Дәруіш болсаң парызыңды өте, қылма жалған,
2248. Иман келтір, рахым қылар саған Аллам,
2249. Дәруіш емес қайда барса жолда қалған,
2250. Әділ патша парызын өтеп, әділ қылар.
2251. Ей, осындай дәруіштерге пана бергіл,
2252. Ол наданға ұлпат қылмай жанымды алғыл.
2253. Ей, іңкәрім, жолда қалдым, жолға салғыл,
2254. Тәуба қылған қоғам жайын гүлзар қылар.
2255. Дәруішпін деп парызын істер халық алдында,
2256. Айламенен зыр жүгірер онда-мұнда.
2257. Алла үшін бойұсынған дәруіш қайда,
2258. Шын дәруіштер тау мен шөлді мекен қылар.
2259. Ғашық болсаң ғашық жолында пида болғыл,
2260. Дидар іздеп қасіретінде ада болғыл.
2261. Шипа болып шын дертке дауа болғыл,
2262. Жақсыларды аларда оңай қылар.
2263. Ғашықтары хаққа қарап зар еңіреп,
2264. Махаббаттың дариясына шомып кірер.
2265. Гауһар алып ғашығына зарын тербер,
2266. Тамшы жасы жер әлемді көл қылар.
2267. Ғашықтарға берді ғашық отын күйдіргелі,
2268. Зылихадай өн бойын сүйдіргелі.
2269. Қасіретпен өңі-түсін солдырғалы,
2270. Шын ғашықтың нұр-жүзін сары қылар.
2271. Ғашық жандар хақ қаһарынан қорқып тітірер,
2272. Жер мен көкте періштелер жылап тұрар.
2273. Бірде қызыл, бірде сары болып жүрер,
2274. Зар еңіреп жер мен көкті дүр сілкінтер.

2275. Ғашықтардың сүйіктісі сиқыр қыздар,
2276. Көңіл көзбен күл етер, баурап алар.
2277. Ғашық оты өртеген дерті зорлар,
2278. “Қайдасың?” деп жүрек-баурын езіп тынар.

2279. “Қайдасың?” деп, “қайдасың?” деп ғашық айтар,
2280. Махаббатқа сабыр қыл деп машық айтар.
2281. Аузы айтпас, тілі айтпас, ділі айтар,
2282. Үш жүз алпыс тамырлары толқын қылар.

2283. Ғашықтардың қиямет күн халін білгей,
2284. Шын ғашықтың көкірегін жарып шерін сезгей.
2285. Пәк аузынан көбігі ағып жүгіріп жүргей,
2286. Кімге берсе пәк ғашықты қайран қылар.

2287. Ғашықтардың үміттері жам шарап,
2288. Сүйіктісіне жетер жолда бауыры көуөп.
2289. Жүрек қылы жан азығына болар жауап,
2290. Тербелсе жеті ықылым ойран болар.

2291. Күдіретімен әр не қылса ерікті өзі,
2292. Күдіретінен мәлім боп тұр қыс пен жазы.
2293. Әй, найсап, Алламенен ойнай көрме,
2294. Қаһарлы ием жандыларды жансыз қылар.

2295. Жыламақты әр адамға бергені қане,
2296. Жылау деген қиын емес, бауыр қане.
2297. Көз жасыңды текке төкпе, хақты таны,
2298. Хақ тағала өз сүйгенін боздауық қылар.

2299. Күл Қожа Ахмет, пендемін деп көп айтпа көп,
2300. Алдауменен қылсаң тағат болар көзөп,
2301. Шарифатта, тарихатта ісің бөлек,
2302. Ақыретте көзөптарға жаза қылар.

61 ХИКМЕТ

2303. Махаббаттың базарында жыр мен дастан,
2304. Бұлбұлдары сайрап онда сазды қылар.
2305. Мағрипаттың майданында адасқандар,
2306. Күндіз-түні көзінің жасын көлдей қылар.

2307. Сол бұлбұлдың сазды әуенін естігендер,
2308. Тәкаббардың тауын шағып ұсатқандар.
2309. Бұл дүниенің қуанышын ұмытқандар,
2310. Зар еңіреп көзінің жасын бұршақ қылар.

2311. Ғашық құлдар бұл дүниені көзге ілмес,
2312. Дүние қызығын берілген құл ауызға алмас.
2313. Күндіз-түні есі кетіп өзіне келмес,
2314. Алланы ойлап, көкірегі толып зарын қылар.

2315. Уә, дариға, өтті ғұмырым, тоймай қалдым,
2316. Кезбелікпен сапар шегіп арып талдым.
2317. Тәуекел қып белді бекем байлап алдым,
2318. Шын ғашығын Алла өзі сарсаң қылар.

2319. Ей, ғашықтар, күндіз-түні тынбай жыла,
2320. Күйіп, піскен жүрек-баурынды отқа бұла.
2321. Ажал жетсе ерлікпенен белің байла,
2322. Бұл ғашықты онда барса мейман қылар.

2323. Шайық Мансүр өзінің басын дарда көрді,
2324. Нұр тегілген хақ дидарын сонда көрді.
2325. Естен танып өзін білмей зарын қылды,
2326. “Уашуһа” деп өзін білмей кезбе қылар.

2327. Шайық Шәблі ғашық болуды білмей өтті,
2328. Шайық Баязит жетпіс рет өзін сатты.
2329. Бұл дүниенің бар қызығын тастап атты,
2330. Өткен іске өкін деп зарын қылар.

2331. Ондай ерлер сұхбатын тапқан кісі,
2332. Ессіз жүрер таңданумен жазы-қысы.
2333. Таң сәріде хабаршы ғой оның ісі,
2334. Жан-тәнімен көз жасын төгіп тұрар.

2335. Мұндай болмай хақ пайғамбарды танып болмас,
2336. Азып-тозбай сырдан мағына алып болмас.
2337. “һу” зікірін дәйімі айтпай қоймас,
2338. Күдік пенен сенімді талқан қылар.

2339. Құл Қожа Ахмет, бұл хикметті кімге айттың,
2340. Ғұламамын деп халайыққа оқып жайдың.

2341. Әсері жоқ ғалымдарға өсиет айттып,
2342. Ғалым сол дүр жан мен мүлкін ойран қылар.

62 ХИКМЕТ

2343. Махаббаттың дариясында шомып жүріп,
2344. Мағрипаттын, гәуһарын алғым келер.
2345. Тарихаттың майданында самғап жүріп,
2346. Ол Туб ағашына қонғым келер.
2347. Ол Туб ағашты ексе шықпас,
2348. Алла деген ғашық құлдан залал келмес.
2349. Шын ғашық әр қашанда жолда қалмас,
2350. Ғашық болып Алла атын айтқым келер.
2351. Ғашық құлдар хақ мейірінен құры қалмас,
2352. Хақиқатшыл бұл дүниеге мойын бүрмас.
2353. Шын ғашықтар дүние азабын мойнына алмас,
2354. Менің де бұл дүниеден безгім келер.
2355. Алланың нұрыменен ақыл шашқан,
2356. Алла деп көңіл қойып Тордан асқан,
2357. Махаббаттың отымен күйіп-жанған,
2358. Мен дағы Алла деумен барғым келер.
2359. Алла жады көңілдерді қылды шадман,
2360. Сопы киімін иығына ілді Әдһәм.
2361. Киім киіп шындыққа басты қадам,
2362. Менің де осы жолға түскім келер.
2363. Сопы киімін кигендер хаққа жағар,
2364. Себебі: жан сырымен хақты табар.
2365. Зарынан тілім таулар сызып ағар,
2366. Момақан боп сол киімді кигім келер.
2367. Адал болып, таза болды Жанид Шәбли,
2368. Нәпсісін тиып қаһар қылды Хасен Басри.
2369. Пенделікті қойып, сопылық құрды Зүнүн Мысри,
2370. Өзіздердің жағында болғым келер.
2371. Алла ісі тәкаббардың ойын бұзды,
2372. Машайықтар алқа қотан көрік түзді.

2373. Зікір айттым: қайғы-қасірет бәрі кетті,
2374. Менің дағы солармен болғым келер.

2375. Сауық шарабын ішіп едім қалдым күйреп,
2376. Махаббаттың отыменен баурым күйіп.
2377. Дидар көрсем, жолын берсе Ізім Уахап,
2378. Дарассалам сарайына кіргім келер.

2379. Құл Қожа Ахмет, гәуһар сипат хикмет айтты,
2380. Өзіздерді мадақтаумен сөзін жайды.
2381. Танды таңға ұруменен көз ілмеді,
2382. Дұға оқып азан хикметін айтқым келер.

63 ХИКМЕТ

2383. Қай жерде әзіздердің мәжілісі болса,
2384. Сондай жерде ғылым жайын айтқым келер.
2385. Олардың сұхбаттарын қоштасам мен,
2386. Өзімді соларменен қосқым келер.

2387. Ізгі ниет дәруіштерге жаным берсем,
2388. Әр бір басқан іздерін көзге сұртсем.
2389. Қызмет қылып жақсылардан бата алсам,
2390. Одан кейін сауық шарабын татқым келер.

2391. Сауық шарабын ішкендер дүниені етер талақ,
2392. Қызыр Бабам келіп оған берер сабақ.
2393. Дүние тауып жүрген жанның ісі анық,
2394. Ондай ерге әзіз жанды бергім келер.

2395. Уә, дариға, жақсының бәрі жылап өтті,
2396. Анасынан туа сала қайғы жұтты.
2397. Көзді жұмып ашқанымша өмірім өтті,
2398. Бұл дүниені соқыр тиынға сатқым келер.

2399. Тіліменен үмбетпін деп жалған сөйлер,
2400. Кісі малын алмақ үшін арбап сөйлер.
2401. Адалын мұнда тастап, арам көздер,
2402. Надандарға осыларды айтқым келер.

2403. Заман ақыр болғанда ақыл кеткей,
2404. Адамзат бірін бірі түтіп жегей.

2405. Дүние үшін иман, ислам дінін сатқай,
2406. Ақылдыларға бұл сөзді айтқым келер.

2407. Бір күні періштелер жиылып сұхбат құрды,
2408. Би билеп, көңіл көтеріп зыр жүгірді.
2409. Миғражда тұрып хақ Мұстапа мұны көрді,
2410. Енді мен де сауық құрып тұрғым келер.

2411. Хақ Мұстапа бейжай болып талып кетті,
2412. Жебірейіл келіп оның басын тұтты.
2413. Сұбхан ием құдіретімен зікір үйретті,
2414. Үмбет болсам мен де зікір айтқым келер.

2415. Ғашық болсаң көз жасыңды төгіп жүргіл,
2416. Баязиттей дүние қызығын теуіп жүргіл.
2417. Әдхам сипат тақ пен бақтан қашып жүргіл,
2418. Тілек берсең дүние қызығын тепкім келер.

2419. Құл Қожа Ахмет, дүние көрсең аулақ қашқыл,
2420. Зікір айтып тарихаттың жолын ашқыл.
2421. Аят, хадис сөзіменен алтын шашқыл,
2422. Жарандардан дүр мен гәуһар алғым келер.

64 ХИКМЕТ

2423. Махаббат бақшасының бұлбұлы боп,
2424. Таң сәріде зар илеумен қонғым келер.
2425. Сол уақытта жаратқанның дидарын кеп,
2426. Көңіл көзімен анықтап көргім келер.

2427. Хақ жолына бастаушылар ерлер болар,
2428. Алла мен мұрит ара елші болар.
2429. Құдай жолы дариясына сапар шегіп,
2430. Мазарларда шырақшы болғым келер.

2431. Хақ, пайғамбарды тілегендер күні-түні,
2432. Жан-тәнімен тынбай айтар зікір “һуді”.
2433. Хақтан мейір келер жетіп білсең мұны,
2434. Ақыреттің азығын алғым келер.

2435. Махаббаттың асасын қолға алып,
2436. Бақыт тонын иыққа киіп алып,

2437. Махаббаттың түгімен қанаттанып,
2438. Мағрипаттың бұтағына қонғым келер.

2439. Жарандардың бәрі барып болды мазар,
2440. Қатуланып, ей, достарым, болғыл бидар.
2441. Мұса сынды Тор тауында көріп дидар,
2442. “Раббу унзур илайка” деп айтқым келер.

2443. Уә, дариға, есіл ғұмырым кетті желге,
2444. Жалбарынсам дәнеңе жоқ жайған қолда.
2445. Құлшылыққа бел байладым кеш болса да,
2446. Құрмет тұтып пір қызметін қылғым келер.

2447. Ғажайыптан келді иман сыйлығы,
2448. Тәнім, жаным болсын соның саудасы.
2449. Құлаққа жетіп зар илеген хабар сыры,
2450. Даусын естіп жаным пида қылғым келер.

2451. Құл Қожа Ахметті білгейсің: тектілерден ол,
2452. Жапа шекпей еш әлемді көргізбес ол.
2453. Алланы айтқан мұсылманға түнек емес ол,
2454. Хақ жолына жаным құрбан қылғым келер.

65 ХИКМЕТ

2455. Ғажайыппен ол жоқтан бар жаратты,
2456. Он сегіз мың ғалам түгел қайран болар.
2457. “Қалу бала” деген құлдарға үлес таратты,
2458. Бейғам құлдың діндері ойран болар.

2459. Хақ тағала иман сыйлап берді бізге,
2460. Ол Мұстапа хақ елшісі деді бізге.
2461. Мадақ айтсаң қуат берер дінімізге,
2462. Өйтпесе қылғандарың жалған болар.

2463. Әуелден “Аласта би раббикум”²⁶ деді құдай,
2464. “Қалу бала” деп аруақтар қылды әуез.
2465. Жылап келдік есігіңе барша кедей,
2466. Мейрім қылсаң жүз мың күнөкарға сауап болар.

2467. Тәуба қылсам кешер ме екен қадыр Алла,
2468. Кешпесе мен не етер ем жүзі кара.

2469. Махшар барсам сондағылар бәрі куә,
2470. Хақ жанында барлық істер оңай болар.

2471. Жылауменен өтті ғұмырым иә, шаһым,
2472. Есептесер мезгіл жетті қараңғылық кетсін һәм.
2473. Сенен өзге сүйенерлік жоқ панам,
2474. Күндіз-түні тілегенім иман болар.

2475. Үмбет үшін Расул дәйім қайғы жеді,
2476. Үмбетінің күнәсын тілеп алды.
2477. Күндіз-түні тік тұрды, тәңірім білді,
2478. Тілінде үмбетпін дер, ділінде мұнысы жалған болар.

2479. Үмбет болсаң Мұстапаға ерер болғыл,
2480. Айтқандарын жан-тәніңмен сен де алғыл.
2481. Түнде жатпай, күндізі ораза болғыл,
2482. Шын үмбетің сарғайып сабан болар.

2483. Сүндеттерін бекем тұтып, үмбет болғыл,
2484. Күндіз-түні мадақ айтып үлпәт болғыл.
2485. Нәпсіні тиып мехнат шексең, рахат білгіл,
2486. Бұл ғашықтың екі көзі төрт болар.

2487. Құл Қожа Ахмет, нәпсің тиып үнемі таза болғыл,
2488. Күйіп-пісш дертпен бірге ада болғыл.
2489. Күндіз-түні тынбай жылап құлы болғыл,
2490. Дертін тартсам қожа саған риза болар.

66 ХИКМЕТ

2491. Ей, достар, ғашық құштарлығы болмайынша,
2492. Құдай жолы дариясына сүңгіп болмас.
2493. Ол дарияның гәуһары дүр Алла менен Мұхаммед,
2494. Жаннан кешіп жүзбейінше көріп болмас.

2495. Қуат қорын жан беліңе бекем бумай,
2496. Махаббаттың шырын балын ауызға алмай,
2497. Көздің жасын көл қылып зарын төкпей,
2498. Жолдың сырын жомарттарша біліп болмас.

2499. “Иухиббуһум” шарабын ішпейінше,
2500. “Иухиббунаһу” шапанын кимейінше,

2501. Құлшылықтың белбеуін бумайынша,
2502. Хақ дидарын қалауынша көріп болмас.

2503. “Ли маға аллаһи” мақамына салмағанша,
2504. “Ан тамату” сарайына бармағанша,
2505. “Фана филлаһи” дариясына шомбағанша,
2506. “Бақа биллаһи” гәуһарынан алып болмас.

2507. Шарифаттың шапанын кимейінше,
2508. Тарихаттың пырағына мінбейінше,
2509. Ой әлеміне беріліп батпайынша,
2510. Хақиқаттың майданына кіріп болмас.

2511. Сопылардың мұраты ғой хақ дидары,
2512. Хақ дидары керек болса бол бидары.
2513. Құл Қожа Ахмет, таң сәріде қылғыл зары,
2514. Зар илемей хақ дидарын көріп болмас.

67 ХИКМЕТ

2515. Құдіретпенен өмір қылды Мәулім бізге,
2516. Жерде, көкте жанды мақлұқ қалмайды деп.
2517. Әзірейілді жан алуға жіберді сол әлемге,
2518. Ғазиз жанды алмайынша қоймайды деп.

2519. Жасымда жас болам деп айтар едім,
2520. Қол жеткенді аз ғой деп айтар едім.
2521. Әрбір іске дау-дамай қылар едім,
2522. Енді білдім: мен айтқандай болмайды екен.

2523. Бар дүние менікі деген сұлтандарға,
2524. Ғалам малын сансыз жиып алғандарға,
2525. Өмірі сауық-сайран құрғандарға,
2526. Өлім келсе бірі опа қылмайды деп.

2527. Мақтан құрма, ей, достарым, сауық құрып,
2528. Күндіз-түні жалған сөйлеп, бейғам жатып.
2529. Жан алушы келер дейді бір күн жетіп,
2530. Мұндай тұста қапы қалу болмайды деп.

2531. Құл Қожа Ахмет, өлерінді біле көргіл,
2532. Ақыреттің әрекетін қыла көргіл.
2533. Даярмын деп жол басында тұра көргіл,
2534. Ажал келсе еркіңе қоймайды деп.

68 ХИКМЕТ

2535. Көзінді ілме, ей, мұсылман, сахар, уақты ішінде,

2536. Құтқар езінді дозақтан сахар уақты ішінде.

2537. Сахарда гүлдер ашылып, сайрайды бұлбұл,

2538. Бір Алланы айтып тілесе сахар уақты ішінде.

2539. Сахарда көктен келер періште мұсылманға,

2540. Жазықтарға жаюға сахар уақты ішінде.

2541. Сахарда көктен жәннат қақпасы ашылар,

2542. Сүйген құлға нұр төгілер сахар уақты ішінде.

2543. Сахар уағында тұрғайсың, өлімді еске алғайсың,

2544. Қорқыныштан “көкке” ұшқайсың саһаруақты ішінде.

2545. Сахар ләззатын ғашық құлдар білерлер,

2546. Хакты көзір көрерлер сахар уақты ішінде.

2547. Сахар уақты қош сағат һәм жаннат болар рахат,

2548. Тәңірге қыл ғибадат сахар уақты ішінде.

69 ХИКМЕТ

2549. Күнәларым бара-бара шектен асты,

2550. Қиямет күн мені шерменде қылма.

2551. Басым жастықта, жаным шығарда,

2552. Тәнім барып лахат ішіне жатарда.

2553. Сират атты қыл көпірден өтерде,

2554. Қиямет күн мені шерменде қылма.

2555. Қара жүзімді аққа балағайсың,

2556. Мұхаммедті маған жар санағайсың.

2557. Сұрақ салғанда өзің пендем дегейсің,

2558. Қиямет күн мені шерменде қылма.

2559. Хисапсызын күнәмның мен біліппін,

2560. Құзырыңа сенің жалғыз келіппін.

2561. Өзің рахым қыл, бейшара құлыңмын,

2562. Қиямет күн мені шерменде қылма.

2563. Әміріңмен сенің іс қылдым мен,

2564. Бұл дүниеден кетерімді білмедім мен.

2565. Көр ішінде жатарымды білмедім мен,
2566. Қиямет күн мені шерменде қылма.

2567. Өткендерден ғибрат алмадым мен,
2568. Көз жасымды төгіп жалбармадым мен.
2569. Кітап сөзін құлаққа ілмедім мен,
2570. Қиямет күн мені шерменде қылма.

2571. Жолымды басқара алмай жолда қалдым,
2572. Құдайға құлшылықты ете алмадым.
2573. Бар күнәмды жиып мен қолға алдым,
2574. Қиямет күн мені шерменде қылма.

2575. Ия, құдай, ғажайып қайранда болдым,
2576. Күнәмды көріп шерменде болдым,
2577. Хисабын таппай дәрменде болдым,
2578. Қиямет күн мені шерменде қылма.

2579. Ғарыптікте зар еңіреп болып қайран,
2580. Жасаған ием, бергейсің маған нұрлы иман.
2581. Менің мүшкіл халімді оңайлатсаң,
2582. Қиямет күн мені шерменде қылма.

2583. Ғарыбыңды жұмаққа жеткізгейсің,
2584. Сират атты көпірден өткізгейсің.
2585. Ием сен, күнәм мен айыбымды кешіргейсің,
2586. Қиямет күн мені шерменде қылма!

БАРЛЫҚ АРМАН-ТІЛЕКТЕРДІ ҚАБЫЛ АЛУШЫ АЛЛА ТАҒАЛАНЫҢ МЕЙІРІНЕ МІНӘЖАТ

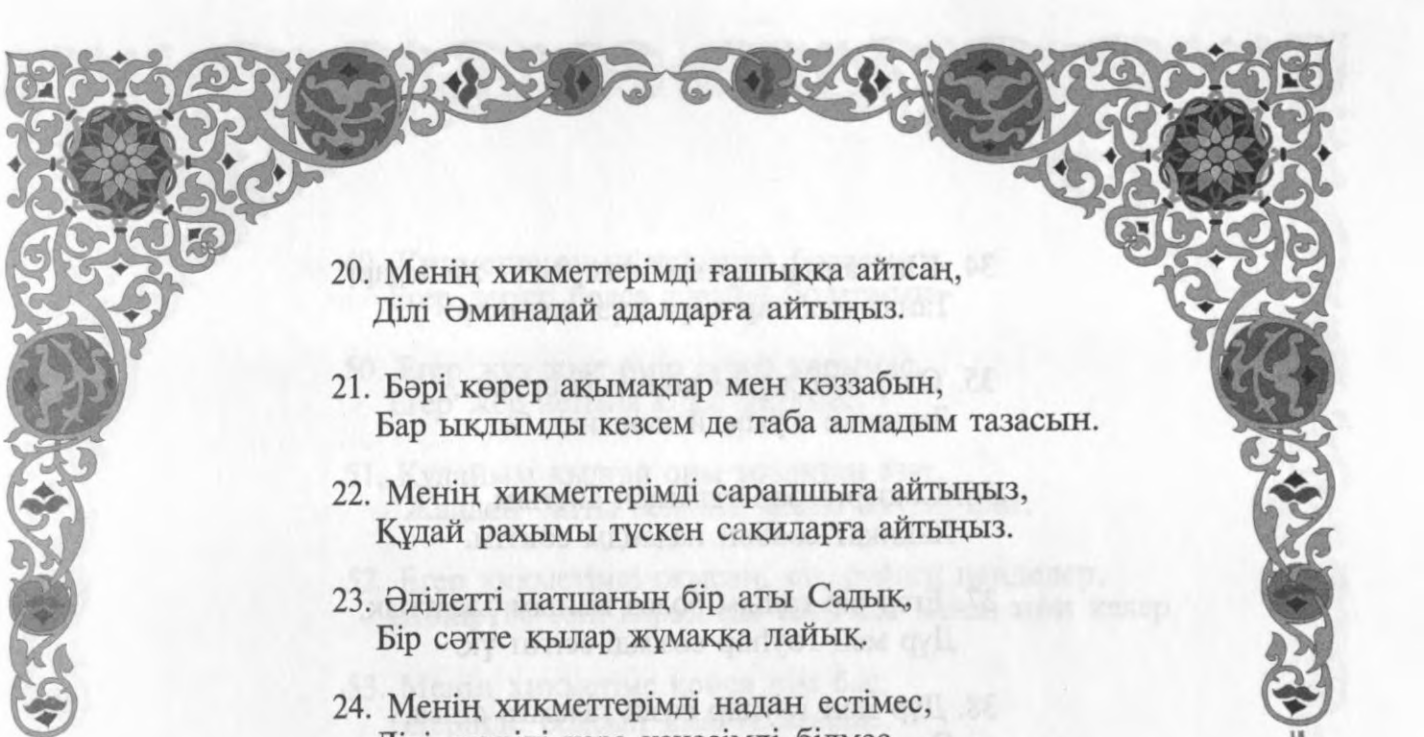
1. Мінәжат еттім, міскін Қожа Ахмет,
Иә, Алла, бар пендеңе қыл рахмет.

2. Ғарып Ахмет сөзі әр кез көнермес,
Егер жер астына түссе шірімес.

3. Және мансұқ болып ол қар болмас,
Оқыған пенделер дертті болмас.

4. Оқығанға қылармын онда шарапат,
Қиямет күні тигізермін шапағат.

5. Құдайым нәсіп етсе маған жәннат,
Оқығандарға қылғаймын шапағат.
6. Тілекті не тілесен тәңірім бергей,
Махаббат қызығын көкірекке салғай.
7. Жүзін беріп пәруәрдіғарым,
Өзін жолға салсын Бір және Барым.
8. Құдайым махшарда берсін жақсы күн,
Қияметте асыл жанға дозақ махрұм.
9. Үнемі дұғада болса әр мұсылман,
Өлер кезде беріледі нұр иман.
10. Менің хикметтерім ғаламға толған,
Есітпей өлгеннің бәрі қылады арман.
11. Менің хикметтерім дертке дәрмән,
Кімдер бойсұнбаса жолда қалған.
12. Менің хикметтерім ғаламда дастан,
Көңілім түссе сұхбатың болар гүлстан.
13. Менің хикметтерім білгенге өсиет дүр,
Білмегенге кепиет дүр.
14. Менің хикметтерім шәкірттердің ризығы дүр,
Іші мәнсіз болса еңбегі еш дүр.
15. Менің хикметтерім Алладан пәрман,
Оқып ұққанға бар мағынасы: құран.
16. Менің хикметтерім ғаламда сұлтан,
Бір мезетте шөлді етер гүлстан.
17. Менің хикметтерім құштар махаббат,
Көз жасына еткей таһарат.
18. Намазына Расул Алла имамы болғай,
Бар періште оның қауымы болғай.
19. Күдікпен еткен намазы,
Қабыл болғай оның хаққа ниязы.

-
20. Менің хикметтерімді ғашыққа айтсаң,
Ділі Әминадай адалдарға айтыңыз.
21. Бәрі көрер ақымақтар мен көззабын,
Бар ықлымды кезсем де таба алмадым тазасын.
22. Менің хикметтерімді сарапшыға айтыңыз,
Құдай рахымы түскен сақиларға айтыңыз.
23. Әділетті патшаның бір аты Садық,
Бір сәтте қылар жұмаққа лайық.
24. Менің хикметтерімді надан естімес,
Ділі, көңілі қара кеңесімді білмес.
25. Қатеден хабарсыз Аллаға Мәңкүр,
Әдепсіз биәдеп дүниеде бипір.
26. Жазған адам әр кезде көркем жазсын,
Көркем жазып көңілі судай тассын.
27. Діні, иманы жоқ — исламы ойран,
Қиямет таңы атса жолда қалған.
28. Пірін танымай шайқы сынған,
Қабыл қылмас құдайы оны оқыса құран.
29. Іші қуыс болса да өзін шайық санайды,
Жасы жиырмаға жетпей өзін іріге балайды.
30. Үлкен, кіші жайында сөз қылады,
Жақсы-жаманды айырмай тез қылады.
31. Олардың сөзінің бәрі — өсек пен жалған,
Шариғат қауымы одан әр кез ұялған.
32. Сенсін деп мұны бірнеше биақыл,
Бұрынғы әулиелерден қылар мұны нақыл.
33. Қасиетсіздер қасиетті боп көрінбек,
Тіліменен қол ұшын беріп, ішіменен бөлінбек.

34. Шайтаннан артық мекерлігін жасырар,
Таңда махшар қара жүзі ашылар.
35. Олардың жүзін көрмеңіз әр кез,
Лағнетке жуымай маңынан без.
36. Соқырға бар тіліммен айттым,
Хақиқат сөзбен наданды сөктім.
37. Егер бір ғалым болса жаным тасаттық,
Дүр мен гәуһар сөзімді есітіп ұқ.
38. Дүр мен гәуһар сөзін ғаламға ашса,
Оқып ұқса, бір Алланы таныса.
39. Бұл ғаламға жанымды құрбан қылармын,
Бар мүлкімді аямай шашып тынармын.
40. Көне ғалам, іс-әрекет, жарандар,
Құдайдан жан аяйтұғын не амал бар?
41. Шын ғалымның жастығы тастан болды,
Ғылымын әлемге жайса көңілі толды.
42. Өзін білгені, — хақты білгені,
Құдайдан қорқып ынсапқа келгені.
43. Менің хикметтерімді даналар есітсін,
Сөзімді дастан қылып мақсатына жетсін.
44. Менің хикметтерім — ісім мен сөзім,
Алла, көңілімде болсаң, қорғаушым да өзің.
45. Менің хикметтерім — кемел пір,
Кім құдайды таныса жанымен бір.
46. Менің хикметтерімді жайсаңдарға айтыңыз,
Дұға, тәкбір қылсын рахметіне батыңыз.
47. Менің хикметтерім — құдіретті бір пір,
Естігендердің көңілі толқып ұйып тұр.
48. Тірі болса бұл жаһанда қор болмас,
Оқыған пенделер ешнәрседен зар болмас.

49. Қияметте оның жадында болармын,
Егер дертті болса дәрмен болармын.
50. Егер жүз жыл өмір сүрсе қарымас,
Егер жер астына кірсе шірімес.
51. Құдайым қылғай оны тозақтан азат,
“Жаддан” атты бейіште жаны болғай шат.
52. Егер хикметімді оқысаң, ей, сүйікті пенделер,
Шәкіртім сен, парзентім сен, ісің маған жөн келер.
53. Менің хикметіме қойса кім бас,
Өлерінде болсын иманы жолдас.
54. Иасауи хикметін даналар естісін,
Естіген жандар мұратына жетсін.
55. Жауһар кенінен бір түйір алсын,
Естімегеннің бәрі қасіретте қалсын.
56. Хикметті тыңдаса бар жанымен,
Кеудеден шығар жаны иманымен.
57. Құлаққа ілмейді бұл сөзді надан,
Оны адам деме, жүрген бір хайуан.
58. Құдайдың сөзінен шыққан бұл бір хикмет,
Естігенге нұрдай жауар рахмет.
59. Менің хикметімді кім тұтса бекем,
Құдайым оны қайғысыз қылса екен.
60. Кірер жәннат ішіне ол шат-шадыман,
Құдайым айырмасын оны махшар таңнан.
61. Менің хикметтерім құдіреттің данасы,
Құдайдың дертті құлының дауасы.
62. Менің хикметтерім шекер мен балдай,
Сөздерім өтер теңдесі болмай.
63. Менің хикметтерім “Инғам Алла”,
Сахар уақтында айтса “Астапыралла”.

64. Мұсылмандар етер шайтан жолына бармай,
Мұхаммед Мұстапа олардың қолын алғай.

65. Пайғамбар үмбетім деп мейірленсін,
Әзәзілді құдайым өзі қусын.

66. Менің хикметтерімді дертсізге айтпа,
Баға жетпес гәуһарымды наданға сатпа.

67. Иасауи хикметінің қадіріне жеткіл,
Ғашық шарабынан бір тамшы татқыл.

68. Ғашық шарабынан бір тамшы татқай,
Құдайдың жұмағына бір жола жеткей.

Bimmi.

1 ХИКМАТ

1. “Бисмиллаһи” деб баян айлай хикмат айтыб,
2. Талибларға дур уа гауһар сачтим, мана.
3. Риядатни қатиг тартыб қанлар ютиб,
4. Мен “Дафтар сани”¹ сөзин ачтим, мана².
5. Сөзни айтдим һар ким болса дидар талаб,
6. Жанни жанға пунд қылыб рокни олаб.
7. Ғариб, фақир, иетимларни башин сылаб,
8. Көңили қатиг халаиқдин қачтим, мана.
9. Қайда көрсәң көңили сынық мархам болғыл,
10. Андағ мазлум иолда болса һамдам болғыл.
11. Руз махшар дарғаһиға махрам болғыл,
12. Мауманлик халаиқдин қачтим, мана,
13. Ғариб, фақир, иетимларни Расул сурди,
14. Ошил кеча Миғраж³ чиқиб дидар курди
15. Қайтиб тушуб ғариб, фақир халин сурди,
16. Ғарибларни изин излаб туштум, мана.
17. Уммат болсаң ғарибларға табиғ болғыл,
18. Аят, хадис һар ким айтса самиғ болғыл,
19. Ризық уа рузи һар не берсе қаниғ болғыл,
20. Қаниғ болыб шауқ шарабин ичтим, мана.
21. Мадинаға Расул барыб болды ғариб,
22. Ғариблиғда мехнат тартыб болды хабиб.
23. Жафа тартиб яратқанға болды кариб,
24. Ғариб болыб ғақабалардин ачтим, мана.
25. Ғақил ирсаң ғарибларни куңлин аула,
26. Мустафдик елни кезиб иетим каула.
27. Дуниапараст нажнислардин бойин таула,
28. Бойин таулаб дария болыб таштим, мана.
29. Ғашиқ бабини Маулим ачқач маңа тигди,
30. Тофырак қылыб хазир бол деб бойнум игди.
31. Баран сифат маламатни оқи тигди,
32. Пикан алыб иурак, бағрим тиштим, мана.

33. Дилим қатиг, тилим ачиг, өзим залим,
34. Құран оқыб ғамал қылмай ялған залим.
35. Ғариб жаним сарф айлаин, иокдур малим,
36. Хақдин қорқиб отқа тушмай пиштим, мана.

37. Алтмиш учка иашим иети, утим ғафил,
38. Хак амирини махкам тутмай өзим жаһил.
39. Руза, намаз қаза қылыб болдим каһил,
40. Иман излаб яхшилардин кечтим, мана.

41. Уа, дариға, махаббатни жамин ичмай,
42. Аһил уа ғаял ханмандин тугал кечмай.
43. Жорум уа ғасиян гараһларин мунда чачмай
44. Шайтан ғалиб жан берарда чачтим, мана.

45. Иманимға чангал уриб қылды ғамнақ,
46. Пирмуған⁴ хазир бол деп сачты триак,
47. Шайтан лагин мендин качиб кетти бипак,
48. “Бихамдилла” нур иман айттим, мана.

49. Пирмуған хизматида иугуриб иурдим,
50. Хизмат қылыб көзим иуммай хазир турдим.
51. Мадат қылды ғазазилни қаулаб сурдим,
52. Андин соңра қанат қақиб учтим, мана.

53. Ғариб, фақир, иетимларни қылғыл шадман,
54. Халқалар қылыб ғазиз жаның қылғыл құрбан.
55. Туғма табсаң жаның била қылғыл миһман,
56. Хақдин иештиб бу сөзлари айтдим, мана.

57. Ғариб, фақир, иетимларни һар ким суар,
58. Разы болур ол бандадин паруардигар.
59. Ей, бихабар, сен бисабаб өзи асырар,
60. Хақ Мустафа пандин ештиб айтдим, мана.

61. Иети иашта Арсланбабқа қылдым салам,
62. Хақ Мустафа аманатын қылсаң инғам.
63. Ошул уақытта мың бир зикрин қылдым тамам,
64. Нафсим өлиб ламканға аштым, мана.

65. Хурма бериб, башим сылаб, назар қылды,
66. Бир пурсатта ғақаба сари сафар қылды.

67. “Алуйдаг” деб бу ғаламдин қазар қылды,
68. Мактаб барып, кайнаб толиб, таштим, мана.
69. “Инна фатханы”⁵ оқыб, мағна сурдим,
70. Парту салды: бихуд болыб дидар көрдим.
71. Моллам уриб, “ускуб” деди бақыб турдим,
72. Басым сачиб мазтар болыб турдум, мана.
73. Иа, надан, мағна бу деб айтди, билдим,
74. Андин сонра шуллар кезиб кияһ иедим.
75. Рузи қылды ғазазилни тутиб миндим,
76. Ланкар туриб, белин басыб ианыштым, мана.
77. Зикрин тамам қылыб, утим диуанаға,
78. Хақдин өзга һеч сөзламай биғанаға.
79. Шамғин излаб шакирд кирдим паруанаға,
80. Аскар болыб куюб-ианыб учтум, мана.
81. Нам уа нышан һеч қалмады лала болдим,
82. Алла ядин айта-айта уала болдим.
83. Халис болыб, мухлис болыб лилла болдим,
84. “Фанафи Алла” муқамиға ачтым, мана.
85. Суннат ермиш кафир болса, берме азар,
86. Көңди қатиг дил азардин худа безар.
87. Алла хақи андағ қулға сажжин таяр,
88. Даналардин ештиб бу сөз айтдим, мана.
89. Суннатларин махкам тутиб уммат болдим,
90. Иер астыға иалғыз кириб нурға толдим.
91. Хақпарастлар мақамиға махрам болдим,
92. Тиғбатин бирла нафисни яныштым, мана.
93. Нафсим мени иолдин өриб куар айлады,
94. Телмуртуруб халайыққа зар айлады.
95. Зикир айтурмай шайтан бирла яр айлады,
96. Хазирсин деб нафис башини ианыштым, мана.
97. Құл Қожа Ахмад, ғафлат бирла ғумриң ути,
98. Уа хасрата тиздин, куздин қуат кети.
99. Уа уилта надаматни уақты ути,
100. Ғамал қылмай қаруан болиб көчтим, мана.

2 ХИКМАТ

101. Иа, достлар, кулак салың айдығұмға,
102. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.
103. Миғраж узра хақ Мустафа рухым курди,
104. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

105. Хақ Мустафа Жабраилдин қылды суал,
106. Бу нечик рух танга кирмай тапты камал.
107. Кузи иашлық, халиққа башлық, кади калал,
108. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

109. Жабраил айтди: уммат иши сизга бир хақ,
110. Кукка чықыб малаикдин алур сабақ.
111. Налишиға нале қылур һафтим табак,
112. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

113. Фарзандим деб хақ Мустафа қылды қалам,
114. Андин соңра барча аруақ берди салам.
115. Рахмат дария толуб ташиб иети пиям,
116. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

117. Рахым ичра пида болдым, нада келди,
118. Зикир айт деди баданларим жанбаш қылды.
119. Фарзандим деб хақ Мустафа улеш берди,
120. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

121. Турт иуз иылдин кеин чықыб уммат болғай,
122. Неча иыллар иуриб халыққа иол кургизгай.
123. Он турт мың муждаһитлар хизмат қылғай,
124. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

125. Токуз ай, токуз кунда иерга туштим,
126. Токуз сағат туралмадим кукка учтым.
127. Ғарыш уа курси паясини барыб қуштым,
128. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

129. Ғарыш устида намаз оқыб, тизим буктим,
130. Разим айтиб, хаққа бақыб, иашым туктим.
131. Иалған ғашық софы курдим, суктим,
132. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

133. Жандин кечмай “hy-hy” деган бари ялган,
134. Бу қалтақдин сурмаң сауал иолда қалган.
135. Хакни табқан узи пинһан, сузи пинһан,
136. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

137. Бир иашымда аруах меңа улуш берди,
138. Еки иашымда пайғамбарлар келиб курди.
139. Уч иашымда чилтан келиб халим сурди,
140. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

141. Турт иашымда хақ Мустафа берди хурма,
142. Иол курсатдим иолға кирди неча камраһ.
143. Қайда барсам Қызырбабам меңа һамраһ,
144. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

145. Беш иашымда белим бағлаб тағат қылдым,
146. Татаууағ руза тутиб ғадет қылдым.
147. Кеча-кундиз зикрин айтыб, рахат қылдым,
148. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

149. Алты иашта турмай қачтым халаикдин,
150. Кукка шықыб дарс ургандим малаикдин.
151. Дамин кииб һамма аһил уа ғалаикдин,
152. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

153. Иети иашта Арсланбабам излаб табти,
154. □ар сыр көриб парда бирла букуб иабти.
155. “Билхамдиллаһи” көрдим деди изим өбти,
156. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерға

157. Қабиз келиб Арсланбабам жанын алды,
158. Хорлар келиб харир тондин кафин қылды.
159. Иетмиш мың фаришталар иығылыб келди,
160. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

161. Жаназасин оқыб иердан көтердилар,
162. Бир фурсатта ужмақ ичра иеткурдилар.
163. Рухин алыб ғалайышға киргуздилар,
164. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

165. Алла-Алла иәр астида уатан қылды,
166. Муңкар-Накир: “Ман Раббука” деб суал қылды,

167. Арсланбабам исламидан баян қылды,
168. Ол сабабдип алтмыш учда кирдим иерга.

169. Фақил ирсаң иаранларға хизмат қылғыл,
170. Амир Мағруф⁶ қылғанларни ғизат қылғыл.
171. Наһи Маңкар⁷ қылғанларни хурмат қылғыл,
172. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

173. Секизимда секиз иандин иол ачылды,
174. Хикмат айт деб башларимға нур сачилды.
175. “Билхамдиллаһи” Пирмуған мәй ичурди,
176. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

177. Пирмуған хақ Мустафа башин, белиң,
178. Қайда барсаң уа сафин айтиб тағзим қылың.
179. Даруд айтиб Мустафаға уммат болың,
180. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

181. Тоқузимда толғанмидим тоғри иолға,
182. Таббарук деб алыб иурди қолдин қолға.
183. Қуанмидим бу сөзларға, қачтым шөлға,
184. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

185. Он иашыңда оғлан болдың, Қул Қожа Ахмад,
186. Қожалыққа бина қойыб қылмай тағат.
187. Қожамын деб иолда қалсаң уай хасрат,
188. Ол сабабдин алтмыш учда кирдим иерга.

3 ХИКМАТ

189. һар сабаҳдин нада келди қулағымға,
190. Зиқир айт деди, зиқирин айтыб юрдим, мана.
191. Ғишықсызларни көрдим, ирса иолда қалды,
192. Ол сабабдин ғишық дукаин қурдим, мана.

193. Он биримда рахмат дария толыб ташды,
194. Алла дедим: шайтан мендин ирак, қашты.
195. һай уа һос, мау уа манлик турмай кушти,
196. Он екимда бу сырларни көрдим, мана.

197. Он учумда нафси уа һауани қолға алдым,
198. Нафис башига юз мың бала қармаб салдым.

199. Такаббарни иерга уриб басыб алдым,
200. Он туртимда тупрак сифат болдым, мана.
201. Он бешимда хор уа ғилман қаршу келди,
202. Башин уриб, қол қаушириб, тағзим қылды.
203. Фардус атлығ жаннатдин махзур келди,
204. Дидар учун баршасыны қойдым, мана.
205. Он алтымда барша аруақ улеш берди,
206. Һай-һай сизга мубарак деб адам келди.
207. Фарзандим деб бойным қушыб кунлим алды,
208. Он иетимда Туркистанда турдим, мана.
209. Оп секизда шилтан била шараб иштим,
210. Зикирин айтыб, хазир туриб, куксим тештим.
211. Рузи қылда, жаннат кириб хорлар қуштим,
212. Хақ Мустафа жамалларин көрдим,, мана.
213. Он тоқизда иетмиш мақам заһир болды,
214. Зикирин айтыб ич орашым таһир болды.
215. Қайда барсам Хызыр бабам хазир болды,
216. Ғаусыл-Ғияс мәй ичирди, тойдым, мана.
217. Иашим иети игирмаға, уттим мақам,
218. Билхамдиллаһи һар хизматин қылдым тамам.
219. Дуниадаги курт уа қушлар қылды салам,
220. Ол сабабдин хаққа иауық болдым, мана.
221. Муъмин ирмас: хикмат ештиб иғламайдур,
222. Яранларни айтқан сөзин тыңламайдур,
223. Аят-хадис мазмунини аңламайдур,
224. Бұл риуаят ғариш устида көрдим, мана.
225. Риуаятни көриб хаққа сөзлаштим мен,
226. Юз миң турлик малаикка юзлаштим мен.
227. Ол сабабдин хақни сезлаб излаштим мен.
228. Жан уа дилим аңа фида қылдым, мана.
229. Қул Қожа Ахмад, иашиң иетти игирма бир,
230. Не қылғайсың қунаһларин тағдин ағар.
231. Қиямат күн ғазаб қылса раббым қадир,
232. Ия, достлар, ничук жауаб айғум, мана!

4 ХИКМАТ

233. Хош ғайыбдин нада келди кулағымға,
234. Ол сабабдин хаққа сиғныб келдим, мана.
235. Жамла базрак иглыб менға инғам берди,
236. Ол сабабдин хаққа сиғныб келдим, мана.
237. Мен игирма еки иашта фана болдым,
238. Мархам болыб чин дартликка дауа болдым.
239. Ялған ғашық, чин ғашыққа куа болдым,
240. Ол сабабдин хаққа сиғныб келдим, мана.
241. Ия, достлар, иашым иетти игирма уч,
242. Ялған дағуа тағатларым баршасы боч.
243. Қиямат кун не қылғаймын: барһана лөш,
244. Ол сабабдин хаққа сиғныб келдим, мана.
245. Мен игирма төртка кирдим хақдин ирак,
246. Ахиратка барур болсам бар му ирак.
247. Өлганимда игылыб уруң иуз мың таяқ,
248. Ол сабабдин хаққа сиғныб келдим, мана.
249. Жаназамни арқасидин ташлар атың,
250. Аяғымдин тутиб сураб көрға атың.
251. Хаққа куллик қылмадың деб янчиб тепиң,
252. Ол сабабдин хаққа сиғныб келдим, мана.
253. Язуқ билан иашим иетти игирма беш,
254. Субхан егам зикир ургатуб куксимни теш.
255. Куксимдаги қираларим сен өзиң иеш.
256. Ол сабабдин хаққа сиғныб келдим, мана.
257. Мен игирма алты иашда сауда қылдым,
258. Мансур сифат дидар учун ғоға қылдым.
259. Пирсиз иуруб дарт уа халат пида қылдым,
260. Ол сабабдин хаққа сиғныб келдим, мана.
261. Мен игирма иети иашда пирни табтым,
262. Һар сыр көрдим парда бирла букуб иабтым.
263. Астанасин иастанибан изин өбтим,
264. Ол сабабдин хаққа сиғныб келдим, мана.

265. Мен игирма сакиз иашда ғашық болдым,
266. Иандин кечиб, михнат тартыб садық болдым.
267. Андин сонра дарғаһига лайық болдым,
268. Ол сабабдин хаққа сиғыныб келдим, мана.

269. Бир кем отуз иашқа кирдим: халим хараб,
270. Ғишық иолида бола алмадым: мисал тараб.
271. Халим хараб, бағрим қабаб, көзим праб,
272. Ол сабабдин хаққа сиғыныб келдим, мана.

273. Отиз иашда отун қылыб куйдирдилар,
274. Жамла базрак иғылыб дуния қойдырдилар.
275. Уриб-соқиб дуниа ғақыбын қойдырдилар,
276. Ол сабабдин хаққа сиғыныб келдим, мана.

277. Қул Қожа Ахмад, дуниа кусаң: ишиң битар,
278. Куксиндағи чиққан аһиң ғаришқа иетар.
279. Жан берарда хақ Мустафа қолын тутар,
280. Ол сабабдин хаққа сиғыныб келдим, мана.

5 ХИКМАТ

281. Нағаһан туруримда қамуғ базрак,
282. Хақ ғишқыны көңлим ичра салды, достлар.
283. Хизыр бабам хазир туруб латиф айлабан,
284. Мадат қылыб, илким тутуб алды, достлар.

285. Отуз бирда Хизыр бабам мәй ичурди,
286. Ужудимдин ғазазилни хақ кучирди.
287. Сауда қылдым язуқларим хақ кечурди,
288. Андин сонра хақ иолиға салды, достлар.

289. Отуз еки иашимда иетти хақдин фарман,
290. Бандаликка қабул қылдым, қылма арман.
291. Жан берурда беркум сенға нур иман,
292. Ғариб жаным шадман болыб кулди, достлар.

293. Халқимдин хабар иетти: шакир болдым,
294. Һар ким сөкти, балки тебти, сабур болдыш.
295. Бу ғаламда һеч уқламай хазир болдым,
296. Һай уа һос мауминлик кетти, достлар.

297. Отуз учда сақи болыб мөй улаштим,
298. Жам шараб колға алыб тоя ичтим.
299. Лашкар тузаб шайтан бирла мен уриштим,
300. Шукур Алла ики нафсим улди, достлар.

301. Отуз туртда ғалым болыб, дана болдым,
302. Хикмат айт деб субхан айтди қоя болдым.
303. Шилтан бирлан шараб ичтим, һамраһ болдым,
304. Ич оташим хақ нуриға толды, достлар.

305. Отуз бешда масжид кириб дауран сурдим,
306. Талибларға ғашық дукани тола курдим.
307. Игри иолға һар ким кирди, суктим, урдум,
308. Ғашықларға хақдин маср дебти, достлар.

309. Отуз иети иашқа кирдим, ойғанмадим,
310. Инсар қылыб Алла меһри толғанмидим.
311. Сахар уақтида зары қылыб иңранмидим,
312. Тоба қылдым хужам қабул қылды, достлар.

313. Отуз саккиз иашқа кирдим, ғумырым өти,
314. Иғламай му, өлар уақтым иауиқ ети.
315. Ажал келиб пиманасын маңа тутти,
316. Билмай қалдым ғумырым ахир болды, достлар.

317. Отуз тоқиз иашқа кирдим, қылдым хасрат,
318. Уә, дариға, ути ғумырым, қане тағат.
319. Тағатликлар хақ қашида хош-сағадат,
320. Қызыл иузим тағат қылмай солды, достлар.

321. Сач уа сақал көб ақарды, көңлим кара,
322. Руз, махшар рахим етмисиң халим табаһ.
323. Сеңа ғаян ғамалсизмин: көбдур кунаһ,
324. Жамла малак иазуқларим билди, достлар.

325. Пирмуған жырғасидин қатраһ таттым,
326. Иол тапай деб башим бирла тунлар қаттым.
327. Билхамдилла латиф айлады нурға баттым,
328. Көңил куши ламканга иетти, достлар.

329. Қияматни шаддатидин ғақлым хайран,
330. Көңлим қорыққан, жаным һуриккан, ханы уайран,

331. Сират атлығ купригидин дилим ларзан,
332. Ғақлым кетиб, бихош болыб қалды, достлар.

333. Құл Қожа Ахмад, қырыққа кирдің нафсинни қырық,
334. Мунда иглаб, ахиретда болғыл арик.
335. Пуст иман шарифат дур, мағзы — тарик,
336. Тарик кирган хақдин улаш алды, достлар.

6 ХИКМАТ

337. “Иа илаһи хамдин” бирла хикмат айтдим,
338. Заты улуғ хожам, сиғныб келдим сеңа.
339. Тауба қылыб кунаһимдин қорқыб қайтдим,
340. Заты улуғ хожам, сиғныб келдим сеңа.
341. Қырық биримда ихлас қылдым иол тапай деб,
342. Яранлардин һар сыр курсам мен япай деб.
343. Пирмуған изин алыб мен өпай деб,
344. Заты улуғ хожам, сиғныб келдим сеңа.
345. Қырық екимда талиб болыб иолға кирдим,
346. Ихлас бирла иалғыз хаққа көңил бердим.
347. Ғарш уа курси лаухдин өтиб ғалам кездим,
348. Заты улуғ хожам, сиғныб келдим сеңа.
349. Қырық учимда хақни излаб нала қылдым,
350. Көз яшымни ақызубан жала қылдым.
351. Баябанлар кезиб узимни уала қылдым,
352. Заты улуғ хожам, сиғныб келдим сеңа.
353. Қырық туртимда махаббатни базаринда,
354. Яқам тутиб, иглаб юрдим гулзарында.
355. Мансур сифат башым бериб ғашық дардинда,
356. Заты улуғ хожам, сиғныб келдим сеңа.
357. Қырық бешимда сендин хажет тилаб келдим,
358. Тауба қылдым, һар иш қылдым, хата қылдым,
359. “Иа илаһи” рахматинни улуғ билдим,
360. Заты улуғ хожам, сиғныб келдим сеңа.
361. Қырық алтымда зауық уа шауқым толыб ташди,
362. Рахматиндин хатра тамды, шайтан қачти.

363. Хақдин илһам рафиқ болыб бабын ачти,
364. Заты улуг хожам, сиғныб келдим сеңа.

365. Кырық иетимда иети яқдин илһам иетти,
366. Сахи болыб жам-шараб хожам тутти.
367. Шайтан келиб нафси уа һауани узи кети.
368. Заты улуг хожам, сиғныб келдим сеңа.

369. Кырық саккизда ғазиз жандин безар болдум,
370. Куна дарди касал қылды, бимар болдум.
371. Ол сабабдин хақдин коркыб-бидар болдум,
372. Заты улуг хожам, сиғныб келдим сеңа.

373. Кырық тоқизда ғышқын, тушти, куюб-иандым,
374. Мажнун сифат хил уа хошдин қачиб тандым.
375. Турлик-турлик жапа тикти, боюн сундим,
376. Заты улуг хожам, сиғныб келдим сеңа.

377. Илигимда ермин дедим, фиғлым зағиб,
378. Қан тукмадим кузларимдин бағрым езиб.
379. Нафсим учун иурар ердим иттак кезиб,
380. Заты улуг хожам, сиғныб келдим сеңа.

381. Кул Қожа Ахмад, ер болмасаң улган яхшы,
382. Қызыл иузин, қара иерда солған яхшы.
383. Тупрақ сифат иер астида болған яхшы,
384. Заты улуг хожам, сиғныб келдим сеңа.

7 ХИКМАТ

385. “Кулһу аллаһу Субхан аллаһу” уард айлайым,
386. Бир уа барым,⁸ дидарыңны курармин му?
387. Баштан аяқ хасратиңда дард айлайым,
388. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

389. Илик бирда чуллар кезиб, киан иедим,
390. Тағлар чықыб, тағат қылыб, кузим ойдым.
391. Дидарыңны кура алмадым, жандин тойдым,
392. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

393. Илик еки иашта кечдим ханмандин,
394. Ханманим не курингай балки жандин.

395. Баш тасаддик, жан тасаддик һәм имандин,
396. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

397. Илик учда уахдат мәйн рузи қылды,
398. Иолдин азган камраһ едим, иолға салды.
399. “Алла” дедим, “лаббайка” дибан қолым алды,
400. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

401. Илик туртда ужудларим налан қылды,
402. Мағрифатни майданида жолан қылды.
403. Исмағилдик ғазиз жанын қурбан қылды,
404. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

405. Илик бешда дидар учун геда болдым,
406. Куйдим-иандим кулдек тақы фана болдым.
407. “Бихамдилла” дидар излаб ада болдым,
408. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

409. Илик алты иашқа кирди муңлык башым,
410. Тоба қылдым, ақармокин кузда иашым.
411. Яранлардин баһра алмай куңли ташым,
412. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

413. Илик иети иашда ғумырым иелдак ути,
414. Иа, достлар, ғамалсызмын, башым қати.
415. “Бихамдилла” Пирмуған қолым тути,
416. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

417. Илик саккиз иашқа кирдим мен бихабар,
418. Қаһар иким нафсимни қыл зир уа забар.
419. Һиммат берсаң, шум нафсимга урсам табар,
420. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

421. Илик тоқиз иашқа кирдим дад фариад,
422. Жан берарда жананимни қылмадым иад.
423. Не иуз бирла сеңа айтай қылғыл азад,
424. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

425. Кузим иумуб та ашкунча иетти алтмыш,
426. Белим бағлаб мен қылмадым бир яхшы иш.
427. Кеча кундуз биғам иурдим һәм яз уа киш,
428. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

429. Алтмыш бирда шермендемин илаһимдин,
430. Иа, достлар, куб қорқамын кунаһимдин.
431. Жандин кечиб панаһ тилай худаһымдин,
432. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

433. Алтмыш еки иашда Алла парту салды,
434. Башдин аяқ ғафлатларым раһа қылды.
435. Жан уа дилим, ғақыл уа һошым Алла деди,
436. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

437. Алтмыш учда нада келди, кул, иерга кир,
438. һам жаныңмен, жананыңмен жаныңны бер.
439. һу шимширин қолға алыб, нафсиңни қыр,
440. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

441. Кул Қожа Ахмад, нафсини тифтим, нафсини тифтим,
442. Андин кейин жананымны излаб табтым.
443. Улмас бурун жан бермакни дардин тарттым,
444. Бир уа Барым, дидарыңны курармин му?

8 ХИКМАТ

445. Сабах садик душанба кун иерга кирдим,
446. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.
447. Алтмыш учда суннат деди иштиб билдим,
448. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

449. Иер устида яранларым матам тутты,
450. Ғалам һамма султаним деб нағра тартты.
451. Хақни табқан шын суфилар ханлар иутты,
452. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

453. “Албидаһ” деб иер астиға қадам қойдым,
454. Иарук дуния харам қылыб хақни суйдим.
455. Зикрин айтыб, иалғыз улиб, иалғыз куйдим,
456. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

457. “Таһ” оқыб тун кечалар қайым болдым,
458. Кеча намаз, кундузлари сайым болдым.
459. Бу хал бирла иер астида дайым болдым,
460. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

461. Алтмыш кеча, алтмыш кундуз бир иол тағам,
462. Таң атқунча намаз оқыб бир иол салам.
463. Алтмыш учда болды ғумирим ахыр тамам,
464. Мустафаға матам тутуб кирдин, мана.

465. Хақ Мустафа рухы келиб болды имам,
466. Жамла малак иер астида болды ғулам.
467. Куб игладым, хақ Мустафа берди инғам,
468. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

469. Миғраж туни нур дедим, фарзанд деди,
470. Қолым тутуб умматимсин уммат деди.
471. Суннатимни махкам тутқил далбанд деди,
472. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

473. Қияматда иол адашсаң иолға салғай,
474. Мухаммад деб ташна болсаң қолың алай.
475. Фарзандим деб илқиң тутуб жаннат кирай,
476. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

477. Ай, иаранлар, бу сөз ештиб шоуқим артты,
478. Уммат деди ич оташым нурға батты.
479. Пирту салыб дидарыны хақ курсатти,
480. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

481. Дидар куриб, рухим учиб, ғаршқа конды,
482. Муса сифат ужудларим куюб ианды.
483. Мажнун сифат хил уа хошидин қачиб танды,
484. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

485. Иер астида қорлық тарттым куб машахат,
486. Тушек, иастук ташдин қылдым, чектим михнат.
487. Ай, иаранлар, бу дунияда иоқ фарағат,
488. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

489. Та машахат тартмагунча уасалла қайда,
490. Хизмат қылмай дард халат болмас пайда.
491. Жан уа дилни та қылмасаң хаққа шида,
492. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

493. Иер астиға кирдим ирса бихуд болдым,
494. Кузим ачиб Мустафани хазир курдим.

495. Ғаси, Жафи умматларни халин сурдим,
496. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

497. Иа, фарзанд, мендин сурсаң қани уммат,
498. Уммат деди куксим тола дағ хасират.
499. Уммат учун куб тартамын хақдин кулфат,
500. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

501. Умматларим иазуқларин һар жумға кеч,
502. Алыб келгай, иа Мухаммад, сен муны чеч.
503. Таки иғлаб сажда айлай таңриға кеч,
504. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

505. Һар жумға кеч умматларни кунаһини,
506. Алыб келгай, иа Мухаммад, кургил муни.
507. Умматларинң нилар қылур, Ахмад, сеңи,
508. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

509. Мен маликдин шарам айтурмин, ей умматим,
510. Иаратқандин қорқмасмусин паст химматим.
511. Кеча иатмай тағат қылсаң хош даулатым,
512. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

513. Иер астиға кирдим, достлар, би ихтияр,
514. “Амин” деңлар ал уа асхаб һам шаһарияр.¹⁰
515. Умматларни журум кечкил паруардигар,
516. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

517. Кул Қожа Ахмад, мен “Дафтар сани” айтдим,
518. Ики ғалам ғашратларин мейға сатдим.
519. Улмас бурун жан ачиғын заһарын туттым,
520. Мустафаға матам тутуб кирдим, мана.

9 ХИКМАТ

521. Ол қадирим худрат бирла назар қылды,
522. Хуррам болыб иер астиға кирдим, мана.
523. Ғариб бандаң бу дунядин сафар қылды,
524. Махрам болыб иер астиға кирдим, мана.

525. Закир болыб, шакир болыб, хақны табтым,
526. Дуния ғақыбы харам қылыб, ианчиб тебтим.

527. Шида болыб, расуа болыб, жандин уттим,
528. Биғам болыб иер астиға кирдим, мана.

529. Шумлиғумдин тағ уа ташлар сукти мени,
530. Фасих тилда сукиб деди: “тухфаң қани”.
531. Ғашық болсаң ауал барыб хақни тани,
532. Марһам болыб иер астиға кирдим, мана.

533. Сизни бизни хақ иаратты тағат учун,
534. Ай, бул ғажаб ичмак-иемак рахат учун.
535. “Қалу бала”¹¹ деди рухым михнат учун,
536. Адһам болыб иер астиға кирдим, мана.

537. Нафсим мени куб иугуртти хаққа бақмай,
538. Кеча-кундуз биғам иурдим иашым ақмай.
539. Хай-һаус мауминни отқа иакмай,
540. Пирғам болыб иер астиға кирдим, мана.

541. Қулни курсам хизмат қылыб қули болсам,
542. Тупрақ сифат иол устида иолы болсам.
543. Ғашиқларни куюб учкан қули болсам,
544. һамдам болыб иер астиға кирдим, мана.

545. Жандин кечиб михнат тарттым, бандам деди,
546. Қанлар иутиб Алла дедим, рахим айлады,
547. Дузақ ичра қалмусин деб ғамим иеди,
548. Хуррам болыб иер астиға кирдим, мана.

549. Иашым алтмыш учка иетти, бир кунча иоқ,
550. Уа, дариға, хақни табмай куңилим суніқ.
551. Иер устида султанмин деб болдым улук,
552. Шакир болыб иер астиға кирдим, мана.

553. Шайхмин дебан дағуа қылыб иолда қалдым,
554. “Фаш дастар” пучук пулга сатыб алдым.
555. Нафсим мени һауа қылды, иолда қалдым,
556. Бидам болыб иер астиға кирдим, мана.

557. Башим тупрак, узим тупрак, жисмим тупрак,
558. Хақ уа саллиға иетармин деб рухим муштак.
559. Куйдим-иандим, бола алмадым һар кез афақ,
560. Шабнам болып иер астиға кирдим, мана.

561. Пирмуған назар қылды, шараб ичтим,
562. Шабли яңлиғ самағ уруб иандин кечдим.
563. Сармаст болыб ел уа халиқдин таниб кечдим,
564. Замзам болып иер астиға кирдим, мана.

565. Кул Қожа Ахмад, насих болсаң узиңа бол,
566. Ғашиқ болсаң жандин кечиб бир иола ул.
567. Наданларға айтсаң сузиң қылмас қабул,
568. Махкам болыб иер астиға кирдим, мана.

10 ХИКМАТ

569. Башиң белиң бу дуния барча утар-а,
570. Инанмагил малыңа бир кун кулдин кетар-а.
571. Ата-ана, қарындаш қаян кетти, фикир қыл,
572. Турт аяғлиғ шобин ат бир кун сеңа иетар-а.
573. Дуния учун ғам иема, хақдин узгани дема,
574. Киши малини иема, сират узра тутар-а.
575. Аһил уа ғаял, қарындаш һеч ким болмайдур иолдаш,
576. Мардана бол, ғариб баш, ғумириң иелдақ утар-а.
577. Кул Қожа Ахмад, тағат қыл, ғумириң билмам неча ил,
578. Асилин билсаң аб уа кул иана кулга кетар-а.

11 ХИКМАТ

579. Иа достлар, пақ ғишқыны кулга алдым,
580. Бу дунианы душман тутиб иурдим, мана.
581. Иақам тутиб хазретиға сиғныб келдим,
582. Ғишқ бабида Мансур сифат болдым, мана.
583. Ғишқ иолида ғашық болыб Мансур ути,
584. Белин бағлаб хақ ғишқыны махкам тути.
585. Маламатлар, аһанатлар куб ишитди,
586. Ай, муъминлар, мен һам Мансур болдым, мана.
587. Ғашық Мансур “Ана алхақни”¹² тилға алды,
588. Жабраил келиб “Ана алхақни” бирға айтты.
589. Жабраил келиб башиң бер деб иолға салды,
590. Дарға асылыб, дидарини курдим, мана.
591. Мансур келгач дар игилиб узи алды,
592. Батын кузи ачуқлари хайран қалды.

593. Парту салыб Алла узи ыазар қылды,
594. “Уашуқа” деб дидарини курдим, мана.
595. Нида келди, ошул дарға куб буғмағил,
596. Махкам турғил һар иан бақыб сен ағмағыл.
597. Ташқа айтди: амрим тутиб сен тигмағыл,
598. Лаухул Махфуз¹³ тахтасида курдим, мана.
599. Уч иуз мулла иғылыб битти куб риуаят,
600. Шарифатдур мен һам битай бир риуаят.
601. Тарикатда, хақиқатда ҳақ химаят,
602. Башим бериб ҳақ сырыны билдим, мана.
603. “Ана Алхакни” мағнасини билмас надан,
604. Дана керак бу иолларда пак мардан.
605. Ғақыл куллар ҳақ иадини айды жанан,
606. Жандин кечиб жанананы суйдим, мана.
607. Има қылдым: дана болса мағна алсын,
608. Қала ғилмидин битиб едим: нишан қалсын.
609. Дур гауһар сузларимни ичка салсын,
610. Халдин айтиб ғашықларға бердим, мана.
611. Иссиз Мансур қорлық бирла болды ада,
612. Бир суз бирла иаранлардин болды жуда.
613. Хал дилин һечким билмас таһрим куаһ,
614. Қанлар иутуб мен һам куаһ болдым, мана.
615. Шаһ Мансурни “Ана Алхак” бажа имас,
616. Иолни табған бизга уқшаш қамраһ имас.
617. Һар на жинслар бу сузлардин ағаһ имас,
618. Ағаһ болыб бой куда алдым, мана.
619. Бир тун саһар ғарыб Мансур куб иғлады,
620. Парту салыб Алла узи рахим айлады.
621. Андин сунра шилтен бақыб шараб берди,
622. Даналарға бу сузларни айтдим, мана.
623. Наданларға иесиз сузим хаиб хикмат,
624. Адаммын деб белин бағлар қани һиммат.
625. Дуния учун бир бириға қылмас шафқат,
626. Залимларға асир болыб улдим, мана.

627. Залимларда хадана болгай бизда кунаһ,
628. Даруишларни халакимардар утмас дуға.
629. Ол сабабдин падшаһ қылур бизга жафа,
630. Аят, хадис мағнасинин айтдим, мана.

631. Залим агар жафа қылса, Алла дегил,
632. Илкин ачиб, дуға айлаб бойун суңгил.
633. Хақ дадинға иетмас болса, кулли қылғыл,
634. Хақдин иштиб бу сузларни айтдим, мана.

635. Залим агар зулим айласа маңа игла,
636. Иашың сачиб, маңа сиғныб, белиң бағла.
637. Харам, шубһа тарк етибан, иурак дағла,
638. Залимларга иуз миң бөла бердим, мана.

639. Залимларни курби нидур мен иаратқан,
640. Иаратқанни манзур қылмай сен унутқан.
641. Мендин кечиб, залимларни илкин тутқан,
642. Залимларга узим рауж бердим, мана.

643. Сеңа жаза: иаратқанға иалбармидин,
644. Алла дибап тунлар туриб инранмидин.
645. Хақиқатдин сузлар айтдим ишитмадин,
646. Залимларни илкин узун қылдым, мана.

647. Ей, бихабар, хаққа куңил иугуртмадин,
648. Дуния харам, андин куңил сауытмадин.
649. Нафсадин кечиб, Алла сари толғанмидин,
650. Бу нафси учун зар уа хайран болдым, мана.

651. Залимларни шакуа қылма, залим узиң,
652. Куйң рия, тасир қылмас халыкка сузиң.
653. Дуния малын тола бердим, тоймас кузиң,
654. Харисларни сажин ичра салдым, мана.

655. Лағил лабби жанбаш қылыб айтдим муни,
656. Жан уа дилим, умматларим, куз раушни.
657. Хаққа куллик, маңа уммат болған кани,
658. Чин умматни синасиға қойдым, мана.

659. Қул Қожа Ахмад, хақ сузини сузлаб утти,
660. “Ғайнил яқин” тариқатда сузлаб утти.

661. “Ғилмул яқин” шарифатни кузлаб утти,
662. “Хаққул яқин” хақиқатдин айтдим, мана.

12 ХИКМАТ

663. Тағала Алла ғашикларға берди ғишқин,
664. Шакир болыб, уртаб яниб куйдим, мана.
665. Ики ғалам кузларимга қачқач дана,
666. Куринмади, иалғуз хақни суйдим, мана.
667. Жандин кечиб иалғуз хақни жанға қоштым,
668. Андин сунра дария болыб толыб ташдим.
669. Ламканни сыр етибан мақам ачтым,
670. Дуния ғақибин иуз миң талақ қойдым, мана.
671. Хақ алдида ғақлы камил дым оралмас,
672. Ғишиқ шаддати тығиян қылса бир дем қоймас.
673. Паруанадик ахкар болып узин билмас,
674. Бу сырларни жананадин тойдым, мана.
675. Тариқатни иолларини ғақибасы куб,
676. Пак ғишқыны қолға алмай болмас иуруб.
677. Дидарини курса болмас тун кун уйуб,
678. Неч уқламай дидарини курдим, мана.
679. Тариқатни иоли қатиг тарфа шаштым,
680. Башым қати Пирмуған сари қачтым.
681. Пир итагин тутиб батын кузин ачтым,
682. Расуа болыб, иоллар кезиб иурдим, мана.
683. Тариқатни иолларидур қатиг ғазаб,
684. Бу иолларда нича ғашық болды тураб.
685. Ғишқ иолиға һарким кирса хали хараб,
686. Иаранлардин иолни сураб иурдим, мана.
687. Тариқатни иолларидур тарфа улуғ,
688. Рузи қылған бандасиға болды яуиғ.
689. Учкунига тақат қылмас иети тамуғ,
690. Ай, иаранлар, ғазиз жандин тойдым, мана.
691. Хақиқатни мағнасиға иеткан киши,
692. Бейхуд болыб куюб ианар ичи таши.

693. Қанлар ақар кузларидин аққан иаши,
694. Куз иашимни тухфа кылыб бардым, мана.

695. Шарифатдур ғашықларни афсанаси,
696. Фарф, ғашық тариқатни дур данаси.
697. Қайда барса жананасы һам һанаси,
698. Бу сырларни ғарш устида курдим, мана.

699. Махаббатни бағын кезмай ғашық болмас,
700. Қарлық, зарлық тартмагунча нафсин улмас.
701. Бир хатраға қанығ болмай ол дур болмас,
702. Қанығ болыб хас гауһарин алдым, мана.

703. Фишқ утига куйган ғашық ранги ушар,
704. Ғақба сари жадал қылыб мундин кучар.
705. Мунда болған корһларни анда ачар,
706. Расул: дуниа жифа деди, қойдым, мана.

707. Хақиқатлик ғашықларни раңги синук,
708. Айнаға назар қылса андин туник.
709. Узи хайран, куңли ойран, кузи иашлик,
710. Худратига хайран болыб қалдым, мана.

711. Алла айтди: куб иғласаң курғиң мени,
712. Зары қылсаң бандам дибан айғум сени.
713. Жандин кечиб мени истир ғашық кани,
714. Илһам келди чин кулакқа алдым, мана.

715. Чин куңилда куйганларга дидар ғата,
716. Иалған ғашық иолға кирса һамма хата.
717. Чин ғашықны кузи иашлық кудды дута,
718. Дута болыб иер астиға кирдим, мана.

719. Хақиқатлығ чин ғашыққа тухфа бергум,
720. Руз махшар ничуксин деб халин сургум.
721. Шафиг болыб шафағатни узим қылғум,
722. Рахматиндин умит тутуб келдим, мана.

723. Кул Қожа Ахмад, хақ иадини иғил мадам,
724. Хақдин қорқыб тинмай иғла ғалат дауам.
725. Намаз уқиб, руза тутуб һар сабақ уа шам,
726. Мундағ қылыб мурадима иеттим, мана.

13 ХИКМАТ

727. Рахим Маулим рахымы бирла иад айласа,
728. Не иуз бирла хазратиға барғум, мана.
729. Тауба қылыб игри иолдин растға қайтыб,
730. Не иуз бирла хазретиға барғум, мана.
731. Хақ бандасин намаларин қолға берса,
732. Хақ Илаһим рахымы бирла рахмат қылса.
733. Пирмуған һади болыб иолға салса,
734. Не иуз бирла хазретиға барғум, мана.
735. Бир кун болыб ажал уақти иауиқ етса,
736. Саңа меңа асыл ватан хукмин айтса.
737. Улмай туруб жан ачигин заһарин тартса,
738. Не иуз бирла хазретиға барғум, мана.
739. Сырдаш болған һамраларин шашиб кетди,
740. Жедел қылыб ғақбалардин ашиб кетди.
741. Жар дараб уриб дариялардин ташиб кетди,
742. Не иуз бирла хазретиға барғум, мана.
743. Уа уилта кеча кундуз қылмай тағат,
744. Хақ расулу уммат учун иемай ниғмат.
745. Ичмиш, иемиш ниғматлари қайғу михнат,
746. Не иуз бирла хазретиға барғум, мана.
747. Хақ расулу дуния учун қайғурмади,
748. Уммат тилаб узга сузга дем урмади.
749. Дуния учра лахаз арам ол курмади,
750. Не иуз бирла хазретиға барғум, мана.
751. Уа, дариға, махшар куни заһир болса,
752. Таңри узи қази болыб назар болса.
753. Яман ишим, қылмышларим хазир болса,
754. Не иуз бирла хазретиға барғум, мана.
755. Кеча кундуз тинмай игла, Кул Қожа Ахмад,
756. Даруд айтыб хақ расулға болғил уммат.
757. һади болыб уммат деса хуш сағадат,
758. Не иуз бирла хазретиға барғум, мана.

14 ХИКМАТ

759. Худауанда, мени салғил уз иолыңа,
760. Нафси илкида һарыб ада болдым, мана.
761. Фасық уа фажур тулиб ташиб хаддин ашты,
762. Ғарқаб болыб ғысян ичра қалдым, мана.
763. Дуниа најис талиб болыб итдик иурдим.
764. Истаб ани арқасидин тун кун қудим.
765. Амрин тутмай хақ иолға кузим иумдим,
766. Қайда барай, ая, достлар, ниткум, мана.
767. Нафси шайтан асир қылды адам оғлын,
768. Шытырлайын бағлаб алды еки қолым.
769. Не мушкулдир оң уа солни билмай иолын,
770. Уа, дариға, хасрат бирла барғум, мана.
771. Иуқ мениндик шум бала ғалам ара,
772. һич болмады мендин риза халиқ, худа.
773. Имди болды ахир мине иузим кара,
774. Уа уилта ауал нига болдым, мана.
775. Ғата қылған ғазиз жанни билмадим мен,
776. Заһир батин хазирсин деб турмадим мен.
777. Қара иузим дарғаһиңа сурмадим мен,
778. Иа, раббана, һар не қылсаң келдим, мана.
779. Тақатим иоқ ағар баксам кунаһимға,
780. Қила тауба качыб келдим панаһиңа.
781. Рахмат бирлан назар қылғыл Қожа Ахмадға,
782. һар не қылсаң мен бинуа келдим, мана.

15 ХИКМАТ

783. Иа, достлар, надан бирлан улфат болыб,
784. Бағрим куюб, жандин тоюб, улдим, мана.
785. Туғра айтсам игри иолға бойнин толғар,
786. Қанлар иутиб, ғам заһариға тойдим, мана.
787. Надан бирла утган ғумриң нар сахар,
788. Надан барса дузах андин қылғай хазар.

789. Надан бирла дузах сари қылмаң сафар,
790. Надан ичра хазан ианлығ солдым, мана.

791. Дуға қылың наданларни иузин курмай,
792. Хақ тағала рафиқ болса бир дем турмай.
793. Бимар болса наданларни халин сурмай,
794. Наданлардин иуз миң жафа курдим, мана.

795. Иер астиға қачиб кирдим наданлардин,
796. Илким ачиб дуға тилай марданлардин.
797. Ғариб жаним иуз тасатдиқ даналардин,
798. Дана табмай иер астиға кирдим, мана.

799. Наданларни мендин сурма куксум чақа,
800. Хақдин курқиб туттим матам, кулар қаһқаһ.
801. Ағзы ачук, нафси улуғ, мисал лаққа,
802. Наданлардин курқиб сеңа келдим, мана.

803. Тамағ қылма наданлардин қадириң билмас,
804. Зулмат ичра иол адашиң иолға салмас,
805. Буйниң қиыб зары қылсаң, қулиң алмас,
806. Наданлардин шакуа айлаб келдим, мана.

807. Ауал ахир хоблар кетти, қалдым иалғуз,
808. Наданлардин ешитмадим бир яхшы суз.
809. Дана кетти, надан қалды, иедим афсус,
810. Иолны табмай хайран болыб қалдым, мана.

811. Дағ һижран ездн бағрим, кани дартманд,
812. Дана тупрақ наданларни кукси баланд.
813. Аят, хадис баян қылсам, қылмас псанд,
814. Куксум тишиң дарт уа ғамка тулдим, мана.

815. Дарт уа халат тығиян қылды бар му табиб,
816. Ғарыз халим сеңа айтай иалғуз хабиб.
817. Барча талиб улеш алды, мен бинасиб,
818. Улеш истаб, дута болыб келдим, мана.

819. Ханманын тарк илабан улеш алғыл,
820. Ай, Фақыр, дуниа ишин арқа салғыл.
821. Алла сахи латфин куриб хайран қалғыл,
822. Курармин деб фона болыб келдим, мана.

823. Мен “Дафтар сани” етдим сизга ядгар,
824. Аруахимдин мадат тилаб уқиң зинһар.
825. Дуға қылай уасил қылсын паруардигар,
826. Рахман егам, ғарыз айтқалы келдим, мана.

827. Хикматимдин баһра алған кузга сурсин,
828. Ихлас бирлан кузга суртиб дидар курсин.
829. Шарты олдур: риядатка бойун сунсун,
830. Жанлар чиқиб жанананы курдим, мана.

831. Дидар учун кида болдым, амин деңлар,
832. Ай, талиблар, халим куриб, ғамим иеңлар.
833. Иолда қалған Кул Ахмадга иол беринлар,
834. Иолны излаб, кида болыб келдим, мана.

835. Кул Қожа Ахмад, кида болсаң, хаққа болғыл,
836. Башиң бирла иаранларға хизмат қылғыл.
837. Назар табсаң халқа куриб сухбат қылғыл,
838. Халқа ичра ағаһ болыб турдим, мана.

16 ХИКМАТ

839. Куңил кузи иаратмайын тағат қылса,
840. Дарғаһиға мақбул емас билдим, мана.
841. Хақиқатда бу сузларни пак урганиб,
842. Ламаканда хақдин сабақ алдым, мана.

843. Бир уа Барым, сабақ берди парда ачиб,
844. Иер уа кукда тура алмади шайтан қачиб.
845. Ғашарат қылыб уа уахдат мәйдин тоя ичиб,
846. Ламаканда хақдин сабақ алдым, мана.

847. Мунда жафа чекканларға дидары нахад,
848. Руз махшар ғата қылғай һам тахит, бахит.
849. Иаратқанда қылған узи ғашыққа ғаһад,
850. Ламаканда хақдин сабақ алдым, мана.

851. Кузларимдин қанлар тукиб иад етмидим,
852. Иуз миң турлик михнат салдың дад айтмадим.
853. Сендин курқиб хаста куңлим шад етмидим,
854. Ламаканда хақдин сабақ алдым, мана.

855. Алла дарди саткун ермас сатиб алсаң,
856. Пирмуған хизматида хақ болмасаң.
857. Хақ иолиға кириб болмас пак болмасаң,
858. Ламаканда хақдин сабақ алдым, мана.

859. Гишк падишаһ, ғашық фақир дым оралмас,
860. Хақдин рухсат болмагунча сузлай алмас.
861. Хақ фандани алған, дуниа излай алмас,
862. Ламаканда хақдин сабақ алдым, мана.

863. Кул Қожа Ахмад, иети иашда сабақ алдым,
864. Сакизимда дуниа ғақыбын талақ куйдим.
865. Тукизимда худаимны хазир болдым,
866. Ламаканда хақдин сабақ алдым, мана.

17 ХИКМАТ

867. Рахматиндин на умид кылма мен ғарибни,
868. Арам алмай иғлаб дуға қылай сеңа.
869. Кечалари бидар болыб таң аткунча,
870. Иуммай кузни иғлаб дуға қылай сеңа.

871. Дарғаһиңа имди келиб белим бағлаб,
872. Жан куйдириб, иурак, бағрим тутуб дағлаб.
873. Иақам тутуб, утган ишга чиндан иғлаб,
874. Ихлас билан иғлаб дуға қылай сеңа.

875. Куңил бағи сабаз иканда билмай иурдим,
876. Ғумирим кулли хазан болды имди туйдим.
877. Дуниа ташлаб, дин иолиға қадам куйдим,
878. Назар дастан иғлаб дуға қылай сена.

879. Бу иолларда жанни асраб болмас ирмиш,
880. Жан асыраған бу иолларға кирмас ирмиш.
881. Суд узиан болғандини билмас ирмиш,
882. Бу хал бирла иғлаб дуға қылай сеңа.

883. Кул Қожа Ахмад, нафси тағидин чикиб ашти,
884. “Фана фи Алла” 14 мақамиға иауиклашти.
885. Иурак, бағрим жуги урибан қинаб ташти,
886. Бу хал бирла иғлаб дуға қылай сеңа.

18 ХИКМАТ

887. “Фа азкуру уа аллаһу касиран”15 деб аят келди,
888. Зикирин айтыб, зари қылыб иурдим, мана.
889. Дидарини ғашикларға уағда қылды,
890. Ғишқ иолида жаным бериб иурдим, мана.

891. Чин ғашикни Алла суюб бандам деди,
892. Ара иолда қалмасун деб ғамин иеди.
893. Ялғанчилар дидаримни курмас деди,
894. Ғишқ бабида махкам болыб турдим, мана.

895. Ғақил ирсаң курстандин хабар алғыл,
896. Мен һам шундақ болармын деб ғибрат алғыл.
897. “Маута қабла ан тамутаға”16 ғамал қылғыл,
898. Бу хадисни фикр илабан улдим, мана.

899. Хабар берур “Фаядхаку қалилан”17 деб,
900. Яна айтур “Уалибаксу касиран”18 деб.
901. Бу аятни мағнасиға ғамал қыл деб,
902. Бу дуниада һеч кулмаин иурдим, мана.

903. Ғамалсизлар қаһқаһ кулар хуррам иурур,
904. Фарманиға бойынсунған пурғам иурур.
905. Кеча, кундуз дидалари пурнам иурур,
906. Куз иашимни дария қылыб иурдим, мана.

907. Нафсидин кечиб чин ғашықлар Алла деди,
908. Сахар туриб чар дараб уриб кузин уйди.
909. Рахим айлабан Алла узи назар салди,
910. Андин сунра дария болыб ташдим, мана.

911. Залым нафсим һеч қоймайын утка салды,
912. Ужудларим уз узидан куюб ианды.
913. Машрикларни иманини шайтан алды,
914. “Ағузы биллаһи бисмилла”19 деб иурдим, мана.

915. Мунафиклар дузақ ичра куюб ианғай,
916. Иман илткан халис болыб ианыб чикқай.
917. Имансизлар ауал ахир куюб ианғай,
918. Оғанымдин иман тилаб иурдим, мана.

919. Нафсим мени науа қылды тарфа шаштым,
920. Башим алыб Пирмуған сари қачтым.
921. Қул Қожа Ахмад, ғақбалардин илиб аштым,
922. Ушқан кушдик ламканға аштым, мана.

19 ХИКМАТ

923. Уа, дариға, ничук қылғум ғариблиқда,
924. Ғариблиқда ғурбат ичра калдум, мана.
925. Хорасан уа Шам уа Ғирақ ниат қылыб,
926. Ғариблиқни куб кадирина билдим, мана.

927. Не келса курмак керак ол кудадин,
928. Иусубни айырдылар ол Кинғандин.
929. Туғқан иерим ол мубарак Туркстандин,
930. Бағримга ташни уруб келдим, мана.

931. Ғурбат тикти Мустафадик иаранларға,
932. Утиз уч миң сахаба ҳам иаранларға.
933. Абу Бакр уа Ғумар, Ғусман Муртазаға,
934. Ғурбат тикти аларға ҳам айғун, мана.

935. Ғурбат тикса пухта қылур куб хамларни,
936. Дана қылур ҳам хас қылур куб ғамларни.
937. Кияр кир тун табса иер тағамларни,
938. Аның учун Туркстанға келдим, мана.

939. Ғариблиқда иуз ийл турса ирур меһман,
940. Тахыт уа бахыт бустанлари ирур зиндан.
941. Ғариблиқда қул болды ол Махмуд Султан,
942. Ей, иаранлар, ғурбат ичра куйдим, мана.

943. Ғариблиқда Арыслан бабам излаб табти,
944. Һар сыр куриб парда бирла букиб иабти.
945. “Бихамдилла” курдим деди, изим убти,
946. Ушбу сырны куриб хайран қалдым, мана.

947. Арзулық мин қарындашлық уалаятға,
948. Улуғ бабам рузалари ақ тарбатға.
949. Бабамни рухи салды бу ғурбатға,
950. Һеч билмасман ничук тақсир қылдым, мана.

951. Құл Қожа Ахмад сузлагани хақни иади,
952. Ишитмаган достлариға қалсун панди.
953. Ғурбатланиб уз шаҳариға қайта ианди,
954. Туркстанда мазар болыб қалдым, мана.

20 ХИКМАТ

955. Башимға тушиб нағра саудаи, Мухаммад,
956. Мен аны учун куида шидаи, Мухаммад.
957. Ким уммати дур “Хамду уа сана” тинмаин айтур,
958. Пака Самада қыл мени расуаи, Мухаммад.
959. Куңлимға салиб ғишқ уа махаббатни илаһим,
960. Қылғыл мени сен ғашык иақтай, Мухаммад.
961. Манинда Маджнун кечируб еки жаһандин,
962. Диуана кылыб, қыл мени расуаи, Мухаммад.
963. Улдиргил уа куйдиргил уа һар михнатни салғыл,
964. Ол руз жаза қыл мени шидай, Мухаммад.
965. Дайым ғам уммат иеди уа иемади ниғмат,
966. Караматидурсиң қани ғам, һай, Мухаммад.
967. Умматни дибан кеча, кундуз иеди хасират,
968. Куксидан чиқарур пархун дилһай, Мухаммад.
969. Уммат кунаһини тилаб у шаһи шаһиншаһ,
970. Ол руз жаза иоқ бизда паруай, Мухаммад.
971. Кечкил һаммадин изла Мухаммадни ризасын,
972. Уа, Алла, боласин лахзада куйай, Мухаммад.
973. Сендин тилагим болдурур, ай, халиқ бичун,
974. Салғыл кулағымға мени ғоғай, Мухаммад.
975. Мен ургулайин хуш кариминдин сени Алла,
976. Бир хатра қатурғил маңа дарияни, Мухаммад.
977. Иол бергучи рахман рахим Ғафар, Сатар,
978. Қылма мени шарманда камраһи, Мухаммад.
979. Бир хатра мәй ол жам аласдин меңа инғам,
980. Қылғыл болайын хамадиңа данаи, Мухаммад,

981. Руи сиһиң сур кадам Пирмуғанға,
982. Латиф айтса берур дидаи бинаи, Мухаммад.

983. Максудима иеткур мени, ей, халиқ бичун,
984. Мен дур талаб зулф саман саи, Мухаммад.

985. Иуздин кутариб пардани мискин сари бақғил,
986. Мен бандаи ул муи сияһ паи, Мухаммад.

987. Мискин Иасауи арзуи раузаи хазрат,
988. Болғай му мияссар хақ каф паи, Мухаммад.

21 ХИКМАТ

989. “Ал каззаб ла уммати”²⁰ деди билиң Мухаммад,
990. Иалғанчилар қаумини уммат демас Мухаммад.

991. Туғри иурған кулини, хақни излаб иулини,
992. Раст иурған кулини уммат дегай Мухаммад.

993. һар ким умматмин деса, Расул ишин қуймаса,
994. Шафағат куни болса, махрум қуймас Мухаммад.

995. Таңри тағала сузин Расул Алла суннатин,
996. Инанмаған умматин уммат демас Мухаммад.

997. Умматмин деб иурурсин, буйриғини қылмассын,
998. Ничук умид тутарсин, анда сурмас Мухаммад.

999. Мушкулдур ғасибанда уммат демаса анда,
1000. Расуа болур, махшарда уммат демас Мухаммад.

1001. Уммат дегай Мухаммад, чин сузлагай Қул Ахмад,
1002. Таңда болса қиямат, махрум қуймас Мухаммад.

22 ХИКМАТ

1003. Хақ тағала фазили бирлан фарман қылды,
1004. Ишитиб, уқиб иерга кирди Қул Қожа Ахмад.
1005. Алтмыш учда суннатларин махкам тутуб,
1006. Ишитиб, уқиб иерга кирди Қул Қожа Ахмад.

1007. Иер устида улмас бурун тирик улдим,
1008. Алтмыш учда суннат деди иштиб билдим.

1009. Иер астида жаним била куллик қылдым,
1010. Иштиб, уқиб иерға кирди Кул Қожа Ахмад.

1011. Иаранлардин фаиз уа фатух алалмадим,
1012. Иуз игирма бешка кирдим билалмадим.
1013. Хақ тағала тағатларин қыلالмадим,
1014. Иштиб, уқиб иерға кирди Кул Қожа Ахмад.

1015. Болғаймын му Мухаммадни хас уммати,
1016. Умнат деса ғасиларни хуш даулати.
1017. Балдан татлиқ ирур маңа бу михнати,
1018. Иштиб, уқиб иерға кирди Кул Қожа Ахмад.

1019. Бизлар учун жанлар чекти ол Мухаммад,
1020. Умнат болсаң ғам иемассин иалған умнат.
1021. Кеча, кундуз ғасиларин, ғайш уа ғашрат,
1022. Иштиб, уқиб иерға кирди Кул Қожа Ахмад.

1023. Илик иашда нида келди улмак асан,
1024. Шарты ол дур сенда болса нур иман.
1025. Таңла барсаң дидариға қылур миһман,
1026. Иштиб, уқиб иерға кирди Кул Қожа Ахмад.

1027. Ей, муъминлар, бу дунияни паяни иок,
1028. Чин билурсин ҳар кез мун иалғани иок.
1029. Ким билмаса уа Аллах аны иманы иок,
1030. Иштиб, уқиб иерға кирди Кул Қожа Ахмад.

1031. Асылым тупрак, насилим тупрак, баршадин хар,
1032. Басыб утсең мардар жисмим қылғуси ғар.
1033. Ким ғар етса шайтан қауми ҳауаси бар,
1034. Иштиб, уқиб иерға кирди Кул Қожа Ахмад.

1035. Чин закирға худа узи қылды рахмат,
1036. Таңла барса жаннат ичра берур халғат.
1037. Руз махшар дидар куриб сургай даулат,
1038. Иштиб, уқиб иерға кирди Кул Қожа Ахмад.

1039. Банда болсаң михнат тарткыл, ғафил адам,
1040. Ғақил ирсаң ғанимат дур сеңа шул дам.
1041. Аманат дур ғазиз жаның иурма биғам,
1042. Иштиб, уқиб иерға кирди Кул Қожа Ахмад.

1043. Алтмыш учда суннат болды иерга кирмак,
1044. Расул учун еки ғалам барбат бермак.
1045. Ғашиқларни суннати дур тирик улмак,
1046. Иштиб, уқиб иерга кирди Кул Қожа Ахмад.

1047. Уммат болсаң иштиб жаның бермасмусин,
1048. Мустафаға жаның қурбан қылмасмусин.
1049. Жан не болғай иманыңны бермасмусин,
1050. Иштиб, уқиб иерга кирди Кул Қожа Ахмад.
1051. Кул Қожа Ахмад, алтмыш учда ғайыб болды,
1052. Адиб сақлаб Мустафаға найыб болды.
1053. Султан болды михнат тартыб тайыб болды,
1054. Иштиб, уқиб иерга кирди Кул Қожа Ахмад.

23 ХИКМАТ

1055. Он сакиз миң ғаламға саруар болған Мухаммад,
1056. Отиз уч миң асхабға раһбар болған Мухаммад.
1057. Иалангач, ачлиққа қанағатлығ Мухаммад,
1058. Ғаси жафа умматға шафағатлығ Мухаммад,
1059. Тунлар иатиб уйымас тилауатлығ Мухаммад,
1060. Ғариб бирла иетимға маруатлығ Мухаммад.
1061. Иолдин азған камраһға хидаятлығ Мухаммад,
1062. Муһим тушса һар кимға кифаятлығ Мухаммад.
1063. Абужаһил уа бу Лаһабға сиясатлығ Мухаммад,
1064. Маламатни сабуни саламатлығ Мухаммад.
1065. Намаз, руза қылғушы ғибатлығ Мухаммад,
1066. Тинмай тасбих иткучи риядатлығ Мухаммад.
1067. Малғун лағин шайтанға сиясатлығ Мухаммад,
1068. Шариғатни иолиға ғинаятлығ Мухаммад.
1069. Тариқатга рахинма ирадатлығ Мухаммад,
1070. Хақиқатға муқтада ижазатлығ Мухаммад.
1071. Иаманлыққа иақшылық караматлығ Мухаммад,
1072. Тауфик берган залымға жалаллатлығ Мухаммад.
1073. Сажда қылған игилиб итағатлығ Мухаммад,
1074. Дуғалари мустажаб ижабатлығ Мухаммад.
1075. Беш уақыт намаз болғанда имаматлығ Мухаммад,
1076. Миғраж ачиб барғанда шаһадатлығ Мухаммад.
1077. Ғарш уа курси базары ғинаятлығ Мухаммад,
1078. Сакиз беһишт²¹ егаси уалаятлығ Мухаммад.

1079. Мискин Ахмад кулиға китабатлығ Мухаммад,
1080. Иетим, фақир, ғарибға саһауатлығ Мухаммад.

24 ХИКМАТ

1081. Қаһар атлығ қаһариндин коркиб иғлар Қожа Ахмад,
1082. Рахман атлығ рахиминдин умит тутар Қожа Ахмад.
1083. Қунаһим куб илаһим кечургайсин қунаһим,
1084. Барча қуллар ичида ғаси кул дур Қожа Ахмад.
1085. Мунафиклар иурурлар, фасиқ уа фужур қылурлар,
1086. һарам, шубһа иурурлар қоркыб иғлар Қожа Ахмад.
1087. Тарикатни билмадим, хақиқатқа кирмадим,
1088. Пир буйрығын тутмадим, ғузри кубдур Қожа Ахмад.
1089. Ахир заман болғандур, падишаһ залым болғандур,
1090. Харам, шубһа толғандур, хайран болур Қожа Ахмад.
1091. Шарманда ғаси кулмин, ғашик иолида булбулмин,
1092. Арслан бабаға кулмин, кулиң болар Қожа Ахмад.
1093. Кул Қожа Ахмад, тағат қыл, иғламақни ғадет қыл,
1094. Бала келса тақат қыл, хақдан болур Қул Қожа Ахмад.

25 ХИКМАТ

*1095 жолдан 1126 жол аралығындағы өлеңдер
Құран аятынан тұратын болғандықтан аударылған жоқ.*

26 ХИКМАТ

*1127 жолдан 1154 жол аралығындағы өлеңдер де жоғарыдағыдай
Құран аятынан тұратын болғандықтан аударылған жоқ.*

27 ХИКМАТ

1155. Ғишқ иолида фана болай, хақ бир уа бар,
1156. Һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.
1157. Илким ачиб дуға кылай изим жаббар,
1158. Һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.
1159. Ғишқы текса куйдиргиси жан уа танни,
1160. Ғишқы текса ойран қылур мауминни.
1161. Ғишқ болмаса таниб болмас Маулим сени,
1162. Һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.

1163. Ғишқ дафтари сығмас достлар дарғаһига,
1164. Жамла ғашық иғылыб барғай барғаһига.
1165. Иети дузақ²² тақат қылмас бир аһига,
1166. һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.

1167. Хас ғишқини курсат меңа шакир болай,
1168. Арра қойса Закариядик закир болай.
1169. Аюб сифат баласига сабыр болай,
1170. һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.

1171. Ғишқ дардини талаб қылдым, дармани иок,
1172. Ғишқ иолида жан берганни арманы иок.
1173. Бу иолларда жан бермаса имканн иок,
1174. һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.

1175. Қайдин тапай ғишқын тушди қарарым иок,
1176. Ғишқ санасин тунн, кунн қоярым иок.
1177. Дарғаһиндин узга иерга барарым иок,
1178. һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.

1179. Ғишқ базари улут базар, сауда харам,
1180. Ғашықларга сенан узга ғоуга харам.
1181. Ғишқ иолига кирганларга дуния харам,
1182. һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.

1183. Ғашықликни дағуа қылыб иуралмадым,
1184. Нафсидип кечиб мен амрини қылалмадым.
1185. Наданлықда хақ амрини билалмадым,
1186. һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.

1187. Қул Қожа Ахмад, ғишқдин қатығ бала болмас,
1188. Марһам сурме ғишқ. дардиға дауа болмас.
1189. Куз иашимдин узга һеш ким куа болмас,
1190. һар не қылсаң ғашық қылғыл, паруардигар.

28 ХИКМАТ

1191. Аулиялар еткан уағда келди болғай,
1192. Қияматни кунн иауик болды, достлар.
1193. Ғақил куллар болғаныны билди болғай,
1194. Халиқ илдан меһир, шафғат кетти, достлар.

1195. Улуғ, кишик иаранлардин адеб кетти,
1196. Қыз уа жуан, зағифлардин хаия кетти.
1197. “Ал-хаиа минал-иман” деб Расул айтди,
1198. Хаиасыз қауым ғажаиблар болды, достлар.

1199. Мусылман мусылманға олди қатыл,
1200. Нахақ тутуб хақ ишларин қылды батыл.
1201. Мурид пирға қылмадылар иузи хатыр,
1202. Ғажаб шумлиқ заманалар болды, достлар.

1203. Аһил дуния халқымызда сахауат иок,
1204. Патшаларда, уазирларда ғадалат иок.
1205. Даруишларни дугасида ижабад иок,
1206. Турлик бала халық устига иағды, достлар.

1207. Ахир заман ғалымлары залым болды,
1208. Хош умид еткушилар ғалым болды.
1209. Хақни айтқан даруишларға ғаным болды,
1210. Ғажаб шумлиқ заманалар болды, достлар.

1211. Хиямат кун иауиқ иетти, қалғаны иок,
1212. Қул Ахмадни айтқан сузин иалғаны иок.
1213. Уз узиға бир насихат қылғаны иок,
1214. Насихатын халыққа айтыб кетти, достлар.

29 ХИКМАТ

1215. Махаббатни жамиы ичкан диуаналар,
1216. Хиямат кун от ағызыдан сачар, достлар.
1217. Худрат бирла иаратылған иети тамуқ,
1218. Ғашиқларни нағрасидин қачар, достлар.
1219. Дузақ иғлаб дад айлағай худайига,
1220. Тақатым иок ғашиқларни бир аһига.
1221. Качиб барғай хақ тағала панаһига,
1222. Ғашиқларни иашы бирлан учар, достлар.
1223. Ғашиқлари ғишқ дуканин барса куриб,
1224. Иншалла, дузақ қачқай андин куркиб.
1225. Иашин сачиб, куксин ачиб, иузин суриб,
1226. Иети асман тақат қылмай кучар, достлар.

1227. Рахман егам сахи болыб мөй ичурса,
1228. Аһил уа ғаял, ханмандин пак кечурса.
1229. Ужудумдин ғазазилни хақ качурса,
1230. Жорум, ғисиян кираһларин ачар, достлар.

1231. Ғишқ бабини хақ иузиға да айласа,
1232. Латиф айласа, еки ғалам ша айласа.
1233. Хас ғишқыны куңил ичра жа айласа,
1234. Ғашиқлари хақ сарига учар, достлар.

1235. Субхан егам бир қатра мөй қылса инғам,
1236. Зикир сырыны айта-айта қылсан тамам.
1237. Хор уа ғилман жамла малак аңа инғам,
1238. Ужмақ ичра һарир тонлар пичар, достлар.

1239. Алла дибан куздин куйса, ғалам куяр,
1240. Хас бандам деб рахман егам иалғуз суяр.
1241. Иаш урниға қанын тукиб, иузни буяр,
1242. Хамдин айтса, шайтан лағин қачар, достлар.

1243. Мен айтмадим, Алла узи уағда қылды,
1244. Иолсыз едим латиф айлабан иолға салды.
1245. Ғариб болыб нале қылдым, колым алды,
1246. Андағ ғашық шоуқ шарабын ичар, достлар.

1247. Қул Қожа Ахмад, ғишқсизларни иши дашуар,
1248. Таңла барса хақ курсатмас аңа дидар.
1249. Ғаршы уа Курси лаух уа қалам һамма безар,
1250. Ғишқсизларга дузақ бабин ачар, достлар.

30 ХИКМАТ

1251. Кузим намлик, дилим ғамлик, жан аламлик,
1252. Нечук ғилаж айтаримни билмам, достлар.
1253. Бу хасратда надаматда иашим ақиб,
1254. Қаю тараб кетаримни билмам, достлар.

1255. Турлик-турлик ғаламатлар болды пайда,
1256. Иурагимда жарақатлар болды пайда.
1257. Бу дуниада лахаз, фариф болмақ қайда,
1258. Ничук ғилаж итаримни билмам, достлар.

1259. Алла учун фарзандларим иетим қылсам,
1260. Жандин кечиб, малдан кечиб, ғариб болсам.
1261. Баябанда иалғуз қаздик нале қылсам,
1262. Нечук ғилаж итаримни билмам, достлар.

1263. Хас куллардик кечалари қайым болсам,
1264. Марданлардик кундузлари сайым болсам.
1265. Кечалари арам алмай раббим десам,
1266. Нечук ғилаж итаримни билмам, достлар.

1267. Тухум ғисиян бихут сачтым тағатым аз,
1268. Утти ғумирим ғафлат бирлан ҳам қиш уа иаз.
1269. Иакун турур жаным куши қылса паруаз,
1270. Нечук ғилаж итаримни билмам, достлар.

1271. Қул Қожа Ахмад, хақ хизматида жан бермаса,
1272. Деххан ирмас кетман шапиб нан бермаса.
1273. Ачилмағай гул ғунчаси нам болмасл,
1274. Нечук ғилаж итаримни билмам, достлар.

31 ХИКМАТ

1275. Фишқ сырыны баян қылсам ғашықларға,
1276. Тақат қылмай башин алыб кетар, достлар.
1277. Тағ уа ташқа башин уриб бейхут болыб,
1278. Аһил уа ғаял, ханмандин утар, достлар.

1279. Фишқ шаддати башқа тушса ғашик тилар,
1280. Биганалар ташлар атиб аңа кулар.
1281. Диуана деб башин иариб қанға бояр,
1282. Шакир болыб “хамад уа сана” айтур, достлар.

1283. Фишқсизларни ҳам жаны иоқ ҳам иманы,
1284. Расулалла сузин айтдим, мағна қане?
1285. Нича айтсам ишиткучи билган қане,
1286. Бихабарга айтсам куңли қатар, достлар.

1287. Фишқ гауһари тубсиз дариа ичра пинһан,
1288. Жандин кечиб гауһар алған болды жанан.
1289. Бул һауаслар ғашикмин деб иолда қалған,
1290. Динларини пучук пулға сатар, достлар.

1291. Утка куйдим, жандин туйдим, хайран болдым,
1292. Бу нечук ут: куймай-ианмай бир иан болдым.
1293. Махаббатни атин ештиб кириян болдым,
1294. Кузи кириян мурадиға иетар, достлар.

1295. Зар иглабан, зар инрагил, рахим келсун,
1296. Иол адашсаң рахымы келиб иолға салсун.
1297. Хизмат қылғыл, Пирмұған қолың алсун,
1298. Хизмат қылған мурадиға иетар, достлар.

1299. Заман ахир болды хойың кетти,
1300. Расулалла уағдалари иуаиқ иетти.
1301. Хас құллари иахши сузга қулақ тутти,
1302. Иаман құллар кундин кунга битар, достлар.

1303. Кулли иаумин битар деди хақ Мустафа,
1304. Уммат болсаң қулақ салғил аһил уафа.
1305. Иахшиларни ажрин берур бадка жаза,
1306. Хиямат кун жазаларын тартар, достлар.

1307. Фасиқ, фажр һауа қылыб иерни басмас,
1308. Руза, намаз қаза қылыб масуақ асмас.
1309. Расулалла суннатларин кузга алмас,
1310. Кунаһлари кундин кунга артар, достлар.

1311. Дуниадарлар малин куриб һауа қылур,
1312. Манманликдин ол дағуа худа қылур.
1313. Улар уахтида иманидин жуда қылур,
1314. Жан бирирда хасрат бирлан китар, достлар.

1315. Қамуғ дуниа игқанларни уаллах курдим,
1316. Улар уахтида қалайсын деб халин сурдим.
1317. Шайтан айтди: иманиға чаңгал урдим,
1318. Жан чиғарда иглай-иглай кетар, достлар.

1319. Кул Қожа Ахмад, ғашық болсаң жаның куйсин,
1320. Садақаң бирлан Алла дегил таңри билсун.
1321. Дуға қылғыл му'мин құллар дуниа куйсин,
1322. Дуниа куйғай ахиратға иетар, достлар.

32 ХИКМАТ

1323. Махаббатни шарабидин ичурмаса,
1324. Жан уа дилим хасрат билан кетар, достлар.
1325. Алла иадин уарад айламай улиб кетсам,
1326. Исиз ғумирим арман бирлан утар, достлар.
1327. Алла деган чин ғашықлар пирақ минур,
1328. Мағшуқидин михнат иетса буйин сунди.
1329. Тарикатни базарида жолан қылды,
1330. Хақиқатни дариясидин утар, достлар.
1331. Хақиқатни дариасиға шомған киши,
1332. Узи муңлик, кунди сынук, кузда иаши,
1333. Харлык, зарлык, машахатдур дайим иши,
1334. Дидарини талаб қылыб тапар, достлар.
1335. Хақиқатлик ғашықларни нафси улик,
1336. Уч иуз алтмыш турт, иуз қырық турт ҳамма сулик.
1337. Сузи ширин, хулқи уа хошы иуз миң турлик,
1338. Бу дуниани пучик пулға сатар, достлар.
1339. Фарф ғашық болай десаң алам тартқыл.
1340. Хақ уа Саллиға иетай десаң тунлар қатқыл.
1341. Бу дуниани ғашаратини ташлаб атқыл,
1342. Ташлаб атсаң мауманлик кетар, достлар.
1343. Хияматни шаддатини билмаганлар, —
1344. Қаттиғ ғазаб, тар лахаддин қорқмаганлар.
1345. Хақ қаһаридин қорқиб иашин тукмаганлар, —
1346. Дозақ ичра иуз миң ғазаб тартар, достлар.
1347. Уа, дариға, ути ғумирим билалмадим,
1348. Жандин кечиб хазрат сари баралмадым.
1349. Нафсидин кечиб хақ амрини қылалмадым,
1350. Улиб барсам хасрат меңа иетар, достлар.
1351. Ути ғумирим шарифатға иеталмадим,
1352. Шарифатсиз тарикатға уталмадим.
1353. Хақиқатсыз мағрифатға баталмадим,
1354. Қаттиғ иолдур пирсиз ничук утар, достлар.

1355. Кул Қожа Ахмад, нафсим салди ушбу иолға,
1356. Аның учун қаттым, достлар, чулдан чулға.
1357. Алла дибан неч бакмадим уң уа сулға,
1358. Алла деган шоуқ шарабын ичар, достлар.

33 ХИКМАТ

1359. Иаратқан Бир уа Барым иолым излаб,
1360. Шайтан лағин иолларидин қайтың, достлар.
1361. Ихлас бирла махаббатни жамин ичиб,
1362. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1363. Хайй зикирин айтыб ичкан жам шараб,
1364. Иол устида ғазиз баши мисал тураб.
1365. Алла учун хали хараб, бағри қабаб,
1366. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1367. Астанаға башим қоюб зари қылсам,
1368. Халқа куриб ким зикир айтса иари берсам.
1369. Зикирини айтыб ол сухбадта дурлар терсам,
1370. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1371. Ғамал қылмай ғалам ғылмын басыб иургай,
1372. Улиб барса тар лахадга жаны куйгай.
1373. Алла Расул “диниң ким?” деб һайбат қылгай,
1374. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1375. Мункур-Накир: “Ман раббика” деб сауал қылгай,
1376. Қала ғилмидин бир нуктаси кар қылмағай.
1377. Уа хасрата ғамалсизлар ничук қылгай,
1378. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1379. Алла деган қанд уа ғасал пайда қылды,
1380. Ахиратда Алла бирла сауда қылды.
1381. Ғамал қылған чин ғашықны дана қылды,
1382. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1383. Қалың чирағ, һалиң пилте, иағы иашиң,
1384. Нича айтсам баһри алмас куңил ташиң.
1385. Иол устида тупрақ болсын ғазиз башиң,
1386. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1387. Исиз ғалим ғамал қылмай иолда қалур,
1388. Оқиб уқмай дуниа малин қолға алур.
1389. Манманликдин исиз ғумирим даяғ қылур,
1390. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1391. Заһир бузуб, батун тузе ғалим болсаң,
1392. Руз махшар қолың тутқай таңла барсаң.
1393. “Уа уилта надамат” деб иолда қалсаң,
1394. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1395. Ғалим ол дур: намаз уқиб, тағат қылса,
1396. Хақдин қурқиб ахиретни ғамын иеса.
1397. Куран уқиб, хақдин қурқиб зар енраса,
1398. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1399. Андағ ғалим еки кузи кириан болур,
1400. Сахарлари ерте копуб налан болур.
1401. Хақ иолида куюб-иануб бир иан болур,
1402. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1403. Харлық тартқыл кафир нафсиң баши қатсун,
1404. Даим мадам бу дуниядин иглаб утсун.
1405. Тупрак болғыл ғалим сени басыб утсун,
1406. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1407. Харлық тартиб хақ Мустафа уммат деди,
1408. Ғаси-жафи умматларин ғамин иеди.
1409. Аның учун умматлари қуат алди,
1410. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1411. Уммат учун бағрида иок зарра бутин,
1412. Уммат деса дымағидин чиқар тутин.
1413. Хақ тағала қылғай му деб бизни отын,
1414. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

1415. Қул Қожа Ахмад, алай десаң хақдин улаш,
1416. Баязитдик нафсиң била тун, кун уриш.
1417. Ай, бихабар, уммат ирсаң бол дур рауиш,
1418. Жан уа дилда хайй зикирини айтың, достлар.

34 ХИКМАТ

1419. Дидар учун жанни курбан қылмагунча.
1420. Исмағилдик дидар арзу қылмаң, достлар.
1421. Жандин кечиб тариқатга кирмагунча,
1422. Фашиқмин деб иалған дағуа қылмаң, достлар.
1423. Фашиқлик улуг дағуа қылсаң муни,
1424. Михнат бирла сынар ермиш маулим сени.
1425. Раниш уа михнат бирла болсаң туни, куни,
1426. Мағшуқиндин куңил узга қылмаң, достлар.
1427. Манлик бирла тариқатга кирмадилар,
1428. Жандин кечмай иолға қадам қуймадилар.
1429. Нафис ултирмай таслим фана болмадилар,
1430. Хам тамағлик бирла иолға кирмаң, достлар.
1431. Ушбу ғишиқни иолы тилим болмақ турур,
1432. Мунда иғлаб, ахиратда кулмақ турур.
1433. Кулли раңлари зағфрандик солмақ турур,
1434. Мундағ болмай ғашиқмин деб айтмаң, достлар.
1435. Муршидларнинг хизматини қыл ихтияр,
1436. Узлигимдин иолға кирдим дема, зинҳар.
1437. Иахши билсаң тариқатни хатари бар,
1438. Қалаурсиз ушбу иолға кирмаң, достлар.
1439. Муршидларга хизмат қылсаң нафсига афат,
1440. Тегма надан бу иолдарда қылмас тақат.
1441. Садиқ куллар бу иолларни билур рахат,
1442. Тирик улмай дидар арзу қылмаң, достлар.
1443. “Ал-каззабу ла уммати” деди Расул сизга,
1444. Ол Мухаммад хақ Расули деди бизга.
1445. Иалғанчиға жаннат иокдур уаллаһ аңа,
1446. Иалған сузлаб имансизин кетмаң, достлар.
1447. Ханманин тарк етмайин курмас дидар,
1448. Дидар курай деган ғашиқ болар бидар.
1449. Андағ ғашиқ анда кургай ахир дидар,
1450. Дидар курмай сырдин хабар туймен, достлар.

1451. Сырдин мағна туймаганлар бигана дур,
1452. Ол ғашиқни маканлари уайрана дур.
1453. Ғишқ иолида жан берганлар жанана дур,
1454. Жандин кечмай жандин хабар билмаң достлар.

1455. Қул Қожа Ахмад, уздин кечмай дағуа қылма,
1456. Халқ ичинда ғашиқмин деб тилга алма.
1457. Ғашиқлик улуғ иш дур ғафил болма,
1458. Ғафил болыб хак дидарин курмаң, достлар.

35 ХИКМАТ

1459. Махаббатни жәмин ичиб рахс айлабан,
1460. Диуналиғ мақамиға кирди, достлар.
1461. Ач уа тоқлик, сод уа зиян һич билмаган,
1462. Сармаст болиб рақс самағ урди, достлар.

1463. Рақс уа самағ урганларга дуниа харам,
1464. Аһил уа ғаял ханмандин кечти тамам.
1465. Сахар уақтида хакқа сиғныб иғлар мадам,
1466. Андин сунра рақс уа самағ урди, достлар.

1467. Рақс уа самағ урган ғашиқ узин билмас,
1468. Биһош иурар дуния малин кулға алмас.
1469. Иуз миң адам тақсир деса мағрур болмас,
1470. Дуния тефиб рақс уа самағ урди, достлар.

1471. Дуниа тафмай рақс уа самағ урган жаһил,
1472. Хак иадини бир дам айтмай иурур ғафил.
1473. Даруишмин дер дуния сари кунли маил,
1474. Дуния учун рақс уа самағ урди, достлар.

1475. Уздан кетмай рақс уа самағ урмақ хата,
1476. Субхан егам аңа қылмас иман ғата.
1477. Тағат қылса дилларини қылмас сафа,
1478. Рия қылыб рақс уа самағ урди, достлар.

1479. Уай, ошундағ наданлардин умид қылмаң,
1480. Фаиз уа фатух алурмин деб иукуриб иурмаң.
1481. Нафси улуғ, шарғи бузук: уали билмаң,
1482. Шайтан лағин нуқта урмай минди, достлар

1483. Уздан кетмай рақс айласа Алла безар,
1484. Самағидин иер тибраниб тартқай азар.
1485. Дуға қылай курсатмасун аңа дидар,
1486. Диндин кечиб рақс уа самағ урди, достлар.

1487. Диуаналик ғалб келмай самағ урар,
1488. Хақ Мустафа шаһариярдин безар иурар.
1489. Башдин аяғ кунаһлари хазир турар,
1490. Кунаһ тилаб рақс уа самағ урди, достлар.

1491. Шабли ғашик самағ урди парту куриб,
1492. Мустафани хазир куриб, суал суриб.
1493. Дуния ғақибин арқа ташлаб, кузин иумуб,
1494. Андағ қуллар рақс уа самағ урди, достлар.

1495. Шабли ғашик иглаб еди: “Иа, Расул”,
1496. Битақатмин самағ урсам һам мен малул.
1497. Расул айтди: “Иншалла, қылғай қабул”,
1498. Рухсат тилаб рақс уа самағ урди, достлар.

1499. Кул Қожа Ахмад, рақс уа самағ һар кимга иоқ,
1500. Таклид бирла урса самағ киргай тамуқ.
1501. Бу руаяд пинһан ерди айтсам қамуқ,
1502. Хақни тапиб рақс уа самағ урди, достлар.

36 ХИКМАТ

1503. Шарифатни шараятин билган ғашик,
1504. Тариқатни мақамини билур, достлар.
1505. Тариқат ишларини ада қылыб,
1506. Хақикатни дариясиға батар, достлар.

1507. Дидарини куриб болмас тун, кун уюб,
1508. Пак ғишқини колға алмай болмас иуриб.
1509. Хақикатни дариясини хатари куб,
1510. Һеч уқламай дидарини курдим, достлар.

1511. Ая, ғашик, бу дуняда михнат тартқыл,
1512. Тартқан жур уа жафаларни рахат билгил.
1513. “Һу” сухбатин курған иерга узин ургул,
1514. Урган ғашик мурадиға иетар, достлар.

1515. Бу иолларни ғазаси дур қайғу, михнат,
1516. Михнат тартыб жафа чеккан курар рахат.
1517. Сахарларда зары қылған хуш сағадат,
1518. “hy-hy” тиу бу дуниадин утар, достлар.

1519. Чин дил бирла иглағанлар кургай лақа,
1520. Субхан егам дидарини қылғай ғата.
1521. Қалаусыз иолға кирман ғайн хата,
1522. Иолға кирган манзиллардин озар, достлар.

1523. Уа, дариға, ути ғумирим, билмай қалдым,
1524. Бу дуниани асбабини қолға алдым.
1525. Дуниа излаб дин ишини арқа салдым,
1526. Билалмасмин халим ничук болур, достлар.

1527. Махаббатни шарабидин татмағанлар,
1528. Баязиддик һар кун узин сатмағанлар.
1529. Бу дуниани ғиззатидин утмағанлар,
1530. Хайуан ирур, балки андин битар, достлар.

1531. Фашиқ болсаң ғишқ иолиға қойғыл қадам,
1532. Дуниа ғақибин талақ қойғыл мисал Адһам.
1533. Факил ирсаң дуниа учун емагил ғам,
1534. Қиямат кун жазаларин берар, достлар.

1535. Сыр шарабин ичкан ғашиқ узин билмас,
1536. Бу дуниани ғиззатларин кузга илмас.
1537. Иуз миң дана насих болса пандин алмас,
1538. “Уашуқа” деб узин билмай иуар, достлар.

1539. “Руз аласт”²³ худа узи нида қылған,
1540. “Қалу бала” дибан рухлар жауаб берган.
1541. Хазрат Таба рухлар учуб қарши келган,
1542. Андағ ғашиқ хақ жамалин курар, достлар.

1543. Қул Қожа Ахмад, ғашиқ болсаң дуниа қойғыл,
1544. Ахиретни ғазабидин қайғу иегил.
1545. Иаранларни қылғанларин сен һам қылғыл,
1546. Хизмат қылған ахир мурад табар, достлар.

37 ХИКМАТ

1547. Хаққа ианыб му'мин болсаң тағат қылғыл,
1548. Тағат қылған хақ дидарин курар, достлар.
1549. Иуз миң бала башқа тушса инранмагил,
1550. Андин сунра ғишқ сырыны билар, достлар.

1551. Ғашиқлари зар инрабан иолға кирди,
1552. Һар не жафа тикса аны хақдин билди,
1553. Разы болыб, иер астиға хазир болды,
1554. Зар иглабан сахарларда турар, достлар.

1555. Ая, достлар, һеч билмадим мен иолимни,
1556. Сағадатға бағламадим мен белимни.
1557. Ғайбат суздин һеч игмадим мен тилимни,
1558. Наданлығым мени расуа қылды, достлар.

1559. Қеча, кундуз биғам иурдум зикрин айтмай,
1560. Жаһат илабан туни, куни фикрин айтмай.
1561. Махаббатни базарында узини сатмай,
1562. Нафсим мени иуз миң тағам тилар, достлар.

1563. Нафсинни сен уз раига койма, зинһар,
1564. Иемай, ичмай тағат бирла болғыл бидар.
1565. Ахир бир кун курсаткуси сеңа дидар,
1566. Бидар болған анда дидар курар, достлар.

1567. Ая, ғафил, хақ зикрини тилдан қойма,
1568. Дуниалиқдин бир заррасин қолға алма.
1569. Иаранларни арқасидин һар кез қалма,
1570. Иолға кирган ахир мурад табар, достлар.

1571. Уа, дариға, арман бирла ғумрим кечти,
1572. Нафсим мени тығиян қылды, хаддин ачти.
1573. Жаным қушы паруаз қылса рухым качти,
1574. Ғафил иурган думрин иелга сатар, достлар.

1575. Дидар курай деган куллар бидар болур,
1576. Иурса, турса, иатса, қобса зикрин айтур.
1577. Ичи, таши андағ қулни нурга толур,
1578. Алла нурин андағ қулға сачар, достлар.

1579. Ғарф, ғашик уз жанини утқа иакмас,
1580. Бидарларга ғишиқ чақмақин иакиб чиқмас,
1581. Дуниа келиб жилва қылса қия бақмас,
1582. Ғишқсиз киши биһамидин табар, достлар.

1583. Қул Қожа Ахмад, банда болсаң иглаб иургил,
1584. Махаббатни мажлисига узин ургил.
1585. Қияматни шаддатидин матам кургил,
1586. Матам курган сырдин хабар алур, достлар.

38 ХИКМАТ

1587. Рух қушини тутрар болса бал вери,
1588. Паруаз қылыб ғаршдин ғаршқа қонар, достлар.
1589. Қулмин деган даим тинмай зикрин айтар,
1590. Ғишқ утиға бағри куюб фарияд айтар.

1591. Бихабарлар билмай ғумрин иелга сатар,
1592. Ғафлат бирлан жаһаннамга кетар, достлар.
1593. Ахир заман шайхи тузар суратларин,
1594. Заһид уа тақуа қылмай бузар сиратларин.

1595. Карамат дир хауб уа ғафлат руитларин,
1596. Рия бирла халиққа узин сатар, достлар.
1597. Иа ғафил, ғумрин сени утарилдик,
1598. Куз иашиңни ақуз даим аб силдик.

1599. Сени суяр дарғаһида мисал қилдик,
1600. Қожа суйса қулин азад етар, достлар.
1601. Ғафлат бирла ғумрин, сени утар билгил,
1602. Жаниң бирла пир хизматин туруб қылғыл.
1603. Андин сунра дарғаһига лайық болғыл,
1604. Хизмат қылған муредиға иетар, достлар.

1605. Қул Қожа Ахмад, хикмат айтиб игла сахар,
1606. Иаранларни улфатидин алыб хабар.
1607. Суз асылыны билганларга асыл гауһар,
1608. Заһириға баққан куриқ қалар, достлар.

39 ХИКМАТ

1609. Қелиң, достлар, алла иадин даим айтың,
1610. Алла иади куңил илкин ачар, достлар.
1611. “Астағфиру уа астиғфарни” 24 тинмай айтың,
1612. Шайтан лағин тан илкидин қачар, достлар.

1613. Шайтан лағин сизга душман хазир болың,
1614. Кеча Алла, кундуз Алла айтиб улиң.
1615. Тар лахатга кирар уақитда нурга тулиң,
1616. Малаиклар Алла нурин сачар, достлар.

1617. Алла нури қабир ичини раушан қылғай,
1618. Малаиклар тикрасида рузин қойғай.
1619. Муъмин банда ани куриб хайран калғай,
1620. Бу ғаламни раушанидин кечар, достлар.

1621. Барча аруақ игилиб келғай мубаракга,
1622. Халайықлар машғул болғай табаракка.
1623. Дуға қылыб ианғандин суң қалур иекке,
1624. Жамла аруақ суюниб бир-бир кучар, достлар.

1625. Иети қадам қойғаннан суң Муңкир-Накир,
1626. Һайбат бирла кириб келғай қылыб қаһар.
1627. Еки кузи утдик ианыб украб турир,
1628. Нурин куриб тағзим бирла кучар, достлар.

1629. Муңкир-Накир сурмай чикиб нале қылғай,
1630. Куз иадини һар тарабга жале қылғай.
1631. Хақ иадини айтиб, узин уала қылғай,
1632. Паруаз қылыб һауа сари учар, достлар.

1633. Нида қылғай илаһимдин не игладың,
1634. Хас кулимдин қабир ичинда не тыңладың?
1635. Ай, биадаб, кулак салыб не аңладың,
1636. Муңкир-Накир суң-суңиға қачар, достлар.

1637. Иурса-турса, иатса-қобса мени иадим,
1638. Хат барат кулға алған ол азадим.
1639. Андағ кулни саиди дурмин, ол сиядим,
1640. Қилмиш етмиш кунаһларин кечар, достлар.

1641. Кунаһларин хақ бағышлаб назар қылғай,
1642. Унда, сулда иатқанлари шакир болғай.
1643. Андин сунра барча аруақ хазир болғай,
1644. Қабирстанға хақ рахматин сачар, достлар.

1645. “Билхамдилла” иахши келди, биз қутилдик,
1646. Қабир ичинда һар ғазабдин фарағ болдык.
1647. Неча иллар мурда ирдук, биз тирилдик,
1648. Дуға қылыб хаққа илкин ачар, достлар.

1649. Мункир-Накир иглаб айтур, сен билурсин,
1650. Затың улуғ: һар не қылсаң сен қылурсин.
1651. Латиф айласан, иулсизларга иул биурсин,
1652. Сажда айлаб шакир тилин ачар, достлар.

1653. “Ла илаһа илаллаға” шида болған,
1654. Дидар учун бу ғаламда расуа болған.
1655. Дуния қуыб ахиретни сауда қылған,
1656. Хауыз қаусар шарабидин ичар, достлар.

1657. Руз азал тақдир қылса хақ жамали,
1658. Иуз миң шайтан хасад айласа иуқ зауали.
1659. Кундин кунга зияд болғай қал уа хали,
1660. Дана болыб хақ иулларин ачар, достлар.

1661. Махаббатни майданида жулан қылған,
1662. Хакиқатни дариясидин гауһар алған.
1663. Мағрифатни матағини ичка салған,
1664. Иурса-турса дур уа гауһар сачар, достлар.

1665. Ғашиқ ол дур хаққа жанин курбан қылса,
1666. Зикрин айтыб чар дараб уриб сахар турса.
1667. Иаранлардин фаиз уа фатух қолға алса,
1668. Султан болыб дур уа гауһар сачар, достлар.

1669. Хақ тағала бойын алған мунда турмас,
1670. Дағуа қылыб ишанлиғини лафин урмас.
1671. Қайда барса фақир-мискин дуқан курмас.
1672. Ғариб болыб уайранага кучар, достлар.

1673. Қул Қожа Ахмад, нафсидин улуғ бала болмас,
1674. Иер уа кукдин тағам берсаң һар кез туймас.

1675. Туфрақ улиб иерда иатсаң кафир улмас,
1676. Нафси улган хор уа ғилман кучар, достлар.

40 ХИКМАТ

1677. Хикаятда билиң мундағ келтурдилар,
1678. Баба Мачин ол султанни еткурдилар.
1679. Хорасанда турт иуз иашни иашадилар,
1680. Игирма турт иағаш һар кун учар, достлар.
1681. Ишитди Баба Мачин ол заманда,
1682. Ахмад атлығ бир шайх чиқмиш Туркстанда.
1683. Сухбат қылымыш қиз уа жуан бирлан анда,
1684. Маниғ еткали Туркстанға келди, достлар.
1685. Келди ерса курдилар ол машайхни,
1686. — Сен шайхмусин азғурчи халаихни?
1687. — Ошул айған камраһдурмин билгил муні,
1688. Деб хазрат аңа жауаб берди, достлар.
1689. Амир етдилар Хаким қожа Сулайманға,
1690. Ошул суфи Мухаммади данишманға.
1691. — Бағлаб уриң беш иуз қамчи ол наданға,
1692. Бир устинға махкам бағлаб қуйди, достлар.
1693. Иуз киши һам келса тута билмас еди,
1694. Еки киши тутиб ани һам бағлади.
1695. Ошул дамда беш иуз қамчи санаб урди,
1696. Ни аһ деди, ни уаһ деди билиң, достлар.
1697. Иалаңаш қылыб ани бағлаб қуйди,
1698. Беш иуздин бир қамчини артық урди.
1699. Бир қамчида зар иглабан фариад қылды,
1700. Ата Ахмад ештурубан қуйди, достлар.
1701. Ошул дамда муридлари қылды сауал,
1702. Беш иуз қамчи урганда иуқ һеч қил уа хал.
1703. Бир қамчини урди ирса болды бихал,
1704. “Намрин” деб асхаб андин сурди, достлар.
1705. Ата айтди: “арқасида дию уа пери,
1706. Орнаб ирди беш иуз қамчи аңа тигди.

1707. Дию уа пери арқасидин дархал кучди,
1708. Бир қамчи аңа тигди билиң, достлар.

1709. Баба Мачин улдим айтди, — уа Ахмада,
1710. Келмасам расуа болыб халиқлар ара.
1711. Улар ирдим ушбу халад бирла, мана,
1712. Зар иглабан ғариз халин айтди, достлар.

1713. Атаниң ерлигини анда билди,
1714. Риядат тартқызубан иул курсатди.
1715. Ата бирла уч мартаба хилуат кирди,
1716. Мурад, мақсад һардин ирмиш билиң, достлар.

1717. Муршид болмай һар киз мурад табмадилар,
1718. Хизмат кылмай хаққа уасил болмадилар,
1719. Зар иглабан кича бидар болмадилар,
1720. Зар игламай хақ дидарин курмас, достлар.

1721. Иад еталиқ Кул Қожа Ахмад аулияни,
1722. Муридлари Баба Мачин ол султани.
1723. Куллағай му Ғаси Иусуб Бидауани,
1724. Назим айладим бу хикаят билиң, достлар.

41 ХИКМАТ

1725. Хизир Бабам салды мени ушбу иолға,
1726. Андин сунра дария болыб ташдим, достлар.
1727. Шарифатни базарини сайран қылдым,
1728. Мағрифатни бостанида жулан қылдым.

1729. Тарикатни пишкаһинда тайран қылдым,
1730. Хақиқатниң ишигини ачтым, достлар.
1731. Аласта хамрин Пирмуған тоя берди,

1732. Ича бердим миқдаримча, қуя берди,
1733. Кул Қожа Ахмад, ич оташим қуя берди,
1734. Талибларга дур уа ғауһар сачтим, достлар.

42 ХИКМАТ

1735. Хош ғаибдин иетушти бир жамаға даруишлар,
1736. Батинида “hy” дерлар сари пинһан даруишлар.
1737. Тинмай рауан иурирлар, тилса такбир айтурлар,
1738. Табса сухбат қурирлар хош сухбатлик даруишлар,
1739. Жандалари бир силах, тасбихлари “Илалла”,
1740. Хизмат қылур һар сабах балажу дур даруишлар.
1741. Жандалари кир чафан, кунлида иуз миң арман,
1742. Ушбу дуния бибаян, кузга илмас даруишлар.
1743. Жандалари игинда, ғасалари илкинда,
1744. Изди иади кунлида, “Аллаһ” диур даруишлар.
1745. Асли фақир билсалар, Ужуд шаһарин кезсалар,
1746. Заһир батин тузсалар сағадатлиғ даруишлар.
1747. Машаихлар сир асирар, хизматида бол зинһар,
1748. Пайғамбардин иадикар қан турур даруишлар.
1749. Қул Қожа Ахмад, мискин бол, мискинлардин мағна сур,
1750. Даруишликни бил, хузур “hy” кушидир даруишлар.

43 ХИКМАТ

1751. Иол устида олтуриб иолни сурган даруишлар,
1752. Ғуқибидин хабар иштиб иолға кирган даруишлар.
1753. Ғасалари илкинда, һиммат қори белинда,
1754. Изим иади тилинда, “Алла” диган даруишлар.
1755. Харкалари кир чафан, кунлида иуз миң ғаян,
1756. Билиңиз: ики жаһан кузга илмас даруишлар.
1757. Даруиш ҳақниң манзури, зикри турур гулзари,
1758. Ҳақни иади асрари хуб адиблиғ даруишлар.
1759. Иазуқим куб иолатмас, асбаб дарусин табмас,
1760. Кузда иашин куритмас, иаши аққан даруишлар.

1761. Сыры бирлан сузларлар, тилга хикмат тузарлар,
1762. Ғашиқ бирлан жан кизарлар раңги сариқ даруишлар.
1763. Ит нафсини улдирур, қизил иузин сулдирур,
1764. Қожа Ахмадга бу турур, сатиб иесун даруишлар.

44 ХИКМАТ

1765. Он секиз миң ғаламға хайран болған ғашиқлар,
1766. Табмай мағшук сурағин сарсан болған ғашиқлар.
1767. һар дем баши ургулиб, кузи халиққа телмириб,
1768. һо-һо тию чур кулиб кириан болған ғашиқлар.
1769. Куюб-ианыб қул болған, ғишқда булбул болған
1770. Кимни курса қул болған, мардан болған ғашиқлар.
1771. Иол устида хақ болған, саналари чак болған,
1772. Зикрин айтыб пак болған, налан болған ғашиқлар.
1773. һимматқорын бағлаған, иурак, бағрин дағлаған,
1774. Фарияд уриб иғлаған, кириан болған ғашиқлар.
1775. Каһи иузи сарғайыб, каһи иолида ғариб,
1776. Тасбихлари иа хабиб, жулан болған ғашиқлар.
1777. Ахмад, сен һам ғашик бол, садақан бирла садиқ бол,
1778. Дарғаһига лайық бол, жанан болған ғашиқлар.

45 ХИКМАТ

1779. Ғариблиқда ғариб болған ғариблар,
1780. Ғариблар халини билған ғариблар.
1781. Сабаб бирла ирак иерга барибан,
1782. Қариндаш қадирини билған ғариблар.
1783. Сусаганда суға мухтаж болған,
1784. Тирикда зар улиб улған ғариблар.
1785. Киши билмас ғариблар хали не дур,
1786. Ким ол бақидур, олар мискин ғариблар.
1787. Кел енди, Ахмад, узина бакқил,
1788. Ғарибсин сен, ғариб мискин ғариблар.

46 ХИКМАТ

1789. Хақ куллари — даруишлар хақиқатни билмишлар,
1790. Хаққа ғашик болғанлар хақ иолига кирмишлар.
1791. Хақ иолиға кирганлар Алла тие иурганлар,
1792. Иаранлар изин излаб мамлакатдин кечмишлар.

1793. Ғалим факрий Мустафа андағ айтди мархабан,
1794. Миғраж туни фахир айтди: фахирлкни алмишлар.
1795. Куңил бермай дуняға, шаруғ қылмай харамға,
1796. Хақни суйган ғашиклар халаикдин кечмишлар.

1797. Дуняя мениң деганлар: жаһан малын алғанлар,
1798. Каркас кушдик болубан ол харамға иатмишлар.
1799. Мулла, муфтий болғанлар: нахақ дағуа қылғанлар,
1800. Ақни қара қылғанлар: ол тамуғқа кирмишлар.

1801. Қазии, имам болғанлар: нахақ дағуа қылғанлар,
1802. Химар ианлық болубан иук астида қалмишлар.
1803. Харам жеген хакимлар рашуд алиб жегендер,
1804. Уз бармақин тишлабан коркуб туруб қалмишлар.

1905. Татлиқ-талиқ жегендер, турлик-турлик киганлар,
1806. Алтун тахит ултирғанлар тупрак ара иатмишлар.
1807. Муъмин куллар — садиклар, садака бирла турғанлар,
1808. Дуниялиғин сарф етиб ужмах хорин кучмишлар
1809. Қул Қожа Ахмад, билмишсин, хақ иолиға кирмишсин,
1810. Хақ иолиға кирганлар, хақ дидарин курмишлар.

47 ХИКМАТ

1811. Ну халқаси қурилди, ай, даруишлар, келиңлар,
1812. Хақ суфраси иайилди, андин улуш алиңлар.
1813. Қал ғилмини оқубан, хал ғилмига етибан,
1814. Иоклиқ ичра батибан, барликлардин алиңлар.

1815. Иртиб шафқат пердасин, тилаб дидар уағдасин,
1816. Ачиб куңил дидасин, мушаһида қилиңлар.
1817. Ну аррасин алибан, нафис башиға салибан,
1818. Туни, куни, талиблар, жанны курбан қилиңлар,

1819. Халқа ичра һу деңлар, ғашқ утига ианиңлар,
1820. Тан, жан бирлан, талиблар, такбир башлаб айтиңлар,
1821. “һу-һу” тиә зар инраб “һу” демакда мағна бар.
1822. Дидаридин умид уар, рахматидин алиңлар,
1823. Қул Қожа Ахмад қул болған, иол устида қул болған,
1824. Талибларға мәл болған, андин ғибрат алиңлар.

48 ХИКМАТ

1825. Дидарини талаб қылсаң, ай, закирлар,
1826. Жандин кечиб халқа ичра кургуң дидар.
1827. Шауқиң била Алла айтыб болғил дидар,
1828. Тун уйқисин харам айлаб болғил бидар.
1829. Бидарларға хақ рахмати болур иауиқ,
1830. Бидарларни куңли синук, кузи иашлиқ.
1831. Манманликни жазасини бергай тамук,
1832. Такаббарни дозақ ичра хали дашуар.
1833. Сендин бурин иаранларин қаян кетди,
1834. Бу дунияға куңил бермай иглаб утти.
1835. Ғумириң ахир болды, наубат саңа иетти,
1836. Кунаһиңа тауба қылғыл, ей, баткарлар.
1837. Нафсиң сени бақыб турсаң нелар демас,
1838. Зари қылсаң Алла сари буйн сунмас.
1839. Қолға алсаң иабан кушдик қолға қонмас,
1840. Қолға алыб тун уйқысын қылғыл бидар.
1841. Нафис иолиға кирган киши расуа болур,
1842. Иолдин азыб, таиб, тозиб, камраһ болур.
1843. Иатса, қобса, шайтан била һамраһ болур,
1844. Нафсини тебкил, нафсини тебкил, ай, баткарлар.
1845. Нафсиң сени ахир демде када қылғай,
1846. Дин аумини ғарат қылыб ада қылғай.
1847. Өлар уақитда иманиңдин жуда қылғай,
1848. Ғақил ирсаң нафис баддин болғыл безар.
1849. Фирғоун Қарун шайтан сузин махкам тутти,
1850. Бул сабабдин иер иарилди, ани тутти.

1851. Муса калим насих болыб сузлар айтди,
1852. Кулак тутмай ол екиси өлди мурдар.

1853. Кунаһиңа тауба қылыб иглаб иургил,
1854. Кетармин деб иол башиға бариб тургил.
1855. Кетканларни куриб сен һам ғибрат алғыл,
1856. Ғибрат алсаң иатмиш иериң болур гулзар.

1857. Муъмин куллар дард халат пида қылды,
1858. Хақ иолида жан уа дилни шида қылды.
1859. Дуния ташлаб ахиратни сауда қылды,
1860. Сауда қылсаң хор уа ғилман бари таяр.

1861. Қиямат кун таң ғарасат атмиш болур,
1862. һайат, һайхат, ноуһа, фарияд кунлари бар,
1863. Намаз, руза, тауба узра барғанларға,
1864. Иарилқамиш куллар бирла сухбаты бар.

1865. Намаз бирла рузалари отын алар,
1866. Ғалам халқи суюниб, ани хақдин тилар.
1867. Қиямат кун куриб ани алар тыңлар,
1868. Ни кул ирмиш бу сағадат, нусрати бар.

1869. Ол арықлар кимга тару билгил ани,
1870. Тауба қылған ғашикларға ичурап ани.
1871. Таубасизлар ол арықдин ичмас сунни,
1872. Аңа ичуруп заһар уа закум шарбаты бар.

1873. Қияматни бир куни миң илча болур,
1874. Бу дунияни санинча бил нича болур.
1875. Қиямат кун етмиш миң ил анда калур,
1876. Тауба қылған куллар куймас муһлати бар.

1877. Хар ким хақни кули болса хаққа иансун,
1878. Хаққа ианмас узин деган нари барсун.
1879. Кул Қожа Ахмад, нафис илкидин килурмин дад,
1880. Пирмуған болғай мукун аңа жаллад.
1881. Бихабарлар иштимаслар дад уа фарияд,
1882. Қан иглағил иштисун ол фаруардигар.

49 ХИКМАТ

1883. Тауба қылыб хаққа ианған ғашиқларға,
1884. Ужмах ичра турт ариғда чарбати бар.
1885. Тауба қылмай хақдин ианған ғафилларға,
1886. Тар лахатда қатиғ ғазаб, хасрати бар.

1887. Ужмах мулкин уққан куллар тауба қылсун,
1888. Тауба қылыб хазретига иауиқ болсын,
1889. Хор уа қасур-ғилман уа ладан хадим болсын,
1890. Алуан-алуан кияр ташриб халғати бар.

1891. Тауба қылған ғашиқларға хорин берур,
1892. Туни, куни сайым иурса кунли иарур.
1893. Қачан улиб курга кирса кури кеңур,
1894. Оған изим бандасиға рахмати бар.

1895. Таубасизлар бу дуниядан кечмас билур,
1896. Улиб барса кур ғазабин курмас билур.
1897. Кул Қожа Ахмад ничук мунда орун табсин,
1898. Кеча-кундуз қорқа турур ғайбати бар.

50 ХИКМАТ

1899. Бешиш, дозах талашур, талашмақда баян бар,
1900. Дозах айтур: мен артық, менде фирғаун ҳаман бар.
1901. Бешишт айтур: ни дерсин, сузни билмай айтурсин,
1902. Фирғаун ҳаман сенда дур, менда Иусуб Кинған бар.
1903. Дозах айтур: мен артық, бақил куллар менда бар,
1904. Бақиллар бойныда отлуғ занжир кишан бар.
1905. Бешишт айтур: мен артық, пайғамбарлар менда бар,
1906. Пайғамбарлар алдида каусар, хор уа ғилман бар.
1907. Дозах айтур: мен артық, тарса жуһит менда бар,
1908. Жуһит тарса алдида турлик ғазаб сузан бар.
1909. Бешишт айтур: мен артық, муъмин куллар менда бар,
1910. Муъминларни алдида турлик ниғмат алуан бар.
1911. Дозах айтур: мен артық, залим куллар менда бар,
1912. Залимларға берурга заһар уа зақум чиндан бар.
1913. Бешишт айтур: мен артық, ғалим куллар менда бар,
1914. Ғалимларни кунлида аят, хадис, куран бар.
1915. Дозах айтур: мен артық, мунафиқлар менда бар,
1916. Мунафиқлар буйнида оттан ечкил кишан бар.

1917. Беһишт айтур: мен артык, закир куллар менда бар,
1918. Закирларни кунлида зикир уа фикир, субхан бар.
1919. Дозах айтур: артык, бинамазлар менда бар,
1920. Бинамазлар буйнида илан билан чаян бар.
1921. Беһишт айтур: мен артык, дидар курмак менда бар,
1922. Дидарин курсатурға рахим атлиғ рахман бар.
1923. Дозах анда тик турди, беһишт ғузрини айтди,
1924. Кул Қожа Ахмад не билди, билдиргучи иаздан бар.

51 ХИКМАТ

1925. Мухаммадни билиң: заты ғараб дур,
1926. Тариқатни иолы кулли адеб дур.

1927. Хақиқат билмаган адам емас дур,
1928. Билиңиз: ишнемага укшамас дур.

1929. Билиң: бичун ирур ҳам бичуна,
1930. Уа бишубһа уа иана ҳам бинамуна.

1931. Қаһарланса қылуր иер бирла эксан,
1932. Бола дур зилзала иер бирла асман.

1933. Рахим қылса билиңиз, рахмети бар,
1934. Берар болса туганмас ниғмети бар.

1935. Мухаммадни сифат қылсам камина,
1936. Анасының атын билгил: Амина.

1937. Атасы аты Ғабдолла екан дур,
1938. Анадин туғмайын улган екан дур.

1939. Мухаммадни бабаси саклаған дур,
1940. Иалаңаш, ачларни иоклаған дур.

1941. Бабасин билсаңиз: Ғабдулмуталлиб,
1942. Куңилда сақлағайсыз иахши билиб.

1943. Бабасини атасы ирди һашим,
1944. Ешитканда ақадур кузда иашим.

1945. Билиң: туртинчиси дур Ғабдулманаб,
1946. Аларни билса һар ким кунли дур саф.

1947. Расулни билса һар ким турт, бештин,
1948. Қияматда кезар секиз беһиштдин.

1949. Бабаси иети иашда улуб дур,
1950. Расулни ғаммасига бериб дур.

1951. Абуталиб Ғалини атаси дур,
1952. Қамуғ ағрабиларни катаси дур.

1953. Абуталиб бола дур иш башида,
1954. Мухаммад олтурур даим қашида.

1955. Мухаммадни иаши он иети болды,
1956. Ки ол уақитда Хадича ани курди.

1957. Мухаммадни билиң ким мисл шунқар,
1958. Хадича ани куриб боладур зар.

1959. Хадича кунлида ани суядур,
1960. Мухаммад ғишқида ичи куядур.

1961. Кеча, кундуз тилар ани худадин,
1962. Билиңиз ғақибат табти мурадин.

1963. Куриңизлар худани шиуасини;
1964. Мухаммад баққан екан туясиини.

1965. Хадичага Расул чакир болуб дур,
1966. Бу бағис бирла бил ани алиб дур.

1967. Хадичани худа бахитин ачиб дур,
1968. Расулни башиға дурлар сачиб дур.

1969. Расулни иашлари қырьққа иетиб дур,
1970. Ки андин соң худадин уахи ениб дур.

1971. Ки андин соң Мухаммад болды падишаһ,
1972. Расулни кунлида иар болды Аллаһ.

1973. Мухаммадни ишин Алла битурди,
1974. Халаиқ барчаси иман кетурди.

1975. Расулни башида болды ғамама,
1976. Камал табти отиз уч миң сахаба.

1977. Расулға барчаси хизмат қыладур,
1978. Адаб бирлан туриб хизмат қыладур.

1979. Расул алдиға бир иетим келибдур,
1980. Ғариб уа муфталимин деб айтубдур.

1981. Рахим қылды Расул аниң халиға,
1982. Тилаганин аниң берди қолиға.

1983. Расул айтди аңа: мен һам иетиммин,
1984. Иетимликда, ғарибликда иатибмин.

1985. Мухаммад айтдилар: һар ким иетимдур,
1986. Билиңлар: ол мени хас умматимдур.

1987. Иетимни курсаңиз ағиртмаңизлар,
1988. Ғарибни курсаңиз дағ етмаңизлар.

1989. Иетимлар бу жаһанда ҳар екандур,
1990. Ғарибларни иши душгуар екандур.

1991. Ғарибларни иши даим сулукдур,
1992. Тирик ирмис иетим мисл өлукдур.

1993. Худайға ғариблар белгилукдур,
1994. Ғарибни ерта ақшам суркуликдур.

1995. Сифат қылсам Ғалишер худадуар,
1996. Ки шимшер бирла кафирни кирадур.

1997. Кафирларни қылур иманға дағуат,
1998. Берадур һар заман исламға куат.

1999. Ки муъмин болғанин алыб келадуар,
2000. Қабул қылмағанын шапиб келадуар.

2001. Ки шимшер колға алыб минса дулдул,
2002. Тушадур каум кафирларға ғулғул.

2003. Колидаги иарағи зулфукари,
2004. Шапушқанда узалур қырқ қари.

2005. Ғалини бар еди он секиз оғли,
2006. Ани һар қайсысы дур катта туғли.

2007. Ғали ислам учун қанлар иутадур,
2008. Ки ислам туғини махкам тутадур.

2009. Қожа Ахмад, бил ғарибликка тушубдур,
2010. Расул ауладаға сузлар қатибдур.

52 ХИКМАТ

2011. Курган заман инанган Абабакир Сидық дур,
2012. Устин болуб тиянган Абабакир Сидық дур.

2013. Муңлашганда иғлаган қуллуққа бел бағлаган,
2014. Ич-бағрини дағлаган Абабакир Сидық дур.

2015. Бир колидан қайтмаган, сирин изһар етмаган,
2016. Ғафил болыб иатмаган Абабакир Сидық дур.

2017. Жан-жананға қауширған, қизин қолдан тапшурған,
2018. Қол қаушириб иалбарган Абабакир Сидық дур.

2019. Айтган сузига иетган, нафси уа һауадин кетган,
2020. Хақ расулни бир кетган Абабакир Сидық дур.

2021. Мухаммадга қиын, ата қылған емас һеш хата,
2022. Бойниға салған пота Абабакир Сидық дур.

2023. Қул Қожа Ахмад, қыл тасдих, иарғардин қыл тафрих,
2024. Ғарибликда бил салиқ Абабакир Сидық дур.

53 ХИКМАТ

2025. Екинчиси иар болған ғадалатлиғ Ғумар дур.
2026. Му'минликда иар болған ғадалатлиғ Ғумар дур.
2027. Балалиға азан айтурған, шариғатни билдурған,
2028. Дин сузини уктурған, ғадалатлиғ Ғумар дур.
2029. Кағба ешигин ашдурған, барча бетни синдурған,
2030. Расул кундин тиндурған, ғадалатлиғ Ғумар дур.
2031. Шариғатни пас тутқан, тарихатни раст тутқан,
2032. Хақиқатни хуб билған, ғадалатлиғ Ғумар дур.
2033. Уғлин жырлаб келтурған, дарра уриб өлтирган,
2034. Ғадил қылыб иол сурған, ғадалатлиғ Ғумар дур.
2035. Ғирағ болыб ушмаған, дин иолидан кечмаған,
2036. Нахақ ишни етмаған, ғадалатлиғ Ғумар дур.
2037. Мискин Ахмад, қылғыл иад, қылғыл ғажизини бунияд,
2038. Шаяд рухи қылғай шад, ғадалатлиғ Ғумар дур.

54 ХИКМАТ

2039. Учинчиси иар болған Ғусман бахая дур,
2040. Иар нафасда иар болған Ғусман бахая дур.
2041. Хақ расулни дамади, динимизни бунияди,
2042. Бандаларни азади Ғусман бахая дур.
2043. Оқығаны шатби аят, хадис катби,
2044. Минбер узра хатиби Ғусман бахая дур.
2045. Минажати куаһ тур, алганлари ики нур,
2046. Айтганлари барча дурр Ғусман бахая дур.
2047. Кублар келиб пияда, қоймадилар шаһарда,
2048. Шаһид қылдылар анда Ғусман бахая дур.
2049. Таусиф қылдың Ғусманни Қожа Ахмад сен ани,
2050. Иок дур шак уа кумани Ғусман бахая дур.

55 ХИКМАТ

2051. Туртинчи иар болған шер худа Ғали дур,
2052. һам Миғражда иар болған шер худа Ғали дур.
2053. Айтған сузи рахмати, курсаң иузи нур ани,
2054. Кафирларни қир ани шер худа Ғали дур.
2055. Һиммат қоры белида, маулим иади тилида,
2056. Зулфиқари илкида шер худа Ғали дур.
2057. Миниб чиқса дулдулға иерга тушар зилзала,
2058. Кафирларға ғулғила шер худа Ғали дур.
2059. Душманларга муқабил, болды кафирға қатил,
2060. Заил қылғай ол батыл шер худа Ғали дур.
2061. Рахмет қылғай Бир уа Бар, һар не қылса ерки бар,
2062. Қожа Ахмадга мадаткар шер худа Ғали дур.

56 ХИКМАТ

2063. Ғарф ғашық жан мулкида алам тартса,
2064. Он секиз миң мамуғ ғалам ғулғул болур.
2065. Куңил куши шоқ қанатин токуб учса,
2066. Жумла ужуд иадин сайраб булбул болур.

2067. Мухаббатни майданиға узин салса,
2068. Мағрифатни бустаниға узин урса.
2069. Сыр шарабын ичиб ғашық рухи қанса,
2070. Мауадатни гулзарида хуш гул болур.

2071. Иаранлар хақ иаидин ғафил болмас,
2072. “Рижал ла талһиһим” дер халқ аннас.
2073. Иаран иолин тутқан һар кез иолда қалмас,
2074. Ол хазратда сыр асрари мақбул болур.

2075. Аласта хамрин кимга берса ошул сақи,
2076. Бала мудам ичиб исру мангу бақи.
2077. Тан уа жанин куйдурубан шоқ ахрақи,
2078. Иштан куюб иақилибан һам кул болур.

2079. Заһирларин ати бирла безаганлар,
2080. Батинларин ати бирла тузаганлар.
2081. Шоуқ отини ич куңилга кезаганлар,
2082. Масуи бирлан қачан машғул болур.

2083. Тарикат дур бу иол атын билса даруиш,
2084. Мағрифатни матағидин алса даруиш.
2085. Узга иоллар бад науа салса даруиш,
2086. Хақиқатни майданида ер ол болур.

2087. Қатигланиб, Қул Қожа Ахмад, иолға киргил,
2088. Қулни курсан қули болуб мағна сургил.
2089. Қадир егам рузи қылса мағна алғыл,
2090. Мағна сураб, мағна алған чин қул болур.

57 ХИКМАТ

2091. Субхан изим бандасиға латиф айласа,
2092. Ичи иаруб, таши куюб, бир иан болур.
2093. Пир етагин тутиб ғашық иолиға кирса,
2094. Хақни излаб еки кузи кириан болур.

2095. Жандин кечмай ғашық сырыны билса болмас,
2096. Малдин кечмай менменликни қойса болмас.
2097. Соми болмай иалғиз узин суйсе болмас,
2098. Андақ ғашық ел кузидин пинһан болур.

2099. Жаниң қинаб, зауқим жинаб, ғашық болғыл,
2100. Иашиң тукиб кузиң сулаб, садик, болғыл.
2101. Андин кейин дарғаһиға лайық болғыл,
2102. Жаниң берсан рахим айласа жанан болур.

2103. Ғишық иолида кеча-кундуз иглағанлар,
2104. Жандин кечиб белин махкам бағлағанлар.
2105. Хизмат қылыб хақ сырыны аңлағанлар,
2106. Тун уйқыны харам қылыб налан болур.

2107. Уа, дариға, ғишқ иолида жаным бермей,
2108. Ғауас болыб дария ичра ғауһар термей.
2109. Хақдин узга ғафлатларни ирак салмай,
2110. Таңлар барса надаматлар чиндан болур.

2111. Ғашық болсан Баязитдек узиа сатқыл,
2112. Уаллаһ-биллаһ дуния харам ташлаб атқыл.
2113. Қанлар тукиб, кузлариндин тунлар қатқыл,
2114. Бир лахазда шайтан мулки ойран болур.

2115. Таң атқунча зикрин айтқыл жаниң бирла,
2116. Тағ уа чулни бостан қылғыл қаниң бирла.
2117. Ташдин қатиғ ташқа иатқыл ианиң бирла,
2118. Иолдан азған иуз миң ғафил мардан болур.

2119. Ташдин қатиғ ташни сурган бихабарлар,
2120. Ғуқба ишин арқа ташлаб дуния излар.
2121. Аят, хадис баян қылсам қатиғ сузлар,
2122. Заһир адам батынлари шайтан болур.

2123. Зикрин айтқыл қанлар ақсун кузлариндин,
2124. Хикмат айтқыл дурлар тамсун сузлариндин.
2125. Гуллар унсун һар басқан излариндин,
2126. Гулға бақсаң гул ачилиб бостан болур.

2127. Сахарларда ерта туруб қанлар иутқул,
2128. Пирмуған етагини махкам тутқил.
2129. Хаққа ғашық болған болсаң жандин утқил,
2130. Жандин кечкан чин ғашықлар ғириан болур.

2131. Бу дунияда фақирликни ғадат қылған,
2132. Харлық тартыб машахатни рахат билған.
2133. Кул Қожа Ахмад иахшыларға хизмат қылған,
2134. Қиямат кун андағ киши султан болур.

58 ХИКМАТ

2135. Ушбу сырны билмаған жаһил киши,
2136. Даруишларни қадрини қачан билур?
2137. Тил учида умматмин деб дағуа қылур,
2138. Мустафани қадрини қачан билур?

2139. Тариқатни лаззатидин татқан киши,
2140. Дуниясини дин иолида сатқан киши.
2141. Кеча-кундуз кузда иаши аққан киши,
2142. Бу дунияни қадрини қачан билур?

2143. Кеча-кундуз тағат қылса ошул ғашық,
2144. Бу дунияда кунаһидин болур фарығ.
2145. Даруишларни ғайбат қылған ол мунафық,
2146. Мағрифатни қадрини қачан билур?

2147. Дуния малин иғиб иолни итурганлар,
2148. Исиз ғумирим залалатда кечурганлар.
2149. Қалауызсыз баянбанда иурганлар,
2150. Махаббатни қадрини качан билур?

2151. Куб кишилар дағуа қылур нафис кузатиб,
2152. Иеб, ичиб хайуан киби тунлар иатиб.
2153. Рузи тутмас, закат бермас ҳам оятиб,
2154. Хақ тағала қадрини качан билур?

2155. “Матқи кулли, матқи кулли” айтди Расул,
2156. Ай, Қул Ахмад, бу хадисни қылғыл қабул.
2157. Суйри халқы қабул қылмай болды малул,
2158. Жаһил халқы пир қадрини качан билур?

59 ХИКМАТ

2159. Тажаллини маками дур ғажаб макам,
2160. Ол мақамда ғашықлар жулан қылур.
2161. Ки куңилга тажалласи парту салса,
2162. Бихуд болыб узин билмай афған қылур.

2163. Ол мақамни иолларини Раһзани бар,
2164. Қалауызсыз иолға кирса иолдин азар.
2165. Уасуас айлаб шайтан-малғун динин бузар,
2166. Уз иолиға салиб ани хайран қылур.

2167. Ол мақамни билдурғали раһбар керак,
2168. Тарикатни бишасида сафдар керак.
2169. Ушбу иолни дабт айлаган саруар керак,
2170. Андағ муршид ужмақ мулкин тайран қылур.

2171. Ол мақамға иетган ғашық шараб ичар,
2172. Ханманин барбад уруб жандин кечар.
2173. Шоқ қанатын хазрат Таба тоқиб учар,
2174. Фарш уа курси лаух уа қалам тайран қылур.

2175. Дидар тилаб тарк айласаң масуани,
2176. Улмас бурун ужудинни айла фани.
2177. “Уанһар мин ғасалин мусафгани²⁵”,
2178. Ужмақини хас кулиға иқсан қылур.

2179. Ол мақамни таухид атлыг дарахти бар,
2180. Саясыда ғашық куллар бурақ суар.
2181. һарбир шахи миң илчилик иолни тутар,
2182. һар қайсысы уз узига ғунуан қылуր.
2183. Ол дарахни миуасидин татқан куллар,
2184. Дуниясини ахиретқа сатқан куллар.
2185. Гур ичинда асаишда иатқан куллар,
2186. Сахарларда куз иашыны ғамман қылуր.
2187. һимматқорын, Кул Қожа Ахмад, белга бағла,
2188. Махаббатни оти бирла иурак дағла.
2189. Иақаң тутиб таң атқунча тынмай иғла,
2190. Шаяд саңа рахим айлабан жанан қылуր.

60 ХИКМАТ

2191. Махаббатсыз халаиқдин һар ким қачса,
2192. Ғарфларни сухбатидин жолан қылуր.
2193. Өртаб куюб ғашық иолида иашин сачса,
2194. Субхан егам ғариш устида миһман қылуր.
2195. Бандам дегай куйганларни суюб Алла,
2196. Хақ курсатгай дидарини уалла билла.
2197. Қайда барса тасбихлари шай'ан Алла,
2198. һар не табса хақ иолида ихсан қылуր.
2199. Закир болыб зикрин айтса келган нида,
2200. Шайтан лағин иетмиш фарсаң болғай жуда.
2201. Дарди болса хақ дардига бергай дауа,
2202. Андағ кулни узи излаб жанан қылуր.
2203. Тун сахарлар хақ уйғатиб қан иғлатар,
2204. Бидар қылыбуз ғишқиға бел бағлатар.
2205. Дауасы иоқ дардини бериб зар еңратар,
2206. Мунда иғлаб анда барса хандан қылур.
2207. Хаққа ғашық болған куллар даим бидар,
2208. Ризуан емас мақсутлари ирур дидар.
2209. Аһил уа ғаял, ханмандин болур бизар,
2210. Исмағилдик ғазиз жанин қурбан қылур.

2211. Диуанаи жолида му хақни табқан,
2212. Шамшар хақ қулға алыб нафсини шабқан.
2213. Қайда барса кузни иумуб сырны табқан,
2214. Андағ сырны табқан киши мардан болур.
2215. Шаихмин тию баш кутарган хаққа ракиб,
2216. Манлик қылыб субханига болмас хабиб.
2217. Бидар болыб дартсизларга болмас табиб,
2218. Бу дунияни муъминларга зиндан қылур.
2219. Ей, муъминлар, тағат қылыб таянмаңыз,
2220. Аманат дур ғазиз жанға инанмаңыз,
2221. Харам-хариш иғмиш малға қуанмаңыз,
2222. Малларини қариш атлығ илан қылур.
2223. Бу дунияға бина қойған Қарун қане,
2224. Дағуа қылған Фирғаун бирла һаман қане?
2225. Уамик, Ғазра, Фархад, Ширин, Мажнун қане,
2226. Қаһар айласа бир лахазда иексан қылур.
2227. Һич билдин му адам өлмай қалганини,
2228. Бу дунияни опасини билганини.
2229. Дуния талаб бой худа алганини,
2230. Алла десаң куз иашынни баран қылур.
2231. Ғишқ дардиға дауа сурган хазир тилба,
2232. Заһирда иоқ батын ичра қылур жиуа.
2233. Мағиз сырың бағрин ичра қылур ғалба,
2234. Ғишқ дардиға дауа қылса рахман қылур.
2235. Кимни курсаң бу иолларда иалған ғашық,
2236. Заһир сопы батун ичра ирмас садық,
2237. Аның учун мағшуқиға болмас лайық,,
2238. Иалғанчини руз махшар сарсан қылур.
2239. Тан сузламас, жан сузламас, иман сузлар,
2240. Жандин кечкан чин ғашықлар хақни кузлар.
2241. Ғарфларга хизмат қылыб иолин тузлар,
2242. Ол ғашықны халайыққа султан қылур.
2243. Ғашық болсан, кеча-кундуз ғишқ истагил,
2244. Тағат қылғыл кеча қобуб Һич иатмагил.

2245. Ғақыл болсаң наданларға сыр айтмагил,
2246. Чин даруишлар тағатларин пинһан қылур.
2247. Даруиш болсаң тағат қылғыл, қылма рия,
2248. Һар кучада тағат қылғыл, таңрим куа.
2249. Иалған даруиш қайда барса ризық уа рия,
2250. Ғадил падишаһ тағатларин ғисиян қылур.
2251. Уай, ошиндағ даруишлардин панаһ бергил,
2252. Ол наданға улфат қылмай жаным алғыл.
2253. Иа, махбуб, иолда қалдым, иолға салғыл,
2254. Таубалиқни қоғам жайын бостан қылур.
2255. Даруишмин деб тағат қылур халқ ичинда,
2256. Рия қылыб иугуруб иурур анда-мунда.
2257. Алла учун тағат қылған даруиш қанда,
2258. Чин даруишлар тағ уа чулни макан қылур.
2259. Ғашық болсаң ғишқ иолида фана болғыл,
2260. Дидар излаб хасратида ада болғыл.
2261. Мархам болуб чин дартликка дауа болғыл,
2262. Халқ хошни жан алурда асан қылур.
2263. Ғашықлари хакқа бақиб нағра тартар,
2264. Махаббатни дариясиға чомиб батар.
2265. Гауһар алыб мағшуқиға зарин айтар,
2266. Қатра иаши иерга тамса ғамман қылур.
2267. Ғашықларға берди ғишқын куйдирғали,
2268. Злихадик қаддин дота қылдырғалы.
2269. Риядатда раң ройын солдырғалы,
2270. Чин ғашықны раң ройын саман қылур.
2271. Ғашықлары хақ қаһаридин қорқиб титрар,
2272. Иер уа кукда малаиклар иғлаб турар.
2273. Каһи қызыл, каһи сариг болыб иуар,
2274. Нале айлаб иер уа кукни ларзан қылур.
2275. Ғашықларни хас мағшуки сиқыр хизлар,
2276. Нида қылғай: “иа, ғабди” деб батын кузлар.
2277. Ғишқ шаддати туғян қылса дарди зурлар,
2278. “Қайдасың?” деб иурак, бағрин бир иан қылур.

2279. “Қайдасың?” деб, “қайдасың?” деб ғашық айтар,

2280. Ғашықларда хадана болғай мағшуқ айтар.

2281. Ағзы айтмас, тили айтмас, дили айтар,

2282. Уч иуз алтмыш томурлары ларзан қылур.

2283. Ғашықларны қиямат кун халин сургай,

2284. Чин ғашықны куksин иариб дағин кургай.

2285. Пак ағзидин купики акиб иугуруб иургай,

2286. Кимга берса пак ғишқыны хайран қылур.

2287. Ғашықларны талаблари жам шараб,

2288. Мағшуқиға иетмак учун бағри кабаб.

2289. Рухларини ғазаси дур чин уа рабаб,

2290. Аһи чиқса иети ықлым уайран қылур.

2291. Қудрат бирла һар не қылса ериклик узи,

2292. Қудратидин мағлум турур киш уа иази.

2293. Ай, наинсаб, Алла ила қылма бази,

2294. Қаһар игам жанликларни пишан қылур.

2295. Иғламақни һар адамға берган қане,

2296. Иғламақлик асан емас бағир қане.

2297. Куз иашыңны рия қылма, хақни таны,

2298. Хақ тағала суйганларни гириян қылур.

2299. Кул Қожа Ахмад, бандамин деб урмагил лаб,

2300. Рия бирлан қылған тағат барча каззаб.

2301. Шарифатда, тариқатда карин хилаб,

2302. Ахиретда каззабларни ғариян қылур.

61 ХИКМАТ

2303. Махаббатни базарида һазар дастан,

2304. Булбуллари сайраб анда афган қылур.

2305. Мағрифатни майданида жолан қылған,

2306. Кеча-кундуз куз иашини ғамман қылур.

2307. Ол булбулни ауазини ишитканлар,

2308. Такаббарни тагин кесиб ушатканлар.

2309. Бу дунияни мазасини унутканлар,

2310. Фарияд уруб иғлаб, кузин гириян қылур.

2311. Ғашық куллар бу дуняни кузға илмас,
2312. Дуния ғишқин заһид куллар тилға алмас.
2313. Кеча-кундуз маст уа хайран узга келмас,
2314. Дидар тилаб, куксин тешиб налан қылуp.

2315. Уа, дариға, кечти ғумирим, тоймай қалдым,
2316. Раһиласыз иолға кириб, һариб қалдым.
2317. Һиммат қорин белга махкам шалиб алдым,
2318. Узи суйган ғашықларын сарсан қылуp.

2319. Иа, ғашық, кеча-кундуз тинмай игла,
2320. Куюб-пишиб иурак, бағриң езиб дағла.
2321. Ажал иетса мардана уар белиң бағла,
2322. Мундағ ғашық барса анда меһман қылуp.

2323. Шаих Мансур уз башини дарда курди,
2324. Парту салды, хақ дидарин анда курди.
2325. Бихуд болыб узин билмай афган қылды,
2326. “Уашуһа” деб узин билмай жулан қылуp.

2327. Шаих Шабли ғашық болыб билмай ути,
2328. Шаих Баязит иетмиш иули узин сати.
2329. Бу дуняни ғиззатларин ташлаб ати,
2330. Утган ишга надамат деб афган қылуp.

2331. Андағ ерлар сухбатини табқан киши,
2332. Маст уа хайран болыб иураp иаз уа қиши.
2333. Сахарларда джар дараб урмақ ани иши,
2334. Заһир ханда батинларин гириан қылуp.

2335. Мундағ болмай хақ уа саллиға етиб болмас,
2336. Расуа болмай сырдин мағна алыб болмас.
2337. “Һу” зикрини айтыб даим тилдин қоймас,
2338. Уаһми бирлан далилларини ларзан қылуp.

2339. Кул Қожа Ахмад, бу хикматни кимга айтдин,
2340. Ғарфмин деб халаихға оқиб иайдин.
2341. Таср қылмас ғалимларға айған пандин,
2342. Ғарф ол дур тан мулкини уайран қылуp.

62 ХИКМАТ

2343. Махаббатни дариясида ғауас болыб,
2344. Мағрифатни гауһарини алғум келур.
2345. Тариқатни майданида паруаз қылыб,
2346. Ол туби дарахтиға қонғум келур.
2347. Ол туби дарахтини екса битмас,
2348. Алла деган ғашық қулдин тақсир келмас.
2349. Чин ғашық иаран һар кез иолда қалмас,
2350. Ғашық болыб Алла иадин айғум келур.
2351. Ғашық куллар хақ иадидин һали емас,
2352. Хақиқатлиғ бу дуняға маил қылмас.
2353. Чин ғашықлар дуня ғақбин һар кез алмас,
2354. Ман тақи бу дуняни қойғим келур.
2355. Тажаллини нури бирлан ғақли шашқан,
2356. Алла тию куңил бағлаб Торға ашқан.
2357. Махаббатни оти бирлан қинаб ташқан,
2358. Мен тақи Алла тию барғум келур.
2359. Алла иади куңилларни қылды хуррам,
2360. Балах мулкини ташлаб гилим киди Адһам.
2361. Гилим кийб һаидаятга урди қадам,
2362. һидаятга андағ қадам урғум келур.
2363. Гилим киган ол ғазизлар хаққа иақар,
2364. Чун сырлары дуқан ичра хақни тапар.
2365. Аһларидин тилим тағлар сизиб ақар,
2366. Салим болыб ол гилимни кигум келур.
2367. Салим болыб сафа болды Жанид Шабли,
2368. Нафсин тииб қаһар қылды Хасан Басри.
2369. Хулкни қоюб фана болды Зунун Мисри,
2370. Ғазизларга мутабағат қылғым келур.
2371. Алла иади такаббарни ойын бузди,
2372. Машаихлар бу халқани курклук тузди.
2373. Чун һу дедим мугсиятлар тузга тузди,
2374. Мен һам тақи от халқада болғым келур.

2375. Шоуқ шарабин ичтим ирса қылды хараб,
2376. Махаббатни оти бирлан бағрим кабаб.
2377. Дидарини рузи қылса Изим Уаһаб,
2378. Дарассалам сараиға киргум келур.

2379. Кул Қожа Ахмад гауһар ианлиғ хикмат айтди,
2380. Ғазизларни мадаһ бирлан сузин иайди,
2381. Узун тунни кунга улаб қиям турди,
2382. Дуға оқыб рауан хикмат айғум келур.

63 ХИКМАТ

2383. Қаю иерда ғазизларни жамғи болса,
2384. Ушал иерда хал ғылымыны айғум келур.
2385. Аларни сухбатини хошласам мен,
2386. Узимни узлариға қаткум келур.
2387. Хош сухбатлик даруишларға жанним берсам,
2388. Һар бир басқан изларини кузга сурсам.
2389. Хизмат қылыб иахшилардан дуға алсам,
2390. Андин сунра шоуқ шарабын таткум келур.
2391. Шоуқ шарабын ичкан қылур дуния талак,
2392. Қизир бабам келиб аңа берур сабақ.
2393. Дуния тепиб иурганларни иши биһрак,
2394. Шундак ерга ғазиз жанним бергим келур.
2395. Уа, дариға, кублар ҳамма иғлаб утти,
2396. Анасидан туғди ерса матам тутти.
2397. Кузим иумуб та ачкунча ғумирим утти,
2398. Бу дунияни пучиқ пулға саткум келур.
2399. Тили бирла умматмин деб иалған сузлар,
2400. Киши малын алмақ учун ҳазиян сузлар.
2401. Халалини мунда ташлаб харам кузлар,
2402. Наданларға бу сузларни айғум келур.
2403. Замана ахир болса ғақил кеткай,
2404. Адам оғлы бир-бирини тутиб иегай.
2405. Дуния учун иман, ислам динин сатқай,
2406. Ғақилларға бу сузларни айғум келур.

2407. Малаиклар иглаб бир кун сухбат курди,
2408. Рақс, самағ урмақ учун иукуриб иурди.
2409. Миграж узра хақ Мустафа муни курди,
2410. Имди мен ҳам рақс, самағ урғум келур.

2411. Хақ Мустафа бейхуд болыб уздин кетти,
2412. Жабраил келиб хақ Мустафа башин тутти.
2413. Субхан игам қудрат бирлан зикир ургатти,
2414. Умнат болсам мен ҳам зикрин айғум келур.

2415. Фашық болсаң куз иашыңны сачиб иургул,
2416. Баязитдик дуния ғақибин тепиб иургул.
2417. Адхам сифат тақит уа бақитдин кечиб иургул,
2418. Химмат берсаң дуния ғақбин тебкум келур.

2419. Кул Қожа Ахмад, дуния курсаң зинһар қачқил,
2420. Зикрин айтыб тариқатни иолин ачқил.
2421. Аят, хадис сузи бирла динар сачқил,
2422. Иаранлардин дур уа гауһар алғум келур.

64 ХИКМАТ

2423. Махаббатни бостаниға булбул киби,
2424. Сахарларда нале айлаб қонғум келур.
2425. Ошул уақитда илаһимни жамалини,
2426. Мағна кузи бирла ғиян курғум келур.

2427. Мардан ирур хақ иолини басчилари,
2428. Мурид бирла Алла ара елчилари.
2429. Уа, худаният дариясини иулчилари,
2430. Астанада бариб дарбан болғум келур.

2431. Хақ уа саллин тилаганлар туни-куни,
2432. Тинмай жани бирла айтур зикр “һуни”.
2433. Хақдин илһам иетиб келур билсан муни,
2434. Ахиретни азукини алғум келур.

2435. Мухаббатни ғасасини колға алыб,
2436. Сағадатни хирқасини танга салыб.
2437. Мухаббатни иуни бирлан қанатланыб,
2438. Мағрифатни бутағиға қонғум келур.

2439. Иаранлар барча барыб болды мазар,
 2440. Қатиғланыб, ай, достларым, болғыл бидар.
 2441. Муса сифат Тор тағида куриб дидар,
 2442. “Раббу унзур илайка” деб айғум келур.
2443. Уа, дариға, исиз ғумирим бердим иелга,
 2444. Ғибадатдин һеч нима иоқ бақсам қолға.
 2445. Қуллик қорин кеч бағладым имди белга,
 2446. һиммат қылыб пир хизматин қылғум келур.
2447. Хош муғжиза берди иман ғатасини,
 2448. Таним, жаним, дилим, рухим саудасини.
 2449. Сыр қулағын алыб нале надасини,
 2450. Наде иштиб жаним фида қылғум келур.
2451. Қул Қожа Ахмад, дун аһлидин бил ирмас ол,
 2452. Риядатсиз һеч ғаламин кургузмас ол.
 2453. Алла демак муьмин кулға ғар емас ол,
 2454. Хақ иадиға жаним курбан қылғум келур.

65 ХИКМАТ

2455. Хикмат бирлан ол ғадамдин бар айлады,
 2456. Он секиз миң ғалам қаму хайран болур.
 2457. “Қалу бала” деган куллар улеш алды,
 2458. Сукут еткан куллар дини уайран болур,
2459. Хақ тағала иман ғата келди бизга,
 2460. Ол Мустафа хақ расули айтди бизга.
 2461. Даруд айтсаң қуат берур динимизга,
 2462. Иоқ ерса қылғанларын иалған ерур.
2463. Ауал “Аласта би раббикум²⁶” деди худа,
 2464. “Қалу бала” диян рухлар қылды сада.
 2465. Иғлаб келдук ешикиңа жамла када,
 2466. Латиф айласаң иуз миң ғаси хандан болур.
2467. Тауба кылсам кечармукин қадир Алла,
 2468. Иоқ ерса ниткум анда мен русияһ.
 2469. Таңла барсам илиг, аяғ барча гуаһ,
 2470. Хақ қашида барча ишлар асан ерур.

2471. Иғламай му ути ғумырым, иа, шаһим,
2472. Хисаб келди қараңғулық чиққил иа һам.
2473. Сендин узга иоқ панаһим тикя ғаһим,
2474. Кеча-кундуз тилаганим иман ирур.

2475. Уммат учун Расул даим қайғу иеди,
2476. Тилаб уммат кунаһини хақдин алды.
2477. Кеча-кундуз қаим турду таңрим билди,
2478. Тилда умматим дер, дилда иалған ирур.

2479. Уммат болсаң Мустафаға ирур болғыл,
2480. Айғанларын жан уа дилда сен һам алғыл.
2481. Кеча қаим, кундузлари саим болғыл,
2482. Чин умматни рақи мисли саман ирур.

2483. Суннатларин махкам тутиб уммат болғыл,
2484. Кеча-кундуз даруд айтыб улфат болғыл.
2485. Нафсини тииб михнат етса рахат билгил,
2486. Андағ ғашық еки кузи гириан болур.

2487. Қул Қожа Ахмад, нафсидин мадам суа болғыл,
2488. Куюб-пишиб дарди бирла ада болғыл.
2489. Кеча-кундуз тинмай иғлаб када болғыл,
2490. Дардин тартсам қожа сендин риза ирур.

66 ХИКМАТ

2491. Ая, достлар, ғишқ ғауаси болмағунча,
2492. Уа, худаният дариясиға кирса болмас.
2493. Ол дарияни ғауһари дур хақ уа салли,
2494. Жандин кечиб кирмағунча курса болмас.

2495. Һимматқорин жан белига махкам чалмай,
2496. Масуани махаббатин ауздин салмай.
2497. Куз иашини нияз айлаб зарин айтмай,
2498. Исрар иолин марданлардик билса болмас.

2499. “Иухиббуһум” шарабыни ичмағунча,
2500. “Иухиббунаһу лабасини кимағунча,
2501. Риядатни потасини буғмағунча,
2502. Хақ жамалин мурадинча курса болмас.

2503. “Ли маға аллаһи” мақамиға бармагунча,
2504. “Ан тамату” сарайға кирмагунча,
2505. “Фана филлаһи” дариясиға чоммагунча,
2506. “Бақа биллаһи” гауһаридин алса болмас.
2507. Шарифатни салахини кимагунча,
2508. Тарикатни бурақиға минмагунча,
2509. Жазаб жунин ғаламиға бармагунча,
2510. Хақиқатни майданиға кирса болмас.
2511. Марданларни муради дур хак, дидари,
2512. Хақ дидари керак болса бол бидари.
2513. Қул Қожа Ахмад, сахар уақтида қылғыл зари,
2514. Бидар болмай хақ жамалын курса болмас.

67 ХИКМАТ

2515. Қудрат бирлан фарман қылды Маулим бизга,
2516. Иерда, кукда жанлық мақлуқ қалмас ирмиш.
2517. Қабиз қылды Ғазраилни ғалам узра,
2518. Ғазиз жанни алмагунча қоймас ирмиш.
2519. Иашим мени иаш болур деб айтур ирдим,
2520. нар не хасил болса аз деб айтур ирдим.
2521. Турлик-турлик дағуа ишлар қылур ирдим,
2522. Имди билдим мен айткандик болмас ирмиш.
2523. Дуния мени мулким деган султанларға,
2524. Ғалам малин сансиз иғиб алғанларға.
2525. Ғаиш уа ғишрат бирла машғул болғанларға,
2526. Улим келса бири уафа қылмыш ирмиш.
2527. Мағрур болмаң, ей, достларым, ғишрат етиб,
2528. Кеча-кундуз иалған айтыб бихуд иатиб.
2529. Жан алғучи келур ирмиш бир кун етиб,
2530. Мундағ ерда ғафил иурса болмас ирмиш.
2531. Қул Қожа Ахмад, улариңни била кургил,
2532. Ахиратни иарағини қыла кургил.
2533. Барурмин деб иол башида тура кургил,
2534. Маликул-Маут келса фурсат қоймас ирмиш.

68 ХИКМАТ

2535. Бидар болғыл, ей, муъмин сахар уақты ичинда,
2536. Қутқар узиңни оттан сахар уақты ичинда.
2537. Сахар уақтида ол гуллар, сана айтур булбуллар,
2538. Ким айтур ким Бир уа Бар сахар уақты ичинда.

2539. Сахар уақтида кукдин Малак келур муъминға,
2540. Иазуқлардин иайурға сахар уақты ичинда.
2541. Сахар уақтида кукдин жаннат қапуси ачилур,
2542. Бидар кулға сачарлар сахар уақти ичинда.

2543. Сахар уақтида қобғай, улимни иадин қылғай,
2544. Қорқиничдин кукка учқай сахар уақты ичинда.
2545. Сахарни лаззатини ғашық куллар билурлар,
2546. Хақни хазир курарлар сахар уақты ичинда.

2547. Сахар уақты хош сағат һам жаннат ирур рахат,
2548. Таңриға қыл ғибадат сахар уақты ичинда.

69 ХИКМАТ

2549. Кунаһим бара-бара һаддин ашди,
2550. Қиямат кун мени шарманда қылма.
2551. Башим иастукда уа жаним кетарда,
2552. Таним барыб лахад ичра иатарда,
2553. Сират атлығ казарғаһдин утарда,
2554. Қиямат кун мени шарманда қылма.

2555. Иузим қарасини ақ айлағайсин,
2556. Мухаммадни мада иар айлағайсин.
2557. Сурар уақитда узиң бандам дегайсин,
2558. Қиямат кун мени шарманда қылма.

2559. Кунаһимнин, хисаби иоқ билибмин,
2560. Сени дарғаһиңа иалғуз келибмин.
2561. Узиң рахим айлагил бичара кулмин,
2562. Қиямат кун мени шарманда қылма.

2563. Сениң амрин билан иш қылдым мен,
2564. Бу дуниядин кетарим билмадим мен.

2565. Лахад ичра иатарим билмадим мен,
2566. Қиямат кун мени шарманда қылма.

2567. Бу иатқанлардин ғибрат алмадим мен,
2568. Кузим иашин тукиб иалбармадим мен.
2569. Китаб сузин кулакқа алмадым мен,
2570. Қиямат кун мени шарманда қылма.

2571. Иолимни башқа алмай иолда қалдым,
2572. Егам куллиғни мен арқа салдым.
2573. Кунаһимни иғиб мен қолға алдым,
2574. Қиямат кун мени шарманда қылма.

2575. Худауанда, ғажаб хайранда болдым,
2576. Кунаһимни куриб шарманда болдым.
2577. Хисабин табмаин дарманда болдым,
2578. Қиямат кун мени шарманда қылма.

2579. Ғарибликда иурибмин зар уа хайран,
2580. Қожам сен, маңа бергил нур иман.
2581. Мениң мушкулларимни айла асан,
2582. Қиямат кун мени шарманда қылма.

2583. Ғарибинни Уасаллига етургил,
2584. Сират атлығ қазарғаһдин утиргил.
2585. Қожам сен, журум уа ғисяним кечиргул,
2586. Қиямат кун мени шарманда қылма!

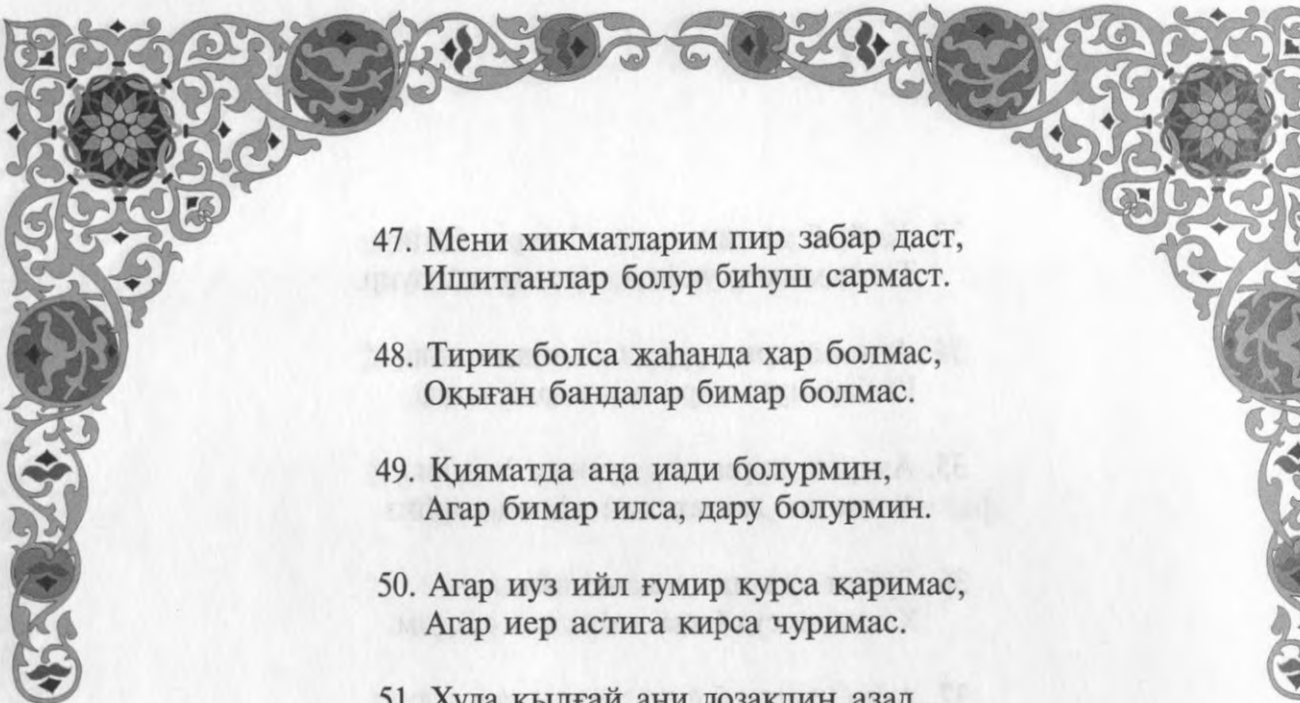
МУНАЖАТ БИ ДАРГАҲ ҚАЗИ АЛЬ-ХАЖАТ ЖАЛЛА-ЖАЛАЛА

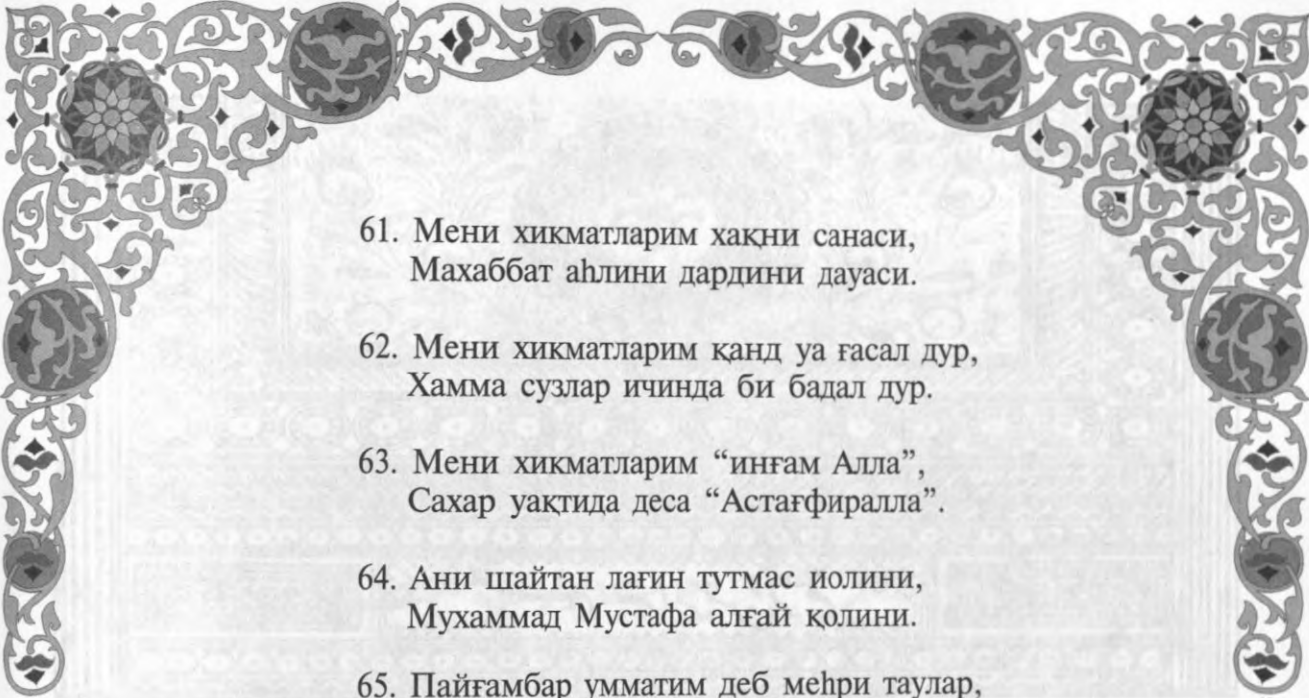
1. Мунажат айлади мискин Қожа Ахмад,
Илаһи қыл амма банданни рахмат.
2. Ғариб Ахмад сузи һар кез қаримас,
Агар иер астиға кирса чуримас.
3. Иана мансух улуб ол хар болмас,
Оқыған бандалар бимар болмас.
4. Оқығанға қылурын анда шафқат,
Қиямат кунида қылғум шафағат.

5. Худаим қылса инғам маңа жаннат,
Оқығанларни қылғаймын шафағат.
6. Тилағи һар не болса таңри бергай,
Махаббат шоуқини куксига салгай.
7. Жамалин курсатиб паруардигарим,
Узин иолға салсун Бир уа Барым.
8. Худаим айласун махшарда хоррам,
Қиямат кун ариғ затиға махрум.
9. Дуғаға иари берса һар мусылман,
Өлар уақтида илигай нур иман.
10. Мени хикматларим ғаламға толған,
Ишитмай һар ким өлса, қылғай арман.
11. Мени хикматларим дартликка дарман,
Киши бой илтмаса ол иолда қалған.
12. Мени хикматларим ғаламда дастан,
Рухум келсе, қылур субхатни бостан.
13. Мени хикматларим кана хадис дур,
Киши бой елтмаса, билгил хабис дур.
14. Мени хикматларим талибни ризқи,
Агар хандика болса, журум уа фақи.
15. Мени хикматларим фарман-субхан,
Оқыб уқсаң һамма мағна: қуран.
16. Мени хикматларим ғаламда султан,
Қылур бир лахазда чулни гулстан.
17. Мени хикматларим шоуик, мухаббат,
Кузини иашиға қылғай таһарат.
18. Намазиға Расул Алла имами,
Ани қауми малаиклар тамами.

19. Шакисталик била қылған намази,
Қабул улғай ани хаққа ниязи.
20. Мени хикматларим ғашыққа айтсаң,
Дили Аминадик садыққа айтың.
21. Һамма куру кир батни казаб,
Тамам иқлимни кездим, табмадим саф.
22. Мени хикматларим сарафга айтың,
Худай бакирим уаһабга айтың.
23. Ғадалат падишаһ бир аты Садық,
Қылуру бир лахазда Уассалиға лайық.
24. Мени хикматларим надан ешитмас,
Дили куңли қара пандимни алмас.
25. Хатадин бихабар Аллаға Манкур,
Адабсиз биадаб дунияда бипир.
26. “Хуттини” битса, һар ким насир битсун,
Дили, насири типиб мақсутқа иетсун.
27. Дини, имани иок, — ислами ойран,
Қиямат таңы атса, иолда қалған.
28. Пир камилни курмай шаих сынған,
Худа қылмас қабул оқыса куран.
29. Узини шаих алур гулбари хали,
Игирма бешга иетмай ани сали.
30. Насихатлар қылуру пир жуанни,
Узи фаһим айтмаин иахши, иаманни.
31. Аларни сузлари зал музил дур,
Шариғат аһли бу илдин хижил дур.
32. Инансун деб муни бир неча биғақыл,
Қылурулар аулиялардан муни нақыл.

33. Қойыб дамин казаргаһларға бипир,
Тили микир уа һил, қылғаны тазуир.
34. Ани микри ирур шайтандин ағла,
Қобар иузи қара махшарда таңла.
35. Аларни курмағиз иузини һар киз,
Аниңдик лағнатидин айлаң парһиз.
36. Зубан хал ила ағмани айтдим,
Хақиқат суз била жаһилни сукдим.
37. Агар ғалым болса, жаным тасатдик,
Дур уа гауһар сузимни ешитиб ук.
38. Дур уа гауһар сузин ғаламға сачса,
Оқиб укса, қалам хақни ачса.
39. Ошул ғаламға жан қурбан қылурмин,
Тамам ханман ихсан қылурмин.
40. Қане, ғалам, қане ғамал, иаранлар,
Хуадин сузласа ол жан беринлар.
41. Чин ғалым иастуқин ташдин иаратди,
Нима укди ани ғаламға айтди.
42. Узини билди, ирса хақни билди,
Хуадин куриқди уа инсабқа келди.
43. Мени хикматларим дана ешитсун,
Сузим дастан қылыб мақсатқа иетсун.
44. Мени хикматларим — фиғли уа қаули,
Тили куңлида болса, зикри маули.
45. Мени хикматларим бир пир камил,
Қаю банда худаға болса майыл.
46. Мени хикматларим хубларға айтин,
Дуға, такбир қылыб рахматига батин.

-
47. Мени хикматларим пир забар даст,
Ишитганлар болур биһуш сармаст.
48. Тирик болса жаһанда хар болмас,
Оқыған бандалар бимар болмас.
49. Қияматда аңа иади болурмин,
Агар бимар илса, дару болурмин.
50. Агар иуз ийл ғумир курса қаримас,
Агар иер астига кирса чуримас.
51. Худа қылғай ани дозақдин азад,
Беһишт жадданда айлағай шад.
52. Агар хикмат оқыса “Айиу һаннас”,
Ирур фарзанд маңа ол талиб хас.
53. Ишитиб хикматимни куше алған.
Ғата қылғай улар уақтида иман.
54. Иасауи хикматин дана ешитсун,
Ешитканлар һамма мақсутқа иетсун.
55. Жауаһир канидин бир нукта алсун,
Ешитмаған бари хасрадта қалсун.
56. Киши хикмат ешитса жани бирлан,
Чиқар жани ани имани бирлан.
57. Қулаққа алмағай бу сузни надан,
Ани адам дема ол жинис хайуан.
58. Худани сузидин чиққан бу хикмат,
Ешитганга иағар баран рахмат.
59. Мени хикматларим ким тутса махкам,
Худа қылғай ани албатта биғам.
60. Кирар жаннат ичига шад хандан,
Худаим айлағай масрур уа шаддан.

-
61. Мени хикматларим хақни санаси,
Махаббат аһлини дардини дауаси.
62. Мени хикматларим қанд уа ғасал дур,
Хамма сузлар ичинда би бадал дур.
63. Мени хикматларим “инғам Алла”,
Сахар уақтида деса “Астағфиралла”.
64. Ани шайтан лағин тутмас иолини,
Мухаммад Мустафа алғай қолини.
65. Пайғамбар умматим деб меһри таулар,
Ғазазилни ҳудаим узи қаулар.
66. Мени хикматларим дартсизга айтмаң,
Баһасиз гауһарим наданға сатмаң.
67. Иасауи хикматин қадирға иетқил,
Хум ғишқидин май бир қатре татқил.
68. Хум ғишқидин киши бир қатре татқай,
Худани Уасилига бир иолы иетқай.

Тамат тамам.

بسم الله ديب بیان ایلائی حکمتی ایب
 طالب لار غه در و کو هر ساچتیم منا
 ریاضت فی قایتغ تار قیب قانلار یوتوب
 من و فتر ثانی سوزین آچتیم منا
 سوزنی ایدیم هر کریم بولسه دیدار طلب
 جانی جانغه پوند قیلیب رکنی اولاب
 غریب فقیر سیم لارنی باشین سیلاب
 کو نکلی قیتینغ خلایق دین قاچتیم منا
 قیده کور سنک کو نکلی سنوق مرهم بولغیل
 انداق مطلوم یولده بولسه بهدم بولغیل
 روز محشر در کا سیغه محرم بولغیل
 ماؤمن لیک خلایق دین قاچتیم منا
 غریب فقیر سیم لارنی رسول سوردی
 او شل کیمیه راج چقیب یدار کورد
 قایتب تو شوب غریب فقیر حالین سوردی
 غریب لارنی ایزن ایزلاب تو شتوم منا
 املت

امت بوسنک غریبارغہ تابع بولغیل
 آیت حدیث هر کیم ایتسه سابع بولغیل
 رزق و روزی هر نه برسه قلغ بولغیل
 قلغ بولوب شوق شرابین اکیچیم منا
 مدینه کارسول باریب بولدی غریب
 غریبغده محنت تارتیب بولدی حبیب
 جفا تارتیب یر اتقاعده بولدی قریب
 غریب بولوب عقبه لار دین آشتیم منا
 عاقل یر سنک غریبارنی کونکلین آوله
 مصطفی دیک ایلغیزیب یتیم کاوله
 دنیا پرست ناجنس لار دین بو یون تاوله
 بو یون تاو لالاب دریا بولوب تاشتم منا
 عشق باپنی مولیم آچماج یسکا تیکدی
 تفراق قلیب حاضر بولدی بونیوم ایلدی
 ران صفت ملاهتینی اوقی یتیکدی
 پیکان آلیب یوراک بغریم یتیم منا
 دلیم قایتغ یتلیم آچغ اوزوم طنبا لم
 قرآن اوقوب عمل قیلما یلیغان عالم
 غریب جانیم صرف ایلا این یوق تور مالیم
 حقدین قورقوب اوتغنه توشما ی یتیم منا
 آلتیشا وچکایا شیم تی اوتوم غافل
 الحق امرینی محکم توتما ی اوزوم جاہل
 روزه نماز قضا قلیب بولدم کاہل
 یان ایزلا بخیشلار دین کچتم منا
 وادریغا محبت فی جاہلن اکیچما ی
 اہل و عیال خاناندین توکال کچما ی

جرم و عصیان کره لارین موند چچسای
 شیطان غالب جان پرارده شاستیمنا
 ایما نیمغه چنگال وروب قیلدی غناک
 پرمغان حاضر بولدیب ساچتی تریاک
 شیطان لعین دین قاجب کیتی بیاک
 بحمد الله نور ایمان ایلتیم منا
 پرمغان خدمتیده یوکوروب یوردوم
 خدمت قلیب کوزوم یومهای حاضر تور دوم
 مد قیلدی عزایل نخ قاولاب سور دوم
 اندین سونکره قنات قاقیب اوچتیم منا
 غریب فقیرتیم لار نه قیلغیل شادمان
 خلق لار قلیب عزیز جانیک قیلغیل قربان
 طعمه تابکنج جانیک بیل قیلغیل مهان
 حقدین ایشتب بوسوزلار نه ایدیم منا
 غریب فقییرتیم لار فی هرکیم سوار
 راضی بولور اول بنده دین پروردگار
 ای پنجبرس ب سبب اوزی اسرار
 حق مصطفی بن دین ایشتب ایدیم منا
 یتی یا شده ارسلان بابغه قیلدیم سلام
 حق مصطفی امانتین قلیب نک انعام
 او شل وقته سینک بر ذکرین قیلدیم تمام
 تقسیم اولوب لامکانغه آشتیم منا
 خرابریب باشیم سیلاب نظر قیلدی
 بر قیصته عقبی ساری سفر قیلدی
 اولوداع دیب بو عالم دین کذر قیلدی
 قمتب باریب قایاب تولوب تاشتیم منا

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ اَوْتُوْبَ مَعْنٰی سُوْرَدُوْم
 پَر تو کال دی پنچو د بولوب یدار کور دوم
 مَلُوم اورو بَنَکَت دِیدِی باقیب تو ردوم
 باشیم صاحب مضطرب بولوب تو ردوم
 ایا نادان معنی بولدیبا یدی بیلدیم
 اندین سوکره چول لار کیریب کیا یدی
 روزی قیلدی غار زیل فی تو تو ب میسندیم
 لنگر تو کو ب بیلین باسیب یا نختیم منا
 ذکرین تمام قلییب او توم دیوانه کا
 حقدین اوز کا هیچ سوز لامای بیکانه کا
 شمعین ایزلاب شا کر کیردیم پروانه کا
 اشکر بولوب کو یوب یا نیب و چتوم منا
 نام و نشان، هیچ قالما دی لالا بولدوم
 اللہ یادین ایتہ ایتہ والا بولدوم
 خالص بولوب مخلص بولوب شد بولدوم
 فنا فی اللہ مقامیغہ آشتیم منا
 سنت ایریش کافر بولوب برمه آزار
 گو نکلی متیغ دل آزار دین خسب آزار
 اللہ حق انداغ قل غه حجبین طیار
 دانا لار دین ایشتیب بوسوز ایدیم منا
 سنت لارین محکم تو تو ب امت بولدوم
 یر آستیغہ یلغور کیریب نور غه تولدوم
 حق پرست لار مقامیغہ محرم بولدوم
 تیغ باطن برله نفس فی یا نختیم منا
 نعیم منی یولدین اورو ب خوار ایلادی
 یتلمور تو روب خلا یقغہ زار ایلادی

ذکر ایستورمای شیطان برله یارایلا دی
 حاضر سن دینفس بائینی یا بختیم منا
 قل خواجه احمد غفلت برله عمر و نک اولی
 واحسرتا تیز دین کوز دین قوت کیتی
 و اولیت اذامت نی وقتی اوکے
 عمل قیلمای کاروان بولوب کوجیم منا

حکمت

ایا دوستلار قولاق سالینک ایدوغومنه
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم کا
 معراج اوزره حق مصطفی روحوم کوردی
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم کا
 حق مصطفی جبرئیل دین قیلمدی سوال
 بوخوگ روح شغیر کیرمای تابتی کمال
 کوزی یا شلیغ خلق غه باشلیغ قدی هلال
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم کا
 جبرئیل دیدی ایشی سیزکا برحق
 گوککا چقیب ملائک دین آلور سبق
 ناشیکاناله قیلور بهن تم سبق
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم کا
 فرزندیم دیب حق مصطفی قیلمدی کلام
 انین سونکره برجه ارواح برودی سلام
 رحمت دریا تولوب تاشیب یتیمی پیام
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم کا
 رجم ایچره پیدا بولدوم ندا کیلمدی
 ذکر ایت دیدی بدنلاریم جنبش قیلدی

غر ز ندیم دیب حق مصطفیٰ اولوش بردی
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم یرکا
 تورت یوزیلدین کتین چقیب اکت بولغای
 نجه مل لار یوروب خلق غه یول کور کوزکای
 اون توریتنک مجتهد لار خدمت قتلغای
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم یرکا
 توقوز آی توقوز کونده یرکا تو شتوم
 توقوز ساعت تورالما دیم کوککا اوچتیم
 عرش و کرسی پایی سینی باریب توچتیم
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم یرکا
 عرش او ستیده نماز او قوب تیزیم بوکتوم
 رازیم ایتب حقه باقیب یاشیم توکتوم
 مالغان عاشق صوفی کوردوم سوکتوم
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم یرکا
 جاذین کچای هو بودیکان باری یلغان
 بو قلتاقدین سورمنک سوال اولیده قالغان
 حقنی تابغان اوزی پنچان سوزی نهان
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم یرکا
 بریاشیمده ارواح منکا اولوش بردی
 ایکی یاشیده پیغمبر لار کیلیب کوردی
 اوج یاشیمده چلتن کیلیب جالیم سوردی
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم یرکا
 تورت یاشیمده حق مصطفیٰ بردی حزام
 یول کور ساتیم یولغه کیردی نیچه کمره
 قیده بارسم خضر بابام منکا همسره
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم یرکا

بیش یا شیده بلیم با غلاب طاعت قیلیم
 کچه کوندوز روزه تو تو ب راحت قیلیم
 اتی یا شیده تورمای قاجتیم خلایقین
 داین کیلیب همه اسل و خلایقین
 یتى یا شیده ارسلان بابام ایزلاب تابتی
 بحد الله کوردوم دیدی اوزوم اوستی
 قابض کیلیب ارسلان بابام جانین آلدی
 تیتیش مینک فرشته لاریغیلیب کیلدی
 جنازه سین او قوب یردین کوتاردی لار
 روحین آلیب علیس کاکیر کوزدی لار
 الله الله یر استیده وطن قیلدی
 ارسلان بابام اسلامی دین بیان قیلدی
 عاقل ایر سنک ایر لار کا خدمت قیلغیل
 امر معروف قیلغانلار نے عزت قیلغیل

نخی منکر قلفا ناز نه حرمت قیلغیل
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم برکا
 سکرزیده سکرزایندین یول اچیلدی
 حکمت ایت دیب باشلار میغه نورسپایی
 بحمد الله پر مغان — یور دی
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم برکا
 پر مغان حق مصطفیٰ بشک بیلنیک
 قیده بار سنک وصفین میتیب تعظیم قیلنیک
 درود ایتیب مصطفیٰ غم ایتیب بولنیک
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم برکا
 تو قوزیده تولغا ندیم تو غری یولغنه
 بزرک دیب آلیب یوردی قولدین قولغنه
 قوا ندیم بوسوزلار کا قاجتیم چولغنه
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم برکا
 اون یاشینکده اوغلان بولد و نک قل خواجه
 خواجه نیک بنا قویوب قیلمای طاعت
 خواجه مندیب یولده قاسنک حیات
 اول سببدین آلتیش اوچده کیردیم برکا

حکمت

هر سببم ندا کیلدی قولای غیمغه
 ذکر ایت دیدی ذکرین میتیب یوردومنا
 عشق سیزلار نه کوردوم ایرسه یولده قالد
 اول سببدین عشق دکانین قوردومنا
 اون بریده رحمت دریا تولوب تاشتی
 الله دیدیم شیطان مندین یراق قاشتی

ہای و ہوس ماؤ من لیک تورمای کو چتی
 اون اوچو مدہ نفس ہوانی قولغہ آلدیم
 تجربہ یرکا اوروب باسیب آلدیم
 اون بیشیدہ حورو غلمان قرشو کیلیدی
 فردوس آتلیغ جنتی دین محضر کیلیدی
 اون آلیتدہ برچہ ارواح اولوش بردی
 فرزندیم دیب بوینوم قوچوب کونکولم آلدی
 اون سکرزده چلتن بلیہ شراب ایچتیم
 روزی قیلیدی جنت کیریب حورلار قوچتیم
 اون تو قوزدہ تمیش مقام طاہر بولدی
 قیدہ بارسم خضر بابام حاضر بولدی
 یاشیم تی ایکر مہ کا اوتدیم مقام
 دنیا دہ کی قورت و قوشلار قیلیدی سلام
 اول سببدین حقہ یاوق بولدوم منا

من ايرس حكمت ايشتيب يغللا مايدور
 اير انلارغا ايتغان سوزين تنكللا مايدور
 ايت حديث مضمونيني انكللا مايدور
 بول روايت عرش اوستيده كوردوم
 روايتي جوروب حقه سوزلاشتيم من
 بوزميك تورلوك ملائكللا يوزلاشتيم من
 اول سبدين حقني سوزلاب يوزلاشتيم من
 جان اودلسم انكافدا قيلم من
 قل خواجه احمد ياشينك تي يكرمه
 نه قىلغاي سن كناه لارين تاغدين خستير
 قيامت كون غصب قيلم ريتيم قادور
 ايا دوستلار نخوك جواب ايغوم من

حکمت

خوش غايبدن ندا كيدى قوللا غمغه
 اول سبدين حقه سيفغيب كيديم من
 جمله بزرگ يغليب منكا انغام بردى
 اول سبدين حقه سيفغيب كيديم من
 من يكرمه ايكي ياشده فنا بولدوم
 يلغان عاشق چين عاشقغه كو ابولدوم
 اول سبدين حقه سيفغيب كيديم من
 ايا دوستلار ياشيم تي يكرمه اوچ
 يلغان دعوى طاعتلاريم برجهسى پوچ
 قيامت كون قىلغاي من برهنه لوچ
 اول سبدين حقه سيفغيب كيديم من

من بکرمہ تور تھے کیردیم حقیقین براق
 آخر تھے بارور بوسام بار مور براق
 اول کا نیندہ سیغیب اور ونک پوزینک تیاق
 اول سبیدین حقہ سیغیب کیلیدیم منا
 جنازم فی ارقا سیدین تاشلار آتینک
 ایغیدین تو تو ب سودراب کورکا ایتینک
 حقہ قلو ق قیدر نیک یب یا نجیب تینک
 اول سبیدین حقہ سیغیب کیلیدیم منا
 یازوق بیلان یا شیم تی بکرمہ بیش
 سبحان ای کام ذکر اور کا تیب کوسومنی تیش
 الگوسودہ کی کرہ لاریم سن ووزونک میش
 اول سبیدین حقہ سیغیب کیلیدیم منا
 من بکرمہ آلتی یا شدہ سودا قیلیدیم
 منصور صفت دیدار اوچون غوغا قیلیدیم
 پریز یوروب درد و حالت پیدا قیلیدیم
 اول سبیدین حقہ سیغیب کیلیدیم منا
 من بکرمہ تی یا شدہ پرنے تابشیم
 بر کور دوم پردہ برلہ بوکوب یاتیم
 استانه سین بیتاغبان اینرین اویشیم
 اول سبیدین حقہ سیغیب کیلیدیم منا
 من بکرمہ سکر یا شدہ عاشق بولدوم
 جاذین گچیب محنت تارتیب صداوق بولدوم
 اندین سونکرہ درکا ہیغہ لایق بولدوم
 اول سبیدین حقہ سیغیب کیلیدیم منا
 برکم او تو زیا شقہ کیردیم حالیم خراب
 عشق یولیدہ بولالمدیم مثل تراب

حالیم خراب بغزیم کباب کو زوم پر آب
 اول سبب دین حقہ سیغنیب کیلیم منا
 او تو زیاشدہ او تون قلیب کوید و ردیار
 اول سبب دین حقہ سیغنیب کیلیم منا
 جملہ بزرک سیغلیب دنیا قوید و ردیار
 اوروب سوکوب دنیا عقبین قوید و ردیار
 قل خواجہ احمد دنیا قوی نکالیشینک بتار
 گوشتینکدہ کی چقان آہینکدہ عرشقہ تیار
 جان برارده حق مصطفیٰ قو لونک توتار
 اول سبب دین حقہ سیغنیب کیلیم منا

حکمت

ناکھان تور وریدہ قموغ بزرک
 حق عشقینی کونکوم آکیپرہ سالدی دستلا
 خضر بابام حاضر توروب لطف ایلا بان
 مدد قلیب ایلکیم توتوب آلدی دستلا
 او توربرده خضر بابام سے ایچوردی
 وجودیدین عزایل فی حق قاپوردی
 سوداقیلیم یازوقلاریم حق کیچوردی
 اندین سونکرہ حق یولیفہ سالدی دستلا
 او تو زایکی یاشدہ یتیم حنین فرمان
 بندہ لیگ کاقبول قیلیم قیلہ ارمان
 جان برورده برکوم سنکا نور ایمان
 غریب جانیم شادمان بولوب کج لہ دستلا
 خالقیدین خبریتی شا کر بولدوم
 ہریم سوکتی بلکہ تیفتی صابر بولدوم

بو عالمده هیچ او خلا مای حاضر بولدوم
 بای و بوس ما و من لیک کستی دوستلا
 او توز او چده ساتی بولوب می اولاشتیم
 جام شراب قولغه آلیب تو یا ایچتیم
 شکر توز اب شیطان برله من اوروشتم
 شکر تدا یکی نفسم اولدی دوستلا
 او توز تورته عالم بولوب دانا بولدوم
 حکمت ایت دیب جان ییدی کویا بولدوم
 چلتن برلان شراب یچتیم همراه بولدوم
 ایچ و تاشیم حق نور یغه تولدی دوستلا
 او توز بیده مسجد کیردی ران سوردوم
 طالب لار غه عشق دوکانین تولا قوردوم
 اگیری یولغه هر کیم کیردی سوکتوم اوردوم
 عاشق لار کا حقین مرده تی دوستلا
 او توزیتی یا شقه کیردیم او یغا نادیم
 انصاف قیلیب شد کور تو لغا نادیم
 سحر و قده زاری قیلیب اینکرا نمیدیم
 تو بقیلیم خواجم قبول قیلدی دوستلا
 او توز سکر یا شقه کیردیم مردم اولت
 یغلا ما میوا اولار وقتیم یا وق یته
 اجل کیلیب پیمان سین منکا توتت
 بیلما ی قالیم مردم آخر بولدی دوستلا
 او توز تو قوز یا شقه کیردیم قیلیم حست
 وادریغا اوتی مردم قنی طاعت
 طاعت لیک لار حق قاشیده خوش عادت
 قیزیل یوزوم طاعت قیلما ی سولدی دوستلا

سلاح و سقال خوب آقردی کو نکلوم قرا
 روز محشر رحم ایتیم نک حالیم تباه
 سنکاعیان عمل سیزمن کو بتورکناه
 جمله ملک یار و قلا ریم بیلدی دوستلا
 پیرمغان جبره سیدین قطره تا ایتیم
 یول پای دیب باشیم برله تونلار قاتیم
 بحمد الله لطف ایلا دی نور کا باتیم
 کونکل قوشی لامکان غنبری دوستلا
 قیامت فی شدتیدین عقلیم حیران
 کو نکلوم قورقغان جانیم هو رغان خانه دیران
 صراط آتینغ کو قروکیدین دلیم لرزان
 عقلیم تیتیب پهوش بولوب قالدی دوستلا
 قل خواجه احمد فرقغه کیردینک نفسینک قرق
 مونده یغلاب آخرتده بولغیل اریق
 پوست ایمان شریعتدور مغری طریق
 طریق کیرکان حقدین اولوش آلدی دوستلا

حکمت

یا الهی حمد نیک برله حکمت ایتیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم نکا
 توبه قلیب کنا همدین قورقوب قایتیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم نکا
 قرق بریده اخلاص قیلدیم یول تا پاییب
 ایراتلار دینج سر کورسم من یا پاییب
 پیرمغان ایزین آکیب من او پاییب
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلدیم نکا

فرق ایچمه طالب بولوب یولغ کیردیم
 اخلاص سیرله یلغوز حقه کونکل بریدیم
 عرش و کرسی لوحین اوتوب قلم کیزدیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیدیم سنکا
 فرق اوچو مده حقنی ایرلاب ناله قیلدیم
 کوزیا شیمنی آقوزوبان ثراله قیلدیم
 بیابانلار کیزیب اوزوم فی واله قیلدیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیدیم سنکا
 فرق تور توماده محبت فی بازاریده
 یقام تو توب یغلاب یوردوم کلزاریده
 منصور صفت باشیم بری عشق اریده
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیدیم سنکا
 فرق پیشمه سندن حاجت تیلاب کیدیم
 توبه قیلدیم هر ایش قیلدیم خطا قیلدیم
 یا اکیم حمتینکنه اولوغ سیدیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیدیم سنکا
 فرق آتیمده ذوق و شوقیم تولوباشتی
 رخت تینکدین قطره نادی شیطان چتی
 حقین الهام رفیق بولوب بایین آچتی
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیدیم سنکا
 فرق سیتیمده باقدین الهام سیتی
 ساقی بولوب جام شراب خواجم توتی
 شیطان کیلیب نفس هوا اوزی کیتی
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیدیم سنکا
 فرق سکرده عزیز جانین بزار بولدوم
 کنه دردی کسل قیلدی بیار بولدوم

اول سبیدین حقدین قور قوب بیدار بولم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلیم سنکا
 قرق تو قوزده عشقینک توشتی کو یو باندیم
 منجون صفت خیل و خویش دین قاجیتانیم
 تور لوک تور لوک جفا تیکدی بو یون سونیم
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلیم سنکا
 ایلکمه ایرمن دیدیم غلیضیم ضعیف
 آقان تو کما دیم کوزلار یمدین بغریم ایزیب
 نفسیم اوچون یورار ایدیم اتیک کیزیب
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلیم سنکا
 قل خواجه احمد ایر بول سنک لکان نجشی
 قیزیل یوزونک قرا یرده سولکان نجشی
 تفراق صفت یر آستیده بولکان نجشی
 ذاتی اولوغ خواجم سیغنیب کیلیم سنکا

حکمت

قل هو الله سبحان الله و دایلاسم
 بیرو باریم دیدار ینکنی کورار من مو
 باشدین ایانغ حسرت ینکده و دایلاسم
 بیرو باریم دیدار ینکنی کورار من مو
 ایلک برده چول لار کیزیب کیلیم
 تاغلار قشقیب طاعت قلیب کوزیم اویدیم
 دیدار ینکنی کورالما دیم جان دین تویدیم
 بیرو باریم دیدار ینکنی کورار من مو
 ایلک ایکی یا شده کیم خا نمان دین
 خا نمانسم نه کورونکای بلکه جان دین

باش خدق جان تصدق حسم یانین
 ایلک وچده وحدت یسین وری قیلدی
 اشد دیدیم لیک دیان قولوم آلدی
 ایلک تورده وجودلاریم نالان قیلدی
 اسماعیل دیک عزیز جانین قربان قیلدی
 ایلک بشده دیدار اوچون کدا بولدوم
 بجه الله دیدار یزلا ب ادا بولدوم
 ایلک آنتی یا شقه کیردی موخلوغ یاشیم
 ایرانلار دین بجه آلمای کونخلی یاشیم
 ایلک یی یا شده عروم سیدیک اوئے
 بجه الله سپر معان قولوم توئے
 ایلک کز یا شقه کیردیم من بجنبر
 همت بر سنک شوم نفیم کا اور سم تبر
 بیرو باریم دیدار نیکنی کورار من مو
 بیرو باریم دیدار نیکنی کورار من مو
 بیرو باریم دیدار نیکنی کورار من مو
 بیرو باریم دیدار نیکنی کورار من مو

ایلیک توقوز یا شقه کیردیم داد فریاد

جان برارده جانانیمنی قیلامدیم یاد

نه یوز برله سنک ایتای قیغیل آزاد

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

کوزوم یوب تا آچقو نجه یتتی آتمیش

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

کجه کوندوز بی غم یوردوم هم یازو قیش

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

آتمیش برده شرمنده من آتیش

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

آتیش ایلکی یا شده ایشیر توسالدی

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

آتیش ایلکی یا شده ایشیر توسالدی

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

آتیش ایلکی یا شده ایشیر توسالدی

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

آتیش ایلکی یا شده ایشیر توسالدی

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

آتیش ایلکی یا شده ایشیر توسالدی

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

آتیش ایلکی یا شده ایشیر توسالدی

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

آتیش ایلکی یا شده ایشیر توسالدی

سیر و باریم دیدار نیکنی کورار من مو

آتیش ایلکی یا شده ایشیر توسالدی

حکمت

صبح صادق دوشنبه کون میر کا کیر دیم
 اکتیش اوچده سنت دیدی اشیب بیلیم
 میراوستیده یارالاریم ماتم توستے
 حقنی تابقان چن صوفی لار قالماریوستے
 انوداع دیب یر آستیفه قدم قویدوم
 ذکرین اکیب یا لغوزا ولوب یا لغوز کویدوم
 طه او قوب تون کجب لار قایم بولدوم
 بو حال برله یر آستیده دایم بولدوم
 اکتیش کیجه اکتیش کوندوز بر یول طعام
 اکتیش اوچده بولدی عیروم آخرتیم
 حق مصطفی روحی کیلیب بولدی امام
 کوب یغلا دیم حق مصطفی بر دی انعام
 معراج تونی نوز دیدیم فرزند دیدیم
 قولوم تو توب اکتیم سن امت دیدی

سَنَتِیم نِی مَحْکَم تَو ت غِیْل دِل بَسَن دِیدی
 قیامته یول اداش سنک یولغه سالای
 فرزندیم دیب ایلکینک توب جنت کیرای
 ای یارانلار بوسوز ایشتب تو قیم آرندی
 پر تو سالیب دیدارینی حق کور ساتتی
 دیدار کوروب روحوم اوجوب عرشقه قوند
 میر آستیده خوارلیق تارتیم کوب شقت
 ای یارانلار بودنیاده یوق فراغت
 تاشقت تارتما کوخچه وصله قید
 جان و دینی تا قیلا سنک حقه شیدا
 میر آستیفه کیردیم ایر سه بنجود بولدوم
 عاصی جانی است لار نه حالین سور دؤم

مصطفی غه ماتم تو توب کیردیم منا
 محمد دیب تشنه بوپ سنک قولونک لای
 مصطفی غه ماتم تو توب کیردیم منا
 امت دیدی ایچ و تاشیم نورکا بادی
 مصطفی غه ماتم تو توب کیردیم منا
 موسی صفت وجودلاریم کویوب یاندی
 مصطفی غه ماتم تو توب کیردیم منا
 توشکای استوق تاشدین قلیب چکیتم محنت
 مصطفی غه ماتم تو توب کیردیم منا
 خدمت قیلای دمه حالت بولماس پیدا
 مصطفی غه ماتم تو توب کیردیم منا
 کوزوم اچیب مصطفی نِی حاضر کوردوم
 مصطفی غه ماتم تو توب کیردیم منا

ایا فرزند من دین سورسنگ قتی امت
امت دیندی کو کسوم تولاداغ حسرت
امت او چون کوب تارته من جقدین کلغت
امت لاریم یار و قلارین هر جمعه کچ
تاکی یغلاب سجده ایلائی تنکریغنه کچ
امت لارنه کنه امینی
امت لارنیک نیلار قیلور احمد سنه
من ملک دین شرم ایتار سنای استیم
کیجه یا تمای طالع قیل سنک خوش دیتیم
یر استیغه کیردیم دوستلار بی اختیار
امت لارنی جرمین گچکیل پروردگار
قل خواجه احمد من دفتر ثانی استیم
اولماس برون جهان اچغین زهرین تاریم

مصلطه غنه ماتم تو توب کیسر دیم منا
مصلطه غنه ماتم تو توب کیسر دیم منا
مصلطه غنه ماتم تو توب کیسر دیم منا
مصلطه غنه ماتم تو توب کیسر دیم منا
مصلطه غنه ماتم تو توب کیسر دیم منا
مصلطه غنه ماتم تو توب کیسر دیم منا
مصلطه غنه ماتم تو توب کیسر دیم منا
مصلطه غنه ماتم تو توب کیسر دیم منا

حکمت

اول قادریم قدرت بسر لا نظر قلیدی
 حرم بولوب یر استیغه کیردیم
 غریب بندک بودینا دین سفر قلیدی
 حرم بولوب یر استیغه کیردیم
 ذاکر بولوب شا کر بولوب حقیقی تا بدیم
 دنیا حقیقی حرام قلیب یخبیب تیغیم
 شیدا بولوب رسوا بولوب جان دین یوم
 شولوغو دین تاغ و تاشلار سوکتی منی
 عاشق بوسنک اولان ریب حقیقی تانی
 سیزنه بزنه حق یراتی طاعت او چون
 قالو ابلای دیدی روحوم محنت او چون
 نفسیم منی کوب یو کور تی حقه باقمای
 های و هوس ماوسن فی اولقت یراقای
 قلنی کور سام خدمت قلیب قلی بولسام
 عاشق لار نه گویوب او چکان کولی بولسام
 جان دین کچیب محنت تار قیب بندم دیک
 قانلار یوتوب الله دیدیم رحم ایلاد

دوزخ ایچره قالمسون دیب غنیم یی
 خرام بولوب یر آستیغه کیردیم منا
 یاشیم آتمیش اوچکاتی بر کوخس یون
 وادریغ حق فی تا بای کونکوم سنوق
 یر اوستیده سلطان من دیب لردم اولوق
 شاکر بولوب یر آستیغه کیردیم منا
 شیخ من میان دعوی قلیب یولده قالد
 فش و ستار پوچک پلغه ساقب کیدیم
 نفسیم منی هوا قیلدی یولده قالدیم
 باشیم تفراق اوزوم تفراق بسیم تفراق
 حق و صلیکایتار من دیب و حوم شاق
 کویدوم یاندیم بولالما دیم کرکز آفاق
 شبنم بولوب یر آستیغه کیردیم منا
 پیرغان نظر قیلدی شراب ایچیم
 سرست اولوب ایل و خلقدین تانب چیم
 زخم بولوب یر آستیغه کیردیم منا
 قل خواجه احمد ناصح بولسنگ زونکا بول
 عاشق بولسنگ جانین کچب بر یولی اول
 نادانلار غه آتسنگ زونک قیلماست قبل
 محکم بولوب یر آستیغه کیردیم منا

حکمت

پشک سلبسنگ بودنیا برجه ایلدین اوبارا
 اینا ناکیل مالینکا برکون قولدین کبستارا

انا قرینداش قیان کیتی فکرتیل
 بورت ایا غلیغ چوپن آت برکون سنکایتارا
 دینا اوچون غم سیمه حقدین اوز کالنه دیمه
 عیشی مالینی سیمه صراط اوزره توتارا
 اهل و عیال قرینداش سچکیم بولمایدور یولداش
 مردانه بول غریب باش عمر و یلدیک و تارا
 قل خواجه احمد طاعت قیل عمر نیک بیلیم نجه یل
 اخشینک سلیپنک آت کل نیکل کاکبستارا

حکمت

ایا دوستلار پاک عشقینی قولغه آلدیم
 بودنیانی دشمن تو تو ب یوردوم من
 یقام تو تو ب خضر غیه سیغینب کیلیم
 عشق بابیده منصور صفت بولدوم منا
 عشق بولیده عاشق بولوب منصور اونی
 پلین باغلاب حق عشقینی محکم توتی
 طامت لارا امانت لار کوب ایشیتی
 ای مور من لار منم منصور بولدوم منا
 عاشق منصور انا الحق نی تسلکا آلدی
 جبریل کیلیب انا الحق نی تسلکا آلدی
 جبریل کیلیب شینک بروی بولغه سالدی
 دارغه آسلیب دیدارینی کوردوم منا
 منصور کیلیکاج دارا یجیلیب اوزی آلدی
 باطن کوزی آچو قلا ری حیران قاری
 پر تو سالیب انشا اوزی نطنر قلدی
 و اشوقا دیب دیدارینی کوردوم منا

نذاکیدی او شل دارغه کوب بو غما غنیل
 ماشقه ایدی امریم تو تو بس تیکما غنیکل
 لوح المحفوظ تحفته سیده کوردوم منا
 اوج یوز لانا غلیب بیتی کوب روایت
 طریقت ده حقیقت ده حق حمایت
 انا الحق فی معنی سینی بیلاس نادان
 عاقل قل لار حق یادی نی ایدی جانان
 ایما قیلدیم دانا بولسه معنی آلسون
 دُرگو کو هر سوز لاریم فی ایچکا سالون
 ایسیر منصور خاریق برله بولدی ادا
 حال دین سیکیم پلاس تشکریم کواه
 شاه منصور فی انا الحقی سچا ایس
 هرنا جنس لار بوسوز لادین آگاه ایس
 برتون سحر عریب منصور کوب یغلاک
 پر تو سالیب الله اوزی رحم ایلاد س

اندین سونکره چلتن باقیب شارب برود
 وانا لارغه بوسوزلانی ایدیم منسا
 ناولارغه ایسیر سوزیم جیف حلت
 اوم من دیب بیلین باغلار قانی همت
 دنیا اوچون بربرغیه قیلماش شفقت
 ظالم لار کا اسیر بولوب اولدوم منسا
 ظالم لارده حدنه بولغای یز و گناه
 درویشلار نه خلقی مردار اوتماس دعا
 اول سبیدین امیر قیلور بنر کا جفا
 ایت حدیث معنی سیدین ایتیم منسا
 ظالم اگر جفا قیلسه الله دی کیل
 ایلکینک آجب دعا ایلا بویون نکیل
 حق داد نیکغه تماس بولسه کله قیلکیل
 حقدین ایشیب بوسوزلار نه ایدیم منسا
 ظالم اگر ظلم ایلاسه منکا یغنه
 باشینک صاحب منکا سیغنیب بلینک باغلا
 حرام شبهه ترک ایتیبان یورک داغلا
 ظالم لار کا یوز میسنک بلا بردیم منسا
 ظالم لار نه قرجه نیدور من یر اتقان
 یر اتقانی منظور قیلمای سن او توقن
 مندین کچب ظالم لار نه ایلکین توققان
 ظالم لار کا اوزوم رواج بر دیم منسا
 سنکا جزا یر اتقا نغیا لباردنیک
 الله دیبان تو لار توروب اینکر اخدنیک
 حقیقت دین سوزلار ایتیم ایشیدنیک
 ظالم لار نی ایلکین اوزون قیدیم منسا

ای منجبر حقہ کو نکل پو کورتما دینک
 دنیا حرام اندین کو نکل ساو تما دینک
 نفسدین کچپ اللہ کر تولغانا دینک
 بونفس او چون زار و حیران بولدوم منا
 ظالم لار نہ شکوہ قیدہ ظالم او زونک
 خو بونک ریانا شیر قیلا اس خلقہ سوزونک
 دنیا مالین تو لاس بر دیم تو یاس کونونک
 حاصلا ر نہ سچین کچپ سرہ سال دیم منا
 لعل حبیبش قلیب ایدی مونی
 جان و دلیم استلاریم کوز روشنی
 حقہ قلوب منکا است بولغان قنی
 چین است فی سینه سیغہ قویدوم منا
 قل خواجہ احمد حق سوزینی سوزلاب اوئے
 عین البقین طریقت دہ بوزلاب وئی
 علم البقین شریعت فی تزلاب وئی
 حق البقین حقیقت دین ایدیم منا

حکمت

نقالی اللہ عاشق لار کا بردی شقین
 شاعر بولوب اور تاب یا نب کویدوم منا
 ایکی عالم کوزلار میکاشناش دانہ
 کور وندی یا لغوز حق فی سویدوم منا
 جان دین کچپ یا لغوز حق فی جانغہ قوشتم
 دنیا عجبین یوسینک طلاق قویدوم منا
 حق آلدیدہ عقلی کامل دم اور الماس
 عشق شدنی طعینان قلیسہ بر دم قویاس

پروانه دیکه اکر بولوب اوزین بلیس
 بولار نه جانانه دین تویدیم منا
 طریقت نی یول لارینی عقبه سی کوب
 پان عشقینی قولغه آلمای بولیب
 دیدارینی کورسه بولماس تن کون اویوب
 هیچ او خلاهای دیدارینی کوردوم منا
 طریقت نی یولی قایتغ طر فنه شایستیم
 یاشیم قاتی پر مغان سری قاجسیم
 پراتیا کین تو توب باطن کوزین حشیم
 رسو ابولوب یول لار کیزیب یوردوم منا
 طریقت نی یول لاریدور قایتغ عذاب
 بولول لارده نیچه عاشق بولدی تراب
 عشق بولیغه هر کیم کیرسه حالی خراب
 ایرانلار دین یول نه سوراب یوردیم منا
 طریقت نی یول لاریدور طرفه اولوغ
 روزی قیلکان بنده سیغه بولدی یوغ
 اوچقون یغ طاقت قیلماس تی متوغ
 ای یارالار عزیز جان دین تویدیم منا
 حقیقت نه معنی سیکایتکان کیشی
 چخود بولوب کوبوب یانار ایچی تاشی
 قانلار آقار کوزلاریدین آقان یاشی
 کوز یاشی منی تحفه قلیب بوردیم منا
 شریعت دور عاشق لارنی افسانه تے
 عارف عاشق طریقت نی دردانه سی
 قیده بارسه جانانه سی حسنخانه سی
 بوسوز لانی عرش اوستیده کوردوم منا

محبت به باغین کیزلای عاشق بولماس
 خاریق زارلیق تارتما کوچه نفسینک بولس
 بر قطره غم قلنغ بولمای دل دُر بولس
 قانع بولوب خاص کوهرین آلدیم منا
 عشق اوتیغه کویکان عاشق رنگی اوچار
 مونده بولغان کره لارنی انده آچار
 رسول دنیا جیفه دیدی قویدوم منا
 حقیقت لیک عاشق لارنی رنگی سنوق
 آینه غم نظر قیسسه اندین تنوق
 اوزمی حیران کونکلی ویران کوزی یاشلوق
 قدر تیغه حیران بولوب قالدیم منا
 آلدایدی کوب یغلا سنک کونک منی
 زاری قیسسنک بئدم دیبان ایغوم سنی
 جانین کچیب منی ایستر عاشق قنی
 الهام کیلیدی چین قولاقغه آلدیم منا
 چین کونکلده کویکانلار کا دیدار عطا
 یلغان عاشق بولغن کیر هر خطا
 چین عاشق نی کوزی یاشلیق قدی دوتا
 دوتا بولوب یرا استیغه کیردیم منا
 حقیقت یلغ چین عاشق غم تحفه برکوم
 روز خوشه چوک سن دیب حالین سورکوم
 شفیغ بولوب شفاعت نی ازوم قیغوم
 رحمت ینکدین امید تو توب کیلیدیم منا
 قل خواجه احمد حق یادی نی اینیسل مدام
 حق دین قورقوب یتنای یغلا علی آلدوم

نماز و قوب روزه تو توب هر صبح و شام
موندغ قلیب مراد مغه ست منا

حکمت

رحیم مولیم رحیمی برله یاد ایلایسه
نه یوز برله حضرت تغیه بار غوم منا
توبه قلیب ایگری یول دین راستغه قایت
نه یوز برله حضرت تغیه بار غوم منا
حق بنده سین نامه لارین قولغی برله
حق الهم رحیمی برله رحمت قیل
پر مغان هادی بولوب یولغی برله
سرداش بولغان همراه لار نیک شایب گیتی
چار ضرب وروب دریا لار دیک شایب گیتی
واو یلتا کیچم کوندوز قیلمای طاعت
حق رسولی امت اوچون بیای نعمت
اچیش همیشه نعمت لاری قیغو محنت
حق رسولی دنیا اوچون قیغوریدی
امت تیلاب اوز کاسوز کادماؤدی
دنیا اچپره لحظه آرام دل کوریدی
وا در یغا محشر کونی طاهر بول
شکری اوزی قاضی بولوب ناظر بول

ایشیم قیلیمیشلاریم حاضر بولس
 نه یوز برله حضرت تیغه بار غوم من
 ندوز سینه نامی بیغلاقل خواجه احمد
 درود ایتیب حق رسولغه بولغیل امت
 بولوب امت دیسه خوش عادت
 نه یوز برله حضرت تیغه بار غوم من

حکمت

ندا منی سالغیل اوز یولونجا
 نفس ملکیده مار یب دا بولدیمن
 وفور تولوب تاشیب حدین آشتی
 غرقاب بولوب عصیان کچیره قالدیمن
 فخر طالب بولوب یتدیک یوردوم
 آیتاب فی ارقاسیدین تون کونون
 توتمای حق یولغی کوزو یودوم
 قایدیه بارای ایدوستلار نیتکوم من
 شیطان هیر قیلیدی آدم اوغلین
 شترلارین باغلا ب الدی ایکی قولین
 کل دورا ونک و سولنی سلپای بولین
 وادریغا حسرت برله بار غوم من
 نینکدیک شوم بلا عالم ارا
 هیچ بولمدی مندین رضا خلق خدا
 بولدی آخر منی یوزوم ترا
 واولیت اول نیکا اولدوم من
 قیلغان عزیز جاننی سلپادیم
 ظاهرباطن حاضر سن دیتجی رادیم

قرا یوزوم در کا بهیسنکا سورما دیم من
 یار بئنا هر نه قیسک کیدلیم من
 طاقتیم یوق اگر با قسم کنا بهیسنکا
 قیلا توبه قاجیب کیدلیم پنا بهیسنکا
 رحمت برلان نظر قیلغیل خواجه احمد کا
 هر نه قیسک من منوا کیدلیم من

حکمت

ایا دوستلار نادان برلان الفتیم یوق
 بغیریم کویوب جانین تویوب اولدیم من
 توغری ایشام اگیری یولعه بوینین تولغار
 قانلار یوتوب غم زهر لرغیه تویدوم من
 نادان برله اوتکان عجم ونگ نار سحر
 نادان بارسه دوق اندین قیلغای حذر
 نادان برله دورخ سری قیلینک سحر
 نادان اچپر هخران نیکلینغ سولدوم من
 دعا قیلینک نادانلار نی یوزین کورمای
 حق بقالی رفیق بولسه بر دم تورمای
 بیمار بولسه نادانلار نی حالین سورمای
 نادانلار دین یوز میسنک جفا کوردوم من
 یر استیغه قاجیب کیدیم نادانلار دین
 ایلکیم اچیب دعایتلای مردانلار دین
 غریب جانیم یوز تصدق دانالار دین
 دانا تابمسی یر استیغه کیدیم من
 نادانلار نه مندین سورمه کو سوم حقه
 حقدین قورقوب ماتم تو قسم کولار قهقهه

آغزی آچوق نفسی اولوق مثل لسته

نادانلار دین قورقوب سنکا کیلریمنا
طمع قیلر نادانلار دین قدرینک بلیس

تظلمت ایچره یول ادا شنک یولعه لیس
بونیونک قییب زاری قیلینک قونک توش

نادانلار دین شکوه ایلا ب کیلریمنا
اول آخر خوبلا کیستی قالدیم یا لغوز

نادانلار دین ایشیتما دیم برنجشی سوز
وانا کیستی نادان قالدی بیم افسوس

یولنی تابای حیران بولوب قالدیمنا
داغ هجران ایزدی عجزیم قانی دردمند

وانا تفراق نادانلارنی کوکسی بلند
آیت حدیث بیان قیلام قیلام سند

توغموم تیشینک درد و غمکا تولدومنا
درد و حالت طغیان تیلدی بار طوبی

عرض حالیم سنکا ایتمی یا لغوز صیب
برجه طالب دلوش آلدی من بی نصیب

اولوش ایستاب دو تا بولوب کیلریمنا
خانانینک تکه ایلا بان اولوش اغیل

ای سچبر دنیا ایشین آرقه سالغیل
الد سخی لطفین کور و ب حیران قالغیل

گورار من دیب فنا بولوب کیلریمنا
من دفتر ثانی ایدیم نیزکایا دکار

ارواحیمین مددیتلاب او قونک زینهار
دعا قیلای و اصل قیلون پروردگار

رحمن ای کام عرض تیکا ل کیلریمنا
حمید

حکمتیدین بجه سره آلفان کوز کاسورسون
 اخلاص برلان کوز کاسور توبه ديدار کورسون
 شرطی اولدور ریاضت غم بویون سونون
 جانلار چسپکیب جانانه فی ثور ووم منا
 ديدار اوچون کدا بولدوم آیین دین ککار
 ای طالب لار حالیم کوروب غنیم نیکلار
 یولده قالکان قل احمد کایول برین ککار
 قل خواجه احمد کدا بوسنک حقه بولغیل
 نظر تاب سنک حلقه قوروب صحبت قیلغیل
 حلقه کپره آگاه بولوب تور ووم منا

حکمت

کوکل کوزی یار و تمان طاعت قیلسه
 درگاه سیغه مقبول ایاس پلیم منا
 حقیقت ده بوسوزلارنی پاک درگاه
 لامکانده حق دین سبق آلدیم منا
 پروباریم سبق بردی پرده آجب
 یرو تو کده تورالما دی شیطان قاجب
 عشرت قلیب وحدت می دین تو یا آجب
 لامکانده حق دین سبق آلدیم منا
 موده جفا چکانلار کدا دیداری نخت
 روز محشر عطا قیلغای هم تخبخت
 یراتقانه قیلغان اوزی عاشق غم عهد
 لامکانده حق دین سبق آلدیم منا

کوزلاریمدین قانلار توکوب یاد ایتدیم
 یوزمینک تورلوک محنت سالدیک ایتدیم
 سندن قورقوب خسته کونکوم شایتم
 لا مکانه حق دین سبق الیم من
 الله دردی ساقون ایرسایتی تنک
 یرمغان خدمتیده خاک بولسنگ
 حق یولیفه کیریب بولس خاک بولسنگ
 لا مکانه حق دین سبق الیم من
 عشق بادشاه عاشق فقیر دم اورالمس
 حق دین رخصت بولما کونجه سوزلای الماس
 حق پندینی آغان دنیا اینز لایالماس
 لا مکانه حق دین سبق الیم من
 قل خواجه احمد تی باشد سبق الیم
 توخوزیده خدایم فی حاضر بولیم
 لا مکانه حق دین سبق الیم من

حکمت

رحمتینک دین یا الیم نومید قلیم
 آرام آلمای یغلاب دعا قیلاسی سنکا
 کچه لاری بیدار بولوب تانک آتقونجه
 یومای کوزنه یغلاب دعا قیلاسی سنکا
 درکاهینکا ایدی کیلیب سلیم باغلاب
 آجان کوید و رب یورک بغریم تو توب انجلا
 یقام تو توب او تکان ایشکا چندان یغلاب
 اخلاض سیلان یغلاب دعا قیلاسی سنکا

دول

کو نخل باغی سبز ایکنده پهای یوردوم
 دنیا تا شلاب دین یولیفه قدم تویدوم
 بو یوللارده جانی اسراب بولسا پیش
 سودوزیان بولغا سینی پلاس پیش
 قل خواجه احمد نفس تغیدین جفتی
 یورک بغریم خوش اوروبان قینا تاشی
 بو حال بیلان سیلاب دعا قیلای سنکا

حکمت

فا ذکر و الله کسیر ادیب تکیدی
 دیدارینی عاشق لار کا وعده قیلدی
 چین عاشق فی الله سو یوب بزم دیدی
 یالغانچی لار دیداریمنی کورسیدی
 عاقل ایرسنک کورستانین خبر العینل
 موتوا قبل ان تموتوا غده عمل قلیغیل
 بو حدیث فی فکر ایلا بان اولدیم منا

خبر برورن سلیضکو قلیلا دیب
 بونا آیت فی معنی سیکاعل قیل دیب
 عمل سیزلار قهقهه کو خوشترم یورور
 کیچر کوندوز دیده لاری پرغم یورور
 نفسدین کچپ چن عاشق لار الله دیدی
 رحم ایلا بان الله اوزی نطرسالدی
 ظالم نفسیم سیج قویا بین اوتقه ساکد
 مشرک لار نه ایمانی شیطان آکدی
 منافق لار دونخ ایچره کو یوب یا نغای
 ایمان سیزلار اول آخر کو یوب یا نغای
 نفسیم منی هوا قیلدی طرفه شاشیم
 قل خواجه احمد عقبه لار دین سنیب اشیم
 او چکان قوشدیک مکانه اشیم

حکمت

وادریغا چوک قیلغوم غریبلیغده
 خراسان و شام عراق نیت قیلد
 نیکه کورمک کیراک اول خدا دین
 توغقان سیریم اول مبارک ترکستان دین
 غربت تیکدی مصطفی دیک ایرانلار کا
 ابو بکر و عمر عثمان مرتضی غریب
 غربت تیکسه نخته قیلور کوب خا لار نی
 آتیار کیرتون تابسه یورطعا لار نی
 غریبلیغده یوزیل تورسه ایرورمه جان
 غریبلیغده قل بولدی اول محمود سلطان
 غریبلیغده ارسلان بابام ایرلا ب تابی
 محمد الله کوردوم دیدی ایزیم اوبتی
 آرزولیق من قریندا شلیق ولایت
 او توغ بابام روضه لاری آق تربت عده

بابام فی روحی سالدی بوسه تر بنه
 قل خواجه احمد سوز لا کانی حقنی یاد دی
 غریب لایب اوز شھر یغیه قیتا یاندی
 تر ستانده مزار بولوب قالدیم منا

حکمت

باشیمغه تو شوب غسره سودای محمد
 من آنی او چون کویده شیدای محمد
 لیسیم امتی دور حمد و شایتماین اتور
 گو نخلو مکا سالیب عشق و محبت فی الهم
 مانند مجنون کیچوروب ایکی جهان دین
 اولدور کیل و کویدور کیل و هر هستی سالتیل
 دایم غم امت ییدی و سیمادی لغت
 امت فی دیبان کیچه و کوندوز ییدی حسرت
 امتنی کنا پینی تیلا باول شاه شهنش
 کیچلیل سهدین ایزله محمد فی رضا سین
 سدن

سنن تیلایم بول دور و رای خالق چون
 من اور کولاین خوش کر مینکدین سنی لته
 یول بر کوچی رحمن رحیم غاف سار
 بر قطره می اول جام الست دین نیکا انعام
 روی سینگ سور قدم پر مغان غنه
 مقصود میه تیکور منی ای خالق چون
 یوز دین کوتاریب پرده فی مسکین سار
 مسکین بیوی آرزوی روضه حضرت
 بولغا یومیسر خاک کف پای محمد

حکمت

الکدآب لا امنی دیدی سینگ محمد
 توغری یورکان قلینی حقنی ایزلاب بولینی
 هر کیم امت من دیسه رسول الشین قومیه
 تنگری تعالی سوزین رسول الله سنن
 اینا تماکان مهتین امت دیس

کچه کوندوز حاصل لار نیک عیش و عشرت
 ایملیک یاشده ندا کیدی اولملک سان
 تانکلا بار سنک یارینه قیلور جهان
 ای شیتب و قوب بیر کاکیردی قل خواجه
 ای مؤمن لار بودنیانی پایانی یوق
 کیم پله والتهانی ایسانی یوق
 اصلیم تفراق نسیم تفراق برجه دین خوا
 لیم عارایتی شیطان قومی هوا سنی بار
 چن ذاکرغه خدا اوزی قیلدی حجت
 روز محشر دیا رکوروب سورکای دولت
 بنده بو سنک محنت تار قیل غافل آدم
 امانت دور عزیز جانینک یورنجه
 اتیش اوچده سنت بولدی بیر کاکیر
 عاشق لارنی سنتی دور تیرکای ملک
 قوب بیر کاکیردی قل خواجه

امت بوسنک شهبانک براسموس
 جان نه بولغای ایمانکنی براسموس
 قل خواجه احمد التیش وجهه فایب بولدی
 سلطان بولدی محنت تلو تیب بولدی
 ایش شیب او قوبیر کا کیردی قل خواجه

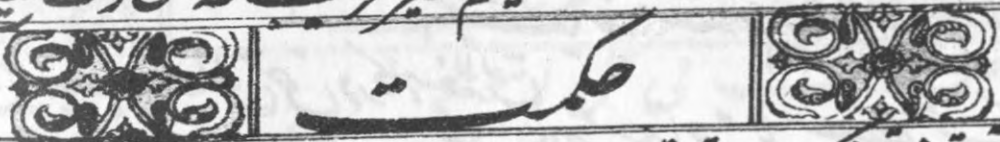
حکمت

اون سکرینک عالمغه سرور بولغان محمد
 یان حاج و آجلیغ غه قناعت لیغ محمد
 تولا یاتیب او یوس تلا و تلغ محمد
 یولین آرخان کمرغه هدایت لیغ محمد
 ابو جیل و بولمب غه سیاست لیغ محمد
 منار زوره قیلغوجی عبادت لیغ محمد
 ملعون لعین شیطانغه سیاست لیغ محمد
 طریقت غه حرمنا ارادت لیغ محمد
 حقیقت کا مقتدا اجازت لیغ محمد

ملک

یما نطق غه خیشلیق کر مهتسلینگ محمد
 سجدہ قیلکان ایکلیب اطاعتینگ محمد
 بیش وقت نماز بولغانده اهتسلینگ محمد
 عرش و کرسی بازاری عنایتینگ محمد
 مسکن احمد قلی غه کتابتینگ محمد
 یتیم فقیر غریب غه سخاوت لیغ محمد

قمار آلتینگ قهر نیکدین قورقوب بیغلار خواجہ
 حنا ہیم کوب الہیم کچورکای سکننا ہیم
 منافق لاریورور لار فسق و فجور قیلور لار
 طریقت فی پلہادیم حقیقت غه گیر ما دیم
 آخر زمان بولغاندور پادشاہ ظالم بولغاندور
 شرمندہ عاصی قل من عشق بولسیدہ بیل من
 قل خواجہ احمد طاعت قیل بیغلاما قی عادت قیل
 بلا کیلستہ طاعت قیل حقیدین بولو قل خواجہ

حکمت

بزدین درود بسیار یا مصطفی محمد
 یا سید المرسلین یا خاتم النبیین یا محمد
 یا ایها المدثر حق ایدی قسم فایز کرب
 حضرتده سن معظمت قرئده سن مجرم
 سن حبیب خالق حق درگاه غیالوق
 اصل وجود آدم مرسل بنی خاتم
 طوبی قاب قوسین قسری باغ کونین
 عرش و کرسی پین آشقان حضرت شاد اولاشقان
 یروکوک ایرور نامور نیک صحابه لار منظور نیک
 هر کمیکابولسه میلنیک کوتار و حق عذابین
 هر کم سنکاسغینور متوغدین اول قوتولور
 جانیم فداسی قلیسم خوشنود لیغینی اسم
 ارمان یوق ایردی اولسم یا مصطفی محمد

کر چه کو بتور کنه، هم کچور کا ی سن اتیم
 یارب پنچوک قیلغامین شفاعتین کولکامین
 امیتیدین بولغا ملا شفاعتین قولکامین
 احمد مرادی سنن ذکری و یاد دی سنن
 ایشلار کشادی سنن بایمصطفی محمد

حکمت

قد علمنا انت فی کل امور
 مصطفی در حالت نزع اید یلار
 امیتیم وای امیتیم دیب اید یلار
 برزنی سویدی اوزکالار فی سوید
 یرلقا دیم دیا کو خبہ قوید
 حق تعالی دین مذاکیلدی انکا
 جلد سین باغشلا یین ابد سنکا
 ایدی مندن سوکره امت بولغوسی
 فرض و سنت فی قویوب جرم اتیکوسی

اکثر امت دین ایمان کیتسکو سی
 انت کافی انت عافی یا غفور
 امیتم است لارا کپره صافی دور
 قادیم اوز وعده سیکا و افیدور
 مسکین احمد سن بو یازوق نه بریدین
 کرجه کوب قور قوم آهیم قهریدین
 انت کافی انت عافی یا غفور

حکمت

عشق بولیده فنا بولای حق پرو بار
 ایلکیم آچیب دعا قیلای ایزیم جبار
 عشقی تیکسه کویدور کوسی جان و تن بی
 عشق بولسه تانیب بولس مولیم سنی
 عشق و فرتی سیغاس دوستلار درکا هیکا
 تی دوزخ طاقت قیلما سببر آهیکا
 خاض عشقینکنی کورسات منکا شکر بولای
 اره قویسه ذکر یا دیک ذاکر بولای

ایوب صفت بلا سیغہ صابر بولسہ
 ہر نہ قیسنگ عاشق قلیغیل پروردگا
 عشق در دینی طلب قیلدیم در مانی بوق
 عشق یولیدہ جان برکای ایمانی بوق
 بو یول لار دہ جان بر مسہ امکانی بوق
 ہر نہ قیسنگ عاشق قلیغیل پروردگا
 قیدین تاپی عشقینک توشتی قراریم بوق
 عشق شناسین تونی کونی قویا ریم بوق
 در کا ہینکدین اوز کایر کا باراریم بوق
 ہر نہ قیسنگ عاشق قلیغیل پروردگا
 عشق بازاری اولوغ بازار سودا حرام
 عاشق لار کا سندین اوز کا غوغا حرام
 عشق یولیکا کیر کا نلار کا دنیا حرام
 ہر نہ قیسنگ عاشق قلیغیل پروردگا
 عاشق لیقنی دعوی قلیب یورالمدیم کہچسین قیلا لمدیم
 نادانلیقده حق امرینی بیلا لمدیم
 قل خواجہ احمد عشقین قاتیغ بلا بولس
 ہر نہ قیسنگ عاشق قلیغیل پروردگا
 گوز یاشیدین اوز کا ہچکیم کو ابولس
 ہر نہ قیسنگ عاشق قلیغیل پروردگا

حکمت

اولیا لار ایتکان وعدہ کیدی بولغار
 قیامت نی کونی یاوق بولدی دوستلا

عاقل قل لار بولغانیسنی بیلدی بولغار
 اولوغ کچیک یارالار دین ادبیهی خلق ایلیدین مهر و شفقت کیتی دوستلار
 احیاء من الایمان حبیب رسول ایدیی قزو جوان ضعیف لار دین حیا کیتی
 مسلمان سلیمان اولدی قائل حیات سیزلار عجایب قوم بولدی دوستلار
 مرید پرغ قیلمد یلار یوز و خاطر ناحق تو توب حق ایشلارین قیلمدی باطل
 اهل دنیا خلقیمیز و سخاوت یوق عجب شوملورغ زمانه لار بولدی دوستلار
 درویشلار نه دعا سیده اجابت یوق یاد شاه لار ده وزیرلار ده عدالت یوق
 آخر زمان عالم لاری ظالم بولدی تورلوک تورلوک بلا خلق غیاغدی دوستلار
 حقی ایتکان درویشلار کاغینم بولدی خوش آمد ایتکو حیلار عالم بولدی
 قیامت کون یاوق تیی قالغانی یوق انجوب شوملورغ زمانه لا بولدی دوستلار
 اوز اوزیغه بر نصیحت قیلغانی یوق قل احمد ایتکان سوزین یا لغانی یوق
 نصیحتین خلقه ایتب کیتی دوستلار

حکمت

محبت می جایین بچکان دیوانه قیامت کون اوت آغز دین ساچر دوستلار

قدرت بر لہ را تیلکان تہی تو رخ
 عاشق لار نہ نعرہ سیدین قاجر دوستلا
 دوزخ یغلاب داد ایلایکای خدا بیجا
 طاقتیم یوق عاشق لار نہ برہم سیجا
 قاجیب بارکای حق تعالی سپا ہیک
 عاشقلارنی یاشی برلان اوچار دوستلا
 عاشقلاری عشق دوکانین بارہ تور
 انشا اشد دوزخ قاجای اندیر قوت
 یاشین باچیب کویسین آجیب یوزین سور
 ینی آسمان طاقت قیلمای کوچار دوستلا
 رحمن ای کام ساقی بولوب می یچور
 اہل و عیال خانانین پاک کیچور
 وجود دیدین غمناز لیل حق قاجور
 جرم عصیان کرہ لارین آچار دوستلا
 عشق یامینی حق یوزیکا دایلا
 لطف ایلاسه ایکی عالم شایلا
 خاص عشقینی کو نخل ایچرہ جا ایلا
 عاشق لاری حق سرغیہ اوچار دوستلا
 سبحان ای کام برقطرہ می قیلہ انعام
 ذکر سر نہ ایتہ ایتہ قیلہ تمام
 حور و غلمان حمد ملک انکا انعام
 اوچلخ آجہرہ حریر تو نلار چار دوستلا
 اللہ دیبان کوز دین قویہ عالم کو یار
 خاص شہنشاہ دیم دیب حمل ای کام یلغوز سوا
 یاشل ورنغہ قانین تو کو ب یوز نہ یویار
 محمدین ایتہ شیطان لعین قاجار دوستلا

من ایما دیم التداوزی وعده قیلدی
 غریب بولوب ناله قیلدیم قولوم آلدی
 قل خواجه احمد عشق سیزلار نه ایشی دشوار
 عرش و کرسی لوح و قسم همه سزار
 عشق سیزلار کا دوزخ بایین اچار دوستلار

کمر

گوزوم مملیک دلیم مملیک جان مملیک
 بوحسرتده ندامتده یاشیم آقیب
 تورلوک تورلوک علامتلاربولدی پیدا
 بودنیاده لحظه فارغ بولمغ قیدا
 الگداوچون نسرزندلاریم قیلم قیلم
 بیابانده یلعوزقار دیک ناله قیلم
 خاص قللاردیک کیچه لاری قایم بولسم
 کیچه لاری آرام آلمای ربسم دیسم
 تاجیک

قل خواجہ احمد حق خدمتید جان بر سر
دہقان ایریس کیتمان چاہی پناں بر سر
آجیدمغای کل غنچہ سی نم بولے
بچوک علاج ایتور مینی سلیم دوستلا

حکمت

عشق سرنی بیان قیام عاشق لار کا
طاقت قیامی باشین آلیتیار دوستلا
تاغ و تاشقہ باشین وروب بخود بولوب
اہل و عیال خانہ اندین اوتار دوستلا
عشق شدتی باشقہ توش عاشق تیلار
بیگانہ لار تاشلار آنتیب انکا کولار
دیوانہ دیب باشین یارب قانعہ بویار
شاعر بولوب حمد و ثنا ایتور دوستلا
عشق سیزلارنی ہم جانی یوق ہم ایمانی
رسول اسد سوزین ایدیم معنی کانی
نیچہ ایتام ایشیکوچی پلکان قبی
خبر کا ایتام کونکلی قاتار دوستلا
عشق کوہری تو بسیز دریا ایچرہ نہان
جانین کجیب کوہر آغان بولدنی جان
بولہوسلار عاشق من دیب بولدہ قالغان
دین لارینی پوچک پلغہ ساتار دوستلا
اوقتہ کویدوم جانین تویدوم حیران بولدوم
بوجوک اوت کویمای یانمای بریان بولدوم
محبت نی آیتن ایشیتیب کریان بولدوم
گوزی کریان مراد یغہ تیار دوستلا

زار یغلابان زار اینکر کھیل رحمی کیل سون
 تھمت قیلغیل سر پھان قولینک آسون
 زمانہ آخر بولدی خو یونک کیستی
 حاصل لاری بخشی سوز کا قولاق تی
 کل یوم بسر دیدی حق مصطفیٰ
 بخشی لارنے اجرین پرورد کا حیزا
 فاسق فاجر ہوا قلیب برنے با ساش
 رسول اللہ سنت لارین کوز کا آلماس
 دنیا دار لار مالین کوروب ہوا قیلور
 اولار وقتہ ایمانین جدا قیلور
 قومودنیا یغفت لارنے والہ کوردوم
 شیطان ایدی ایمانیغہ چنکال اور دوم
 قل خواجہ احمد عاشق بولسا نک جانینک کور
 صدقینک برلان لستدیکیل تنگری سلون

دعا قیغیل مومن قل لار دنیا قویسون
دنیا قویغان آخر تغه تار دوستلار

حکمت

محبت فی شرابیدین ایچور مس
جان و دلیم حسرت بیلان کیتار دوستلار
الکدیا دین وردایلامای اولوب کیشام
ایسیز عمر دم ارمان برلان اوتار دوستلار
الکدیکان چین عاشق لار براق میندی
معشوقه دین محنت ییسه بو یون سوندی
طریق نی دریا سیغجه جو مغان کیشی
اوزی مونکلوغ کونکلی سینوق کورده یاش
خوارلیق زارلیق مشقت دور دایم لشی
دید آرینی طلب قیلیب تاپار دوستلار
حقیقت لیق عاشق لار نه نفسی اولوک
اوج یوز اتمیش تورت یوز قرق یورت بهت سکو
سوزی شیرین خلق خوشی یوزمینک تورلوک
بودنیانی پوچک پول غه ساتار دوستلار
عارف عاشق بولای دینک لایم تار قیق
حق و صلیغ ییای دینک تونلا قیقیل
بودنیانی عشرتینی تاشلاب لغیل
تاشلاب آسنگ مومن بیک کیتار دوستلار
قیامت فی شدتینی بلیا کانلار
فتیغ عذاب تار لحد دین قورقا غلام
حق قهر دین قورقوب یاشین توکما کانلار
دوزخ ایچره یوزمینک عذاب تار دوستلار

وادریغا اوتی عمر و مبیلا لم دیم
 جانین کچپ حضرت سری بارالم دیم
 نفسدین کچپ حق امیرنی قیلا لم دیم
 اولوب بارسم حسرت منکاتیا دوستلا
 اوتی عمر و م شریعت کاتیا لم دیم
 شریعت سیر طریقت کاتیا لم دیم
 حقیقت سیر معرفت کاتیا لم دیم
 قلیغ یولدور پر سیر نخول و تار دو
 قل خواجه احمد نفیس سالدی او شوبو یولغه
 انینگ و چون قاچتیم دوستلا چولدیغ
 ادد دیان یسج باقما دیم اونک سولغه
 ادد دیگان شوق شرامن ایچاردوستلا

حکمت

یراقان پرو باریم یولین ایرلا ب
 شیطان بعین یوللاریدین قانتیک دوستلا
 اخلاص برله محبت فی جایین کچپ
 جان و دلدده دخی ذکرین اتینگ دوستلا
 حی ذکرینی اتیب یچکان جام شراب
 یول او سیتده عزیز باشی مثل تراب
 اگدا و چون حالی خراب بغری کتاب
 جان و دلدده حی ذکرینی اتینگ دوستلا
 استانه غه باشیم قویوب زاری قیلسیم
 حلقه قوروب کیم ذکر اتیه یاری برسام
 ذکرین اتیب دل صحبتده دلا ترسام
 جان و دلدده حی ذکرینی اتینگ دوستلا

عمل قلمیای عالم علیم بایسیب یو کای
 اولوب بارسه تارلحد کاجانی کویکای
 الکر رسول دینیک کیم دیب بهیت قیلکای
 جان و دلده حی ذکرینی آتینک دوستدار
 منکر نکیر من رکنه یب سوال قیلغای
 قال حکمیدین بزرگت سی کار قیلغای
 واحسرتا عمل سیرلار خچوک قیلغای
 جان و دلده حی ذکرینی آتینک دوستدار
 الکر دیکان قند و غسل پیداقیلدی
 آخرتده الکر برله سودا قیلدی
 عمل قیلغان چمن عاشق نی دانا قیلدی
 جان و دلده حی ذکرینی آتینک دوستدار
 ایسیز عالم عمل قلمیای یولده قالور
 او قوب او قهای دنیا مالین قولغه الور
 من من لکیدین ایسیز عمیرن ضایع قیلور
 جان و دلده حی ذکرینی آتینک دوستدار
 طاهر بوزوب باطن توزه عالم بوسنک
 روز محشر قولونک تکی کای تانکلا بارسنک
 و اولیتانداست دیب یولده قالسک
 جان و دلده حی ذکرینی آتینک دوستدار
 عالم اولدور نمازا و قوب طاعت قیلسه
 حقدین قور قوب آخرتی غنیمت سی
 قرآن او قوب حقدین قور قوب رانکر استه
 جان و دلده حی ذکرینی آتینک دوستدار
 انداغ عالم ایکی کوزی کر یان بولور
 سحر لاری ایرته قوبوب مالان بولور

حق یولیده کو یوب یانیب بریان بولور
 خوارلیق تارتقیل کافنفینک باشی قانسون
 تفراق بولغیل عالم سنی با سید و تشون
 خوارلیق تار تیب حق مصطفی امت دیدی
 انینک و چون امت لاری قوتک لیدی
 است او چون بغریه یوق ذره بوتون
 حق تعالی قیلغا میو دیب سیرنی او تون
 قل خواجه احمد آلای دینک حقیران نوش
 ای نچیر امت ایر سنک بولور رووش
 جان و دلده حی ذکرینی اتینک و ستلا

حکمت

دیدار او چون جانی قربان قیلما کوخه
 جانین کچپ طریقت کاکیرما کوخه
 عاشق من دیب ایغان دعوی قیلما نک و ستلا
 عاشق لوق اولوغ دعوی قیلما نک و ستلا
 معشوق قیلما نک کونکل وزکا قیلما نک و ستلا

مید

من لیک برله طریقت کا کیر مادی لار
 جان دین کچمای بولغه قدم قویا دیلا
 نفس و لوتور مای تسلیم فنا بولما دیلا
 خاتم جمع لبق برله بولغه کیر مینک و ستلا
 او شبو عشق نای بولتی تسلیم بولسا
 ترور موندی یغلاب آخسته کولماق ترور
 کل سخک لاری عفران دیک سولماق ترور
 موندی داغ بولمای آخسته مین یی تیار
 مرشد لار نینک خدمت سینی قیل اختیار
 از لور کومدین بولغه کیر دیم دیدر بخیار
 یخشی پسک طریقت نه خطری بار
 فلاوز سیر او شبو بولغه کیر مینک و ستلا
 مرشد لار کا خدمت قیلنک نفس کا آفت
 تیکم نادان بویول لارده قیلما سطلقت
 صادق قل لار بویول لار نه بیلور راحت
 تیریک و لمای دیدار آرزو قیلانک و ستلا
 الکذاب لایمتی دیدی رسول سزکا
 اول محمد حق رسولی دیدی سیزکا
 یا لغاخی غه جنت یوقدور و الله انکا
 یا لغان سوزلا بایمان سیزین کیمینک و ستلا
 خانما نین ترک ایما نین کورس و دیدار
 دیدار کورای دیکان عاشق بولور بیدار
 انداخ عاشق انده کورکای آخسته دیدار
 دیدار کورمای سردین خبر تو مینک و ستلا
 سردین معنی تو میکا لار بیکانه دور
 اول عاشق نین مکان لاری ویرانه دور

عشق بولیدہ جان برکار جانا نہ دور
 جانین کچای جانین خبر بلیک و ستلا
 قل خواجہ احمد و زوین کچای دعوی قلیہ
 عاشق لبق اولوغ ایش دور غافل بولہ
 عاشق لبق اولوغ ایش دور غافل بولہ
 عاشق لبق اولوغ ایش دور غافل بولہ

حکمت

محبت نہ جاین اچپ قصا بلا بان
 آج و تو قلوب سود و زیان
 رقص و سماع اوکار کار دنیا حرام
 سحر و قدر حقہ سیغنیب بغلار مدام
 رقص و سماع اور کار عاشق اوزین بلیس
 یوزرینک دم تقصیر دیسه مغرور بولیس
 دنیا یتغیب رقص و سماع اور دی و ستلا
 دنیا یتغیب رقص و سماع اور کار جاہل
 درویش من دیر دنیا سری کو نخلی بلیس
 اوزرین کیتما رقص و سماع اور متی خطا
 سبحان ای کام انکا قیلل ایمان عطا
 طاعت

طاعت قیلہ دل لارینی قیلہ صفت
 ریاقیلیب رقص و سماع اور دی دوستلار
 وای او شنیغ نادانلار دین مید قیلہ نکت
 قیض و فتوح آکور من دیب یوکوروب یونک
 نفسی اولوغ شرعی بوزوغ ولی سلیمان
 شیطان لعین نوحته اور مای میسندی
 اوز دین کیمای قرصا بلیله لشد بزار
 تما عیدین بیر ترانیب تارتقای آزا
 دعا قیلای کور سالتما سون انکا دیدار
 دیندین کچیب رقص و سماع اور دی دوستلار
 دیوانر لیغ غالب کیلما ی سماع اور آرا
 حق مصطفیٰ چهار یار دین بزار یورار
 باشدین ایاغ کناه لاری حاضر توار
 کناه تیلاب رقص و سماع اور دی دوستلار
 شبلی عاشق سماع اور دی برکوکور
 مصطفیٰ فی حاضر کوروب سوال سوروب
 دنیا عقبین آرقه تاشلاب کوزین بومون
 انداع قل لار رقص و سماع اور دی دوستلار
 شبلی عاشق بغلاب ایدی ایار رسول
 رسولا یدی انشا اللہ قیلغای قبول
 رخصت تیلاب رقص و سماع اور دی دوستلار
 قل خواجه احمد رقص و سماع هر کیم کایوق
 تقلید برله اور سه سماع کیلای متوغ
 پور وایت پنهان ایردی اسیام قنوق
 حق فی تاپیب رقص و سماع اور دی دوستلار

حکمت

شریعت فی شرائطین بلیکان عاشق
 طریقت فی مقامین سپور دوستلا
 طریقتنی ایشلارینی ادا قیلیب
 حقیقت فی دریا سیغنه بتر دوستلا
 دیدارینی کوروب بولس توغ کون و یون
 حقیقت فی دریا سیننی خطری توغ
 ایا عاشق بود دنیا ده محنت تارتقیل
 هو صحبت یی قورغان بیرکا اوزونک رکیل
 بو یوللار نه غذا سیدور قیغومحنت
 سحرلارده زاری قلیغان خوش سعادت
 چین دل برله سیغلا کالار کورکای لقا
 قلاوز سیز یولغه کیرک عین خط
 وادریغا اوتی عسروم بیلای قالدیم
 دنیا ایزلاب دین آشین آرقه سالدم
 بیلا لالمن جالیم نخوک بولور دوستلا
 محنت

محبت فی شرا بیدین تا متساغانلار
 بایرنید دیک هر کون اوزین ساتماغانلار
 بود نیانی عزتیدین اوتماکانلار
 حیوان ایرور بلکه اندین ته دوستلار
 عاشق بولسنگ عشق بولیفه قویغیل قیلم
 دنیا عجبین طلاق قویغیل مثل ادهم
 عاقل ایرسنگ نیا اوچون بیاکیل غم
 قیامت کون خبرالارین برار دوستلار
 سیر شرا بین یکچکان عاشق اوزین بیلما
 بود نیانی عزت لارین کوزکا ایلماس
 یوزمینک دانا ناصح بولسه ندین ایلماس
 واشوقا دیب اوزین بیلای یورار دوستلار
 روز ائت خدا اوزی ندا قیلغان
 قالو ابلادیان روحلار جواب برکان
 حضرت تبار و حلا را و جوبقار شوکیلکان
 انداخ عاشق حق جمالین کورار دوستلار
 قل خواجده احمد عاشق بولسنگ نیا قویغیل
 آخرت نه عذابیدین قیغوبلیکیل
 ایرالار نه قیلغانلارین سنم قیلغیل
 اخذت قیلغان آخر مراد تا پار دوستلار

حکمت

حقه یا نیب مؤمن بولسنگ طاعت قیلغیل
 طاعت قیلغان حق دیدارین کورار دوستلار
 یوزمینک بلا باشقه توشه اینکر نمکیل
 اندین سونکره عشق سرنه بیلار دوستلار

غفلت برله عمر نیک سنی او تار ملکیل
 اندین سونکره درکا همیشه لایوب لکیل
 قل خواجه احمد حکمتی سبب یغلا سحر
 سوزا صلینی بلیکا ملا کلا اصل کو هر
 حاکمیت با قغان بیروغ قالاردوستلا

حکمت

کیلیک دوستلا راسد یادین ایم تنیک
 استغفر واستغفار فی تمای تنیک
 شیطان لعین نیز کاد شمن جاضر یونیک
 تار لحد کاکیرار و قنده نور کاتو لونیک
 الله نوری قبر احمی سنی روشن قیلکای
 مؤمن بنده آنی کور و ب حیران قالکای
 بر چه ارواح یغلیب کیلکای مبارک
 دعا قلیب یا نعا ندین سونک قالور گنه
 جمله ارواح سو یونوب برر قچار دوستلا
 بی

غفلت بر له عمر نیک سنی او تار سلکلیل
 حانتیک بر له پر خدمتین توروب قیلغیل
 اندین سونکره در کا هر سیغه لایون لکلیل
 خدمت قیلغان مراد یغه تیار دوستلار
 قل خواجه احمد حکمت شایب یغلا سحر
 ایرالار نه الفاطمین الیب خبر
 سوزا صلینی بیلکا ملا کا اصل کوبهر
 بجا هر یغه باقغان شروغ قالار دوستلار

حکمت

کیلنیک دوستلار الله یارین ایم تنهک
 الله یادی کونکل ملکین آچار دوستلار
 استغفر واستغفران یتمای تنهک
 شیطان لعین تن ملکیدین قیچار دوستلار
 شیطان لعین سیرکا دشمن حاضر لونوک
 تار لحد کا کیرار وقته نور کا تو لونوک
 الله نور قبری قبر احمی پنی روشن قیلکای
 ملا نکلا رتیکرا سیده روزن قویکای
 مو من بنده آنی کوروب حیران قالکای
 بو عالمی روشنیدین کچار دوستلار
 بر چه ارواح یغلیب کیلکای مبارک
 خدا بقدر مشغول بولغای تبارک کا
 دعا قلیب یا نغاذین سونک قالور تکه
 جمله ارواح سو یونوب بر بر قیچار دوستلار

می

لطف ایللا سنکی یولسیرلار کایون سرورن
 سجده ایلاب شاگردتین آچار دوستدار
 لا اله الا الله غم شیدا بولغان
 دیدار اوچون بو عالمده رسوا بولغان
 دنیا قویو آب خرت نی سودا قیلغان
 حوض کوثر شرابیدین ایچار دوستدار
 روزانل تقدیر قلیله حق حجابی
 یوزمین شیطان قصدا یلاسه یوق زوال
 گونین کونکار زاید بولکای قیال و حجابی
 دانا بولوب حق یول لارین آچار دوستدار
 محبت نی میدانیده جولان قیلغان
 حقیقت ندر یاسیدین کوهر آفرغان
 معرفت ندر متاعینی ایچکاسالکان
 یورسه تورسه درو کوهر ساچار دوستدار
 عاشق اولدور حقه جانین قربان قیل
 دگرین ایتیجا پر ضرب دروب سحر تورسه
 ایرانلار دین فیض فستوح قولغالتسه
 سلطان بولوب درو کوهر ساچار دوستدار
 حق تعالی درکاهیده موندوره تورس
 دعوی قلیله ایلیقنی لافین اورس
 قیده بار فیه فقیر مسکین دوکان قورس
 غریب بولوب ویرانه غم کوچار دوستدار
 قل خواجه احمد نعیدین اولوغ بلا بولس
 سیر و گولیدین طعه بر سنک هرگز تو میس
 تفراق اولوب سیروده یات سنک کافرا و کس
 نفسی اولکان حورو غلمان قوچار دوستدار

ملکت

حکمت

حکایتہ پلینک موندیغ کیلتور دینار
 خراسانہ تورت یوزیا شنی ^{بابا پچین اول سلطاننی} ست کوردیلار
 ایشیتی بابا پچین اول زمان ^{یخچرہ تورت یغاج ہرکون اوچار دوستلا}
 صحبت قیلیش قیزوجوان برلان اندہ ^{احمد آتلیغ بریشخ حقیقیش ترکستانہ}
 کیلدی ایرسہ کوردیلار اول مشایخ ^{منع ایتکالی ترکستانہ کیلدی دوستلا}
 اوشل ایغان کمرہ دور من بلیکیل ^{شیخ موسیٰ آرنغوجی خدایق}
 امراتیلار حکیم خواجہ سلیمان ^{یتو حضرت انکا جواب بردی دوستلا}
 باغلاب اورونک بیش یوز قچی اول ^{اوشل صوفی محمدی دانشمند غہ}
 یوز کیشی ہسم کیلسہ تو یا یلاس ^{برستونغہ محکم باغلاب قویدی دوستلا}
 اوشل مدہ پش یوز قچی سنا ^{ایچی کیشی تو توبانی ہسم باغلاب}
 یلانکاج قلیب آنی باغلاب قویدی ^{نہ آہ دیدی نہ واہ دیدی پلینک دوستلا}
 بر قچپدہ زار یغلابان فریاد ^{بیش یوز دین بر قچی نے آرتوق اوردی}
 انا احمدیش توروبان قویدی دوستلا

او شلده مريدلاري قيسلدي سوال
 پش يوز قچي اور كانده يوق هيج قيلد قال
 بر قچيني اوردی ایرسه بولدی بچال
 نيزند وردیبا اندین اصحاب سوردی سئلار
 اتا ایدی ارقا سیده دیو و پری
 اوز ناب یردی پش یوز قچي انکاتیکدی
 دیو و پری ارقا سیدین در حال کوچتی
 بچپیشی انکاتیکدی بلینک دوستلار
 بابا ماچین اولدم ایدی و احسندا
 کیلما سم رسوا بولوب خلق لار ارا
 اولار ایردیم او شبو حالت برله منا
 زار یغلا بان عرض حالین ایتی دوستلار
 اتا نینک لیریکینی انده بیلدی
 ریاضت تارتقونجه یول کورساتتی
 اتا برله اوج مرتبه خلوت کیردتی
 مراد مقصد سپردین لیریش بلینک دوستلار
 مرشد بولماچی سر کر مراد تاجادی لار
 خدمت قیدمای حق و اصل بولما دیلار
 زار یغلا بان کیچه بیدار بولما دیلار
 زار یغلا مای حق دیدارین کورس دوستلار
 یاد ایتا کوک قل خواجه احمد اولبانی
 قمریدلاری بابا ماچین اول سلطان
 قوللا غایم و عاصی یوسف بیضاوتتی
 نظم ایلا دیم بو حکایت بلینک دوستلار

حکمت

خضر با بام سالدی منی او شبو بولعه
 ایتدین سو نکره دریا بولوب تاشیم دوستلار
 شرعت نیک بازارینی سیران قیلیم
 معرفت نیک بوستانده جولان قیلیم
 طریقت نیک پشکارسیده طیران قیلیم
 حقیقت نیک ایشیکنی آچیم دوستلار
 الست خمرین پر مغان تو یا بر سر
 آیکا بر دیم مقدار محبه قویا بوردی
 قل خواجه احمدیاج و تاشیم کویا سردی
 طالب لار کا درو کوهر ساچیم دوستلار

خوش غایبدین یوشتی برجامه درویشلار
 باطنشیده هودیر لاری پنهان درویشلار
 قینای روان یورور لاری تکیه بیر استورلار
 تکیه صحت قورور لاری خوش صحبت شمع
 رنده لاری پر صلاح تسبیح لاری لاله
 خدمت قیلور هر صباح بلا جو دور درویشلار
 رنده لاری کیر حقان کونکلیده یوزارمان
 اوشبو دنیا بی پایان کوزکا ایلماس درویشلار
 رنده لاری اکیئده عصا لاری ایلکینده
 ایزدیادی کونکلیده الله دیو درویشلار
 اصلی فقیر بلیه لار و جو شهرین کیزسه لار
 طاهر باطن توزه لار سعادت تیغ درویشلار
 مشایخ لار بر سر ارخه تسیده بول زینهار
 پیغمبر دین یادکار قان تورور درویشلار

قل خواجه احمد مسکین بول مسکین لار دین معنی
 درویش لیکنی بیل حضور مو قوشی دور درویشلار

حکمت

یول و سئیده اولتوروب یولنی سوکان درویشلار
 عصا لاری املکینده همت قوری سلینده
 خرقة لاری کیر حفاان کونکلیده یونینک حفاان
 درویش حق نیک منظوری ذکر ی ترور کجاری
 یاز و قوم کوب یول اتمس بابار و سیدن نامس
 سری برلان سولار لاریلیکا حکمت تونار لار
 ایت نصیحتی اولدور ورقیزیل یوزین سولدور
 خواجه احمد کابوترور ساتب بیسون درویشلار

حکمت

اون سکرنیک عالمده حیران بولغان عاشق لار
 هر دم باشی اور کولوب کوزی خلقه تیر مولوب
 گو یوب یانب کول بولغان عشقیده بیل بولغان
 ایتیمنی کورسه قل بولغان مردان بولغان عاشق لار

بول و ستیده خاک بولغان سینه لاری چاک بولغان
 ذکرین مہیب پاک بولغان بالان بولغان عاشق لار
 بہت قورین بولغان بولجریک بغرین داغلاغان
 فریاد اوروب یغلاغان کیران بولغان عاشق لار
 کامی یوزی سارغاریک ہی یولیدہ غریب
 احمد سہم عاشق بول صد قینک بول صادق بول
 درکا ہیغہ لایق بول جان بولغان عاشق لار

حکمت

عریلیغہ غریب بولغان غریب لار
 غریب لار حالینی بیلکان غریب لار
 سبب برلہ یراق یرکا باریبان
 قرینداش قدرینی بیلکان غریب لار
 سوسا کاندہ سوکا محتاج بولکان
 تیرکدہ زارا اولوب اولکان غریب لار
 غیشی بلیاس غریب لار حالی سندور
 کیم اول بیتد اولار مسکین غریب لار
 لیل ایدی احمد اوزونکا باق غریب
 غریب سن سن غریب مسکین غریب لار

حکمت

حوقل لاری درویشدا حقیقت نی سلیمشلار
 حقہ عاشق بولغانلار حق یولنیغہ کیرمیشلار
 حق یولنیغہ کیرکانلار الله یویرکان لار
 ایراملار ایزین ایزلاب مملکتدین کچمیشلار

عالم فخری مصطفی انداغ ایدی مر حبس
 معراج تون فخر ایتی فقیر لیکنی ایستلار
 کو نکل سربای دنیا غه شروع قیلای حرمه
 دنیا مینیک یکانلار جهان مالین آغانلار
 حق نی سو یکان عاشق لار حلال یقین کچمیشلار
 لاسفتی بولغانلار ناحق دعوی قیلغانلار
 قاضی امام بولغانلار ناحق دعوی قیلغانلار
 حرام یکان حاکم لار رشوت آلیب بیکانلار
 نایتیغ نایتیغ بیکانلار تور لوک تور لوک کیکانلار
 مؤمن قل لار صدا قلا صدق سبرله تورکانلار
 قل خواجا احمد پلش سن حق بولغیه کیش سن
 حق بولغیه کیر کانلار حق دیدارین کورمیشلار

حکمت

هو حلقه سی قور و لدی ای دیر کار کیلینک لار
 حق سفره سی بایلدی اندین اولوش لستیکلار
 قال علینی او قوبان حال علیکایت بیان
 یو قلوب ایچره باتیان بارلیق لار دین آلمیکلار
 یرقیب شفقت پرده سین تلای بیدار و عدوین
 اچیب کو نکل دیده سین مشاهد قیلینکلا

هوآره سین لیسبان نفس با شیغه سالیسان
 تونی کونی طالب لار جاننی قرابن قلینیکلار
 حلقه ایچره هودنیکلار عشق او تیغه یانینک لار
 تن جان برلان طالبلار تجیه بر شلاب اینیکلار
 هو هو تو زار اینکرا ب هودیکده معنی بار
 دیداریدین امیدوار رحمتیدین لسنیکلار
 قل خواجه احمد قل بولغان بول و ستیده کول بولغان
 طالبلار غمعل بولغان نین عمرت لسنیکلار

حکمت

دیدارینی طلب قیاسنک ای ذاکرلار کحیب حلقه ایچره کور کونک دیدار
 شوقینک بیدار الله ایتیب استغه قاتیب
 تون اولوقوسین حرام ایلاب بولغیل بیدار
 بیدارلار کا حق جسمتی بولور یاوق
 من من لکینی جزا سینی برکان تموق
 سنن برون یارلار نیک قیاسنک
 عمر نیک آخر بولدی نوبت سنکائی
 نفسینک سنی باقیب تور سنک تیلار دیمس
 قولغه آسنک بون قوشدیک قولغه قومس
 قولغه الیب تون اولوقوسین قلیغیل نید

نفس بولیفه گیر کان کیشی رسوا بولور
 یولدین آرنی تائب توزوب کمر اه بولور
 یاتسه قوبه شیطان بلیه همراه بولور
 نفسی تیکسل نفسی تیکسل ای بکروا
 نفسینک سنی آخردمه کدا قیلکای
 دین اومینی غارت قیلیب ادا قیلکای
 اولار وقتده ایمانینکدین جدا قیلکای
 عاقل یرسنگ نفس بی دین بولغیل نزار
 فرعون قارون شیطان سوزین محکم توتی
 بول کسبیدین یرار یلیدی آنه توتی
 موسی کلیم ناصح بولوب سوزلار ایتسه
 قولاق توتمای اول اکیسی ولدی مردا
 ثنابینکا تو قیلیب یغلاب یوکیل
 لیتار من دیب یول باشیغبار یب تورکیل
 کیتیکانلار نه کوروب نهم عبرت الکیل
 عبرت استنک یا تیش سرنک بولور کلزار
 مؤمن قللار در در حالت پیدا قیلدی
 حق بولیده جان و دلنی شیدا قیلدی
 دنیا تاشلاب آخرت فی سودا قیلدی
 سودا قیلنک حورو علما ن بری طیا
 قیامت کون تانک عرصات آتس یلور
 بیهاک بیهاک نوظهر یاد کونلاری بار
 نماز روزه توبه اوزره بارغانلار غنمه
 یارلقامیش قللار برله صحبتی بار
 نماز برله روزه لاری اوتن الار
 عالم خلقی سو یونوب انی حق دین تیلار

قیامت کون کوروب انی الارتن کلار
 نه قل ایرمیش بوسعدت نصرتی بار
 اول ارغیلار کیسمکاتر و یلکیلانی
 توبه قیلغان عاشق لار غه ایچوروراسنی
 توبه سیزلار اول ارغیدین ایچاسنی
 انکا ایچورور زهر روز قوم شر بتی بار
 قیامت نی برکونی منیک یلجه بولور
 بودنیانی سانسجه بلخیه بولور
 قیامت کون تمیش منیک یل انده قالور
 توبه قیلغان قل لار انده کومیس مهلتی بار
 هرکیم حقنی قلی بولسه حقه یانسون
 حقه یانسن ادرین بیکان ناری بارسون
 قل خواجه احمد نفس الکییدین قیلور من داد
 پرخبر لار ایشیتا سلا رداد و نر داد
 قان یغلا غیسل ایشیون اول پروردگار

حکمت

توبه قیلیب حقه یانغان عاشق لار غه
 او جلیخ ایچره تورت ارغده شر بتی بار
 توبه قیلما ی حق دین یانغان غافل لار غه
 تار لحدده قاتیغ عذاب جبرتی بار
 او جلیخ ملکین اوقعان قل لار توبه قیلسون
 توبه قیلیب خضر تعین یایوق بولسون
 حور و قصور غلمان ولدان خادم بولسون
 الوان الوان کیار تشریف خلعتی بار

توبه قلیغان عاشق لار غه حورین سرور
 قچان اولوب کور کا کیر سه کوری کینکور
 توبه سیز لار بودنیا دین کچا سسلور
 قل خواجه احمد خوک موده اورون تاسون
 کیچه گوندوز قورقه تورور هستی بار

حکمت

بهشت دوزخ ملا شور ملا شاقده بیان بار
 دوزخ ایتور من آر توق منده فرعون یان بار
 بهشت ایتور نه دیر سن سوزنه بیلای ایتور سن
 فرعون یان منده دور منده یوسف کنعان بار
 دوزخ ایتور من آر توق بنیل قل لار منده بار
 بهشت ایتور من آر توق مؤمن قل لار منده بار
 دوزخ ایتور من آر توق منافق لار منده بار
 بهشت ایتور من آر توق عالم قل لار منده بار
 دوزخ ایتور من آر توق ظالم قل لار منده بار
 بهشت ایتور من آر توق ذاکر قل لار منده بار
 ذاکر لار نه کونخلیده ذکر و فکر سبحان بار

دوزخ

دورخ ای تور من آر توق بی نماز لامنده بار
 بی نماز لار بونیسیده یلان بیلان چیان با
 بهشت ای تور من آر توق دیدار کورک منده بار
 دیدارین کورسا تور غه رحیم آتینغ رحمن بار
 دورخ انده تیک تور دی بهشت عذرتی ییدی
 قل خواجه احمد بیله دی بیلدو کوچی نرین

حکمت

محمد فی بلیسنگ دانی عرب دور
 حقیقت بیلماکان آدم ایاس دور
 بلیسنگیز هج نیمه کا اوخشاماس دور
 بلیسنگ پچون ایرور اسم بچکونه
 قهر لانه قیلوریر برله یکبان
 بولا دور زلزله یر برله آسمان
 رحم قیلیمه بلیسنگیز رحمتی بار
 محمد فی صفت قیلسام کینه
 اتاسی آتی عبد الله ایکاندور
 محمد فی باباسی سا قلا غاندور
 باباسین بلیسنگیز عبد المطلب
 کونکده سا قلا کالینر خشتی بلیس

بابا سېنى اتاسى ايردى باشم
 پېلېنك تور توپنجى سیدور عبدالمکشاف
 رسول غېلېسە ھېرکېم تور تېشىتىن
 بابا سېنى ياشىدە اولوب دور
 ابوطالب على نى آتە سیدور
 ابوطالب بولادور ایش باشىدە
 محمد اولتوروردایم قاشىدە
 محمد نى ياشى اون تې بولدى
 محمد نى پېلېنك کیم مثل شېفتار
 خدیجە کونکلىدە آنى سويادور
 کىچە کونذوز تىلار آنى خىدادىن
 کورونکىزلار خدانى شېوېتىنى
 خدیجە غە رسول چاکر بولوب دور
 خدیجە نى خدا نىجىستىن آچىپ دور
 رسول نى باشىغە دۇلار ساچىپ دور

رسولنى

رسولنی یاشلاری قرقعتیب دو
 که اندین سونک خدا دین وحی مہنب دو
 کہ اندین سونک محمد بولدی پاشاہ
 رسولنی کو نکلیده یار بولدے اللہ
 محمدنی ایشین اللہ بتور دی
 حقایق برچہ سی ایمان کیتوردی
 رسولنی باشیدہ بولدی عمامہ
 کمال تابقی او تورا وچ مینک صحابہ
 رسولغہ برچہ سی خدمت قیلا دور
 ادب برلان توروب عزت قیلا دور
 رسول آلدیغہ بریتیم کیلیب دور
 غریب و بستان من دجیب ایتیدور
 رحم قیلدی رسول انیک حالین
 تیلان کائین انینک بردی قولیغہ
 رسول یدی انکام من بسم یتیم من
 محمد ایدیلار ہر کیم یتیم من
 یتیم من کور سانکی نر آغز تاج تیرلا
 یتیم من کور سانکی نر داغ ایتما تیرلا
 یتیم لار بوجھب ساندہ خوار ایکا ندور
 غریب لارنی ایشی دشوار ایکا ندور
 غریب لارنی ایشی دایم سولوک دو
 یتیم من یتیم من مثل اولوک دو
 خدا یتیم غریب لار بیکل اولوک دو
 غریب منی ایرتہ آخشام سور کولوک دو

صفت قیاسام علی شیر خدا دور
 کافرلارنی قیلور ایما نغہ دعوت
 که مؤمن بولغا این آکیب کیلا دور
 که شمشیر قوغده آکیب سینه دل
 قوبیده کی یراغی ذوالفتری
 علی نی بارایدی اون سکر او غلی
 علی اسلام او چون قان لاریوتا دور
 خواجه احمد بیل غریب لیک کا تو شود
 رسول اولاد نغہ سوزلار قایت بدو

حکمت

گورکان زمان نیانکان ابا بکر صدیق دو
 مونکلاشکانه سیغلاغان قلو قعبه سیل باغلاغان
 برقولیدین قاتیمکان سیرین اظهار ایمکان
 جان جانا نغہ قاشورغان قیزین قولیدین شوغان

ایمان

ایمان سوزیکان نفس و هوا دین کتیکان
 حق رسولی برکتیکان ابا بکر صدیق دو
 محمد کافین انا قیلکان امین سج خطا
 بوغیغه سالغان پوتا ابا بکر صدیق دو
 قل خواجه احمد قیل تصدیق یار غار دین قیل تفریق
 عارف لیکنه میل صادق ابا بکر صدیق دو

حکمت

ایکی پنجه سی یار بولغان عدالتیغ عمر دو
 بلاغه اذان اتورکان شرعیتی بیلورکان
 دین سوزینی او قنورکان عدالتیغ عمر دو
 تعبیه اشیکین آچدورکان بجهت نشیندورکان
 رسول گوگلین قنیدورکان عدالتیغ عمر دو
 شرعیت ناس تو تقان طریقت فی راست تو تقان
 حقیقت نه خوب بلیکان عدالتیغ عمر دو
 او غلیج لاپ کیلتورکان ده او بر و اتورکان
 عدل قلیب لیل سورکان عدالتیغ عمر دو
 چراغ بولوب و چاکان دین بولیدین کجاکان
 یا حق ایشی ایمان عدالتیغ عمر دو
 مسکین احمد قیلکیل یا قیلکیل عمر بکنی نسا
 شاید روحی قیلغان شاد عدالتیغ عمر دو

حکمت

او چو پنجه سی یار بولغان عثمان باجیادور
 تهر نفس ده یار بولغان عثمان باجیادور

حق رسول نه دامادی دسمنیر نه بنیادی
 او قوغان نج شاطبی آیت حدیث کاتبی
 مناجاتی کوه طور آلفا نلاری ایکی نور
 گو بلار کیلیب پیاده قویا دیلار شهرده
 توصیف قیلد نیک عثمان نج خواجه احمد سن
 یوت تور شک و کمافی عثمان با حیا دو

حکمت

تور تو چچی یار بولغان علی شیر خدا دور
 ایتمکان سوزی رحمانی کور سنک یوزی نور
 همّت قوری پلیده مولیم یادی تلیده
 مینیب چیقسه دل لغه یر کا تو شار زلزله
 دشمن لار کا مقابل بولدی کا فرغه قاتل
 رحمت قیلکای پرو بار هر نه قیلسه برگی بار
 خواجه احمد کا مدد کار شیر خدا علی دو

حکمت

عارف

عارف عاشق جان ملکیده الم تار تار
 او ن سکر نینک قمو عالم غفل بولور
 گو نکل قوشی شوق قناتین تو قوب او حبه
 جمله وجود یادین سیراب بلبل بولور
 محبت فی میدانغہ اوزین سبالسه
 معرفت فی بوستانغہ اوزین اورسه
 سیرشرا بین اچیب عاشق روحی قانسه
 مودب فی کلزار پیده خوش کل بولور
 ایرانلار حق یادیدین غافل بولیس
 زجال لالتھیم دیر خالق آناس
 ایران بولین تولقان ہرگز بولده قالمس
 اول حضرت دہ سیرا ہراری مقبول بولور
 الکت خبرن کیم کا بر سہ اوشل سالتے
 بلا یادام اچیب اسرو منکو باقتے
 تن وجانین کویدور و بان شوق اصراقی
 اچیدین کو یوب باقتلیبان ہسم کول بولور
 ظاہر لارین آتی برلہ سیرہ کان لار
 باطن لاری آتی برلہ توزہ کان لار
 شوق او تینی ایچ کونکک کایزہ کانلار
 ماسوی برلان قہبان مشغول بولور
 طریقت دور بویال آتین سپہ درویش
 معرفت نہ متاعیمدین آتہ درویش
 اوز کا یول لار باد ہوا سانہ درویش
 حقیقت نہ میدایندہ ایر اول بولور
 قتیغ لانیب قل خواجہ احمد بولغہ کمر کل
 قتنی کور سانک قلی بولوب معنی سو کیرل

قادر ای کام روزی قلیب معنی آلکیل
معنی سوراب معنی آکان چن قل بولو

حکمت

سبحان ایریم بنده سیغه لطف ایلده
ایچی یاروب تاشی کو یوب بریان بولور
پراتیا کین تو توب عاشق بولغه کیرسه
حقنی ایزلاب ایکی کوزی کریان بولور
جانین کیچای عشق سیرنی سلیسه سلیس
مالدین کیچای من من لیکنی قوسیه بولس
سومی بولمای بلغوز اوزین سولیه بولس
انداع عاشق ایل کوزیدین پنهان بولور
جانینک قیناب زقوم چناب عاشق لغیل
باشینگ تو کو ب کوزونک سولاب صادق بول
اندین کین درکا سیغه لایق بولغیل
جانینک بر سنک حم ایلده جانان بولور
عشق بولیده کیچه کوندور عینلار غانلار
جانین کچیپ پلین مجسم باغلا غانلار
خدمت قلیب حق سیرنی انکلا غانلار
تون اولیقونی حرام قلیب نالان بولور
وا در یغا عشق بولیده جانیسم برمای
خواص بولوب دریا ایچره کوه سر تیرمای
حقین اوزکا غفلت لار نه یراق سالمای
یا نکلا بارسه ندامت لار چندان بولور
عاشق بولسنک یارید دیک انکلا غانلار
والله باله دنیا حرام تاشلاب اتغیل

قانار توکوب کوزلار نیکدین تونلار قانعل
 بر لحظه ده شیطان ملکی ویران بولور
 تانک آتقونجه ذکرین ائیکیل جاننیک برله
 تاغ و چولنی بوستان قلیکیل قاننیک برله
 تاشدین قاتغ تاشقه یا تغیل ماننیک برله
 بولدین آرزغان یوزمینک غافل مردان بولور
 تاشدین قاتغ تاشنی سورکان خمرلار
 تخمینی شین ارقه تاشلاب نیایرلار
 ایت حدیث بیان قنیا قمتیغ سوزلار
 ظاهراً دم باطن لاری شیطان بولور
 ذکرین بغیل قانار آقون کوزلار نیکدین
 حکمت بغیل درلار تاسون سوزلار نیکدین
 کل لار و نسون هر رباقان ایزلار نیکدین
 کل کل باتنک کل آچیلیق بوستان بولور
 سحرلارده ایرته توروب قانار یوئگیل
 سیرمعان اییا کینی محکم توئگیل
 حقه عاشق بولغان بو بسنک جانین وئگیل
 جانین وئگیل چچکان چین عاشق لار عریان بولور
 بودنیاده فقیر لوق نه عادت قیلغان
 خوار لوق تارتیب شقت فی راحت بلیکان
 قل خواجه احمد شیدا کاخنت قیلکان
 قیامت کون انداغ کیشی سلطان بولور

حکمت

اوشبوسر بلیکان جاہل کیشی
 درویشلار نه قدرینی قہان بیلور

تیل او جیامت من دیب دعوی قیلور
 مصطفیٰ فی قدرینی قحبان بیلور
 طریقت فی لذتیدین تاتقان کیشی
 دنیا سینی دین بولیده ساتقان کیشی
 گچہ کوندوز کوزده یاشی آقان کیشی
 بودنیانی قدرینی قحبان بیلور
 گچہ کوثر طاعت قیلبه او شل عاشق
 بودنیاده کنا میدین بولور فارغ
 درویش لار ز غنیت قیلغان اول منافق
 معرفت فی قدرینی قحبان بیلور
 دنیا مالین غنیب یولنی تئورکان لار
 ایسیر عمرین ضلالتده کچورکان لار
 قلاور سیر پابنده یوروکان لار
 محبت فی قدرینی قحبان بیلور
 گوب کیشیلار دعوی قیلور نفس کوثر امتیب
 یتیم یچپ حیوان کبی تونلار یتیم
 روزه توتمس کوه برس، سلم وایت
 حق تعالی قدرینی قحبان بیلور
 متقی کل متقی کل ایدی رسول
 ای قل احمد بو حدیث ز قیلغیل قبول
 سوری خلقی قبول قیلمای بولدی ملول
 جاهل خلقی پر قدرینی قحبان بیلور

حکمت

مجلی فی مقامی دور عجب مقام
 اول معاهده عاشق لار جولان قیلور

قی کو نکل کا تجلی سی بر تو سا ہے
 سچو دو بوبو با وزین سلیمای فغان قیلور
 اول مقام فی یوللارینی رہسزنی تیار
 و سواسل یاب شیطان لعین دینین بوزار
 اول مقام فی بلیدور کالی رہبر کراک
 او شب یولینی صبطا یگان سرد کراک
 اول مقامغہ تیکان عاشق شراب کج
 شوق قناتین حضرت تبا تو قوب او چار
 دیدار تیلاب ترک یلا سانک ماسوانی
 و انخفاً من غسل مصفتانی
 اول مقامنی توحید آتلیغ درختی تیار
 ہر بر شاخی مینک یل حلیق یولینی توتار
 اول درخت فی میوہ سیدین باتقان قیلور
 گور اچپیدہ آسایشہ باتقان قیلور
 سحر لار دہ کوزایا شینی عجمان قیلور

ہمت قورین قل خواجا احمد بیلکا با غلا
 یقاکمے تو بٹانک تقو نہ تینما ی غلا
 شاید سنکار رحم ایلا بان جانان قیلور

حکمت

محبت سیر خلا بق دین ہر کسیم قاجہ
 اور تاب کو یوب عشق بولیدہ یاسین ساجہ
 بندہ دیگای کو یکا نلار نہ سویوب اللہ
 قیدہ بارستہ بیج لاری شئی بیدہ
 ذاکر بولوب کرین متیکہ یسلکان بندہ
 دردی بولسہ حق درد یغہ برکای دوا
 تون سحر لار حق اولیغایتب فان یغلا یار
 دواسی یوق دردنی بریب زارا نیگر امار
 حقہ عاشق بولغان قل لار دایم بیدار
 اہل و عیال خانماندین بولور سب زار
 آسماعیل دیک عزیز جانین قسربان قیلور

دولار

دیوانه زولیده موحق فی تابستان
 قیده باره کوزنی یوموب ستر تابستان
 شیخ من تیو باش کوتارکان جقه قیاس
 بیدار بولوب درد سیرلار کا بولم طیب
 ای مؤمن لار طاعت قلیب تیانما نیکر
 جرم حشرش سغیش مالغه قوانما نیکر
 بودنیاغه بنا قولغان قارون قنی
 و امق عذرا فرماد شیرین مجنون قنی
 هیچ بیلد نیک مو آدم اولمای قالغان قنی
 دنیا طلب بوی خدا آلفا نیتی
 عشق دردیغه دوا سورکان حاضر تلیب
 مغر سرنیک بغرنیک یچره قیلور جلوه
 جسمنی کور سنک بول لارده یلغان عاشق
 ظا هر صوفی باطن کچره ایرس صادق

اینک و چون معشوقه بوسه لایق
 تن سوزلا مس جان سوزلا مس ایان سوزلا
 عارف لار کا خدمت قلیب یولین تو سوزلا
 عاشق بوسنک کچه کوندوز عشقیا کیل
 عاقل بوسنک دالار غم سیر اتمیکیل
 درویش بوسنک طاعت قلیک کیل قیدریا
 یلغان درویش قیده بار سه زرق دریا
 وای اوشنداغ درویش لار دین سنا کیل
 ایامحبوب یولده قالدیم یولغنا لک کیل
 درویش من ریطاعت قیلور خلق کهنده
 الله او چون طاعت قیلغان درویش قنده
 عاشق بوسنک عشق یولیده فنا بولک کیل
 محرم بولوب چمن دلیک دو ابولک کیل
 عاشق

عاشق لاری حقہ با قیب نغسہ تار تار
 مجبت نے دریا سیغہ چوموب با تار
 گوہر آلیب معشوقیغہ رازین ایتار
 قطرہ یاشی بیر کا تا مہ عثمان قیلور
 عاشق لار کا بردی عشقین کویدو کالی
 زلیخا دیک قدین دو تا میتلدور کالی
 ریاضت دہ رنگ روین سولہ ور کالی
 حین عاشق نے رنگ روین سامان قیلور
 عاشق لاری حق قہر دین قورقوب شترار
 نیرو کو کدہ لائک لاریغلاب تورار
 گاہی قزیل گاہی سرنج بولوب تورار
 ناتہ ایلاب نیرو کو کئی لرزان قیلور
 عاشق لار نے خاص معشوقی سحر نزار
 مذا قیلغای ایجب سکدیب باطن کوزلا
 عشق شدہ طغیان قیلہ دردی زور لار
 قیدہ سن دیب قیدہ سن دیب عاشق ایتار
 عاشق لار دہ حد نہ بولغای معشوق ایتار
 اغرنی ایتاس تیلی ایتاس دلی ایتار
 اوچ یوزا تیش تور لاری لرزان قیلور
 عاشق لار نے قیامت کون جالین کالی
 حین عاشق نے کو کسین بارب داغین کورکا
 پاک اغرنین کفکی آفتیب یو کوروب کالی
 کیمکا برہ پاک عشقینی حیران قیلور
 عاشق لار نے طلب لاری جام شراب
 معشوقیغہ تیاک او چون بغری کباب

روحلارینی غذاسی دورچنک رباب
 آهیی حقیقه تی اتیلم ویران قیلور
 قدرت برله هر نه قیسه ایرکلیک اوزی
 قدریتدین معلوم ترور قیش و یازی
 ای نا انصاف اشدایله قیسه یازی
 قنارای کام جانلیغ لار نه سچان قیلور
 یغلاما قنی هر آد مغه برکان قانی
 یغلاما قلیغ آسان ایس باغیر قانی
 گوز یاشینکنی ریا قیلده حق فی تانی
 حق بقالی سویکا ملار نه کریان قیلور
 قل خواجه احمد بنده من دیب و مرکیل لاف
 ریا رلان قیلغان طاعت برجه کداف
 شرعیتده طرقتیده کار نیک خلاف
 آخرت ده کذاب لار فی عریان قیلور

حکمت

محبت نی بازار یدیه هزار دستان
 ابلبل لاری سیراب نده افغان قیلور
 معرفت نی میدا ینده جولان قیلغان
 کجه کوز کوز یاشینی عکان قیلور
 اول بلبل نه او آرینی ایشکان لار
 سحر نی تا عین کین سیراب اوشا تکار
 بودنیا فی مزاسینی اونو تعان لار
 فریاد اوروب یغلاب کوزین کریان قیلور
 عاشق قل لار بودنیا فی کوزکا الیماس
 دنیا عشقین زاهد قل لار تلیکا آلاس

کجه

گنج کوند و زمست و حیران اوز کا کیلاس
 و دروغا کجی عسروم تو یای قالدیم
 همت قورین بلیکا محکم جالب الدیم
 ایا عاشق کج کوند و زمست نمای یغلا
 اجل متیه مردانه وار پلینک باغلا
 شیخ منصور اوز با شینی داریده کوردی
 سچود بولوب وزیر بلیای افغان قلدی
 شیخ شبلی عاشق بولوب بلیای اودی
 بود نیانی عزت لارین تاشلا باغی
 انداغ ایرلار محبتینی تا بقان کیشی
 سحر لارده چا ضرب ادرق نینک اشی
 مو انداغ بولمای حق و صلیغیت بی بس
 هوذ کربنی متیب دایم تیلدین قوتیس
 و بهی برلان دل لارینی لرزان قیلور

قل خواجہ احمد بو حکمت نے کیم کا ایدینک
 عارف من دیب خلا یقہ اُتوب یایدینک
 تاثیر قیاس عالم لار غہ ایغان پدینک
 عارف اولد ورتن ملکینی ویران قیلور

حکمت

محبت می دریا سیدہ خواص بولوب
 معرفت نے کو هر منی انغوم کیلور
 طریقت نی میدا سیدہ پرواز قلیب
 اولن طوبی درختیغہ قونغوم کیلور
 اول طوبی درختیغہ ایکیسہ تہماس
 اللہ دیکان عاشق قل دین تقصیر کیلیاس
 چین عاشق ایران هرگز یولده قالماس
 عاشق بولوب اللہ یادی اینغوم کیلور
 عاشق قل لار حق یادی دین خالی اماس
 حقیقت لیغ بودنیا غہ میلی قیلاس
 چین عاشق لار دنیا عقبین هرگز آلماس
 من تقی بودنیا دط قویغوم کیلور
 تجلی نے نوری برلان عقلی شاشقان
 اللہ یو کونکل با غلاب طور غہ آشقان
 محبتی اوتی برلان قیناب شاشقان
 من یقی اللہ یو بار غوم کیلور
 اللہ یادی کونکل لار نی قیلدی خرم
 بلج ملکینی تاشلاب کلیم کیدی دم
 کلیم کیم ہدایت کا اوردی قدم
 ہدایت کا انداخ قدم او کوم کیلور

کیم

کلیم کی کان اول عزیزلار حقتہ باقار
 آہلاریدین تلمیم تا عذار سیریب آقار
 سلیم بولوب صفایولدی جنید شبنمی
 خلق نه قویوب فنا بولدی ذوالنون مصری
 اندیادی کتبسترنی اوین بوزدی
 چون بودیدیم معصیت لار تونکا تونزادی
 شوق شرابین یحسین ایرسه قیلدی خراب
 دیدارینی روزی قیاس ایزیم و باب
 قل خواجه احمد کوهر نیکیلیغ حکمت ابدی
 اوزون توننی کونکا اولاب قیام توردی
 دعا او قوب روان حکمت ایغوم کیلور

حکمت

قیویرده عزیزلار نه جمعی بولسه
 اوشل بیرده حال علمینی ایغوم کیلور
 الارنه صحتینی خوشلاسم من
 اوزومنی اوزلار یغیه قاتغوم کیلور

خوش صحبت لیغ درویش لار غہ جانیم ہر ہم
 خدمت قلیب بخشیدار دین دعا السم
 شوق شراپن ایچکان قیلور دنیا طلاق
 دنیا تیب یورکانلارنی ایشی ہراق
 وادریغا خوبلار ہمہ یغلا ب و تی
 گوزوم یوموب تا آحقونچہ عمر و م اوتی
 تیلی برلامت من دیب یلغان سوزلار
 حلایسنی موندہ تاشلاب حرام کوزلار
 زمانہ آخر بولسہ عاقل کیتیکای
 دنیا اوچون ایمان اسلام دینن ساقی
 ملائک لار غلیب کون صحبت قوردی
 معراج اور زہ حق مصطفیٰ مونی کوردی
 حق مصطفیٰ بخود بولوب اوز دین گیتی
 جبریل کلیل حق مصطفیٰ باشین توتی

سبحان ای کام قدرت بر لان ذکر اور کا
 عاشق بولسنگ کو نہ یا شینگنی سا چیل بولسنگ
 ادہم صفت و بخت دین کچھ بولسنگ
 قل خواجہ احمد دینا کورسنگ نہ ہا رچا جیل
 آیت حدیث سوزی برلہ دنیا ر سا جیل
 ایراتلار دین درو کو سر آغوم کیلور

حکمت

محبت نے بوسا نیغہ بلبیل کی
 او شل وقت دہ کہیم نے جا لینی
 مردان ایر و حق بولینی باشچی لاری
 وحدانیت دریا سینی بولچیلاری
 حق و صالین تیل کا تلار تونی کو نے
 حق دین مٹیکیلور پینک مونی
 محبت فی عصا سینی قولغہ الیب
 سعادتی خرقہ سینی تنکا سالیب

محبت فی یونخی برلان قناتلا نیب
 معرفت نه بو تاغینه قونغوم کیلو
 ایرالار بارچه باریب بولدی فرار
 قاتیغلا نیبای دوستلاریم بولغیلن بیدار
 موسی صفت طور تاغیده کوروب دیدار
 رب انظر الیک دیب ایغوم کیلو
 وادرینا ایسیر عمر و مبردیم یلکا
 عیلا دین سح نیمه یوق با قسم قولکا
 قللو قورین کج باغلا دیم ایدی یلکا
 همت قلیب پر خد متین قلیغوم کیلو
 خوش معجزه بردی ایمان عطا سینی
 تینم جانیم دلیسم روحوم سودا سینی
 سر قولانغین آلیب ناله ندا سینی
 نذا ایشیتیب جانیم فدا قلیغوم کیلو
 قل خواجه احمد دون اهلیدین پل ایلر اول
 ریاضت سیز هیچ عالمین کور کوزر اول
 الله دیک مومن قل غه عار ایلر اول
 حق یار دینجه جاسیم قران قلیغوم کیلو

حکمت

حکمت برلان اول عدم دین بار ایلادی
 اول غرمنیک عالم قمو حیران بولور
 قالو ابلی دیکان قل لار اولوش آلدی
 سکوت ایتکان قل لار دینی ویران بولور
 حق تعالی ایمان عطا قیلدی بزرگا
 اول مصطفی حق رسولی ایدی بزرگا

آرود

درود اتینک قوت بروردن سیزکا
 یوق ایرسه قلیفانلارینک یلغان ایر
 اول است و برتجم دیدی خدا
 قالو ابلی دیان رحرلار قیلدی صد
 یغلاب کیلدو کاشیکینکا جمله کدا
 لطف ایلا سنک یونینک خاصخی خندان بول
 تو قبیلیم کیچا رموکین قسادرالیه
 یوق ایرسه نیتکوم انده من روسیا
 تانخا بارسم ایلیکایاغ برجه کواه
 خنق قاشیده برجه ایشلار آسان ایر
 یغلاما یوا وتی عسروم ایاشا هیم
 قیاب کیلدی قرانغولوق حقو غیلیم
 سنیرلوزکا یوق پنا هیم کیکه کاهیم
 آلتیه گوندوز تیللا کاسیم ایمان ایرور
 امت او چون رسول دایم قیغوسیدلی
 تیللا بامت کنا هینی حقدین آلدی
 کیچه کوندوز قایم تور دی تکریم سلدی
 امت بول سنک مصطفی غیچه پرو بولغیل
 شتیده امت من دیر دلدی یلغان ایرور
 ایغالتلارین جان دلدی سنم ایغیل
 کیچه قایم کوندوزلاری صایم بولغیل
 حین امت فی رنجی مثل سامان بولور
 سنتلارین محکم تو توبامت بولغیل
 نفس نیتیب محنت تیسره راحت تیلکیل
 گوندوز درود ایتیت الفت بولغیل
 انداغ عارشی ایکی کوزی کرمان ایرور

قل خواجه احمد نفس درین بدم سوا بولغیل
 لکویوب شیب دردی بر لادابولغیل
 لکچہ کوندوز تیمای سیلاب کدا بولغیل
 در دین تارتسک خواجه سید بن ضایر

حکمت

ایاد و سدا عشق غواصی بولما کوخچہ
 وحدانیت دریا سیغہ کیر سہ بولس
 اول دریائی کوہ سرید و رحق و صالی
 جاندین لکچپ کیر ما کوخچہ کور سہ بولس
 ہمت قورین جان پلکا محکم چالمای
 اہا سوانی محبتین اوزین سالمای
 گوز یاشینی نیاز ایلاب رازین ایتمای
 اسرار بولین مردانلار دیک پل سہ بولس
 یجہم شراہینی احمپ کوخچہ
 وختونہ لباسینی کیا کوخچہ
 رباضت نے بوطہ سینی بوغما کوخچہ
 جوق جالین مراد نیچہ کور سہ بولس
 لی مع اللہ مقامیغہ بار ما کوخچہ
 ان موتوا سہ رایغہ کیر ما کوخچہ
 فانی اللہ دریا سیغہ جو ما کوخچہ
 بقا باللہ کور سہ بولس
 شریعت نے صلاحینی کیا کوخچہ
 طریقت نی براقیغہ میسنا کوخچہ
 جذب جنون عالمی غہ بار ما کوخچہ
 حقیقت نی میدانیغہ کیر سہ بولس

۱۱۱۱ لازما

مردانلار نه مرادی دور حق دیداری
حق دیداری کیراک بولسه بول بیداری
قل خواجه احمد سحر و قسته قیلغیل زاری
بیدار بولمای حق حبس الین کور بولس

حکمت

قدرت بر لان فرمان قیلدی مولیم بزرگا
تیرده توکده جانلیق مخلوق قالمس ایش
قایض قیلدی عزرا سیل عالم آوزره
عازر جان فی آلمانا کوخه قومس ایش
باشیم منی یاش بولور دیب اتور ایردیم
هر نه کی حاصل بولسه آز دیب اتور ایردیم
تورلوک تورلوک دعوی ایشلار قیلور ایردیم
ایمده تپدیم من اتیکان دیک بولس ایش
دنیا منی ملکوم دیکان سلطانلار عینه
الوم گیس بری وفا قیلس ایش
معزور بولما نکل ی دوتلاریم عشرت بیت
چچه توندوز یلغان آتیب پنجه دایم
جان آغوی کیلور ایش برکون بیت
مونداغ یرده غافل بورسه بولس ایش
قل خواجه احمد اولار نیکنی بیلا کورکیل
آختر نی بر اغینی قیل کورکیل
بارور من بیجا باشیده تور کورکیل
ملک موت کیلسم فرصت قومس ایش

حکمت

بیدار بولغیلای مؤسسج ^{موقتی} اچینده
 سحر وقته اول کل لار ^{شنا} ایتور بیل لار ^{مؤسسج} ایتور ایم پرو بار سحر وقتی اچینده
 سحر وقته کورکدین ملک کیلو مؤسسج ^{چما} یازوق لار دین یاور غه سحر وقتی اچینده
 سحر وقته کورکدین جنت قیوسی ^{آجیلور} بیدار قلغه ساچار لار سحر وقتی اچینده
 سحر وقته قوبغای اولومنی ^{تقلعا} یور قونجیدین کوککاو حقای سحر وقتی اچینده
 سحرنی لذتی فی عاشق قل لار ^{سبلور لار} حق فی حاضر کورار لار سحر وقتی اچینده
 سحر وقتی خوش ساعت هم جنت ^{برور} تنکریغه قیل عبادت سحر وقتی اچینده

حکمت

کناهیم باره باره حدین ^{استی} قیامت کون منی شرمند قیله
 باشیم بایسد وقده ^{و جانیم} کیتارده ^{سبیم} یارب لحد ایچره یاتارده
 صراط آتلیغ کذر کا ^{سیدین} اوتارده ^{قیامت} کون منی شرمند قیله
 یوزوم قراسینی ^{آق} ایلاکای ^{سن} محمدنی منکایا ^{ایلاکای} سن
 سوار وقته اوزونک ^{بندم} دیکای ^{سن} قیامت کون منی شرمند قیله
 کناهیم

کنا هیم نیک حسابین یوق پلپ من
 اوزونک حرم ایلا کیل سچاره قل من
 سنیک امریک بیلان ایش قیلیم من
 لحد ایچره یاتاریم بیلما دیم من
 بو یاقه نلار دین عبرت الما دیم من
 گتاب سوزین قولاقه الما دیم من
 خداوند اعجب حیرانده بولدوم
 حسابین تا باین درمانده بولدوم
 غریب لیغده یوروب من زار و خیران
 منینک مشکل لاری ایلا آسان
 غریبینکی وصالینکا یورکسل
 خواجم سن جرم و عصیانیم کچورکسل
 مناجات بدرگاه قاضی الحاجات جل جلاله

مناجات ایلادی سبکین خواجه
 غریب احمد سوزی هرگز قریب
 ینه منوخ اولوب اول خار بولس
 او قوغالغنه قیلور من انده شفقت
 خدایم قیلسه انعام منکا جنت
 تیلای هر نه بولسه تنگری برکای
 جایلین کورسایت برورد کاریم
 خدایم ایلاسون محشرده خسترم
 دعاغه یاری برسه مسلمان
 منی حکمت لاریم عالمغه تولغان
 منی حکمت لاریم وردلیک کادران
 منی حکمت لاریم عالمده دستان
 منی حکمت لاریم کان حدیث دور
 منی حکمت لاریم طالبانی رزق
 منی حکمت لاریم فخران سبحان
 منی حکمت لاریم عالمده سلطان
 منی حکمت لاریم شوق محبت
 من ازین رسول الله امان
 شکسته لیک بیلد قیلغان نمازی
 منی حکمت لاریم عاشقغه ایتینک
 همه کور و کرباطلار کذا ف
 منی حکمت لاریم صراف کایتینک
 عدالت بادشاه بر آتی صاوق
 منی حکمت لاریم نادان ایشتماس
 خطی دین سخنبر الله غه متینک
 خطنی نیت هر تنیم نثر متبون

اتمی قبل همه بند کنی رحمت
 اگر سر استیغنه کیره حوریس
 او قوغان بنده لاریم بولس
 قیامت کوننده قیلغوم شفاعت
 او قوغانلار نه قیلغایم شفاعت
 محبت شوقنی کوسیکاسالکای
 اوزین بولغنه تسلسون پرو باریم
 قیامت تون اریغ ذاتبغه محرم
 اولار وقتیده ایشکای نورایان
 ایشتمای هر نیم اولسه قیلغای ارمان
 گیشی بوی ایشتماسه اول بولده قالغان
 روحوم قیلور صحتنی بوستان
 گیشی بوی ایشتماسه پللیل حبیب دور
 اگر چند یله بولسه حرم و فضا
 او قوب اوت تنک همه معنی قرآن
 قیلور بر خطره ده چولنی گلستان
 کوزینی یا شیعنه قیلغای طهارت
 انی قومی ملائک لاریم تاس
 قبول دعای انی حقه نمازی
 دلی آینه دیک صادق غه ایتینک
 تام اقلیم گیشی زردیم تا بدیم صاف
 خدای باکرم داب کایتینک
 قیلور بر خطره ده و صلیغه لایق
 ولی کونکلی هر پندیمی ایشتماس
 ادب سیرنی ادب دنیا ده بی پر
 ولی نثری تنیب مقصود غه متبون

دینی ایسا فی بوق اسلامی ایران
 پر کامل فی کورمای شیخ صنعان
 اوزینی شیخ اوز کولباری خالی
 نصیحت لار قیلور سر و جوان فی
 الار فی صحبتی ضال و مضل و
 اینا نونذیب مونی برنجه سعتل
 قویوب داین کذر کالار دابی پر
 انی تگری ابرود شیطاندین اعلا
 الار فی کور مانیکیز یوزینی سر کز
 زبان حال یل اعفی فی ایستیم
 اگر عالم بول سر جانم تصدق
 در و کو هر سوزین عالم غم صاحب
 او شل عالمغه جان قربان قیلور من
 قنی عالم قنی عامل یاران لار
 چین عالم یا ستوقین تاشدین برات
 اوزینی بیلدی ابر سر حق فی بیلدی
 منی حکمت لاریم دانا ایستیتون
 منی حکمت لاریم فلسفی و قوتل
 منی حکمت لاریم سر سر کامل
 منی حکمت لاریم خوبلا رغه اتینک
 منی حکمت لاریم سر زبردت
 یتربک بول سرجه تانده خوار بولنس
 قیامت ده انکا مادی بولور من
 اگر بوزیل سر کور سر قریس
 خدا قیلغای انی دوزخ بدین زاد
 اگر حکمت او قوسه ایها الناس

قیامت تانکی ات سر بولده قالغان
 خدا قیللاس قبول او قوسه قرآن
 یکر سریش کایتامی انی سالی
 اوزی قوسه ایتامین حیثی یان فی
 شریعت اهل بوالیدین محسد و
 قیلور لار اولیبالار دین مونی نقل
 تیلی مکر و حیل قیلغای تذریر
 قویار یوزی قرا محشر ده تانکلا
 ایننگدیک لعنتیتدین ایلانک پر هر
 حقیقت سوز بیلد جاہل فی سوکنتیم
 در و کو هر سوز و منی شیت او ق
 او قوب او قوسه کلام حقنی آجب
 تمام خاتمان آجان قیلور من
 خدا دین سوز لاسه اول جان برنکلا
 نیه او قدی انی عالمغه ایست
 خدا دین نور قدی و انصافه کیلیدی
 سوزوم داستان قلیب مقصد غیو
 تیلی کو نکلیده بول سر دگر نمولت
 قیوننده خدا غم بول سر مایل
 دعا تکیب قلیب رحمتکا بایستینک
 ایشیتکا لار بولور بوش سرست
 او قوغان بنده لار بجا ز بولنس
 اگر سبب اریسه دار و بولور من
 اگر سبب استغنه کیر سر جور سبب
 بهشت جاودانده ایلانکای مشاو
 ایرور فرزند منکا اول طالب خاص

ایشیت حکمتی می کوشه آغان
 یسوی حکمتین وانا ایشیتون
 حواهر کاندین برنکته آسون
 ثبثی حکمت ایشیتسه جانی برلان
 قولافعه المغا بوسوزنه نادان
 خدانی سوزیدن حقیقان بو حکمت
 منی حکمتلاریم کتیم تو تسخکیم
 لیرار حبت اچمکاکا ادا خندان
 منی حکمت لاریم حق فی شناسی
 منی حکمت لاریم قند و عسل و دو
 منی حکمت لاریم اغمام الله
 الی شیطان لعین تو متس یو کینی
 سیمه استیم دیم مهربی تا ولا
 منی حکمتلاریم درد سیر کاتمیش
 یسوی حکمتین قدریغه تیغیل
 خم عشقین کیشی برقطره تا تغای

عطا قیلغای اولار وقتیده ایمان
 ایشیتکانهلار همه مقصود غمیتون
 ایشیتماکان باری حسرتده قالون
 حقیقار جانی الی ایمانی برلان
 الی آدم دیمه اول حبس حیوان
 ایشیتکانهلار یا غار باران رحمت
 خدا قیلغای الی ایشیه بی غم
 خدایم ایلا کای مسرور و شادان
 محبت ایشیلینی در دینی دو ای
 همه سوزلار اچمکاکا بی بدل و دو
 سحر و قنده دیمه استغفر الله
 محمد مصطفی آغان قولیسی
 عزازل خدایم اوزی قاورلار
 هاسیر توهریم نادانغه هاتمیک
 خم عشقین می برقطره تا غیل
 خدانی وصلیکا بر یولی تیکای

منت الکتاب یعون الملک البها

СӨЗДІК

А

- А б а д (п.) — елді-мекен, бай, берекелі, думанды жер.
- А х к а р (а.) — ұшқын, жалын, алау.
- А д һ а м (п.) — қара, қара түс. “Адһам болуб иер астиға кирдим мана”. Адһам (адам аты).
- А р р а (п.) — (ағаш кесетін құрал, аспап). Тексте берілу, өзін-өзі ұмыту яғни есінен танғанша жалбарыну мағынасында қолданылған.
- А р и ғ — ара (бал арасы), таза, сап, арық, канал, бұлақ, бастау, Фонтан. “Ариг зат” — таза зат, асыл тек.
- А з а р (п.) — азап, жәбір, жәбірлеу, ренжіту, көңілін қалдыру.
- А с т а н а (п.) — Сарай (патша сарайы). Есік, қақпа. Астана, орталық, Қасиетті қабір (мола), құлшылық ететін орын. “Астанасын иастанибан изин өптим”.
- А с р а р (а.) — сыр, құпия, жасырын.
- А с а й ш (п.) — тынығу, дем алу, тыныштық.
- А ғ м а (а.) — соқыр, кер соқыр.
- А ф а қ (п.) — әлем, жер жүзі, жарық дүние.
- А ф с а н а (п.) — аңыз, әңгіме, миф, фантазия.
- А ф с у с (п.) — өкініш, өкіну, төбеге келу.
- А я т (а.) — нышан, белгі, таңба, құбылыс, көрініс, керемет, ғажайып. Құран сүрелеріндегі белгілі бір ойды, мағынаны білдіретін қысқа қайырымды сөздер (сөйлемдер) аят деп аталады. Аяттар сондай-ақ мәлім оқиғаның мазмұнын баяндайтын қисса-хикая болып та кетеді. Құранда 114 сүре, 6236 аят бар. Құранның аяты — Құдайдың сөзі деп есептеледі.
- А г а һ (п.) — ескерту, ескертіп қою, күні бұрын хабарлау.
- А һ а н а т (п.) — қорлау, кемсіту.
- А ж и р (а.) — құн, ақы, ақы төлеу, сыйлық беру.
- А з а л (а.) — алғаш, әу баста, бастан, ежелден.
- А л ә м (а.) — ауру, қамығу, қапа, реніш, күйініш.
- А л у и д а ғ (а.) — қоштасу, айрылысу.
- Ә һ и л (а.) — ел-жұрт, қауым, тұрғындар. Діни ұғым бойынша адамзат қауымын бірнеше топқа бөліп, оларды “әһли дүние” — тек осы дүниенің қызығына ғана беріліп, о дүниені ойламайтындар, “әһли ғұқба” — о дүниені мойындап, өмірін жалбарынумен өткізіп, күнә істеуден тиылған адамдар, “әһли Илаһ” — дүние қызығынан баз кешіп, Хақ жолына біржолата түскен адамдар, “әһли нар” тозаққа түсуге бұйрылған адамдар деп атаған.

Б

- Б а б (а) — есік, тарау, атак. Орта Азияда аты шыққан бір бөлім дәруіштерге берілген атак.
- Б а х а й а (п.) — қарапайым, сыпайы, әдебті, ұяты бар адам.
- Б а р а н (п.) — жаңбыр, нөсер, сен-тасқын.
- Б а р а т (п.) — мақтау қағазы, куәлік, құжат. “Хат барат қолға алған ол азадим”.
- Б а р ғ а һ (п.) — құзыр, патшалық атак.
- Б а з (п.) — жаңадан, қайтадан, тағы, жөне, тағы да.
- Б а т ы л (а.) — бос, пайдасыз, өтірік, қате.

Бағс (а.) — себеп, сылтау.
 Батын (а.) — іші, ішкі дүние, көңіл, сыр, жасырын.
 Бад (п.) — жаман, әдепсіз, мейрімсіз, қас, өш.
 Бадкардар (л.) — жаман, жаман мінез, нашар адам.
 Бурақ (п.) — өткір, жүйрік. Пырақ. Діни аңызда Мұхаммед пайғамбарды ғарышқа алып ұшқан атты осылай атаған.
 Бриан (п.) — кую, жану, өртену.
 Бараһна (п.) — жалаңаш, тыр жалаңаш, тақыр.
 Базраг (п.) — үлкен, ұлы, ұлылар, ұлы адамдар.
 Баһра (п.) — несібе, үлесі, кіріс, пайда.
 Бижа (п.) — орынсыз, қисынсыз, мағнасыз, әдепсіз, ұят.
 Бичун (п.) — теңдесе алмайтын, теңдесі жоқ, тамаша.
 Биһад (п.) — шексіз.
 Биһуд (п.) — жігерсіз, жасық, ессіз, зая, босқа, текке.
 Бидар (п.) — ұйықтай алмау, көз ілмеу.
 Бидард (п.) — аурусыз, шалағай, аңқау, бейқам.
 Бидам (п.) — алаңсыз болу. “Бидам болуб иер астиға кирдим мана”.
 Бимар (п.) — ауру, сырқат, денсаулығы нашар адам.
 Бина (а.) — көзі өткір, көреген адам. “Латиф айтса бирур дида-и бина-и Мухаммад”.
 Бинауа (п.) — жарлы, кедей, қайыршы, мүсәпір.
 Буниад (п.) — негіз, тірек, басы, басталуы.

Г

Гаһи (п.) — кей кезде, кейбір уақытта, анда-санда.
 Газар (п.) — өту, жүру, асу, өткел. “Алуидағ диб бу ғаламдин газар қилди”.
 Гада (п.) — кедей, қайыршы, тіленші.
 Гираһ (п.) — түйін, тізбек, қиын, қиыншылық.
 Галим (п.) — кілем, палас, төсеніш.
 Гриан (п.) — жылау, еңіреу, көз жасын бұлау.
 Гумраһ (п.) — алжасқан, адасқан, бұзылған, азған.
 Гуиа (п.) — сияқты, секілді, ұқсас.
 Гиаһ (п.) — шөп, есімдік, қияқ.

Ғ

Ғажиз (а.) — әлсіз, күшсіз.
 Ғарат (а.) — тонау, талау, тартып алу.
 Ғарасат (а.) — Мұсылман аңызы бойынша ол дүниеде адамдарды жазалайтын күні жиналатын орын, сот алаңы.
 Ғарш (а.) — аспан, ғарыш, тақ, патша тағы.
 Ғарф (а.) — білгір, дана, данышпан, мағлұматы мол адам.
 Ғариб (а.) — мүсәпір, бишара, сорлы, қарып, бөгде, жат.
 Ғаза (а.) — тағам, дәм, азық.
 Ғаси (а.) — күнөкар, күнәлі, бағынбайтын, бас имейтін.
 Ғата (а.) — сый, сыйлық.
 Ғафар (а.) — Құдайдың эпитеті. Ғафар.
 Ғафил (а.) — надан, қараңғы, ештеңеден хабары жоқ.
 Ғафлат (а.) — надандық, қараңғылық, сауатсыз, ынтасыздық.

Ғ а қ а б а т (а.) — соңы, ақыры, істің соңы, нәтижесі, зардабы.
Ғ а л а м (а.) — әлем, жер жүзі, дүние жүзі.
Ғ а л а й қ (а.) — байланыс, қарым-қатынас қатыстылық, мүдделі, қызығу, күштар болу.

Ғ а л и м (а.) — ғалым, оқымысты, ғұлама.
Ғ а л и и н (а.) — ұжмақ, бейіш. “Рухин алиб ғалиинға киргуздилар”.
Ғ а м (а.) — қам, қайғы, уайым, қасірет, қапа, реніш.
Ғ а м м (а.) — жай, қарапайым, көпшілік халық. “Дана қилур һәм хас қилур көб ғаммларни”.
Ғ а м м а м а (а.) — сәлде.
Ғ а м н а к (п.) — қайғылы, дерті қатты.
Ғ а м к и н (п.) — қайғылы, дерті қатты.
Ғ а н и м (п.) — қас, жау, қарсы болу, олжа, үлес. “Хакни айтқан даруишларға ғаним болди”.
Ғ а у у а с (а.) — сүңгір, су түбінде жұмыс істейтін адамдар. “Махаббатни дариясида ғаууас болуб”.
Ғ а у с (а.) — жәрдем, дәрдемші.
Ғ а у ғ а (п.) — айғай-ұйғай, талас-тартыс, шу көтеру.
Ғ а й а л (а.) — әйел, әйелі; үй-іші, отбасы.
Ғ а й а н (а.) — анық, айқын, аян.
Ғ а й н (а.) — көз, көзі; істің мәні, маңызы; бұлақ, негізі.
Ғ у р б а т (а.) — кезбе, бөгде, жат, бөтен.
Ғ у р қ а б (п.) — түпсіз, терең, тұңғиық; пәлекет. “Ғурқаб болуб ғысиян ичра қалдим мана”.
Ғ у з у р (а.) — сылтау, себеп, бағана; кешірім, рұқсат ету.
Ғ у қ а б а (а.) — қауіп-қатер, дағдарыс; бір істің ауыр зардабы, нәтижесі, ауырталығы. “Тариқатни иолларини ғұқабасы көб”.
Ғ у қ б а (а.) — о дүние, қиямет күні; жаза. “Дуния ғұқба харам қилиб тифтим”.
Ғ у л а м (а.) — құлдар, қызметшілер. Мұсылман аңыз бойынша о дүниедегілерге (аруактарға) қызмет ететін еркек нөкерлер.
Ғ у л ғ у л (п.) — айғай, шу; абыржу, әбігер болу; сыбыр-күбір, іштен сөйлеу.
Ғ р и а н (п.) — жалаңаш, тыр жалаңаш, ашылған, ашық, бүркенішсіз.
Ғ и з з а т (а.) — күш, күдірет; ізет, құрмет.
Ғ и ш (а.) — рақат өмір, көңілді тұрмыс.
Ғ и ш р а т (а.) — ләззат, рақат, көңілді, қуанышты. “Ғиш уа ғишрат” — сауық-сайран құрып, рақат өмір кешу.
Ғ и а с (а.) — жәрдем етушілер, көмек берушілер.
Ғ ы с и а н (а.) — бүлік, буырқану; қорқыныш, үрей.
Ғ ы л м а н (а.) — құл, малай; қызметші. “Ғулам” сөзінің жекешесі. “Хор уа ғылман” — хор қыздары мен еркек (жігіт) нөкерлер.
Ғ и н у а н (а.) — мекен-жай; атақ, дәреже.

Д

Д а (у н) (а.) — ауру, сырқат.
Д а б т (а.) — қатал, қатан, ауыр, тар; қысылтаян, қиынқыстау. “Ушбу иолни дабт айлаган саруар кирак”.

Д а д (п.) — әділет, туралық; өтініш, тілек; жан дауысы.
 Д а д у а ф а р и я д (п.) — зар жылау, зар еңіреу, жан дауысын шығарып жылау.
 Д а р (п.) — қақпа, есік; дар ағашы.
 Д а р а б а (а.) — ұру, соғу, қағу.
 Д а р б а н (п.) — күзетші, қарауыл.
 Д а р ғ а h (п.) — қақпа, есік; ұлы адамдар, билеушілер тұратын үйдің қақпасы; құдайға сиыну мағынасы да бар.
 Д а с т а р (п.) — сәлде.
 Д а ғ (п.) — дақ, жара, таңба.
 Д а ғ у а (а.) — дау-дамай, талас, керіс, төбелес.
 Д а ғ и ф (а.) — әлсіз, қуатсыз, күші жоқ.
 Д а л а л (а.) — адасу, алжасу; жоқ болу, өлу.
 Д а м (п.) — тұзақ, тор; қақпан; айла-амал.
 Д а м а д и (п.) — күйеу, күйеу бала. “Хақ Расулни дамади динимизни буниади”.
 Д а м и н (п.) — етек, етегі, киімнің етегі. “Дамин кисмек” — етегін кесу яғни айрылысу, қол ұзу мағнасында. “Дамин кисиб һам-ма аһил ғалайқдин”.
 Д а н а (п.) — дән, ұрық; дана, бір дана, он дана. Тексте көзіме көрінбеді деген мағынада қолданылған. “Ики ғалам көзларимға хаш-хаш дана”.
 Д а й а ғ (а.) — зая болу, жоғалу; бұзылу, бүліну.
 Д и д (п.) — көру, бақылау, шолу; көрініс; көзқарас.
 Д и д а (п.) — көз, қарашық.
 Д и д а р т а л а б (п. талаб — а.) — құдайдың жүзін көруге талаптану, соны іздеу. “Сөзни айдим һар ким болса дидар талаб”.
 Д и л б а н д а (п.) — қымбатты, сүйікті.
 Д и л а з а р (п.) — көңіл қалдыру, ренжіту; мейірімсіз, рақымсыз.
 Д у р (п.) — інжу, маржан.
 Д у р д а н а (п.) — ерке, сүйкімді.
 Д у р у д (п.) — сәлем беру, ізет ету, мадақтау; бас ию.
 Д у т а (п.) — бүгілу, иілу; буктетілу. “Злихадик қаддин дута килдурғали”.
 Д у ш у а р (п.) — қиын, ауыр, мүшкіл; қатерлі. “Тақаббарни дозах ичра хали душуар”.
 Д у н (п.) — төмен, аласа, кем. “Құл Қожа Ахмад дун аһлидин бил ирмес ол”.
 Д у н и а п а р а с т (п.) — дүниеқор, дүние қоңыз; дүниенің соңына түсіп құдайды ұмыту.

Ж

Ж а (п.) — орын, мекен; орналасу, мекендену. “Хас ғишқиын көңил ичра жа айласа”.
 Ж а б а р (а.) — Алланың сипаты. Жапар құдай.
 Ж а р (а.) — жас салу, айғайлау; көрші.
 Ж а ф и (а.) — қатыгез, қайрымсыз, мейірімсіз. “Ғаси жафи умматларни халин сурдим”.
 Ж а л е (п.) — жас, көз жасы; шық, қырау; нөсер.
 Ж а м (п.) — тостаған, шарап құйып ішетін ыдыс. “Жам шарап қолға алиб тоя ичтим”.

Ж а н а н (п.) — сүйікті.

Ж а н а н а (п.) — сүйікті.

Ж а н б а ш (п.) — қимыл, қозғалыс, әрекет.

Ж а у а н (п.) — жас, балғын; жас жігіт, боз бала; жас ағаш.

Ж а у и д а н (п.) — мәңгі, дайым.

Ж а з б (п.) — жұту, жалмау, обу. “Жазб жунун ғаламиға бар-магунча”.

Ж а һ и л (а.) — надан, қарақғы; хабарсыз. Күдайды танымайтындар.

Ж а л л а д (а.) — жендет; жауыз; рақымсыз.

Ж а л а л а т (а.) — даңқты, ұлы, салтанатты, күдіретті.

Ж у д а (п.) — айрылу, бөліну, бөлектену, жеке-дара болу.

Ж у р ғ а (а.) — жұтым, бір жұтым сусын.

Ж у р у м (а.) — күнә, қылмыс.

Ж у ш (п.) — құмар, құмарту; толқу, қобалжу; қайнап-тасу.

Ж у л а н (а.) — жүру, жай жүру; кезу, серуендеу. “Мағрифатни майданида жулан қилдим”.

Ж у л и м а м у (п.) — ұйпалақтанған шаш. “Диуана-и жулидаму хакни табқан”.

Ж у н у н (а.) — естен тану, естен адасу, есалаңдық, ақылсыздық.

Ж у һ у д (а.) — еврей, еврей қауымы.

Ж у м л а (а.) — бөрі, барлығы, жиыны.

Ж и ф а (а.) — өлі, өлген, жансыз, жәбір-жапа, қайғы, қасірет, опасыз, зұлым. “Расул дуниа жифа деді кодум мана”.

Ж и л у а (а.) — сыр-сымбат, сұлулық, көрініс.

Ж и н д а (п.) — жыртық, жамау киімдер. “Жиндалари игинде, ғасалари илкинда”.

3

З а б а р (п.) — үсті, жоғары, жоғарғы бөлігі.

З а қ қ у м (а.) — тозақта болатын тозақ ағашы. Оның жемісін тозаққа түскендерге жегізеді екен.

З а к и р (а.) — зікірші, зікір салушы; құдайға жалбарыну.

З а м з а м (а.) — зәмзәм. Мекедегі қасиетті су.

З а у а л (а.) — жоғалу, өлу; бату, күннің батуы.

З а у ы қ (а.) — зауық, зауқы; көңілді, қуанышты; өсем, көркем.

З а һ и д (а.) — аскет, тақуа, дуана, дүниеден безген адам; дәруіш.

З а һ и р (а.) — ашық, анық, айқын, көрініс, сырт көрінісі, жалған, өтірік.

“Заһир софи батин ичра ирмес садык”.

З а һ а р (а.) — у; ашу-ыза.

З а й л (а.) — біту, таусылу, құрып кету, жойылу, жоғалу.

З у л ф (а.) — бұйра, бұйра шаш.

З у һ д (а.) — безу, дүниден безу, тәркі дүние, дүниені тәрік ету.

З и н һ а р (а.) — әсте, ешқашанда, түбегейлі, мүлде. “Аруахидин медет тилаб оқуң зинһар”.

З и а д (а.) — көп, артық.

З и р (п.) — асты, төмен, төменгі бөлігі. “Зир уа забар” — сөзбе сөз мағынасы: асты және үсті. Мәтінде бұл сөз нәпсіге қаратылған, нәпсінің асты-үстіне келуі яғни тыйылуы мағынасында. “Қаһһар игем нафсимни қил зир уа забар”.

З и к и р (а.) — еске алу, еске сақтау, зікір, зікір салу. Сопылардың Алланы еске алып жалбарынуы. Зікір жүрекпен (көңіл), сөзбен және дене қимылы арқылы

үш түрлі жолмен орындалады.

И

- И а р (п.) — жар, ғашық, сүйгені, жақын, дос.
 И а р а қ (п.) — қару-жарак, жарак.
 И а з д а н (п.) — Құдайдың аты, игілік тәңірісі.
 И а қ и н (а.) — шындық, шын; дәлдік, дәл, сенім. “Хаққұлиа-қин” — құдай туралы шындық.
 И а к т а (п.) — бір, бірден-бір.
 И ж а б а т (а.) — қабылдау, қанағаттану, разы болу.
 И а ң л и г — сияқты, сондай. “Шибли иаңлиғ симағ уруб жандин кичтим”.
 И ж а з а т (а.) — рұқсат, рұқсат ету; жол қою, мақұлдау.
 И х р а қ (а.) — жағу, өртеу.
 И х с а н (а.) — қайырымдылық, мейірімділік, жақсылық ету.
 И з а (а.) — азап; өкіну, ренжу, опық жеу.
 И з а т (а.) — Жаратушы, ие.
 И с и з — пайдасыз, бос. “Исиз ғұмыр” — босқа өткен, пайдасыз өмір. “Исиз ғұмрим арман бирлан өтар достлар”.
 И л Һ а м (а.) — рухтану, жігерлену, шабытттану, қайраттану.
 И н ғ а м (а.) — ризық, несібе, ырыс.
 И м а (а.) — ишара, ым, түспал.

К

- К а Һ и (п.) — сары, сарғаю; сабан түсті. “Каһи иузи сарғайб каһи иолида ғариб”.
 К а Һ и л (а.) — жалқау, ынтасыз.
 К а з з а б (а.) — жалған, өтірік; өтірік сөйлейтін; кезеп.
 К а д а (п.) — үй, баспана, пана.
 Қ а р (п.) — іс, жұмыс.
 К а р (п.) — күш, қуат, күдірет; керен, саңырау.
 К а р р а т (а.) — қайталау, қайта-қайта, бірнеше рет.
 К а р и м (а.) — қасиет, қасиетті.
 К а р к а с (а.) — аңыздағы құстың аты, таз қара.
 К а ф (а.) — алақан, шеңгел, уыс.
 К а у л а — іздеу, жинау мағынасында. “Мустафадик елни кезиб иетим каула”.
 К у л ф а т (а.) — зиян, зақымет; қиыншылық, қиын хал, қиын жағдай, кедергі.
 К у л б а р и — дорба, қалта, сөмке, қапшық (ақша салатын) “Өзини шейх алур кулбари холи”. (Сөмкесі бос, ақшасы жоқ деген мағынада).
 К а м а р (п.) — белбеу, кемер белбеу.
 К а м и н а (п.) — кем, кемістік; ақау, жетіспеу.
 К у н а — күнә. “Куна дарди кисал қилди бимар болдим”.
 К у р (п.) — соқыр, көр соқыр.
 К у р с и (а.) — орын, орындық; тақ, тағы.
 К и р а (п.) — жалдау, жалға алу, кіреге алу.
 К и ф а я т (а.) — ақыры, соңы, жеткілікті.
 К и а Һ (п.) — өсімдік, шөп, қияк.

Қ

Қ а б и з (а.) — алушы, алғыш. Жан алғыш Әзірейіл періште. “Қабиз келиб Арслан бабам жанин алди”.

Қ а р у н (а.) — Құран туралы хикаяларда аталатын бай әрі сараң адам. Казак ертегілеріндегі сараң байлардың образы “Қарын бай”.

Қ а л (а.) — сөз.

Қ а н и ғ (а.) — қанағаттану, разы болу.

Қ а й м (а.) — тік тұру, намазға тұру.

Қ а д (а.) — бой, бойы.

Қ а т р а (а.) — тамшы, бір тамшы су.

Қ а с а д (а.) — мақсат, ниет, ой.

Қ а л т а қ — әдепсіз, ұятсыз.

Қ а м у ғ — дүние малы, дүние мүлкі, дүние қоңыз мағынасында. “Қамуғ дуниа игқанларни уаллаһ көрдим”.

Қ а һ қ а һ — қарқ-қарқ күлкі.

Қ у р б а (а.) — туыс-туған, жақын, жақын адам.

Қ у с у р (а.) — сарай, патша сарайы.

К о р и — күш-қуат; қор, қоры.

Л

Л а (а.) — жоқ, емес. “Лала болдим” — бос қалдым, күр қалдым, ештеңем жоқ. “Нам уа нишан масих қалмади лала болдим”.

Л а ф (п.) — мақтану, бөсу, көпірме сөз сөйлеу.

Л а м а к а н (а.) — мекенсіз, үйі жоқ, орны жоқ. Алланың теңеуі. Жасаған, Құдай.

Л а б и (п.) — ерін, ерні.

Л а х а д (а.) — қабір, көр.

Л а х з а (а.) — қас қағым сәт, лезде, дереу, бір демде.

Л а р з а н (п.) — дірілдеу, қалтырау.

Л а ш к е р (п.) — әскер, жасак.

Л а ғ и л (п.) — жақұт. “Ла ғил лаби жанбаш қилиб аиди муні”.

Л а ғ и н (а.) — малғұн, лағнет; Алланың рақымынан мақұрым болған.

Л а қ а (а.) — көрісу, дидарласу, кездесу, жүздесу.

Л а қ а — лақа, балықтың түрі. “Ағзи ачуқ нафси улук мислу лақа”.

Л а н г и р (п.) — якорь, зәкір; Пақырларға (мүсәпірлерге) тамақ үлестіретін жер. “Лангар токуб билин басиб яничтим мана”.

Л а у х (а.) — тақта, жазу жазатын тақта.

Л а у х м а х ф у з — Алланың құдіретімен адамдардың болашақ тағдыры жазылған тақта. Бұл туралы Құранның 85 — “Әл — Буруж” сүресінің 22 — аятында жазылған.

Л у т ф (а.) — ізгілік, мейрімділік, қайырымдылық; несібе, нәсіп.

Л у ч (п.) — қисық, қиғаш; қыли, қыли көз.

М

М а т а м (а.) — қайғыру, аза түту.

М а т а ғ (а.) — зат, тауар, бұйым.

Махзир (а.) — хабаршы. “Фардус алтиг жаннатдин махзир келди”.

Махшар (а.) — мұсылман адамдардың ол дүниеде жаза күніне жиналатын орны. Мақшар күні.

Махрум (а.) — құр қалу, мақұрым болу.

Мардан (п.) — ер, ерлік, жомарт, батыл.

Мадам (а.) — әр дайым, әр қашан.

Марһам (а.) — дауа, лаж; дөнекер. “Марһам болуб чин дардликка дауа болғил”.

Мағрифат (а.) — сауаттану, ағару; ғылым, білім. Заттың әсілін, негізін білу, түсіну.

Мағиз (п.) — дән, ұрық; негіз; ми, ақыл.

Мақам (а.) — әуен, үн, мақам; сопылардың жиналып зікір айтуы; зікір салатын орын. Мақамның сөзбе-сөз мағынасы тік тұрған орын, жер.

Маниғ (а.) — шектеу, тыйым салу.

Мансұх (а.) — күшін жою, доғару.

Манзур (а.) — мақсат, ой-арман.

Мананд (п.) — көмекші сөз: сияқты, секілді, ұқсас, -дай, -дей.

Маламат (а.) — айыптау, кінәлау, мін тағу, сөгу, ұрысу.

Малул (а.) — көңілсіз, ренжу; қынжылу, қамығу, қайғыру.

Малк (а.) — патша, патшалық; ел, әлем; періште, құдайдың нұрдан жаратқан мақлұғы.

Малайк (а.) — періштелер.

Маула, маульм (а.) — молда, мәртебелі, тақсыр. Әзірет Әлінің теңеу аты.

Мауаддат (а.) — достық, адалдық, шын көңіл, ниет.

Майл (а.) — бейім, бейімделу, бағытталу; тілек, ниет.

Мәй (п.) — шарап.

Мубтала (а.) — душар болу, бір нәрсеге ұшырау, жолығу, азап шегу.

Мужтаһид (а.) — ыждағат, ынта, ықылас. Мужтаһидтердің заңына жетік шейттік оқымысты — заңгерлер.

Мухаррам (а.) — Мухаррам. Мұсылманша бірінші ай.

Мураууат (а.) — қайырымды, мейірімді, жомарт; адамгершілік, адамшылық.

Муршид (а.) — басшы, бастаушы, жол көрсетуші. Шейх.

Мурдар (а.) — өлі, өлік, өлімтік.

Мурид (а.) — жолын қушы, шәкірт.

Мустажаб (а.) — қабылданған, бекітілген, қанағаттандырылған.

Мұшаһид (а.) — куә, көзбен көрген.

Мұштак (а.) — аңсау, құмарлық; шабыт; шөлдеген.

Мұшрик (а.) — пұтқа табынушы.

Мұған (п.) — отқа табынушы, отқа сыйынушы.

Музтар (а.) — ауыр жағдайға тап болушы, шарасыз қалу.

Мұғжиза (а.) — керемет, ғажайып, кездейсоқтық.

Мұқабыл (а.) — қарсы болу, қарсылық, қарама-қарсы.

Мұқтада (а.) — басшы, бастаушы, көсем.

Мұаддаб (а.) — тәрбиелі, сыпайы, әдепті.

М у ъ м и н (а.) — ісләм дініне сенуші, мұсылман.
М у н а ф и қ (а.) — екі жүзді, опасыз, залым.
М у н к а р (а.) — қабірде өлілерден сұрақ алатын екі періштенің біреуінің аты. Екіншісінің аты — Накир. Қазақша Нанкир деп айтылады. “Мүнкір, нәнкір”.
М у һ и м (а.) — маңызды, басты мәселелер.
М у һ л а т (а.) — уақыт, мезгіл, үзіліс, тыныстау, дем алу.
М у и а с с а р (а.) — жүзеге асу, нәтижеге жету, қолға келтіру, ие болу.
М у и, мой (п.) — шаш.
М и с л (а.) — мысалы, сияқты.

Н

Н а у м и д, н о у м и д (п.) — үмітсіз, үмітінен айырылған, түңілген.
Н а с (а.) — адам, кісі, халық.
Н а р (а.) — от, тозақ оты.
Н а р с а қ а р (а.) — тозақ оты, бесінші қабаттағы тозақ оты.
Н а ж и н с (п.) — тексіз, бір текті емес, әр текті, шата.
Н а с и х (а.) — насихат, үгіт, ақыл-кеңес.
Н а з ы р (а.) — бақылаушы, басқарушы. Назыр — министр.
Н а з а р (а.) — қарау, көз салу, назар аудару.
Н а г а һ а н (п.) — кенеттен, кездейсоқ.
Н а л а н (п.) — зарлау, қақсау, еңіреу; шағыну.
Н а л е (п.) — зарлау, қақсау, жылау.
Н а м (п.) — аты, атағы, есімі.
Н а м - н и ш а н (п.) — атақ-даңқы, абыройы.
Н а м а (п.) — хат, шығарма, жинақ-кітап; жолдама.
Н а м а р д (п.) — жігерсіз, жасық, ез, қорқақ.
Н а с р (а.) — сөз, шешен сөз.
Н а д а м а т (а.) — өкіну, опық жеу; тәубаға келу.
Н а ғ р а (а.) — өкіру, боздау, өкіріп жылау, айғайлау, бақыру.
Н а ф а с (а.) — ауа, дем алу, дем шығару.
Н а ф с (а.) — нәпсі, көңіл, ниет; адамның ішкі дүниесі, ой дүниесі, тілегі, арманы; құмарлығы, нәпсі құмар.
Н у с р а т (а.) — жеңіс, олжа, табыс, көмек, жәрдем. Алланың пенделеріне көмегі, рақымы.
Н и я з (п.) — сый, сыйлық, сауға; өтініш, тілек; қажет; уағда.
Н и д а (а.) — шақыру, жар салу, жариялау, ұран.
Н и ғ м е т (а.) — рызык, ырыс, игілік, қайырымдылық.

У, О, Ұ, Ү

У а (п.) — ашық. “Уа айласа” — ашу, ашпақ.
У а ш у (п.) — ашылу, тақатылу. “Уашуқа диб өзін билмай иурар достлар”.
У а х а с р а т а (п.) — Уа, жалған! О, қасірет!
У а л а, у а л е (п.) — сағым, бұлдыр, бұлдырау; елес, алдамшы көрініс.
У а ф а (а.) — опа, сөзінде тұру, уағдасына адал болу; сенім, адалдық.
У а ж д (а.) — қуаныш, шаттық; тұрмыс, болмыс, бар болу.
У а х и (а.) — үн, дыбыс, дауыс (күдайдың); хабар, хабарлау, ұғындыру, көндіру; мұсылмандардың ұғымында Алла тағаланың Жебірейіл періште арқылы Пайғамбарға жіберген хабарлары, жарлықтары. Мұхаммед пайғамбардың өзіне қырық жасында уахи келген деп қарайды.

У а х д а т (а.) — бір, жалғыз, бірден-бір, құдайдың барлығына, бірлігіне сену.

У а с и ф (а.) — суреттеу, сипаттау.

У а с ы л (а.) — байланыстырушы, жалғаушы, дәнекер, жетуші.

У а л и (а.) — қамқоршы, сүйеуші; жақын, туыс; қасиетті, әулие.

У а һ һ а б (а.) — Жомарт, кең, қолы ашық. Құдайдың теңеуі.

У а һ м, у а һ м и (а.) — күдік, үрей, қорқыныш; ой-қиял, фантазия.

У л ф а т (а.) — дос, достық қарым-қатынас, жақын болу, ілтипатты болу.

У м м а т (а.) — Мұхаммед пайғамбардың жолын қуушылар, үмбет; ұлт, халық.

У ж у д (а.) — болмыс, тұрмыс; бар болу.

У и р д (а.) — намаз, оқу, дұға оқу. Құранның аяттарын қайталап оқу.

У и р а н (п.) — ойран, ойран болған, құл-талқаны шыққан.

У и л (а.) — қайғы-қасірет, өкініш, бақытсыздық.

П

П а й, п а (п.) — үлесі, бөлігі; серік, әріптес; аяқ, аяғы.

П а с (п.) — күзетші, қарауыл, бақылау, қорғау.

П а с т һ и м м а т (п.) — уақ-түйекшіл, ұсақ-түйек, ұсақ.

П а й е (п.) — саты, баспалдақ; үйлесім, ұйқас, өлең құрылысының ұйқасы.

П а й у а н д (п.) — дәнекер, байланыстырушы, бірлестіруші, туыстық қатынас.

П а р т у (п.) — нұр, сәуле, жарық.

П а х у (п.) — қойма, қамба.

П а р а с т (п.) — берілу, өте жақсы көру; бас ию, табыну; санау, есептеу.

П а р у а з (п.) — ұшу, самғау, шарықтау, қалқу.

П а р у а р д и г а р (п.) — жаратушы, хақ, құдай.

П а н а һ (п.) — пана, қорған, қорғаушы.

П а н д (п.) — ақыл-кеңес, өсиет, уағыз.

П а й а м (п.) — хабар, хабары, хабарлау.

П у х т а (п.) — пісіп жетілген, піскен; мықты; мамық.

П у р а б (п.) — сулы, суы мол. Тексте көзі жасқа толды, көзі бұлдырады деген мағынада қолданылған.

П у р ғ а м, п у р ғ у с с а (п.) — қайғы, мұң, шер.

П у р н а м (п.) — дымқыл, ылғал; көздің жасы.

П у ч (п.) — бос, бекер, құр; мәнсіз, мағынасыз, пайдасыз, нәтижесіз.

П у с т (п.) — қабық, сыртқы қабығы; тері, терісі.

П и р (п.) — қарт, ақсақал, пір.

П и р м у ғ а н (п.) — басшы, көсем, пір.

П и ш ғ а һ (п.) — құрметті орын, сарай, патша сарайы.

П и к а н (п.) — үшкір, өткір; найзаның ұшы, жебе, найза.

П и м а н а (п.) — мөлшер, өлшем, шама, сұйықтық затты өлшейтін ыдыс.

П и н һ а н (п.) — онаша, құпия, жасырын.

Р

Р а б а б (п.) — музыка аспабы.

Р а х и л (а.) — саяхатшы, жолаушы.

Р а һ и н м а (а.) — бастаушы, жол көрсетуші.

Р а һ (п.) — жол.

Р а һ а (п.) — азат етілген, құтылған, құтқарылған.

Р а һ з а н (п.) — математикалық мәндегі қию мағынасын білдіреді. Тексте қағида, ереже мағынасында. “Ол мақамни иолларини раһзани бар”.

Р а ш у а т (п.) — пара, пара алу.
 Р а ф и қ (а.) — жолдас, дос, серік.
 Р а к и ф (а.) — бөсекелес, бөсекеші, бақталас, жарыстас.
 Р а г (п.) — тамыр, қан тамыры, қан жолдары.
 Р а у а н (п.) — кеткен, бара жатқан; ағып жатқан, ағатын; жатық, бір қалыпты; рух, өмір.
 Р а у ш (а.) — әдіс, амал, жол; сияқты, солай.
 Р а у д а (а.) — бейіш, ұжмақ; бейіш бағы.
 Р у з (п.) — күн, күндіз.
 Р у з ы (п.) — нәсіп, несібе, үлес.
 Р у з а н (п.) — саңлау, тесік, сәуле, нышан, үміт. “Малайклар тикрасида рузан қойғай”.
 Р у с у а (п.) — қадірсіз, инабатсыз, рәсуа.
 Р у (п.) — бет, жүз, адамның жүзі. “Чин ғашикни ранг уа туин саман қилур”.
 Р у ь и а т (а.) — көру, қарау, көрсету.
 Р и а (а.) — екі жүзділік, опасыз.
 Р и у а и а т (а.) — аңыз, әңгіме, хикая.
 Р и у а ж (а.) — ерлеу, гүлдеу, даму, жандану.
 Р и а д а т (а.) — құлшылық ету, нәпсіні тыйып құдай жолына түсу.
 Р и з у а н (а.) — қанағаттану, риза болу; ұжмақ, бейіш, бейіштің есігін күзетуші періште.

С

С а (п.) — (көмекші сөз) қатысты, сияқты, мысалы. “Манзур талап зулф саман са-и Мухаммад”.
 С а б а қ (а.) — сабақ.
 С а б з (п.) — піспеген, шала, балауса, көк, сәбіз.
 С а т а р (а.) — Құдайдың теңеуі. Жаратушы, қамқоршы. “Иол биргучи Рахман рахим Ғаф-Сатар”.
 С а х а у а т (а.) — жомарт, жомарттық, кең пейіл.
 С а х а р (а.) — таң сәрі, таң атардың алдындағы уақыт.
 С а д а (а.) — дауыс, үн; айғай-шу, шуыл.
 С а д ы қ (а.) — дұрыс, шын, шындық; анық, ашық.
 С а р ф (а.) — жұмсау, тұтыну; шығын, зиян.
 С а р р а ф (а.) — қымбат бұйымдарды, асыл тастарды алып сатушы, алып-сатар, айырбастаушы.
 С а р у а р (п.) — басшы, бастаушы; көсем; ие, иеленуші.
 С а р м а с т (п.) — мас, мас адамдай, көйіп; көңілді, қуанышты.
 С а ф д а р (п.) — ер, ер жүрек, батыр.
 С а қ а р (а.) — тозақтың аты. Жеті қат тозақтың бірі. Сасық нәжістен жаратылған делінеді.
 С а л (п.) — жыл. “Сал хижра” — хижра жылы.
 С а л а х (а.) — ақылды, салауатты, қайырымды.
 С а л и н (а.) — Мұхаммед пайғамбарды айтып отыр. “Хақ уа Салин тилағанлар туні куни”.
 С а л и м (а.) — сау, дені сау; бүтін, дұрыс.
 С а м а д (а.) — мәңгі, мәңгі өлмейтін Алла. Жаратушы.

С а м а ғ (а.) — есту, тыңдау.
 С а м и ғ (а.) — тыңдаушы, естуші; оқушы (тыңдаушы).
 С а м а н (п.) — сабан, сабан түсті, сарғаяу, солу.
 С а н а (а.) — мақтау, мадақтау. “Ким умматидүр хамду уа сана тинмайн айтур”.
 С а у а (а.) — (көмекші сөз)... басқа, -дан, -ден.
 С а у у а м (п.) — үшінші, үштен бірі. “Саууам болмай иалғуз өзін сүйса болмас”.
 С а й м (а.) — ораза ұстау; аузын бекіту.
 С а й д (а.) — аулау, аң аулау; олжа.
 С а и а д (а.) — аңшы, аңшылық етуші, саят, саятшы.
 С у б х а н (а.) — таза, пәк; мақтау, мадақтау. “Субхан-Алла” — Алла барлық нәрседен ұлы, пәк.
 С у б х (а.) — таң, таңсәрі.
 С у б х-с а д ы қ (а.) — таң шапағы.
 С у б х д а м (а.) — таңертең, таң атқан уақыт.
 С у д (п.) — пайда, кірім, үлес.
 С у р (п.) — қонақ асы, той; қызыл түс; ат, қашыр.
 С у ф р а (п.) — дастархан, үстел. “Хақ суфраси яиилди андин улуш алиңлар”.
 С у к у т (а.) — тыныш тұру, үндемей тұру, тыну.
 С у л у к (а.) — мінез-құлық, адамгершілік; Сопылық өмір салты, аскетизм. “Ғарибларни иши дайм сулукдүр”.
 С у т у н (п.) — тіреу ағаш, тіреуіш, дінгек, бағана, колонна. “Бир сутунға маккам бағлаб койди достлар”.
 С и а һ (п.) — сия, қара, қара сия.
 С и ж ж и н (а.) — зындан, абақты; тозақ, тозақтың жетінші қабаты; “Харисларни сижжин ичра салдим мана”.
 С и р а т (а.) — жол, тура жол. “Сиратул-мустақим” — тура жол, құдайдың тура жолы.
 С и ф а т (а.) — көрініс, сыртқы көрінісі; сапасы; сипаты, теңеуі. Алланың сипаттары.
 С и н а (п.) — көкірек, төс, кеуде. “Чин умматни синасиға қой-дум мана”.
 С и ғ (п.) — әдемі, көрікті, түрі. “Руи сиғиң сур қадами Пирму-ған”.
 С и л а х (а.) — қару-жарақ.

Т

Т а б а р (п.) — балта. Дәруіштердің зікір салғанда қолдарына ұстайтын ұзын сапты айбалтасы. “ниммат бирсаң шум нафсимга урсам табар”.
 Т а б и ғ а т (а.) — бағынышты, бағынған, бой ұсынған, қоластына қараған.
 Т а б а қ (а.) — қабат, топ.
 Т а ж а л л и (а.) — көріну, көрсету; біліну, пайда болу; нұр шашу. Діни ұғым бойынша Алла тағаланың аян беруі, көрсетуі.
 Т а р с а (п.) — христиан, христиан дініндегілер.
 Т а р ф а (п.) — кірпік қағу, көз қысу, жыпықтау, көзі бұлдырау, көзі қан талау, көзіне қан құйылу.
 Т а р к (а.) — тыю, безу, қашу, тастау; қабылдамау; тәркі дүние. “Харам шубһа тарк етибан иурак дағла”.
 Т а р и қ а т (а.) — жол, жүйе; сенім, қағида. Сопылардың ұстанған жолы. “Аһил тариқат” — тариқат жолындағы сопылар. “Ғайнул-иақин тариқатда бозлаб утти”.

Т а с л и м (а.) — бас ию, бой ұсыну, берілу. Алланың өміріне мойынсұну.

Т а с б и х (а.) — тәсбі, тасбиқ; сыйыну, жалбарыну. “Субхан-Аллаһ” — деп, Алланың затына, сипатына, ісіне шын көңілімен сенетінін білдіру.

Т а с д и қ (а.) — бекіту, бір істің дұрыстығын анықтап бекіту.

Т а с а д д у қ (а.) — садақа, садақа беру, тасаттық. Қажетің үшін Алланың ризалығын тілеп, өз еркіңмен құрбан шалу.

Т а т а у у қ (а.) — бағыну, бой ұсыну.

Т а ғ а т (а.) — өтеу, парызын өтеу; бой ұсыну. Алланың өмірлеріне бой ұсынып, парызын өтеу.

Т а ғ з и м (а.) — бас ию, тағзым ету, сәлем беру, ізет білдіру.

Т а ф р и қ (а.) — айырма, айырмасы, екі нәрсенің бір-бірінен айырмасы, парқы.

Т а қ а т (а.) — тағат, тағаты, күш-қуаты, еркі.

Т а қ с и р (а.) — күнө, күнәлі болу, жазықты болушылық; тәртіпсіздік. “Алла диган ғашик қулдин тақсир қилмас”.

Т а қ л и д (а.) — еліктеу, жолын қуу, жолына түсу.

Т а қ а у а (а.) — Құдайға сенуші, құдайшыл; тақуа.

Т а к б и р (а.) — ұлы деп мадақта. “Аллаһу акбар” — Алла ең ұлы, барлық нәрселерден жоғары тұрады — деу.

Т а к а б б у р (а.) — төкаппар.

Т а к и е (а.) — таяныш, тіреу, тірек, пана, баспана; жетімхана. Дәруіштердің, паналайтын орны.

Т а л и б (а.) — іздеуші, оқушы, шәкірт.

Т а л а б (а.) — талап ету, талаптану, талап.

Т а м а ғ (а.) — қомағайлық, ашкөздік, ашқарактық.

Т а у х и д (а.) — монотейзм, бір құдайға сенушілік. Алланың бірлігін мойындау.

Т а у с и ф (а.) — сипаттау, суреттеу; мақтау, мадақтау.

Т а у л а — бұру, бұрылу, айналу. “Дуния параст најнислардин боиун таула”.

Т а һ и р (а.) — таза, пәк.

Т а й б (а.) — тәубе, тәубе ету; күнәларына өкіну, өкініш.

Т а й й а р а н (а.) — ұшу.

Т у б и (а.) — бейіште өсетін ағаш, бейіш ағашы. “Ол туби дарахтиға қонғум килур”.

Т у х ф а (а.) — сый, сыйлық; еңбегі.

Т у х у м (п.) — ұрық, дән; жұмыртқа.

Т у р а б (а.) — күл; топырақ, шаң-тозаң. “Ғишқ иолида болалмидим мисл тураб”.

Т у р б а т (а.) — табыт, сүйек, күл.

Т у ғ и а н (а.) — бүлік, бүлік шығару; тасу, буырқану, бұрқану.

Т р и а к (п.) — апиын.

Т и л а у а т (а.) — Құран кәрімді өз қағидасы бойынша дұрыстап, дауыстап оқу.

Т и ғ (п.) — қылыш.

Ф

Ф а т а (а.) — жас, жас адам, жігіт.

Ф а р а ғ а т (а.) — бос, бос уақыт; тынығу, дем алу; тыныштық.

Ф а р ғ (а.) — ерікті, азат.

Ф а р с а ң (п.) — ұзақтық өлшемі (6 км. ге тең). Фарсах.

Ф а р и а д (п.) — зарлау, қақсау, бар дауысымен бақыру.

Ф а с и х (а.) — ашық, анық; жатық, шешен.

Ф а н а (а.) — жоқ болу, жоғалу, өлу. Күдай жолына берілу, күдайға ғашық болу. Бұл сопылық ілімнің ең жоғарғы дәрежесі есептелінеді. “Ғашиқ болсаң ғишқ иолида фана болғил”.

Ф а й з (а.) — қайырым, мейірім; береке, пайдалы.

Ф у т у х (а.) — кең, кең пейіл; қуаныш, бақыт, бақытты. “Иаранлардин файз футух алалмадим”.

Ф у ж у р (а.) — азғындық, азғындау, бұзықтық.

Ф у ш (—) — “Фуш дастар бучук пулға сатиб килдим”.

Ф и р д у с (п.) — ұрмақ бағы, бейіш бағы. Гауһардан жасалған сегіз бейіштің біреуі.

Ф и р ғ а у н (а.) — мысыр патшаларының атағы. Перғауын, патшалық.

Ф и с қ (а.) — күнә, бұзықтық, пасық.

Х

Х а б и б (а.) — сүйікті, жақын, дос. Мұхаммед Алланың сүйген құлы болғандықтан “Хабибуллаһ” деп те аталады.

Х а б и с (а.) — төмен, аласа; жексұрын, сұмырай, сұмпайы, жауыз.

Х а т а р (а.) — қауіп-қатер.

Х а т б а р а т (п.) — мақтау қағазы, куәлік.

Х а р а б (а.) — бүліну, қирау, талқандалу.

Х а р а м (а.) — тыйым салынған, шектелген; арам.

Х а р и р (а.) — жібек.

Х а з а р (а.) — абайлау, абай болу, сақтану, байқау.

Х а р и с (а.) — сараң.

Х а р (п.) — қор, қорланған; төмен, кемсітілген.

Х а с и л (а.) — өнім, түсім, қамба; табыс, нәтиже.

Х а с р а т (а.) — қасірет, қайғы-қасірет.

Х а ш х а ш (п.) — көкнар, апиын. Тексте көзі бұлдырау, көзіне еш нәрсе көрінбейді деген мағынада қолданылған. “Еки ғалам көзларимға хашхаш дана”.

Х а қ и қ а т (а.) — хақ, шындық; дәлел — факт. Сопылық ілімнің ең негізгі тарауларының бірі.

Х а қ п а р а с т (п.) — күдайшыл, күдайға берілген, күдайды шын сүйген.

Х а к (п.) — шаң, тозан; топырақ, жер.

Х а л (а.) — хал, ақуал, жағдай.

Х а л а т (а.) — оқиға, жағдай, кездейсоқ оқиға.

Х а л ғ а т (а.) — сыйлы киім, сыйлы тон, шапан.

Х а л а қ а (а.) — жарату, жоқтан бар ету.

Х а л и с (а.) — таза, көңілі таза; қалыс, иман жүзді адам.

Х а л и қ (а.) — адам, адамзат.

Х а л қ а (а.) — алқа; дөңгелек, шеңбер. Дәруіштердің алқақотан болып отырып зікір салуы.

Х а л у а т (а.) — жалғыз, жалғыз қалу; оңаша, таса жер.

Адамдардан, сыртқы өмірден бөлініп, оңаша орында ішкі дүниесімен өмір сүру, құдайға жалбарыну.

Х а м (п.) — шикі, піспеген, жетілмеген.

Х а м р (а.) — шарап, ішімдік.

Х а м д у (а.) — мақтау, мадақтау. Алланы мақтау, мадақтау. “Хамду уа сана” — Алланы мақтап, алғыс айту.

Х а н д а н (п.) — қуанышты, көңілді, бақытты.

Х а н м а н (п.) — үй, үй жиһаздары; отбасы, жанұя, үй-іші.

Х а һ (п.) — тілеуші, қалаушы; жақтаушы.

Х а и а (а.) — ұят, ар-намыс, әдеп.

Х а й й (а.) — тірі, өмір сүруші; мәңгі тірі, өлмейтін. Алланың теңеуі.

Х а и ф (а.) — тегін, жай, әшейін, бос, бекер. “Наданларға исиз сөзум хаиф хикмат”.

Х у б (п.) — мен, өзім; жақсы, әдемі, ұнамды; иа, жарайды, құп болады.

Х у р (а.) — ұжмақ (бейіш) қыздары, хор қыздары.

Х у р р а м (п.) — қуанышты, шат көңілді, хош көңілді, ракат.

Х у з з а н (а.) — асыл қазыналарды сақтаушы, қазынашы.

Х у л қ (а.) — мінез, құлық; мораль.

Х у м (п.) — шарап; сұйық заттарды сақтайтын құмнан жасалған ыдыс.

Х о й (п.) — мінез, әдет. “Хойоң рия тасир қилмас халыққа сөзун”.

Х и р қ а (п.) — киім, дәруіштердің киетін киімі.

Х и к м е т (а.) — данышпандық, даналық; ғылым, білім, ілім, философия.

Қожа Ахмет Иасауи өз еңбегін (шығармаларын) “Ди-уани Хикмет” деп атаған.

Х и м а я т (а.) — қорғау, сақтау; қолдау, қуаттау.

Х и л (а.) — жылқы, жылқылар табыны; қос, қосын; орын, стан; ру, тайпа.

Х и ш (х о й ш) (п.) — өзі, өзім; жақын, туыс, таған. “Мажнун сифат хил уа хишдин качиб танди”.

Һ

Һ а д и (а.) — бастаушы, жол көрсетуші.

Һ а м а н — һаман. Перғаун заманының патшасы. “Дозах айтур мен артук менде Фирғаун һаман бар”.

Һ а й (п.) — әй, ей.

Һ а з а р (п.) — мың.

Һ а м х а н а (п.) — көрші, бірге тұратын адам.

Һ а м д а м (п.) — дос, жан жолдас.

Һ а м р а һ (п.) — жолдас; пікірлес.

Һ а у а (а.) — ауа.

Һ а у а с (а.) — әуесқойлық, құмарлық, ынтықтық.

Һ у у а (а.) — Ол. Сопылардың зікір салғанда: “һууа! һууа!” деуі Құдайды еске алып, жалбарынуы, яғни “А, Құдай! О, Құдай!” деп, құдайға сыйынып тұрғанын көрсетеді.

Һ у ш (п.) — ақыл, ес; еске сақтау қабілеті.

Һ и ж р а (а.) — хижра.

Һ и д а и а т (а.) — бастау, басшылық ету; тура жолға бастаушы.

Һ и м м а т (а.) — кең пейілдік; ұлылық, кісілік.

Һ и л а л (а.) — жаңа ай, жарты ай.

Һ и һ а т (п.) — өкініш, өкіну.

Һ а ф т а (п.) — жеті, апта, бір жеті.

Ш, Ч

Ш а б н а м (п.) — шық, таңертеңгі шық. “Шабнам болуб иер астиға кирдим мана”.

Ш а к и р (а.) — риза болған, қанағаттанған; Аллаға шүкірлік етуші.

Ч а к и р (п.) — құл, малай; берілген.

Ч а ң (п.) — музыкалық аспап. Лира.

Ч а к (п.) — жарық, жарылған; бөлінген, паршаланған; жыртық.

Ш а н (а.) — атақ, абырой.

Ш а и а д (п.) — егер, мүмкін.

Ш а р м (п.) — ұят, ұялшақтық.

Ш а р и ғ а т (а.) — ісләм дінінің негізгі қағидасы, жолы, заңы, шаригат.

Ш а ф а ғ а т (а.) — қорғаушы, жақтаушы.

Ш а ф к а т (а.) — рақым, қайырым, мейірім, шапағат.

Ш а к у а (а.) — шағыну, назалану; қайғыру, зарлану.

Ш а һ а д а т (а.) — куә, куә болу; дәлел, делелдеу.

Ш а һ (п.) — патша.

Ш а һ а р (а.) — қала, ел; ай.

Ш а һ и д (а.) — құрбан болу. Дін жолында, ақиқат жолында, сенімі үшін құрбан болу; шейіт.

Ш ү б һ а (а.) — күдік, күмән; шек келтіру, сенбеу, сезіктену.

Ш у т у р (п.) — түйе.

Ш у р у ғ (а.) — бастау, бір іске бастау; басталу, басы.

Ш о у қ (п.) — құмарлық, әуесқойлық; қуаныш, мәз болу, масайрау.

Ш и д д а т (а.) — күш; шиеленіс.

Ш и к а с т а (п.) — қаусаған, қартайған.

Ш и д а (п.) — беріле сүю, естен танғанша сүю; өзін-өзі ұмыту.

Ш и у е (п.) — әдіс, тәсіл; әдет-ғұрып; сөз (диалекті). “Коруңизлар худани шиуесини”.

Ч и г у н а (п.) — қандай, қалай, қалайша.

ТҮСІНІКТЕР

1. “Дөптер сәни” — Түркі халқына әйгілі Қожа Ахмет Иассауидың артына қалдырған баға жетпес асыл мұрасы “Диуани хикмет” деп аталады. Бұл еңбекті ақынның өзі “Дөптер сәни” деп атаған. Ол кітаптың басында: “Бисмиллаһи деп баян еттім хикмет айтып, шәкірттерге дүр мен ғұһар шаштым, міне. Жанды жалдап, қайғы шегіп, қандар жұтып, мен “Дөптер сәни” сөзін аштым, міне” — деп толғайды.

Ұлы ойшыл осы аталған еңбегін не үшін “Екінші дөптер” деп санайды? Олай болса “Бірінші дөптер” қайда? Ол қандай дөптер? Бізді осы жағы еріксіз ойға қалдырады. Ғұламаның осындағы “Екінші дөптер” деген сөзін әр зерттеуші әр түрлі түсінеді, түсінік әр түрлі болған соң, оған берілетін баға да, көзқарас та түрліше болатыны өзінен өзі белгілі ғой. Енді бұл мәселеге қысқаша тоқталайық. Түрік ғалымы М. Көпірлізада “Дөптер сәни” аталған “Диуани хикметті” Ахмет Иассауидың төл шығармасы емес, Иассауи жолын қушылардың шығармалары болуы мүмкін, сол себепті олар өз шығармаларын Иассауи шығармаларынан кейінгі екінші шығарма, яғни екінші дөптер деп атаған болар, деген пікір айтқан. Тағы да түріктің екінші бір ғалымы Кемал Арслан “Дөптер сәниге” өзінше баға беріп, мұны “Лаухул-махфуз” түсінігімен қарайды. Ислам діні бойынша “Лаухул-махфуз” тақтасы адамзаттың тағдыры әу баста жазылып қойылған “Алғашқы дөптер” деп саналған. Бұл бір. Екіншіден, тағы да осы ислам дінінің сенімі бойынша адамзаттың істеген жақсылық, жаманшылықтарының барлығы екі иықтағы екі періште тарапынан, оң жақтағысы жақсылықтарды, сол жақтағысы жаманшылықтарды түгелімен жазып отырады екен. Ол дүниеде адамдар осы жазуға қарап Құдайдың рақымына немесе жазасына ұшырайды. Бұл көзге көрінбейтін жазулар “Дөптер ағмал” (Ғамалдар дөптері) деп аталған. Кемал Арслан жоғарыда айтылған діни аңыздарға сүйеніп, Ахмет Иассауи өз хикметтерін сол аталған мағынауи дөптерлерден кейінгі “Екінші дөптер” деп атаған болар деген ой қорытады.

Ал енді өзбек ғалымы Ибраһим Аққұлов “Ахмет Иассауи хикметтері” (Ташкент, 1991 ж.) атты еңбегінде Кемал Арсланның болжамын құптайды.

Тегінде Ахмет Иассауи жайлы айтқан осы ғалымдардың ой-пікірін, көзқарасын, болжамын, ғылыми тұжырымдарын жоққа шығарудан аулақпыз, алайда “Диуани хикметтің” мазмұны мен оның авторының ой-пікірлерін ескермеуге болмайтынын да айта кеткен жөн. Мәселен, ақын:

*Құл Қожа Ахмет, ер болмасаң өлген жақсы,
Қызыл жүзін қара жерде солған жақсы.
Топырақ сипат жер астында болған жақсы,
Заты ұлық ием, сыйынып келдім саған,—*

деп ағынан жарылады. Бұл ақынның жан сыры, шындықты, әділеттікті қастер тұтып, жалғандыққа жаны қас болғанын көрсетеді. Осындай адал қасиетін біле тұра шәкірттері қалай ғана ұстазының еңбектерін өз аттарынан шығаруға батылдары барады?

Енді “Лаухул-махфуз” деген тұжырымға келсек, онда ақынның мына пікірлеріне де зер салған жөн сияқты. Ол өзінің “Мүнәжатында”:

*Менің хикметтерім Алладан пәрман,
Оқып ұққанға бар мағынасы: Құран —*

деп қорытады. Олай болса “Диуани хикмет” біздің ұғымымызша, Құранды дәріптейін шығарма сияқты. Тағы да бірер мысал, ақын өз ойын жинақтай келе:

*Құдай сөзінен шыққан бұл бір хикмет,
Естігенге нұрдай жауар рахмет!*

деп толғайды. Міне, осы жолдардан нақты көрініп тұрғандай, Қожа Ахмет Иассауидың хикметіндегі сөздердің бәрінің дерлік Құран мағынасынан туындайтыны дау тудырмайды. Біздіңше, Ахмет Иассауи өзінің еңбегін оны жырлаушы деп қарайтын тәрізді.

“Дәптер сәниді” жоғарыда екінші дәптер (арабша) деген мағынаны береді дедік. Ал Иассауи өлеңдері “Диуани хикмет” (Ақыл, өсиет жинағы) деп аталған, осылай аталып та келеді. Өз еңбегінің атын атақты ойшылдың өзі қойды ма? Әлде кейінгі шәкірттері қойды ма, оны бір Алла ғана біледі. Алайда Ахмет Иассауидың көзінің тірісінде кітабының жарық көрмегені анық. Бізше данышпан бабамыздың асыл сөздері қолжазба күйінде мұра болып жеткені көпке белгілі. Ғұлама ақынның еңбегі шәкірттері тарапынан бірнеше қайта көшіріліп, әлде неше рет жазылып реттелгендігі байқалады. Өйткені “Диуани хикметтің” баспа нұсқаларындағы санының бірдей болмай, әр алуан болып келетіні бізді еріксіз осындай ойға жетелейді.

2. “Диуани хикмет” негізінен қара өлең ұйқасымен жазылған, екінші сөзбен айтсақ, төрт жолдан тұратын он бір буынды байырғы өлең түрі. Сондай-ақ мұнда егіз жолдан тұратын өлеңдер мен шалыс ұйқастардан жасалған шумақтар да кездеседі. Кейбір шумақтардың соңғы жолы қайталанып отырады. Мысалы: “Сол себептен Хаққа сиынып келдім мана”. “Диуани хикметтің” өзге шығармаларға ұқсамайтын бұл ерекшелігі оның ішкі ырғаққа, сазға, үнге, өуезге, мақамға құрылғанын дәлелдейді. Бұл сипат көп адам алқақотан отырып, зікір салып бірлесе айтуына лайықталғандығын аңғартады. Бұл тұста айта кететін жай, бір хикметтің өнебойында не тұтас шумақтардың соңында “Мана” (мына, міне, мұны), “Достар” секілді сөздердің, қайталанып тұруы дер едік. Бұл сөздердің окшау (жеке) мағынасына келсек, олар көне түркі сөзі, өзіміздің осы күнгі күнделікті тұрмыста үзбей қолданып жүрген “міне”, “достар” сөзінің мағынасымен астасып жатыр.

3. Миғраж — арабша ережеп айының жиырма жетінші кеші. Осы күні Мұхаммед с.ғ.с. пайғамбардың Алланың әмірімен жеті қат көкке шыққаны мәлім. Пайғамбардың көкке ұшуы, қанатты тұлпарға мінуі жайлы былайша айтады: Мұхаммед с.ғ.с. пайғамбардың Мекедегі кезінде жоғарыда аталған күні Жебірейіл періште Алланың әмірімен “Жәннат” атты пырақты Расулғайлайссаламның алдына көлденең тартады. Алланың елшісі құдіреттің күшімен көкке ұшып шығады да Құдысқа ат басын тірейді. Мұнда ықылым замандағы пайғамбарлардың қасиетті аруақтарына бағыштап намаз оқыған, бұдан кейін әрі қарай ұшып, ілгеріде өткен әулие-әнбиелердің, пайғамбарлардың рухтарымен кездеседі. Жәннат пен жәһәннамды аралайды, ең соңында Алланың нұрын көріп қайтады. Сол себепті осы қасиетті де қастерлі абзал кеш мұсылман баласының тарихында “Миғраж” деп аталып, ерекше қастерленген.

4. Пірмұған — қасиетті жандарға, Алланың абзал құлдарына зәмзәм суы іспеттес қастерлі шарап ұсынушы, жақсылық атаулының бастаушысы, асыл мұрат иесі.
5. “Ина фатахна” — Құран көрімнің 482 әл-Фатих сүресінің бірінші аяты. “Ина фатахна лака фатхан мубинан” мағына-мәні: “Шын мәнінде, Алла саған нағыз жеңіс сыйлады”. Медине шәһерінде түскен бұл сүреде Мұхаммед с.ғ.с. пайғамбардың Меккедегі жеңісі айтылады.
6. Амир Мағруф — ісләмдағы қырық парыздың бірі. Мән-маңызы: “Біреуді тура жолға салу”.
7. Наһи мункар — бұл да жоғарыдағыдай қырық парыздың бірі. Мағынасы: “Қисық, бұралаң, нашар жолдардан тиу”.
8. Бір уа Бар — мұның мәні: “Алланы жаратушы және шексіз күдірет иесі, өзінен басқа теңдес жоқ, жалғыз деп білу”.
9. Таһа — Құран-көрімнің 20-сүресі. Мекеде түскен 135-аят. Мұнда Мұса пайғамбардың хикаялары сөз болған.
10. Чаһар иар — Мұхаммед с.ғ.с. пайғамбардың төрт досы және пайғамбардан кейінгі атақты төрт халифа. Олар: Абубакир, Ғұмар, Ғұсман тағы бірі Ғали. Қазақтың қисса-хикаяларында бұл есімдер өзіміздің ана тіліміздің ерекшелігіне байланысты сәл өзгеріп: Әбубәкір, Омар, Оспан, Ғали Арыстан (Ғалишер) болып немесе сахабалармен қосылып “отыз үш мың сахаба, төрт шаһариар” болып та аталады.
11. “Қалу бала” — айтты, деді, жауап берді (олар) 27-түсінікке қараңыз.
12. “Анал-Хақ” — мен құдаймын деп, Аллаға серік қосу, шөк-шүбө келтіру, жаратқанға сенбей күпірлік ету. Мансур Халлаж деген адам осындай асқақ, астамшылық білдіріп, көкірегін көкке айдағаны үшін дарға асылған.
13. Лаухұл-Махфуз — Алланың күдіретімен адамдардың тағдыры жазылған тақта. Ахмет Байтұрсынұлы:

*Қаламда лаухұлмахфуз ұмытқан ба,
Жазбапты бұл орынды көрмесіме.
Қаңбақпен салмағың тең бұл бір заман,
Лаж жоқ жел айдаса ермесіңе.*

Бұл туралы Құранның 85 — “Әл-Бурж” сүресінің 22-аятында жазылған.

14. Фана Филлаһ — Аллаға берілу:

Фана филлаһ мақамиға иауқлаштим.

15. “Фазкур уаллаһ касиран” — “Алланы көбірек есіңе ал”, — деген аят сөзі:

Фазкур уаллаһ касиран диб аят келди.

16. “Муту кабла ан тамуту” хадис. — “Өлуден бұрын өліндер” — Құдайға біржола берілу мағынасында айтылған.

17. “Фалидхаку калилан” Аят. Мәні: “Азырақ күліндер”.

18. “Уа лиабку касиран” Аят. Мағынасы: “Көбірек жылаңдар”. Жалбарыну, жалыну, мүнәжат ету.

19. “Ағузу биллаһ... бисмилла” — “Ағузу биллаһи” минаш-шайтанир-ражим” мән-мағынасы: “Шайтанның азғыруынан қашып, Аллаға сыйынамын”. “Бисмиллаһир-рахманир-рахим”. Мәні: “Өте рақымды әрі мейірімді Алланың атымен бастаймын”. Құранды осы бір қасиетті сөздермен бастап оқиды.

20. “Ал-каззабу ла уммати”. Пайғамбар сөзі. “Дүние-мүлік үшін біреуді алдап-арбап жанынан кешкен алаяқтар үмбетім емес”.

21. Сегіз бейіш — “Сегіз биһишт егаси уилайатли Мұхаммад” с.ғ.с. Хақ мұсылманға сегіз бейіш бар. Олар: дариссалам, дарил-хулуд, жәннат фирдус, жәннат нағим, жәннат ғадім, жәннат мағауир, дарил-жалал, бақ ирам (халқымыздың дастан, қисса, ескі жыр, аңыздарында “Иран-бақ”).

Бейіш жеті қат аспанда асылып тұрады, оның кірпіштері алтын, күмістен, лағыл тастар мен меруерттен жаратылған. Бейіш бағындағы дарақтарда неше түрлі асыл тастар көз жауын алады. Оның бұтақтары мен жапырақтары тауыс қанатындай құлпырып, ғажап сұлулығымен тандандырады. Ал сол бау-бақшаның миуалары бал татып, қанша жесең де таусылмайды. Мұндағы ағаш бұтақтарынан сүттен ақ, балдан тәтті шәрбаттар ағып тұрады. Хор қыздары мен ғылмандар дәйім өз қызметінде. 22. Жеті тозақ — “Иети дузах тақат қилмас бир аһига”. Жалған дүниеден озған соң адамдар ол дүниеде “Сират” атты қияметтің қыл көпірінен өтеді. Күнәһарлар тозаққа, бейкүнәлар бейішке бармақ.

Тозақ жетеу: біріншісі — “Хауна” деп аталады. Ол оттан жаратылған. Бұған намаз оқымағандар, ораза тұтпағандар, шарифат үкіміне мойынсұнбағандар кірмекші. Екіншісі — “Лаза” деп аталады. Бұл Құдайтағаланың ғазабынан жаратылыпты, мұнда кісінің қанын соратын алып бақа-шаяндар бар. Осы тозаққа паракор, әділетсіз, төкаббар әкімдер мен жетім-жесірлерді, жарлы-жақыбайларды жәбірлеп, қорлап-зорлағандар кіреді. Үшіншісі — “Сакар” деп аталады. Бұл тозақ кіл сасық нәжістерден жаратылған. Бұған байлығы мол бола тұра, кем-кетіктерге қайырымдылық жасамаған, зекет-гүшырын бермеген, тапқан-таянғанын беталды ысырап қылып, паракорлыққа, әйелқұмарлыққа, жезөкшелікке сарып қылған кісілер кірмек! Төртіншісі — “Сауыр” деп аталады. Бұл тозақ мұздан жаратылған. Осыған мұсылмандардың мал-мүлкін күштеп тартып алғандар, біреудің ақысын жеген, қиянатты көп жасаған хакім кіреді. Бесіншісі — “Жаһаннам” деп аталады. Бұл желден жаратылған. Бұған зинақорлар, шарапқор адамдар, ата-анасының, көршілерінің көңілін қалдырғандар кіреді. Алтыншысы — “Ситджын” деп аталады. Ол көрдей қараңғы, онда жыландар мекендейді. Оған намаз оқыса да, ораза тұтпайтын, құмар ойнап, шарифат өмірін шала-шарпы өтейтіндер кірмекші. Жетіншісі — “Хатма” деп аталады. Ол тас қайнайтын ыстық, азап-тозағы басқа тозақтардан жүз мың есе көп. Оған аманатқа қиянат қылушылар, бірін-бірі сыйламай, ұрыс-керіспен өмірін өткізген ерлі-зайыптылар және әйелдердің “нифас” күндері олармен жыныстық қатынаста болғандар, тапқан малын арам жолға сарып қылғандар кіреді. Бұл тозақтар жеті қат жер астында деп есептелінеді.

23. Руз аласт — алғашқы күн, бірінші күн.

24. “Астағфиру уа астағфару” — Мағынасы: Иманның шарттары: Алладан кешірім сұрау, жалбарыну, тілеу сөзі.

25. “Уанһар уа мин ғасалин мусаффан” — Мағынасы: Балдай тәтті күндері-ай деген сөз.

26. “Аласту бираббикум” — Алла тағала бүкіл адам баласының рухынан: “Мен сендердің раббыларың (жаратып-тәрбиелеуші) емеспін бе?” деп сұрағанда, аруақтар “Қалу бала” — “Әрине, сенсің”, — деп жауап беріпті. Бұл сөз Құран кәрімнің 7 — “Әл-Ағраб” сүресінің 172-аятында айтылған.

КЕЙБІР КІСІ АТТАРЫНА ТҮСІНІК:

Айып. Айып пайғамбар — Ибраһим пайғамбардың ұлы Ысқақтың нәсілінен. Айыпты Алла тағала бақ-дәулет беріп сынаған. Токсан үш жыл өмір сүрген, ол құранда төрт жерде айтылады.

Дәуіт. Дәуіт пайғамбар отыз шамасында ғана патша болды. Қырық жасқа келгенде пайғамбар болды. Алла тағала оған “Зәбурді” түсірді. “Зәбур” Алланың бірлігін, құдіретін, ұлылығын сөйлейтін кітап. Дәуіт аса зор әуезді дауысымен оқығанда тыңдаушының жүрегі толқып, ләззатқа кенеледі. Аспандағы құстар да жан дауысымен сайрап, тау мен тас, орман да бірге қосылып үн шығаратын болыпты.

Дәуіт темірді қамырша илеген, он саусағынан өнері тамған ұста екен. Ол сом темірден соғысқа киетін сауыттар жасайды екен. Сүлеймен осы Дәуіттің баласы. Дәуіт пайғамбар жүз жасқа келген, Құран кәрімде бұл кісінің аты он алты жерде айтылады.

Мұса. Мұса пайғамбар жолдан адасып, қайда барарын білмей, дағдарып тұрғанда, оған Түр тауы жақтан жанған бір от көрінеді. Мұса пайғамбар осы от көрінген жерге келсе, ғайыптан:

— Ей, Мұса! Мен Алламын. Менен басқа құдірет жоқ, маған тағзым ет, — деген ғайыптан дыбыс естіледі. Осы жағдай оның пайғамбарлығының басы болатын. Мұса пайғамбар жүз жастан асып барып қайтыс болды. Оның есімі Құранда жүз отыз алты жерде айтылады.

Ілияс. Ілияс — Ысырайлы ұрпақтарының пайғамбары. Бұл кісінің есімі Құранда “Әнғам” сүресінде бір рет, “Сафат” сүресінде екі рет, барлығы үш жерде айтылады.

Ілиястің “Бағылабақ” атты жерге пайғамбар болғандығы, сол елдің “Бағыл” деген бұты болғаны айтылады. Ілияс мұндағы адамдарды бұтқа табынудан тыйып, бір Аллаға ғибадат етуге шақырғаны түсіндіріліп баяндалады.

*Сәрсенбі ДӘУІТҰЛЫ,
Максұт ШАФИФИ.*

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

- Персидско-русский словарь. Том I. М. 1985. Том II. М. 1985.
(АН СССР. Ин-т Востоковедения).
Арабско-русский словарь. *Х.Қ.Баранов*. М. 1977.
Древнетюркский словарь. Ленинград, 1966.
Қазіргі қазақ тіліндегі араб-парсы кірме сөздері. *Л.З.Рүстемов*.
Алматы, — 1982.
Сөз туралы сөз. *Л.З.Рүстемов*. Алматы “Рауан” 1991.
Арабша-қазақша сөздік. I том 1984, II том 1989. *Н.Д.Оңдасынов*.
Алматы. “Мектеп” баспасы.
Ахмед Иассауи. Диуани хикметтерден шешмелер. Әзірлеген проф.
Кемал Арслан. Анкара, — 1983.
Ахмед Иассауи. Хикметтер. Әзірлеген *Ибраһим Һаққұлов*. Ташкент,
— 1990.
Құран кәрім. (Қазақша мағынасы). Мағынасын түсіргендер: *Ғазез,
Мақаш Ақыт ұлдары*. “Ұлттар” баспасы. Пекин, — 1990.
Иман шарт. Бастырушы *Халифа Алтай*. Алматы, “Сөзстан”, — 1990.
Ғылымхал. Меймет Соймен. Аударған *Халифа Алтай*. Ыстамбол, —
1991.
Данышпан Мәлике. *С. Әбушәріп* тәржімесі. “Өркен”, N12, 13. —1992.

МАЗМҰНЫ

1 хикмет	4
2 хикмет	7
3 хикмет	9
4 хикмет	11
5 хикмет	12
6 хикмет	14
7 хикмет	15
8 хикмет	17
9 хикмет	19
10 хикмет	21
11 хикмет	21
12 хикмет	24
13 хикмет	26
14 хикмет	27
15 хикмет	28
16 хикмет	29
17 хикмет	30
18 хикмет	31
19 хикмет	32
20 хикмет	33
21 хикмет	34
22 хикмет	35
23 хикмет	36
24 хикмет	37
25 хикмет	38
26 хикмет	38
27 хикмет	38
28 хикмет	39
29 хикмет	40
30 хикмет	41
31 хикмет	42
32 хикмет	43
33 хикмет	44
34 хикмет	46
35 хикмет	47
36 хикмет	49
37 хикмет	50
38 хикмет	51
39 хикмет	52
40 хикмет	54
41 хикмет	55
42 хикмет	56
43 хикмет	56
44 хикмет	57
45 хикмет	58
46 хикмет	58
47 хикмет	59

48 хикмет	58
49 хикмет	61
50 хикмет	61
51 хикмет	62
52 хикмет	65
53 хикмет	66
54 хикмет	66
55 хикмет	67
56 хикмет	67
57 хикмет	68
58 хикмет	69
59 хикмет	70
60 хикмет	71
61 хикмет	74
62 хикмет	76
63 хикмет	77
64 хикмет	78
65 хикмет	79
66 хикмет	80
67 хикмет	81
68 хикмет	82
69 хикмет	82
Барлық арман-тілектерді қабыл алушы	
Алла Тағаланың мейіріне мінәжат	83
1 хикмат	89
2 хикмат	92
3 хикмат	94
4 хикмат	96
5 хикмат	97
6 хикмат	99
7 хикмат	100
8 хикмат	102
9 хикмат	104
10 хикмат	106
11 хикмат	106
12 хикмат	109
13 хикмат	111
14 хикмат	112
15 хикмат	112
16 хикмат	114
17 хикмат	115
18 хикмат	116
19 хикмат	117
20 хикмат	118
21 хикмат	119
22 хикмат	119
23 хикмат	121
24 хикмат	122
25 хикмат	122

26 хикмат	122
27 хикмат	122
28 хикмат	123
29 хикмат	124
30 хикмат	125
31 хикмат	126
32 хикмат	128
33 хикмат	129
34 хикмат	131
35 хикмат	132
36 хикмат	133
37 хикмат	135
38 хикмат	136
39 хикмат	137
40 хикмат	139
41 хикмат	140
42 хикмат	141
43 хикмат	141
44 хикмат	142
45 хикмат	142
46 хикмат	143
47 хикмат	143
48 хикмат	144
49 хикмат	146
50 хикмат	146
51 хикмат	147
52 хикмат	150
53 хикмат	151
54 хикмат	151
55 хикмат	152
56 хикмат	152
57 хикмат	153
58 хикмат	154
59 хикмат	155
60 хикмат	156
61 хикмат	159
62 хикмат	161
63 хикмат	162
64 хикмат	163
65 хикмат	164
66 хикмат	165
67 хикмат	166
68 хикмат	167
69 хикмат	167
Мунажат би даргаһ қази аль-хажат жалла-жалала	168
Арабша нұсқасы	174—278
Сөздік	279
Түсініктер	295
Кейбір кісі аттарына түсінік	299
Пайдаланған әдебиеттер	300

*“ҒАСЫРЛАР ҮНІ” кітаптар
сериясының дизайнерлік-кескіндеме
жобасының авторы — Әшірбек КӨПІШ.*

ҚОЖА АХМЕТ ИАССАУИ

ДИУАНИ ХИКМЕТ

(Ақыл кітабы)

Баспаның бас директоры
Өндіріс бастығы
Арнайы редакторы
Суретшісі
Техникалық редакторы
Компьютерде қалыптаған

*Ә.Көпіш
Қ.Оспанова
Б.Тәкежанова
Қ.Сырлыбаев
Д.Омарғалиева
Р.Жарипова*

Басуға 09.10.07. қол қойылды. Қалыбы 84х108¹/₁₆.
Офсеттік қағаз. Шартты баспа табағы 31,1. Есептік баспа табағы 20,0.
Таралымы 2000 дана. Тапсырыс № 1000.

Қазақстан Республикасы “Атамұра корпорациясы” ЖШС-нің
Полиграфкомбинаты, 050002, Алматы қ., М.Мақатаев к., 41.

ISBN 9965-768-90-0

9 789965 768903